

69

~~T A J N Ě~~

EV. ČÍS. **261**

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

1

1953

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Vojensko-politická část

Plk. pěch. Jaroslav Kučera:	
K 35. výročí vzniku Sovětské armády	3

Plk. děl. František Říha:	
Odpovědnost velitele za výchovu k uvědomělé kázni	8

Operační umění a taktika

Div. gen. Bohumír Lomský:	
Útočná operace armády s průlomem obrany nepřitele a obklíčení nepřitele v součinnosti se sousední armádou	16

Brig. gen. Jan Kolář:	
Použití rychlé skupiny v útočné operaci	38

Pplk. let. Václav Bulant:	
Bitevní letecký sbor v součinnosti s rychlou skupinou při zasazení a vedení boje	56

Brig. gen. Jaroslav Dočkal:	
Organisace součinnosti druhů vojsk velitelem armádního sboru a jeho štábem v útočném boji	65

Škpt. tank. Zdeněk Knop:	
O některých otázkách organisace součinnosti mezi ARS a mechanizovanými divizemi prvního sledu armády	80

Plk. děl. Alois Tomášek:	
Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu v útočném boji armádního sboru	89

Pplk. pěch. Josef Blahník:	
Organisace a činnost armádního týlu v útočné operaci	102

Škpt. zbroj. Miloslav Sýkora:	
Některé otázky a zásady konstrukce pěchotních zbraní	110

Diskuse	114
-------------------	-----

Operační a bojová příprava

Brig. gen. Josef Haman:	
Důležitost operační přípravy	117

Vojensko-historická část

Plk. děl. Vojtěch Sokol:	
Deset let od vítězné Stalingradské bitvy	121

Informace o cizích armádách

Přehled vojenských operací v Koreji (4. pokračování)	133
--	-----

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek	140
---	-----

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů	144
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политический отдел

Полк. пех. Яр. Кучера:	
К 35-ой годовщине возникновения Советской Армии	3

Полк. арт. Фр. Ржига:	
Ответственность командира за воспитание к сознательной дисциплине	8

Оперативное искусство и тактика

Див. ген. Б. Ломски:	
Наступательная операция армии с прорывом обороны противника и окружение противника во взаимодействии со соседней армией	16

Бриг. ген. Ян Коларж:	
Применение подвижной группы в наступательной операции	38

Пполк. ав. В. Булант:	
Штурмовый авиационный корпус в взаимодействии с подвижной группой при вводе в бой и при его ведении	56

Бриг. ген. Яр. Дочкал:	
Организация взаимодействия родов войск командиром корпуса и его штабом в наступательном бою	65

Штаб. кап. танк. З. Кноп:	
О некоторых вопросах организации взаимодействия между АПГ и механизированными дивизиями первого эшелона армии	80

Полк. арт. А. Томашек:	
Артиллерийское обеспечение ввода МД в прорыв в наступательном бою корпуса	89

Пполк. пех. И. Блажник:	
Организация и действие армейского тыла в наступательной операции	102

Штаб. кап. М. Сыкора:	
Некоторые вопросы и принципы по конструкции стрелковых оружий	110

Дискуссия	114
---------------------	-----

Оперативная и боевая подготовка

Бриг. ген. Н. Гаман:	
Важность оперативной подготовки	117

Военно-исторический отдел

Полк. арт. В. Сокол:	
10 лет с победы Сталинградской битвы	121

Информации об иностранных армиях

Перечень военных операций в Корее (4 продолжение)	133
---	-----

Информации о содержании новых служебных книг и пособий	140
--	-----

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов	144
--	-----

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. BRANNÉ MOCI

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Velitelství 2. letecké technické divise

Ročník třetí

1

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1953

R13

17-07

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

K 35. VÝROČÍ VZNIKU SOVĚTSKÉ ARMÁDY

Plk. pěch. Jaroslav Kučera

Celý pokrokový svět zná Leninovo vyprávění o jeho setkání se stařenou po Velké říjnové revoluci.

„Nyní“, řekla tato prostá žena, „už nemusíme mít strach z člověka s puškou.“

V těchto slovech spatřoval veliký zakladatel sovětského státu a jeho armády hluboké pochopení nové podstaty armády, jejích cílů, charakteru a osvobozenického poslání.

Armáda jako nástroj politiky, jako ozbrojená síla té nebo oné vládnoucí třídy existuje od té doby, co vznikly třídy a mezi nimi nesmířitelné třídní rozpory společnosti.

Po staletí a tisíciletí se v otrokářské, feudální a kapitalistické společnosti lidé báli armády. Voják v třídní společnosti vždy představoval symbol násilí, útlatu a loupění. Pomáhal vládnoucím vrstvám dobývat druhých zemí a přisvojovat si plody práce širokých vrstev lidu. Uvnitř vlastní země pak pomáhal vykořisťující třídě utlačovat lid. Nejreakčnější poslání mají kapitalistické armády v období imperialismu. Krvavá zvěrstva v Koreji nejlépe ukazují, že si americká válečná mašina v ničem nezaadá s bývalou hitlerovskou armádou. Morální profil vojáka kapitalistické armády, jak si jej představují imperialisté, je profil vojáka s instinktem dravce, kořistníka, pomýšlejícího jen na svůj osobní prospěch, nenávidícího pokrok, slepého vykonavatele rozkazů svých důstojníků a generálů, přísluhovačů to imperialistické buržoazie.

Teprve po pádu vlády kapitalistů v carském Rusku a po ustavení vlády dělníků a rolníků zrodila se nová armáda, tělo z těla vítězného lidu.

Vítězství Velké říjnové revoluce vzbudilo pochopitelně neskrývanou zášť imperialistů celého světa v mladé sovětské republice. Zastrášení vítězným postupem socialistické revoluce, vpadli napřed němečtí a po nich angličtí, francouzští a japonští imperialisté bez vypovězení války do sovětské republiky a zahájili vojenskou intervenci. Koalice měšťáckých států — zvaná Dohoda — organizovala a vyzbrojila bělogvardějské armády Denikina, Kolčaka, Judeniče a Wrangela, aby zničila dílo revoluce. Země sovětů, která se po Říjnové revoluci na základě Leninova dekretu o míru vytrhla ze spárů první světové války, octla se znovu v ohnivém kruhu.

Strana bolševiků a sovětská vláda v čele s Leninem a Stalinem prohlásily zem za vojenský tábor a začaly pracovat na vybudování sovětské armády, aby zachránily veliké dílo Října. Byl to velmi obtížný úkol.

Již v době, kdy se dělnická třída v Rusku připravovala pod vedením bolševické strany k boji za dobytí moci, viděli Lenin a Stalin jasně nutnost pečlivě provést přípravu k ozbrojenému revolučnímu vystoupení proletariátu neboť si uvědomovali, že se může dostat k moci jen ozbrojenou silou a jen tak, že lze také vydobytou moc udržet.

Tak vznikly již v roce 1905 a 1907 v revolučních událostech první dělnické bojové družiny, v kterých se ukovali vynikající revolucionáři, spolubojovníci velkého Lenina a Stalina, jako K. E. Vorovičov, M. V. Frunze a S. N. Kirov a jiní.

V letech první světové války pracovala bolševická strana velmi aktivně v řadách carské armády a ustavila v ní síť bolševických vojenských buněk, které vedli přední pracovníci strany, A. Ždanov, L. Kaganovič, M. Frunze a jiní.

Ve dnech únorové revoluce roku 1917 ustavila strana bolševiků dělnické gardy. Organizování těchto gard pokračovalo i po únorové revoluci, takže do října 1917 měla Rudá garda celkem asi 100 000 mužů. Tato činnost měla veliký význam, poněvadž v okamžiku,

kdy vzplálo povstání v Petrohradě, měla tamní Rudá garda 12 000 mužů. Bolševická strana se proto mohla na celém území Ruska s důvěrou opírat o zkušené a spolehlivé vedení a o rozsáhlou síť těchto organizací. Tyto Rudé gardy byly základem, z něhož vyrostla slavná Rudá armáda.

Rudá armáda je dítkem vítězné socialistické revoluce. Bojem proti intervenčním armádám 14 imperialistických států začíná nejtěžší, ale zároveň nejslavnější období dějin Rudé armády. Dne 28. ledna 1918 podepsal Lenin osobně dekret Rady lidových komisařů o zřízení pravidelné armády. Zároveň bylo zřízeno několik kursů pro školení rudých velitelů kádru, jichž bylo tehdy velmi naléhavě třeba na frontách občanské války.

Nová armáda se tvořila v ohni tuhých bojů u Narvy a Pskova, kde slavně vítězila nad nepřáteli socialistického státu. Rudá armáda, ač mladá a dosud nedostatečně vyzbrojená bez pevných kádru důstojnictva, dovedla zdolat úkoly německých imperialistů. Vítězná bitva u Narvy a Pskova zastavila postup německých okupantů na Petrohrad. Bylo to 23. února 1918. Tento den se stal dnem zrodu mladé Rudé armády. Pro mladou republiku nastaly chvíle oddechu.

Imperialisté se však nevzdali svých cílů. Udeřili s několika stran proti mladé republice. Nastala občanská válka, válka dělníků a rolníků národů Ruska proti vnitřním a vnějším nepřátelům.

S tlakem nepřítele však také rostly úkoly Rudé armády. A tak koncem května 1918 bylo nutno upustit od zásady dobrovolnosti a vyhlásit všeobecnou mobilisaci pracujícího lidu. Toto opatření bylo provedeno právě včas, neboť již o několik měsíců později bylo na frontách potřeba 3 milionů vojáků.

Při takto silném početním stavu a při nedostatku velitelských kádru byla důležitá úloha vojenských komisařů. Oni jednak bděli nad tím, aby velitelé správně plnili své povinnosti a aby důstojníci carské armády, kteří byli ponecháni na svých místech, nezrazovali. Jednak byli duší armády, protože politicky školili mužstvo, uvědomovali je o cílech a úkolech revoluce a vychovávali je k železné bolševické kázni.

Tento historický úkol splnili komisaři velmi čestně, opíraje se o síť komunistických organizací v armádě. V polovině roku 1918 bylo v Rudé armádě asi 1300 komunistických buněk, t. j. základních stranických organizací.

Rudá armáda vyšla vítězně z občanské války a z bojů proti intervenci imperialistických mocností. Materiální nedostatky byly vyváženy morální převahou a nadšením pro spravedlivou věc pracujícího lidu.

Velmi důležitým mezníkem pro výstavbu Rudé armády byl VIII. sjezd strany, který se konal v březnu 1919.

Na sjezdu se vytvořila t. zv. „vojsková oposice“, která brojila proti vytvoření pravidelné armády, proti využití vojenských odborníků, proti železné kázni a hájila přežitky partyzánského ducha v armádě.

J. V. Stalin se dožadoval vytvoření pravidelné, přísně ukázněné, skutečně dělnicko-rolnické armády. Sjezd schválil tuto Stalinovu koncepci a usnesl se na upevnění Rudé armády a na jejím těsnějším sblížení se stranou.

Tak se zrodila a byla vybudována slavná Rudá armáda — armáda nového typu, revoluční armáda, armáda diktatury proletariátu.

Generalissimus Stalin ve své řeči k 10. výročí vzniku Rudé armády podal klasickou charakteristiku tří zvláštností armády nového typu.

Je to především armáda osvobozených dělníků a rolníků, armáda Říjnové revoluce, armáda diktatury proletariátu.

Za druhé je to armáda bratrských sovětských národů, armáda sovětských národů, armáda záštita svobody a nezávislosti národů proletariátu.

Za třetí je to armáda, vychovaná v duchu internacionalismu, kterým je celá tato armáda proniklá, od řadového vojáka až po maršála.

Za celou dobu svého 35 letého trvání nevedla sovětská armáda nespravedlivé nebo uchvatitelské války. Ani nemohla vést, neboť by to bylo v příkrém rozporu se samou její

podstatou. Již od prvních dnů jejího vzniku bojovala proti imperialistickým státům nebo námezdným vojskům vykořisťovatelských tříd.

Imperialističtí dravci nemohli zapomenout na svoji porážku v intervenční válce a hledali proto novou příležitost k zničení sovětského státu. Vhodného vykonavatele našli v německém fašismu, kterému pomohli jednak hmotnou podporou k znovuvybrojení Německa, jednak svou shovívavostí, politikou t. zv. neintervence. Tak pomohli rozpoutat druhou světovou válku.

Po věrolomném přepadení Sovětského svazu hitlerovským Německem dne 22. června 1941 pravil J. V. Stalin ve své historické řeči dne 4. července 1941: „Cílem všennárodní Vlastenecké války proti utlačovatelům, je nejen odstranit nebezpečí, které visí nad naší zemí, nýbrž i pomoci všem evropským národům, úpějlím pod jařmem německého fašismu.“ To je skvělá charakteristika osvobozenického poslání Sovětské armády v druhé světové válce.

Sovětský lid byl nucen přerušit práci na plnění úkolů třetí pětiletky. Sovětský stát musel celé své hospodářství přeorientovat na potřeby války a podříditi vše jedinému cíli: vyhnat nepřítel ze sovětského území a rozdrtit ho v jeho vlastním brlohu.

Druhá světová válka byla nesmírnou zkouškou nejen pro ozbrojené síly Sovětského svazu, ale též pro sovětský lid a pro sovětské zřízení. Hitlerovská armáda v době napadení Sovětského svazu byla již celá mobilisována a měla zkušenosti z vedení války na frontě západní a střední Evropy. Celá Evropa vyráběla pro hitlerovskou válečnou mašinerii. Hitlerovské vedení přisunulo k sovětským hranicím na 170 divisí fašistické armády a vrhlo je proti sovětům. Ozbrojené síly Sovětského svazu byly nuceny pod tímto neočekávaným úderem převahy sil a techniky nepřítel ustoupit. Žádná armáda na světě by nevydržela takový nápor nepřátelských sil, jako právě Sovětská armáda, žádný stát na světě by nebyl s to evakuovat a přemístit většinu svého průmyslu hluboko do týlu a přeorientovat se rychle na válečnou výrobu jako právě sovětské socialistické zřízení.

Sama válka ukázala převahu sovětského zřízení nad kapitalistickým, převahu sovětské vojenské vědy nad buržoasními doktrínami. Svým obětavým bojem sovětský lid překazil podle plány americko-anglických, německých a japonských imperialistů. Hájící hrdinně každou píď rodné vlasti, Sovětská armáda rozbila v prach šílený Hitlerův plán „bleskové války“. Během zimního tažení v letech 1941/42 Sovětská armáda porazila na hlavu milionovou nepřátelskou armádu před Moskvou a odrazila německo-fašistické hordy od sovětského hlavního města na mnohých místech až o 400 km.

Za rok na to fašistická bestie utrpěla ještě větší a zdrcující porážku u Stalingradu. Nepřátelská skupina v počtu 330 tisíc vojáků — nejsilnější seskupení na sovětsko-německé frontě byla ve stalingradském kotli rozdrčena.

Nesmrtelné město Stalingrad se stalo tak symbolem hrdinství, vytrvalosti a neporazitelnosti sovětských zbraní. Vítězství u Stalingradu je největší vítězství v historii válek vůbec, je vrcholem vojenského umění, znamená začátek zániku fašistické válečné mašinerie a triumf Stalinské vojenské vědy, stalinské strategie a taktiky.

V červnu 1943 se fašisté pokusili učinit zvrat v průběhu války, pro ně tak nepříznivém. Za tímto účelem zahájili velikou ofensivu na tak zvané „kurské duze“ ve snaze obklíčit Sovětskou armádu a zničit je. Tisíce tanků a letadel, desítky vybraných divisí útočily na sovětské posíle, ovšem úspěchu nedosáhly. Naopak Sovětská armáda přešla do protioútoků a zahнала fašisty daleko na západ. Bitva u Kurska — říká soudruh Stalin — postavila německo-fašistickou armádu před katastrofu.

Rok 1944 vešel do historie Velké vlastenecké války jako rok rozhodujících vítězství Sovětské armády. Nepříteli bylo zasazeno 10 smrtelných stalinských úderů, z kterých se už nevzpamatoval.

Vítězstvím u Stalingradu začal slavný vítězný pochod sovětských sil do Berlína, kde 2. května 1945 zavlál rudý prapor vítězství nad říšským sněmem.

Stejně skvělá byla i závěrečná operace Sovětské armády, která usilovným pochodem

přešla ihned po dobytí Berlína k osvobození bojující Prahy. Překročila pohraniční hory a po likvidaci zbytků fašistických hord přinesla nám svobodu a nezávislost.

Sovětskému svazu patří i největší zásluha, pokud jde o porážku imperialistického Japonska, která byla dokončena 4 měsíce po porážce fašistického Německa.

Miliony lidí na celém světě si kladou otázku: „Jaké jsou příčiny vítězství Sovětského svazu v tak těžké válce, jako byla druhá světová válka?“

Buržoasie odpovídá na otázky příčin vítězství Sovětského svazu v druhé světové válce obyčejně tak, že poukazuje na tuhost zimy v r. 1941/42 a na velikost a přírodní bohatství sovětské země. To však není to hlavní a podstatné.

Velká vlastenecká válka znovu potvrdila, že Sovětská armáda čerpá svoji sílu a nepřemožitelnost z takových zdrojů, z kterých nemůže čerpat žádná kapitalistická armáda, že Sovětská armáda bude vždy postrachem všech agresorů.

Které jsou zdroje nepřemožitelnosti, z kterých čerpají ozbrojené síly Sovětského svazu?

Generalissimus Stalin odpovídá na tuto otázku takto: „Socialistické zřízení, zrozené Velkou říjnovou revolucí, dalo našemu lidu a naší armádě velikou a nezdolnou sílu.“ Proto vítězství Sovětského svazu znamená, že zvítězilo především sovětské socialistické zřízení, dále sovětské státní zřízení a posléze, že zvítězily sovětské ozbrojené síly.

Ve svém rozkaze č. 55 z 23. února 1942 J. V. Stalin řekl: „Moment nenadálosti a neočekávanosti jakožto reserva německo-fašistických vojsk se plně vyčerpal . . . Nyní nebude o osudu války rozhodovat taková vedlejší okolnost jako moment neočekávanosti, nýbrž trvale působící činitele: pevnost zázemí, morální duch armády, množství a jakost divísi, výzbroj armády, organizační schopnosti velitelského sboru armády.“

Ano, to jsou zdroje, z kterých může čerpat jen armáda nového typu, armáda vítězné revoluce jako je Sovětská armáda, jako jsou armády lidové demokracie a žádná jiná kapitalistická armáda. V tom je síla sovětské vojenské vědy, stalinské strategie a taktiky.

Vítězství Sovětské armády možno vysvětlit dále tím, že o ní pečuje, její příslušníci vychovává a zoceluje komunistická strana.

Komunistická strana bolševiků vychovala tisíce vojáků a velitelů, bezvýhradně oddaných sovětskému lidu, straně a vládě a velikému Stalinovi, připravených a odhodlaných za všech okolností a kdykoliv hájit budovatelské úsilí lidu, spějícího ke světlým cílům komunismu.

Ano, strana to byla, která v letech Velké vlastenecké války sjednotila sovětskou zemi v jeden válečný tábor a zaměřila válečné úsilí lidu a armády k jednomu společnému cíli — zničit nepřítele. V rozkaze J. V. Stalina z 23. února 1946 se praví: „Komunistická strana vysvětlovala sovětským vojákům smysl a cíle války, vychovávala v nich lásku k vlasti, posilovala bojového ducha, vštěpovala jim nebojácnost a kázeň.“

Ve Velké vlastenecké válce se ukázalo, že Sovětská armáda je věrnou a spolehlivou ochránkyní zájmů sovětského lidu. Vojini, poddůstojníci, důstojníci a generálové nezklamali důvěru lidu a čestně splnili svůj úkol. Sovětští vojáci se svědomitě učili vojenskému umění, ovládat své zbraně a zejména novou bojovou techniku, aby dovedli bít jistě a úspěšně nepřítele.

Sovětští velitelé se svědomitě učili řídit operace, organisovat aktivní obranu spojenou s řadou protiútoků a protiofensiv. Učili se vychovávat své podřízené v duchu oddané lásky k socialistické vlasti, vládě a VKS(b), v duchu plamenné a nesmířitelné nenávisti vůči fašistickým okupantům.

Spravedlivý cíl války a socialistické vlastenectví byly zdrojem masového hrdinství sovětských vojáků. Více než 7 milionů příslušníků sovětské armády bylo vyznamenáno řády a medailami SSSR. Jedenáct tisíc bylo poctěno nejvyšším řádem „Hrdiny Sovětského svazu“.

Na druhé straně tyl, sovětský lid byl s to dát své armádě vše, co fronta potřebovala. Na sklonku války měla Sovětská armáda čtyřikrát více divísi než v míru, pětkrát více dělostřelectva, patnáctkrát více tanků a pětkrát více letadel. Sovětská vojska měla k dispozici

nejmodernější techniku, vytvořenou socialistickým průmyslem, sovětskými konstruktéry a úderníky, kteří právě tak jako vojáci na frontě, prokázali pracovní hrdinství, oddanost a obětavost.

Po zakončení války vstoupil Sovětský svaz do mírového období nového hospodářského rozvoje a vzestupu. V nejkratší možné době byly válečné rány, zasazené nepřítelem zhojeny a obnovena předválečná úroveň rozvoje hospodářství. Byl úspěšně splněn a v mnohých směrech překročen čtvrtý pětiletý plán. Byly započaty a v mnohých případech již uskutečněny veliké stavby komunismu.

XIX. sjezd KS SSSR vytyčil před sovětský lid smělé a radostné perspektivy dalšího rozvoje ke komunismu. Uskutečněním smělých plánů páté stalinské pětiletky stane se Sovětský svaz, tato nepřemožitelná tvrz a vedoucí činitel tábora míru, demokracie a socialismu ještě mohutnějším a nepřemožitelnějším. Jsou vytvořeny předpoklady pro zajištění Sovětského svazu proti všem nahodilostem. Vše to dodává nové síly a nový elán všem bojovníkům za mír a za svobodu a naplňuje je vírou v konečné vítězství pracujícího lidu celého světa.

Také Sovětská armáda se podílí značnou měrou na tomto úsilí o zachování míru. Za války hlavním úkolem všech příslušníků bylo: využít všech sil a vědomostí k úplnému zničení nepřítele.

V mírové době J. V. Stalin postavil před armádu tento úkol: zdokonalovat nepřetržitě své vojenské a politické znalosti. „Za války zvládli důstojníci a generálové — praví s. Stalin — dobře mistrovské vedení vojsk na válečném poli. Nyní musí všichni důstojníci a generálové dokonale ovládnout mistrovství výchovy vojska v mírových podmínkách“.

Síla a moc Sovětského svazu, jeho obrovský hospodářský a technický potenciál, jeho skvělá armáda a obranná schopnost jsou varovným momentem pro každého, kdo by se nechtěl poučit z historie druhé světové války a pokusil by se opakovat šílené Hitlerovo dobrodružství.

Pro nás to znamená: brát si z těchto skutečností příklad. Rozvíjet dále naše hospodářství, zejména těžký průmysl. Dále rozvíjet a upevňovat JZD. Zvyšovat politické uvědomění a kulturní úroveň všeho našeho lidu. Dále rozvíjet a upevňovat svoji armádu. My, příslušníci armády, nesmíme však zapomínat, že se vojenství nepřetržitě a rychle rozvíjí a zdokonaluje. Co stačilo včera, nestačí dnes a co stačí dnes, nebude stačit zítra.

Proto, vzpomínajíc 35. výročí vzniku Sovětské armády a oslavujíc 5. výročí únorového vítězství našeho lidu nad domácí a zahraniční reakcí, zavažme se před svým pracujícím lidem, že se budeme ještě úspěšněji učit sovětskému vojenskému umění, osvojovat si zásady bolševického stylu práce nejen při řízení, ale i při výchově svých podřízených.

Vzpomínajíc 35. výročí vzniku Sovětské armády upevňujeme v sobě vědomí odpovědnosti za vybudování armády, která po boku své slavné osvoboditelky a učitelky, opřena o náš lid se stane neporazitelnou.

ODPOVĚDNOST VELITELE ZA VÝCHOVU K UVĚDOMĚLÉ KAZNI

Plk. děl. František Říha

Dvěma táborům, které vznikly po druhé světové válce, táboru socialismu, vedenému Sovětským svazem, a táboru imperialistickému v čele se Spojenými státy americkými, odpovídají i dva typy armád, postavené do jejich služeb.

V kapitalistických státech je armáda nástrojem vedení útočné, dobovačné války, má protilidový, reakční, utlačovatelský a zločinný ráz. Cíle, s kterými je stavěna, pro které je určena a s kterými vede války, jsou v příkrém rozporu se zájmy milionových mas pracujících vlastní země a jiných zemí, protože honba za maximálním ziskem a zajišťování plných pokladů monopolistů válkou a dobýváním cizích území jsou vždy spojeny s ožebračováním dělnické třídy a pracujících lidí.

Proto kapitalisté skrývají skutečné cíle války, kterou vedou nebo chtějí vést. Uchylují se ke lži, pomlouvám a výmyslům. Zatajují skutečné cíle do hávu nacionalistických a demagogických frází a snaží se opřít lid zvláště v otázkách války a míru sítě lží a zavléci jej do krvavé války.

Třídnímu, protilidovému rázu imperialistické armády odpovídá i kázeň v této armádě, způsob jejího vynucování, formy a obsah ideologického zpracování vojáků.

V buržoasních armádách se udržuje kázeň potlačováním vůle vojáka, strachem, lží, klamáním a bezduchým drilem. Velitelé jsou tam představiteli vládnoucích vykořisťovatelských tříd a mají zájem na tom, aby vojáci neznali pravý ráz imperialistických válek vedených s cílem zvětšit zisky monopolistů. Celým systémem ideologického ovlivňování se buržoasie snaží proměnit vojáka v automat, který nepřemýšlí, neusuzuje a je slepým nástrojem v rukou vykořisťovatele.

Vyvolání strachu před představenými, třídní násilí a snižování lidské důstojnosti, pokrytectví, podlézavost, výchova k nevědomosti lží a klamáním, pokrytectví a podlézavost jsou charakteristické pro kázeň buržoasní armády.

Protože cíle válek, které vede buržoasie, jsou v rozporu s myšlením a přáním mas pracujících a také převážné většiny vojáků kapitalistické armády, je v průběhu války kapitalistická armáda podlamována, její kázeň upadá, její zdánlivá jednota se třísí a štěpí, třídní protiklady se přirostávají a její bojeschopnost, zvláště v období porážek a neúspěchů, klesá a vede k porážce.

Zcela kvalitativně odlišný ráz má Sovětská armáda a armády lidových demokracií. Jejich úkolem je chránit budování nového společenského řádu, socialismu a komunismu, odrážet a ničit imperialistického nepřítele a zajišťovat bezpečnost lidu osvobozeného od kapitalistického otroctví.

Cíle, pro které jsou tyto armády budovány, nejsou v rozporu se zájmy dělnické třídy a lidu ostatních zemí. Naopak, jsou s nimi v souladu, splývají s nimi.

Osvoboditelskému, lidovému rázu armády socialistického typu odpovídá ráz a druh kázně, její zvláštnosti, způsoby jejího vyžadování a výchovy, způsoby kázeňské praxe velitelů a cíle vojenské výchovy.

Výchova v socialistické armádě je založena na objasňování politiky dělnické třídy a komunistické strany, na zvyšování všeobecné, kulturní a politické rovnosti vojáků a je základem upevňování morálního činitele, jednoho z rozhodujících činitelů vítězství ve válce.

Spravedlivý ráz války, kterou vede armáda socialistického státu, vzbuzuje ve vojácích ducha nadšení a obětavosti, vede je k hrdinství a sebeobětování, jaké v celé historii válek neznalo obdoby. Ve Veliké vlastenecké válce se potvrdilo, jakou nesmírně důležitou úlohu

při vybojování vítězství má uvědomělost každého vojáka, jeho vlastenecké zakalení, jeho vlastní přesvědčení.

Kázeň v socialistické armádě je kvalitativně odlišná od kázně v armádě buržoasní. Naše společnost vytváří nové vztahy mezi lidmi. Jsou to vztahy založené na společném cíli pracujících — vybudovat šťastnou a vzkvétající zemi, skutečnou vlast pro pracující občany. Politika strany a vlády, která odpovídá nejvlastnějším a životním zájmům širokých mas lidu — smeluje pracující, ukazuje jim radostné perspektivy budování socialismu a komunismu v naší zemi. V armádě neexistují nepřekonatelné třídní protiklady a hráz mezi velitelským sborem a řadovými vojáky, protože všichni pracují a bojují za zájem dělnické třídy.

Z toho vyplývá, že co není, nebylo a nikdy nebude možné v kapitalistické armádě — totiž uvědomělé chápání nezbytnosti, užitečnosti a významu kázně a jejího dodržování, stává se možné a je uplatňováno v socialistické armádě, kde kázeň je založena na vědomí osobní odpovědnosti za obranu socialistické vlasti.

Bylo by však chyba si myslet, že tím, že naše armáda je postavena do služeb dělnické třídy a lidu, vzniká v armádě sama od sebe uvědomělá kázeň. To je nesprávné. I kázeň v lidové demokratické armádě, kázeň, která je a musí být daleko pevnější, tvrdší a hlubší, je nutno tvořit, upevňovat a vychovávat u všech příslušníků armády.

Proto hlavní místo ve vojenské výchově v naší armádě zaujímá výchova ke kázni. J. V. Stalin nás učí, že „nejdůležitější podmínkou bojeschopnosti našich ozbrojených sil je pevná vojenská kázeň, založená především na vysoké uvědomělosti a politické výchově vojáků. Proto všichni velitelé a nadřízení musí neustále upevňovat vojenskou kázeň a projevovat přísnou náročnost a současně jsou přitom povinni každodenně vychovávat podřízené v duchu oddanosti k vlasti, v duchu uvědomělého plnění vojenských povinností a v duchu osobní odpovědnosti každého vojáka za věc obrany vlasti“.

Soudruh Stalin ukazuje na zásadní odlišnost vyžadování kázně v socialistické armádě.

V kapitalistické armádě je hlavním prostředkem upevňování a vyžadování kázně trest, stíhání přestupků a porušování kázně, tedy prostředky, které se zaměřují na pouhé trestání neukázněnosti, aniž mohou proniknout k duši vojáka. Základní příčina nekázně v buržoasní armádě, to je její třídní protikladný ráz — nemůže být odstraněna nikdy a je vždy pramenem rozporů a nekázně.

V socialistické armádě je tomu zcela jinak. Nelze upevňovat kázeň pouhým důsledným stíháním neukázněnosti. Zároveň musí tu být účinná a přesvědčivá politická výchova.

Politická výchova je základním činitelem, který upevňuje v naší armádě morálního ducha vojáků, ukazuje jim jejich osobní odpovědnost za obranu vlasti, smeluje je v ukázněný bojový kolektiv. Bez politické výchovy nelze upevňovat kázeň. Myslet si, že stačí být jen náročným velitelem a přitom podceňovat politické školení, nezabývat se jím, nezajímát se o něj a nečinit opatření ke zvýšení jeho účinnosti a konkrétnosti, nemůže v žádném případě vést k upevňování kázně.

Pro správné chápání výchovy ke kázni je důležité především si objasnit správný obsah a význam nedílné velitelské pravomoci.

Velitel naší armády má důvěru lidu a komunistické strany a je obklopen jejich péčí a láskou. Je mu dána nedílná velitelská pravomoc a jsou mu svěřovány kádry mladých mužů, aby je připravoval k boji a vychovával. Je straně a vládě, státu i pracujícímu lidu odpověden za splnění tohoto úkolu, za dodržování kázně své jednotky. Je proto jeho povinností denně vychovávat vojáky k bezvýhradnému plnění požadavků vojenské přísahy, řádů, rozkazů a nařízení představených. Nelze tedy chápat a uplatňovat nedílnou velitelskou pravomoc jen jako pravomoc vydávat rozkazy a velet. Zároveň je třeba stále si uvědomovat a v praxi uplatňovat nedílnou velitelskou odpovědnost, a to odpovědnost za vše, co se u jednotky děje, za všechny úseky činnosti u jednotky, za výchovu a výcvik podřízených. Naše řady mluví velmi jasně o této odpovědnosti velitelů. V Řádu vnitřní služby v hlavě III, čl. 60 stojí: Velitel je plně odpověden za bojovou a politickou přípravu, výchovu a vojenskou kázeň podřízených.

V Kázeňském řádě v hlavě I, čl. 5 se praví: Každý představený je povinen rozhodně a neúprosně vyžadovat dodržování vojenské kázně, stále vychovávat své podřízené k bezpodmínečnému plnění všech jejich požadavků, rozvíjet a pěstovat u nich vědomí vojenské cti a vojenské povinnosti.

V Polním řádě čs. branné moci v hlavě 5, čl. 80 je ustanovení, které zní: Za stav politické práce u vyšších jednotek a útvarů československé armády jsou přímo odpovědní velitelé vyšších jednotek a útvarů.

Většina velitelů odpovědnost za výcvik své jednotky dnes již chápe. Nepochopila však a v praxi dosud neuplatňuje nedílnou velitelskou odpovědnost za vysokou kázeň a výchovu ke kázní prostřednictvím politické přípravy a výchovy a správným uplatňováním kázeňské pravomoci.

K tomu, aby tato odpovědnost mohla být uskutečněna, je třeba, aby velitelé znali rozsah, jednotlivé formy, metody a obsah zvláště politické práce, která je zdrojem vysoké kázně a morálky vojáků.

Velitel nemůže uplatňovat nedílnou velitelskou pravomoc v politické přípravě, jestliže nezná a dokonale neovládá všechny formy stranicko-politické práce a politicko-výchovné práce. V tom případě nemůže dávat politickým pracovníkům konkrétní úkoly a směrnice, je nucen spoléhat na to, co politický pracovník udělá z vlastního podnětu. To je starý a nesprávný způsob tak zvaného „politického zajišťování“. Vede k dvoukolejnosti v bojové a politické přípravě. S takovým chápáním nedílné velitelské pravomoci, která je ještě vlastní mnoha velitelům, musíme se důsledně vypořádat a s ním skoncovat.

Tyto nedostatky v chápání nedílné velitelské pravomoci se projevují hlavně v tom, že mnozí velitelé necítí plnou odpovědnost za politickou přípravu a nechávají starost o ni a o její náplň jen politickým pracovníkům. Neuvědomují si, že právě tento způsob vede k formálnosti práce politického pracovníka, protože bez pokynů a požadavků velitele, bez vycházení z plánu bojové přípravy — nelze účinně pracovat v politické práci — a nelze provádět výchovu vojáků.

Tak na příklad mnoho velitelů nezahrnuje do plánu bojové a politické přípravy vlastní opatření pro politickou práci, ale uvádí jen plán politického oddělení. Tím se straní odpovědnosti za plnění úkolů politické přípravy. Mnohdy zase velitelé zapomínají na vytváření podmínek pro rozvinutí stranicko-politické práce, na příklad v období letního výcviku jednotek, a omlouvají to tím, že „jsou důležitější úkoly“, že není čas na schůze, na kulturně masovou práci a p. Neuvědomují si, že právě proto, že jsou před jednotkou těžší úkoly, že se vyžaduje větší vypětí sil a větší námaha, je třeba vytvářet podmínky pro intenzivní politickou práci, pro agitační a politicko-výchovnou práci v řadách vojáků, protože to umožňuje veliteli lépe, snadněji a rychleji řešit úkoly bojové přípravy a výcviku.

Ukazuje se, že ještě řada našich velitelů podceňuje význam politické výchovy a politické práce vůbec.

Správné chápání a uskutečňování nedílné velitelské pravomoci v politické přípravě a výchově je předpokladem správné výchovy ke kázní.

Úkoly urychlené výstavby armády kladou na naše velitele a politické pracovníky zvýšené úkoly a nároky. Splnit tyto úkoly znamená neustále zvyšovat náročnost vůči sobě samým a vůči svým podřízeným, tvrdě vyžadovat přesné a rychlé plnění rozkazů, neomlouvat polovičatost a nepovolovat jakékoli posuzování správnosti a účelnosti vydaných rozkazů. M. V. Frunze napsal: „Rozkaz je rozkaz. Diskuse a domlouvání o rozkazu je samo o sobě nejhrubším porušováním kázně“. K tomu je však třeba, aby velitel sám denně a neustále pracoval na zvýšení své odborné a politické kvalifikace, aby upevňoval svůj styk s vojáky, důkladněji poznával situaci u jednotky, učil se jí hluboce hodnotit a vytvářet materiální předpoklady ke splnění všech rozkazů, které vydá, protože i to je součástí jeho nedílné odpovědnosti.

Můžeme říci, že se v poslední době značně zvýšila náročnost našich velitelů. V našich jednotkách je již řada velitelů, kteří přišli z učilišť, škol a akademií, kteří mají dobrou odbornou a politickou průpravu a kteří ji v praxi dále prohlubují. K plnění svých velitelských

funkci přistupují s nadšením a odpovědně. Z toho vyrůstá jejich zdravá sebejistota, rozhodnost a také důsledná náročnost, založená na znalosti forem bojové a politické přípravy. Proto Tito noví velitelé mají značnou zásluhu na výchově důsledných, čestných, tvrdých a politicky zakalených vojáků naší armády.

Na druhé straně jsme se však nezbavili ještě četných nedostatků, hojných starých předsudků a přežitků kapitalistické vojenské výchovy, které se ovšem projevují i v chápání nedílné velitelské pravomoci a kázeňské praxe velitelů. Zpravidla jde o dva škodlivé extrémy, do nichž někteří velitelé upadají. Je to především bezzásadové přizpůsobování zaostalým náladám, vyplývající z nesprávného pochopení demokratičnosti naší armády. Tento lžidemokratismus, familiární zacházení s vojáky a podřízenými, snaha bezzásadově si vojáky naklonit „zavíráním očí“ — přehlížením přestupků a připouštěním různých úlev — je pramenem nekázně. Takové jednání a postoj důstojníka musí dobré vojáky urážet. Takový velitel nemá a nemůže mít autoritu, vojáci si ho neváží, necítí k němu úctu a lásku jako k svému veliteli.

Na druhé straně někteří velitelé se v poměru k svým podřízeným uchylují do druhého extrému. Domnívají se totiž, že jsou náročnými veliteli, když hlava nehlava trestají, když svou tak zvanou náročnost projevují křikem a hrubostí. Ani takový velitel nezíská úctu a autoritu.

Pěstování libivé politiky a lžidemokratismu ve styku s vojáky — právě tak jako projevy hrubosti — podlamují autoritu velení a kázeň.

Velitelská náročnost vyžaduje nepřetržitěho přezkušování plnění rozkazů a nikoli namátkového přesvědčování se o plnění vydaných směrnic. Velitel, který vydal rozkaz, musí mít důkazy o jeho splnění. Organizace přezkušování plnění rozkazů a nařízení je vyzkoušená metoda bolševického vedení, s jejíž pomocí se dosahuje zlepšení organisovanosti a bojeschopnosti jednotky.

V činnosti velitele nesmí být velitelská náročnost proto uplatňována jen případ od případu, jak se dnes velmi často děje. Stane se třeba, že velitel chodí jako slepý kolem nedostatků v ústrojí podřízených, nevíšmá si nedostatků ve vojenské zdvořilosti. Pak si náhle vzpomene, že je třeba udělat pořádek a zadost velitelské pravomoci a náročnosti k těmto nedostatkům, a udělá veliký „rámus“. Začne hlava nehlava trestat a „napravovat“. Takový způsob náročnosti se ovšem mine s účinkem.

Ten velitel, který nepřetržitě usiluje o dodržování vojenského pořádku a nenechá bez povšimnutí ani jeden, byť sebemenší poklesk podřízených, který zároveň udělá vše pro účinnou výchovu podřízených, ten má v jednotce pořádek a kázeň. Jde o to, aby vojáci byli nejenom někdy, ale stále vedeni k přísnému dodržování kázně a pořádku, předpisů a nařízení velitelů. Není-li tomu tak, nezmuže nic namátkové hromování.

Již delší čas a poměrně s malými úspěchy velitelé, političtí pracovníci, stranické a mládežnické organizace vedou boj proti mimořádným událostem, které připravují naši armádu o stovky mladých nadějných životů a naše hospodářství o miliony korun. Příčiny těchto mimořádných událostí jsou většinou v přehlížení drobných kázeňských přestupků u jednotky projevujících se v nesprávném ústrojí, špatném zdraví a p. Velitelé zapomínají, že přehlédnutí malého kázeňského přestupku vytváří podmínky pro přestupek větší.

Sovětský spisovatel důstojník Zakrutkin ve své knize „Kavkazský deník“ dokazuje tuto skutečnost na případech z Veliké vlastenecké války. Němci se připravovali k útoku na sovětské obranné postavení. Čtyři dny postřelovali postavení sovětských vojáků. Přes řeku Terek bylo vidět a slyšet německé tanky připravující se k útoku.

Velitel roty por. Perelešin kontroloval v zákopech podřízené a u jedné z čet se před samým bojem rozvinul tento rozhovor: „Nu, a co vy, orli?“ křikl Perelešin. „Třesete se snad?“ Vojáci zaslechli v poručíkově hlase žertovný tón a usmívali se. Ale Perelešin se ihned zakabonil a kloužaje zrakem po postavách hochů, zakřičel: „Proč jste si rozepjali opasky jako baby? A omotky? Neumíte zacházet s omotkami? Zhlédnu-li ještě jednou někoho v takovém stavu, hlavu mu utrhnu! Dnes se vám rozmotají omotky, zítra propustíte německý tank! Je třeba, abyste na sebe dohlíželi. Potom budete dohlížet i na nepřitele!“

Kázeň se projevuje především v přesném a přísném dodržování všech rozkazů velitele, v plnění řádů a předpisů, plánu bojové a politické přípravy. To je hlavní obsah kázně v naší armádě. Pokud jde o vnější kázeň, to jest dodržování pravidel vojenské zdvořilosti, vnější úpravy a vojenského vystupování, stanoveného řády — nelze jen trvat na plnění požadavků při výcviku, ale je nutné obrátit pozornost i na zevnějšek, který je odrazem vnitřní náplně kázně. U nás se často zapomíná na tuto spojitost vnitřní a vnější kázně a na možnosti pro výchovu, které z této spojitosti vyplývají. Pořadová příprava na příklad ještě není oním mocným prostředkem výchovy ukázněného, sebejistého a obratného vojáka. Mnohdy ještě zůstává nutnou nezbytností, zvrhává se na pouhou mechaničnost a automatické provádění. Přitom však je to jeden z mocných prostředků výchovy, zvláště výchovy k ukázněnosti. Využívání kázeňské pravomoci a metody kázeňské praxe těsně souvisí s otázkou velitelské náročnosti.

Naši velitelé již se přesvědčili o nesmírném významu kázeňské pravomoci a jejího využívání k výchově podřízených.

Jak významným výchovným prostředkem může být udělení trestu velitele před nastoupenou jednotkou, svědčí příklad ze soustředění vojsk při letošní vojenské přehlídce v Praze.

Velitel tankového vojska gen. Janko využil na besedě k přehlídce pozdního návratu několika vojáků z vycházky takovým přesvědčivým způsobem, že všichni vojáci odsoudili provinilce, že spontánním souhlasem přijali rozhodnutí velitele o jejich odeslání zpět do posádky, protože nejsou hodni, aby reprezentovali armádu našeho lidu na slavnostní přehlídce. Pro provinilce vojáky pak znamenal tento trest veliký zlom v jejich poměru k vojenské službě, protože pocítili, že za velitelským rozhodnutím stojí celý kolektiv.

Máme již mnoho velitelů, kteří dovedou takovým způsobem využívat své kázeňské pravomoci a jejichž zákroky, tresty nebo odměny mají vliv na výchovu celé jednotky, na upevnění jejího kolektivu.

Tu má veliký význam individuální přístup ke každému provinilci, rozbor příčin přestupku, kterého se dopustil, znalost charakteristických rysů vojáka a z toho vyplývající nakonec způsob použití kázeňského trestu. Tu vidíme, jak hluboký význam mají ty články Řádu vnitřní služby, které ukládají jednotlivým velitelům znát své podřízené, jejich potíže a charakteristické rysy, jejich původ i jejich osobní vlastnosti. Jen na základě toho může velitel odpovědně přistupovat k trestu nebo k odměně.

Výchova lidí je věc velmi složitá. V ní se každá mechaničnost a šablona nutně vymstí. V ní nelze najít jednu provždy a na každý případ platné formule a recepty. Základem, z něhož velitelé musí vždy vycházet, je cíl upevnit kázeň v jednotce, výchovně zapůsobit na podřízeného, přesvědčit ho o jeho poklesku, přinutit ho zamyslet se nad poklesem a zároveň dosáhnout, aby mu celá jednotka byla pomocníkem při jeho rozhodnutí, aby i ostatní odsoudili věc, kterou provinilec spáchal.

V používání kázeňské praxe u našich jednotek máme ještě mnoho nedostatků. Jedním z nejvýznamnějších nedostatků je malé využívání kázeňské pravomoci nižších velitelů a poddůstojníků, která jim podle řádu náleží. Nižší velitelé, kteří nejvíce žijí s vojáky, jsou sice nároční v prvních týdnech po nástupu nováčků, ale postupem doby se začíná vytvářet poměr bratříčkování a familiárnosti, který narušuje kázeň. Zvláště poddůstojníci základní služby se spíše cítí kamarády než veliteli svých podřízených v družstvu nebo četě, přehlížejí kázeňské přestupky, nevšímají si jich a jako kamarád kamarádu leccos odpustí.

Podívejme se, jak vypadá stav kázeňských přestupků v číslech v průměru za první pololetí 1952. Přitom je třeba vidět tu skutečnost, že počet udělených kázeňských trestů není nikterak mírou náročnosti.

Tresty udělili: velitelé družstev a zástupci velitelů čet 8,5%, staršínové setnin 14,5%, velitelé čet 21,8%, velitelé setnin 43,4%, velitelé oddílů 6,5%, velitelé vojenských těles 5,3%, vyšší velitelé 0,3%.

Odměny udělili: velitelé družstev a zástupci velitelů čet 4,7%, staršínové setnin

3,5%, velitelé čet 11,7%, velitelé setnin 45,3%, velitelé oddílů 8,7%, velitelé vojenských těles 22,3%, vyšší velitelé 3,8%.

Co vyplývá z těchto údajů? Především to, že nejvíce odměňují a trestají velitelé rot, kdežto kázeňské pravomoci nižších velitelů je minimálně využíváno. Podíváme-li se, jaké hlavní druhy odměn patří na příklad do oněch 45,5%, udělených veliteli setnin, vidíme, že jsou to většinou volno k opuštění posádky nebo dovolená. Celkový počet dovolených jako odměn vzhledem k ostatním činí v průměru téměř 50%. Z ostatních je nejčastěji používáno pochvaly, a tím je v podstatě vyčerpána celá ona mnohotvárnost a možnosti používání kázeňské pravomoci.

Malé využívání kázeňské pravomoci nižšími veliteli je důsledkem špatné péče velitelů o poddůstojníky. Základní povinností všech velitelů je učit své podřízené. Není-li nižší velitel neustále veden svým představeným, není-li mu věnována dostatečná péče odborná i politická, zůstává stát na místě. A velitel, který málo zná, spokojí se také málem a jeho náročnost k podřízeným je nízká. Nízká je i péče o podřízené, tato nedílná součást velitelské náročnosti a odpovědnosti.

V kázeňské praxi se setkáváme ještě s jedním závažným nedostatkem, a to je malé využívání kázeňské pravomoci při kázeňských přestupcích důstojníků. Jsou neodpovědně přehlíženy případy neplnění služebních povinností, nejsou vyvozovány důsledky z neodpovědného přístupu k úkolům, takže kázeňské trestání důstojníků je téměř řídkým zjevem. Snad ojedinělými případy je potrestání důstojníků za malou náročnost, za shovívavost. Tento stav vede ovšem k zeslabování pocitu odpovědnosti a narušuje kázeň.

Pokud jde o tresty a odměny vůbec, je třeba si uvědomit jednu důležitou zásadu. Trest i odměna jsou velmi vážná věc a nelze jimi nikterak plýtvat. Je skutečností, že v naší armádě existuje velmi často neuvážené plýtvání odměnami a tresty. Přitom malé využívání rozličných forem trestů a odměn, které stanoví Kázeňský řád, vede k zeslabování účinnosti těchto prostředků výchovy.

Na druhé straně jsou i případy, kdy velitelé trestají závažné poklesky velmi mírně, nebo neodměňují dobré a obětavé výkony podřízených.

Důkazem naprosté mechaničnosti ve využívání kázeňské pravomoci jsou takové případy, kdy velitelé nedlouho po odpykání trestu nebo dokonce i během trestu udílejí vojákům nepromyšlené odměny.

Tak na příklad jeden voják 14. spojovacího praporu byl 19. 12. 1951 potrestán třemi směnami mimo střidu. 4. 1. 1952 byl pochválen před nastoupenou jednotkou. 9. 1. byl potrestán 14 dny vězení po službě pro opilství na Silvestru. Během odpykávání tohoto trestu byl pochválen 16. 1. před nastoupenou jednotkou. 22. 1. mu byl trest prominut a čtyři dny poté bylo oznámeno jeho rodné obci, že vzorně plní vojenské povinnosti.

Jiný příklad: Jeden voják byl 23. 11. potrestán 15 dny vězení. 7. 12. 1951 mu byl trest prominut a poté byl opět potrestán. Když dostal trest a vzápětí potom dovolenku, vrátil se z dovolené až po dvou dnech k útvaru. Tu je vidět naprostá nepromyšlenost a neodpovědnost velitele při zacházení s kázeňskými prostředky.

Jeden velitel odměnil vojáka, který chytil záškodníka, 10 cigaretami před nastoupenou jednotkou a přitom si ještě myslil, kdoví jaký neudělal dojem a neprovedl výchovný čin.

Taková „kázeňská praxe“ ovšem má jen jeden výsledek, a to u provinilce i u celé jednotky: snižuje vážnost a výchovný význam trestu a odměn, zlehčuje kázeňskou praxi, snižuje autoritu velitelů. Zároveň roztrpčuje vojáky a snižuje jejich zájem o výcvik. Takové chybné praktiky je nutno důsledně vymýcovat.

Značným nedostatkem je rovněž jednostranné udílení odměn a trestů. Mnozí velitelé buď příliš mnoho trestají a málo odměňují, nebo naopak. Tak na příklad u 32. dělostřelecké brigády nejsou vzácné příklady, kdy vojákům byly sedmkrát i vícekrát uděleny jako odměny dvoudenní a třídní dovolené. Ve zbrojním učilišti udělil velitel 200 odměn a jen 3 tresty.

S touto jednostranností jde ruku v ruce nevyužívání ostatních druhů odměn a trestů. Nejpoužívanější a nejpoužívanější odměnou je u nás dosud dovolenka a volno k opuštění

posádky. O tom výmluvně svědčí okolnost, že na příklad u některých útvarů činí tento druh odměny z celkového počtu odměn až 80%. V ŠDZ Lešany činilo to dokonce 89,5%. Je proto třeba bojovat proti tomu, aby význam odměny nebyl takto snižován a odměny se neomezovaly na dovolené, což snižuje význam vojenské služby a učí vojáky vidět v dovolené svoje nezadatelné právo. Nelze to ovšem řešit tak, jak se na několika místech stalo, že totiž velitelé přestali dovolenky vůbec udílet.

Podmínkou správnosti použití kázeňského prostředku je individuální přístup k lidem, k jejich osobním zvláštnostem a sklonům. Formálnost v kázeňské praxi tkví mimo jiné v tom, že velitelé neznají své podřízené, a nemohou tedy posoudit, která z forem trestů nebo odměn přinese žádané výchovné účinky.

Mnohý velitel často neví, co s vojákem, u kterého selhaly obvyklé metody výchovné práce. Neuvědomí si, že ku příkladu soukromý rozhovor se soudruhem a proniknutí až do hloubky jeho duše mu dá dobrou orientaci pro jeho výchovu. Velitel musí poznávat vojáky nejen při cvičení, ale i na učebně, při přednáškách, besedách a vůbec v celém vnitřním životě jednotky. To je úkolem nejen velitelů, ale i politických pracovníků. Ti se musí zabývat daleko více než dosud kázeňskou praxí a pomáhat velitelům správně vychovávat podřízené, upevňovat nedílnou velitelskou pravomoc na každém kroku.

Ukazuje se proto nutnost rozbírat každý vynikající čin nebo přestupek individuálně. Mnoho velitelů nedovede ještě využít udělovaných trestů nebo odměn k účinné výchově všeho mužstva, neprovádějí rozbor kázeňské praxe s náležitou důkladností a svědomitostí a kladných a záporných příkladů není důsledně využíváno. Pocit odpovědnosti za podřízené končí namnoze potrestáním vinníka a neprovádí se odstraňování příčin a tím se zůstává na povrchu. Kořeny a příčiny kázeňských přestupků trvají dále a plodí nové a nové porušování kázně.

V boji za vysokou kázeň a pořádek za přesné plnění a dodržování požadavků přísahy a řádů připadá čestný a odpovědný úkol útvarovým organizacím KSČ a útvarovým skupinám ČSM. Úkolem ÚO a ÚS je denně zabezpečovat průběh bojové a politické přípravy a pomáhat velitelům a politickým pracovníkům v boji za vysokou organizovanost a kázeň, v boji za vedoucí úlohu komunistů v bojové a politické přípravě.

Projednávání kázeňských přestupků komunistů a svazáků ve stranické nebo svazácké organizaci je mocným výchovným prostředkem. Ukazuje se, že se snižuje počet potrestaných komunistů a zvyšuje počet odměněných, což v podstatě znamená, že se zvyšuje vedoucí úloha komunistů v kázi. Velmi málo velitelů vyžaduje však pomoc stranické a mládežnické organizace při výchově k předcházení kázeňských přestupků. Nejsou ani řídké případy, že velitel ponechává trestání kázeňských přestupků stranické nebo mládežnické organizaci a sám zůstává stranou, jako by se ho to netýkalo.

Rozkazy a nařízení velitelů všech stupňů musí být vydávány a plněny přesně tak, jak to žádají řády. Řády formulují vysoce politicky věcně a správně všechna práva a povinnosti velitelů — představených. Souhrn všech těchto práv a povinností velitele tvoří vlastní obsah jeho nedílné velitelské pravomoci a odpovědnosti.

Náš důstojník je vybaven rozsáhlou pravomocí. Neexistuje větší právo, než je právo velet lidem, dávat jim rozkazy, aby šli do boje za vlast. Vlast svěřuje důstojníkům život svých synů. Z toho vyplývá obrovská odpovědnost důstojníků a velitelů všech stupňů k pracujícímu lidu. Této odpovědnosti musí každý velitel čestně obstat celým svým chováním. Je především sám povinen dodržovat přesně vojenské řády, všechny požadavky kázně a vojenského pořádku. Jako bojový vůdce podřízených je povinen být pro ně sám vzorem. I tu platí prostá pravda, že nejúčinnějším výchovným prostředkem je osobní příklad vychovatele.

Příklad osobní vysoké ukázněnosti velitele upevňuje jeho autoritu a zpevňuje vůli vojáků plnit jeho rozkazy.

Správně prováděná kázeňská praxe je mocným prostředkem, který zdvihá úroveň kázně, stmeluje kolektiv vojenské jednotky, pomáhá veliteli řešit úkoly bojové a politické přípravy, vychovává podřízené v uvědomělé obránce socialistické vlasti. Je proto úkolem

všech vyšších velitelů, aby dbali na dodržování zásad kázeňské pravomoci u svých podřízených, učili je využívat všech forem trestu a odměn, které předpisuje Kázeňský řád, a především je učili spojovat využívání své kázeňské pravomoci s účinnou výchovou podřízených. Zvláště je třeba zintenzivnit výchovu nižších velitelů a dbát na důsledné využívání kázeňské pravomoci poddůstojníků z povolání a základní služby, nejbližších a přímých velitelů a vychovatelů vojáků.

Správným uplatňováním kázeňské praxe spojeným s účinnou vojenskou politickou výchovou podaří se nám ještě více upevnit v naší armádě železnou revoluční kázeň, základ její organisovanosti, pramen síly a důležitého činitele bojeschopnosti.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ÚTOČNÁ OPERACE ARMÁDY S PRŮLOMEM OBRANY NEPRÍTELE A OBKLÍČENÍ NEPRÍTELE V SOUČINNOSTI SE SOUSEDNÍ ARMÁDOU

Div. gen. Bohumír Lomský

Dříve než začneme rozbírat útočnou operaci armády spojenou s průlomem a obklíčením nepřítele, musíme si všimnout rázu nepřekonatelných soudobých sovětských útočných operací, jimiž slavná a neporazitelná Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce pod vedením generalissima Stalina zničila hitlerovskou armádu a dobyla Berlína, doupěte hitlerovského fašismu. Díky tomuto rozhodnému vítězství byla Sovětskou armádou znovu osvobozena i naše vlast.

Ráz soudobých sovětských útočných operací

Rázem vojenských operací rozumí se souhrn nejdůležitějších zvláštností nebo hlavních příznaků (rysů), jimiž se vyznačuje operace.

Hlavním zdrojem a hlavním základem, který určuje ráz operací, i války v celku, je způsob výroby a vyplývající z něho státní a společenské zřízení státu. Přímý a nepřetržitý vliv na ráz operací má jednak ráz války, a to především její politické cíle, jednak trvale působící činitelé, o nichž mluví soudruh Stalin, že určují výsledek války.

Je nutno zdůraznit, že se z uvedených důvodů ráz operací Sovětské armády v jádře liší od rázu operací imperialistických armád, tak jako se liší sovětské státní a společenské zřízení od zřízení kteréhokoliv imperialistického státu, tak jako jsou i rozdílné politické cíle války.

Ráz operací sovětských vojsk vyplývá z podstaty sovětského státního a společenského zřízení a z cílů spravedlivé a osvobozené války. Je založen na hospodářské a technické síle sovětského státu, na morálně politické jednotě a družbě sovětských národů a na sovětském vlastenectví občanů, které se projevuje masovým hrdinstvím v práci i na bojišti.

Zvláště rozhodný vliv na ráz operací Sovětské armády projevuje správná politika Komunistické strany Sovětského svazu, která je největší organisující, mobilisující a usměrňující silou sovětské společnosti, její životní základnou jak v dobách mírové výstavby, tak i v době války.

Přímý vliv na ráz operací sovětských vojsk ve válce jak v celku, tak i v každém jejím údobí, v závislosti na vznikající situaci, vykonává stalinské vojenské umění.

Hlavními rysy útočných operací sovětských vojsk jsou:

- výjimečná cílevědomost a rozhodnost útočných operací,
- nevídaný rozmach operací,
- novost a mnohoobraznost forem a způsobů vedení operací,
- všestranné zabezpečení operace,
- centralisované velení vojskům v přípravě i provedení operace.

Obklíčení nepřítele — projev výjimečné cílevědomosti a rozhodnosti útočné operace

Cílevědomost záleží především v tom, že všechny útočné operace a každá z nich, samostatně směřují k dosažení určitého konkrétního a stalinsky jasného cíle, t. j. k rozbití a zničení hlavní skupiny nepřítele. To značí, že všechny rozhodné úderů Sovětské armády byly vždy vedeny proti hlavním silám nepřítele. K dosažení tohoto hlavního cíle na rozhodujícím směru uvádí se v činnost všechny síly a prostředky i na ostatních směrech celé strategické fronty ozbrojeného boje. Ku př. za kurské bitvy uvedl soudruh Stalin v činnost skoro všechny sovětské fronty. Ty připoutaly svými úderů německé armády od Baltu až po Černé moře a tím nedaly hitlerovskému velení možnost zesílit zálohami kurský směr, kde se rozhodovalo o splnění strategických cílů na rok 1943. Operace sovětských vojsk u Stalingradu, deset stalinských úderů roku 1944 a operace roku 1945 jsou nepřekonatelnými vzory výjimečné cílevědomosti útočných operací.

Rozhodnost operací je přímo spjata s jejich cílevědomostí a je její druhou stránkou. Záleží ve směřování splnění úkolů uložených vojskům v boji a operaci, směřujících k úplnému rozbití, zničení nebo k zajištění nepřítele. Vojska k dosažení těchto cílů nesmějí ustoupit před žádnými těžkostmi.

Cílevědomost a rozhodnost v největší míře se projevují v operacích směřujících k obklíčení a zničení nebo zajištění nepřátelských skupin. To je nejcharakterističtější rysem operací sovětských vojsk.

Naprostá většina rozhodných útočných operací sovětských vojsk ve Veliké vlastenecké válce je klasickým a nedostižitelným příkladem obklíčení a úplné likvidace velkých nepřátelských skupin. Nejlépe je na příkladech dokumentovat počet divisí zničených v každé z těchto operací. Tak ve stalingradské operaci bylo zničeno — 22 divisí, v korsun-ševčenkovské — 11, v minské — 30, v bobrujské — 5, vitebské — 6, jassko-kišiněvské — 22, budapeštské — 10, pobaltské — 30, východopruské — 16, berlínské — 38 divisí. Nadto ze 136 nepřátelských divisí, které byly rozbity a vyřaděny na sovětsko-německé frontě roku 1944, okolo 70 divisí, t. j. více než 50%, bylo zničeno obklíčením. Tyto příklady nejlépe prokazují, že ničení nepřítele obklíčením je zákonitým jevem, je nejdůležitějším příznakem, jímž se liší operace sovětských vojsk od operací armád kapitalistických států. Nic podobného neznají dlouhodobé dějiny válek.

Možno pozorovat tento jev i na straně kapitalistických anglo-amerických armád, které měly ve své výzbroji velké množství aut, tanků a letadel a které po vysazení ve Francii měly proti sobě druhořadá hitlerovská vojska, zatím co nejhodnotnější hitlerovská vojska stála na sovětsko-německé frontě, kde byla pevně a spolehlivě obklíčena sovětskými vojsky a pak likvidována?

Nikoli! Anglo-americká vojska neuměla obklíčit ani jednu význačnější skupinu hitlerovských vojsk, dokonce ani v údobí jejich útěku ze severní Francie. Pokus obklíčit 7. německou armádu se jim nepodařil.

Můžeme tedy právem udělat závěr, že cílevědomost a rozhodnost, jejichž zákonitým jevem je obklíčení, vyplývá přímo ze zvláštností Sovětské armády jako armády nového typu a že se zakládá na sovětském vlastenectví vojáků, výtečné vojenské technice, vysokém vojenském mistrovství, nepřetržitěm a dovedném politickém zabezpečení i na nové úloze komunistů i komsomolců v boji a operaci.

Základní data armádní útočné operaci

Úloha a místo vševojskové armády v útočné operaci

Zničit velké uskupení nepřítele bývá cílem útočné operace frontu nebo skupiny frontů. Armádní útočná operace bývá částí frontové útočné operace. Samostatná útočná operace armády je výjimkou.

Vševojsková armáda řeší v sestavě frontu hlavní a nejdůležitější operační úkoly.

V podmínkách souvislých front začíná zpravidla útočná operace armády průlomem taktické hloubky nepřátelské obrany, jehož cílem je vytvořit trhlinu v nepřátelské obranné sestavě, do níž by bylo možno co nejdříve zasadit rychlé skupiny s cílem rozvinout průlom.

Obklíčení je zákonitým jevem soudobých útočných operací. Jestliže ne vždy má vševojsková armáda vedoucí úlohu při obklíčení velkých uskupení nepřítele, při likvidaci obklíčené skupiny opět vedoucí úloha připadá jí, stejně jako i v složitých terénních podmínkách (v horách, lesích, při násilných přechodech vodních toků), při průlomu obranných pásem v operační hloubce a při odrážení protiúderů nepřátelských operačních záloh.

Úloha armády je určována úkolem a místem, které zaujímá armáda v operační sestavě frontu.

Zaměřím se v dalším výkladu na útočnou operaci armády, která v prvním sledu frontu má provést průlom nepřátelské obrany a obklíčit nepřítele v součinnosti se sousední armádou.

Složení vševojskové armády v útočné operaci

Rozmach soudobých útočných operací vedených na hlavních směrech je charakterisován hromadným použitím vojsk a jejich početnou a různorodou technikou.

Síly a prostředky armády musí zabezpečovat možnost provedení zamýšlené operace a zničení protistojících nepřátelských sil, i dát možnost udržet převahu nad nepřítelem na směru hlavního úderu na celou hloubku útočné operace.

Složení armády určuje pro každou útočnou operaci velitel frontu. Vševojskovou armádu tvoří obvykle 3 až 4 armádní sbory, t. j. 9 až 12 divisí, z nichž jedna třetina může být mechanisovaných, a dále pak armádní jednotky dělostřelectva, tanků, ženijního a spojovacího vojska.

Útočí-li armáda na směru hlavního úderu, bývá zpravidla zesilována, a to tolika jednotkami, aby mohla vytvořit hustotu 200 až 220 děl, 30 až 40 tanků a samohybných děl na 1 km fronty průlomu.

K tomu je třeba zesílit vševojskovou armádu 1 až 2 dělostřeleckými divisemi, 1 až 2 protitankovými dělostřeleckými brigádami, 1 až 2 protiletadlovými divisemi, 1 až 2 ženijními brigádami, 1 až 2 prapory protichemické ochrany a stabilních plamenometů. K vytvoření armádní rychlé skupiny bývá zesílena 1 až 2 tankovými nebo mechanisovanými divisemi.

Útočnou operaci armády podporuje též silné letectvo v síle 2 až 3 stíhacích leteckých divisí, 1 až 2 bitevních leteckých divisí a 1 až 2 bombardovacích leteckých divisí.

Vševojsková armáda v takovém složení vyniká velkou pohyblivostí, mohutností úderu a schopností manévru.

Rozmach útočné operace armády

Cílevědomost a rozhodnost zvyšují rozmach operace, zejména zvyšují efektivnost hromadného používání vojsk s jejich velmi různorodou technikou, spolupůsobí k provádění operací na velkou hloubku, zvyšují jejich tempo a tím zkracují dobu trvání operace a dodávají jí zvláštnost schopnosti manévru a dynamičnosti.

Rozmachem útočné operace rozumíme: počet sil a prostředků, který se zúčastní operace, její hloubku, šířku pásma útoku, tempo operace, trvání operace.

Všimněme si blíže prvků rozmachu útočné operace armády, když složení armády bylo probráno v předcházejícím odstavci.

Hloubkou armádní útočné operace rozumíme vzdálenost od východiště do čáry, po jejímž ovládnutí vojska splní svůj úkol a dosáhnou cíle operace.

Na hloubku operace má největší vliv systém soudobé obrany kapitalistických armád (USA). Podle amerických názorů člení se jejich obrana do hloubky na taktické a operační pásmo. Taktické pásmo obrany, t. j. taktická hloubka obrany, činí 15 až 20 km a zaujímají ji armádní sbory prvního sledu.

Za taktickým pásmem v hloubce do 40 km od předního kraje je postavení armádních záloh a odtud dále v hloubce 60 i více kilometrů pásmo skupiny armád. Vše dohromady

tvoří operační pásmo obrany. V operačním pásmu obrany jsou rozmístována letiště, útvary armádního týlu a týlu skupiny armád, zásobovací stanice, sklady a p.

K tomu, aby bylo dosaženo operačních výsledků, aby byla obklíčena a zničena nepřátelská uskupení mající operační význam, k tomu je nutno prolomit nejen taktickou hloubku obrany, ale je třeba rozvinout průlom na celou hloubku obrany skupiny armád, t. j. na hloubku 100 i více kilometrů.

Tyto podmínky si určují nutnou hloubku armádní útočné operace, která podle zkušeností z Veliké vlastenecké války činí 120 až 150 i více kilometrů.

Není tedy hloubka armádní útočné operace veličina stálá, nýbrž závisí na cíli operace, na rázu a hloubce nepřátelské obrany, na uskupení nepřítele a na jiných podmínkách (terén a p.).

Šířku pásma útoku určuje velitel frontu. Šířka pásma závisí na terénu a na hustotě obrany, na síle a prostředcích útočící armády, na úkolu a místu armády v operační sestavě frontu. Armáda útočící ve směru hlavního úderu dostává pásmo široké 25 až 40 km. Útočí-li armáda na pomocném směru, dostává pásmo širší, 50 až 60 km. V rámci šířky pásma útoku určuje se vždy pásmo průlomu, které bývá užší. Má-li armáda v prvním sledu dva armádní sbory s mechanisovanými divisemi, určuje se jí šířka pásma průlomu 12 až 15 km. Tato šířka plně umožňuje zasazení ARS v sestavě 1 až 2 tankových nebo mechanisovaných divisí. Počítáme-li na jednu MD nebo TD jako minimum dvě průběžné pochodové osy, je třeba určit pro ARS v sestavě jedné divise 2 až 3 osy, pro ARS v sestavě dvou divisí nejméně 4 osy. Ty lze určit zpravidla v pásmu širokém 6 až 8 km; jestliže na každé straně nutno zabezpečit proudy proti palbě kulometů, přímé palbě děl a palbě minometů, je třeba na každé straně pásmo o 2 až 3 km rozšířit, čímž dostaneme šířku 10 až 14 km.

V hloubce nepřátelské obrany se útočné pásmo k zabezpečení manévru zpravidla rozšiřuje.

Tempo armádní útočné operace určuje velitel frontu. Jeví se jedním z nejdůležitějších prvků, ukazatelů rozmachu operace a přímo předurčuje její ráz, úspěšný průběh a výsledek. Především vysoké tempo dává zvláštní manévrový ráz a dynamičnost soudobé útočné operaci. Seběmenší zadržení útoku, nepatrná přestávka, zdržení a p. dávají nepříteli možnost, aby se vzpamatoval, poněkud uspořádal, přeskupil a provedl odvetná opatření.

Vysoké tempo závisí a zčásti vůbec je určováno tím, kolikanásobnou převahu v silách a prostředcích se nám podařilo vytvořit na hlavním směru na počátku operace, a zda tato převaha není zeslabována, nýbrž naopak, zda se nepřetržitě zvyšuje, zesiluje a vzrůstá v průběhu operace.

Tempo průlomu taktické hloubky obrany činí 12 až 20 km denně, při rozvíjení operace vzhledem k silnému nasycení tankovými a motorisovanými jednotkami se zvyšuje na 20 až 30 km denně.

Tempo útoku se plánuje vzhledem k hlavním silám. Střední tempo armádní útočné operace pohybuje se mezi 20 až 30 km denně.

Trvání operace je dáno hloubkou operace a tempem útoku. Je to doba od zahájení dělostřelecké přípravy do zakončení operace. Čím kratší je celková doba trvání operace, potřebná k dosažení stanovené hloubky, tím větší je rozmach operace a tím větší musí být přirozeně i tempo útoku.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války trvala armádní útočná operace 5 až 10 dní.

Období armádní útočné operace vedené na obklíčení nepřítele

Armádní útočná operace se dělí na období: Období přípravné a několik období vedení operace.

Přípravné období je doba, v níž se provádí organizace a příprava operace. Začíná v okamžiku, kdy velitel armády dostane úkol, a končí zahájením dělostřelecké přípravy. Jeho trvání podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je různé podle situace. Trvá 10 až 15 dní

i více. Se zahájením dělostřelecké přípravy útoku začíná vedení útočné operace, v němž probíhá bojová činnost směřující k splnění úkolu armády.

Období operace je část průběhu operace, v němž armáda plní postupný úkol. Určit období operace značí tedy určit postupné úkoly řešené armádou, směřující ve svém souhrnu k vytyčenému cíli operace. Každé období je organicky spojeno s předcházejícím a je jím i připraveno. Počet a obsah období operace bývá různý, není stálý. Závisí na úkolu a na podmínkách situace.

V útočné operaci spojené s obklíčením nepřítele jsou zpravidla nejtypičtější tato dvě období¹⁾:

1. průlom taktické hloubky obrany nepřítele;
2. rozvinutí taktického průlomu v operační, obklíčení a zničení hlavního uskupení nepřítele v součinnosti se sousedem;
3. podle okolností operační pronásledování a ničení ustupujícího nepřítele po částech a dokončení likvidace obklíčeného nepřítele (jde-li o větší uskupení obklíčeného nepřítele, jehož zničení nemohlo být ukončeno v 2. období).

Správně naplánovat operaci a určit její údobí podle konkrétní situace, úkolů, vlastních sil a možností nepřítele je jednou z hlavních povinností velitele armády a jeho štábu.

V prvním období operace prolomuje armáda taktickou obranu nepřítele, ničí jeho síly hromadnou dělostřeleckou palbou, údery letectva, dробením nepřítele na části a obklíčením nepřátelských skupin v taktické hloubce jeho obrany.

V prvním období operace nutno očekávat zpravidla nejsilnější odpor nepřítele. Nepřítel bude často zasazovat druhý sled armádního sboru (peší nebo tankovou divisi) k protiútokům, v boji za taktickou hloubku své obrany. Přesto co nejrychlejší zničení nepřátelských sil, které brání taktickou hloubkou obrany, má rozhodující vliv na další průběh útočné operace.

Zvláště má-li armáda za úkol obklíčit větší seskupení nepřítele, je třeba si vytknout za cíl: ještě prvního dne operace prolomit taktickou hloubku nepřátelské obrany a vytvořit podmínky pro zasazení armádní rychlé skupiny, aby bylo dosaženo vysokého tempa útoku a aby nepřítel byl co nejrychleji obklíčen. Dosažení tohoto cíle nám umožňuje organizační začlenění mechanisovaných divisí do armádních sborů, jejich bojové použití k doprolovení postavení divisních záloh a ovládnutí postavení sborových záloh z chodu, jakož i pečlivě organizovaná součinnost všech druhů vojsk zabezpečující vysoké tempo průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany.

Trvání prvního období závisí na řadě podmínek, a to na hloubce taktické obrany nepřítele, na poměru sil, na složení armády, na rázu terénu a na jiných. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války trvalo toto období 1 až 3 dny a jeho hloubka se pohybovala do 15 až 20 km.

Druhé období operace záleží v rozvinutí taktického průlomu v operační průlom a bývá zakončeno obklíčením předem určeného nepřátelského uskupení nebo rozhodným pronásledováním nepřítele, jestliže se snaží hlavní síly odvést na jiná obranná pásma a postavení v hloubce.

Může začít zasazením armádní rychlé skupiny nebo zasazením druhého sledu armády. Zasazení některé z uvedených částí operační sestavy armády je rozhodným okamžikem, který zabezpečuje rozvinutí operace vysokým tempem, rychlé a úspěšné obklíčení a zničení nepřítele.

V tomto období nutno počítat zpravidla s odražením silných protiúderů nepřátelských operačních záloh.

Hloubka a trvání tohoto období bývá velmi různá. Závisí na operačních zálohách nepřítele, na připravenosti obranných pásem nepřítele v hloubce, jakož i na stavu vlastních sil a prostředků. Jeho délka bývá 4 až 7 dnů.

V žádném případě nelze dopustit v plánování útočné operace na období jakoukoli šablonu.

¹⁾ Doposud bývá mnohými autory článku rozdělována armádní operace na období a údobí. Například bude podle praxe zavedené nyní v Sovětské armádě při rozdělení operace používáno jen pojmu „období“. Pojem „údobí“ bude používán při dělení boje taktických jednotek, při dělení výcvikových období a pod.

Formy útočného manévru armády na obklíčení nepřítele prováděného v rámci frontu

„Stalinské vojenské umění je charakterisováno tvůrčím postojem v otázce výběru forem a způsobů boje s nepřítelem. Jemu je cizí jakákoli šablona a dogmatismus, který je vlastní buržoasnímu vojenskému umění,“ pravil maršál SSSR Bulganin při oslavě 30 let trvání sovětských ozbrojených sil.

Obklíčení v soudobém boji obvykle se dosahuje rozdrčením nepřítele na bocích jeho uskupení, vniknutím rychlých skupin, někdy i vysazením leteckých výsadků do jeho týlu. Aby bylo obklíčení trvalé, musí být dovršeno pěchotou.

Formy armádní útočné operace jsou různé, ale nejtypičtější jsou

- a) čelní úder na celé frontě,
- b) úder jedním křídlem armády s rozvinutím hlavního úderu do hloubky a ve směru k druhému křídlu,
- c) úder středem s rozvinutím hlavního úderu do hloubky a směrem k jednomu nebo druhému křídlu,
- d) výjimečnou formou je soustředný úder oběma křídly s cílem obklíčit nepřítele silami jedné armády.

Základním příznakem, který odlišuje jednu formu armádní útočné operace od druhé, je místo, kde je veden hlavní úder a směr rozvinutí hlavního úderu v hloubce nepřátelské obrany.

Každá z uvedených forem útočné operace musí napomáhat co nejrychlejšímu průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany, dále k co nejrychlejšímu zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu a širokým použitím obchvatů a obejití v hloubce obrany k nejrychlejšímu obklíčení nepřítele.

Nejčastější formy útočného manévru na obklíčení nepřítele v součinnosti se sousední armádou jsou tyto:

a) Úder armády křídlem s rozvinutím hlavního úderu do hloubky a částí sil k druhému křídlu s cílem v součinnosti se sousední armádou obklíčit uskupení nepřítele (viz úder 1. a 2. A na obr. 1). Je to běžná forma manévru, jestliže front provádí operaci s cílem rozdělit nepřátelskou frontu na části a zničit každou izolovanou skupinu zvlášť.

b) Úder armády křídlem (nebo středem) s rozvinutím hlavního úderu k obklíčení nepřítele v součinnosti se sousední armádou a rozvinutím části sil do hloubky k zabezpečení obklíčení (viz úder 3. A na obr. 2).

Jako příklad úderu křídlem možno uvést operaci 52. A 2. ukrajinského frontu v jassko-kišiněvské operaci zahájené 28. 8. 1944 nebo operaci 5. GA v kirovogradské operaci na začátku ledna 1944.

Úder středem pak v operaci 2. úderní armády leningradského frontu při osvobození Leningradu v lednu 1944.

c) Úder armády křídlem s rozvinutím hlavního úderu k obklíčení nepřítele a k jeho likvidaci (na vnitřní kruh obklíčení) s dalším vyvedením armády do druhého sledu frontu (viz úder 2. A na obr. 2).

d) Sbíhavý úder armády oběma křídly, z nichž jeden je hlavní. Je to výjimečná forma manévru proti slabému a otřesenému nepříteli v hloubce (viz manévr 4. A na obr. 3).

Jako příklad možno uvést operaci 46. armády 3. ukrajinského frontu v jassko-kišiněvské operaci v lednu 1944.

Operační sestava armády v útočné operaci

Operační sestava armády je uskupení sil a prostředků k řešení úkolů určených velitelem frontu. Musí odpovídat zámyslu plánu nastávající operace.

Operační sestava musí umožňovat

- uskutečnit převahu sil a prostředků na směr hlavního úderu;
- rychle přenést úsilí vojsk za boje na jiný směr k rozvinutí dosaženého úspěchu a k odražení nepřátelských úderů;
- nejlepší využití vojsk podle jejich vlastností;
- součinnost mezi různými druhy vojsk;
- dokonale využití terénu;
- odražení útoku pozemního nepřítele na bocích a stycích, zvláště pak jeho tanků;
- protiletadlovou obranu vojsk.

Při určování operační sestavy nutno vycházet ze zámyslu frontové operace, z cíle a zámyslu armádní operace, jakož i z úkolů postupně řešených armádou (údobí operace).

Útočí-li armáda ve směru hlavního úderu frontu s cílem prolomit nepřátelskou obranu a v součinnosti se sousední armádou obklíčit nepřátelské uskupení, tvoří operační sestavu armády zpravidla dva operační sledy, armádní rychlá skupina, dělostřelecká skupina, různé zálohy a pohyblivý oddíl zatarasovací (APOZ). Všeobecná záloha se při vytváření druhého sledu neurčuje (viz obr. 4).

Do prvního sledu se určuje hlavní část sil, hodnotou až do dvou třetin sil celé armády. Tvoří jej armádní sbory s tolika posilovými prostředky, aby mohly vytvořit převahu sil a prostředků nad nepřítelem.

Druhý sled armády je určen k narůstání síly úderu, k rozvinutí úspěchu prvního sledu, k rozšíření průlomu, k průlomu pásem v operační hloubce, k vystřídání jednotek prvního sledu, k zajištění dobytého terénu, t. j. vůbec k manévru v průběhu operace.

Jeho síla se pohybuje okolo jedné třetiny sil armády. Rozmísťuje se v prostoru soustředění ve vzdálenosti 15 až 20 km od předního kraje.

Někdy nebude určován. Bude to zpravidla při nedostatku sil, je-li silná armádní rychlá skupina nebo je-li v pásmu armády zasazována frontová rychlá skupina. V těchto případech musí být vždy určována záloha v síle 1 až 2 divisí. Jestliže druhé sledy a zálohy byly zasazeny, musí být obnoveny.

Armádní rychlá skupina má zvláštní důležitost při útočné operaci spojené s obklíčením nepřítele. Tvoří se z tankových a mechanizovaných divisí. Je určena k tomu, aby vešla do průlomu vytvořeného zpravidla armádními sbory prvního sledu armády, ničila z chodu nepřátelské operační zálohy, rušila práci týlu, zvyšovala tempo útoku a rychle dosáhla cíle operace, v našem případě operačního obklíčení nepřítele.

Dělostřelecké skupiny jsou trvalou částí operační sestavy armády.

Armádní dělostřelecká skupina (ADS) je určena především k boji s nepřátelským dělostřelectvem, zálohami, štáby a jinými objekty v hloubce nepřátelské obrany.

Do této skupiny se zpravidla zařazuje armádní kanonové dělostřelectvo, přidělené kanonové jednotky ZHV s měřickými oddíly a dělostřeleckými letouny. Armádní dělostřelecká skupina dělí se na podskupiny podle počtu armádních sborů prvního sledu.

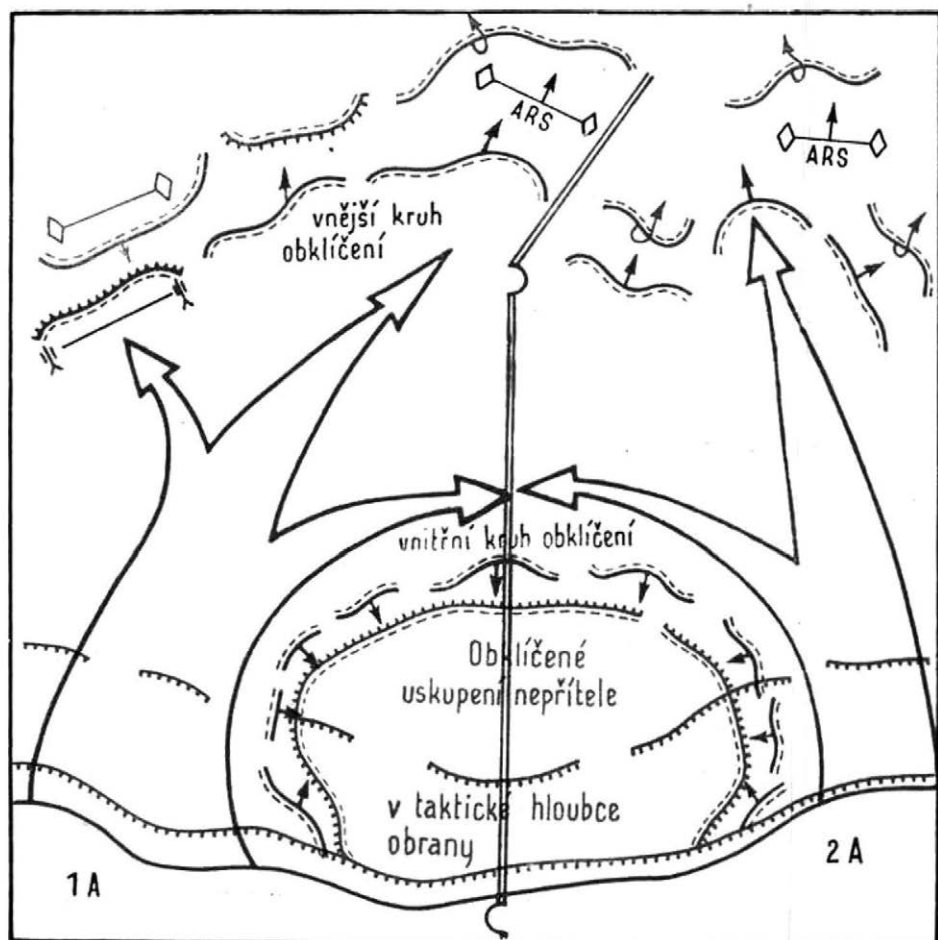
Je-li přiděleno dalekonosné dělostřelectvo ZHV, tvoří se z něho v sestavě armádní dělostřelecké skupiny zvláštní podskupina daleké činnosti s cílem umlčet zálohy, velitelská stanoviště a nepřátelské týly ve velké hloubce.

Raketometnické jednotky se využívá hromadně na směr hlavního úderu. Zpravidla se přidělují armádním sborům. Jen zcela výjimečně se z nich vytváří raketometná skupina.

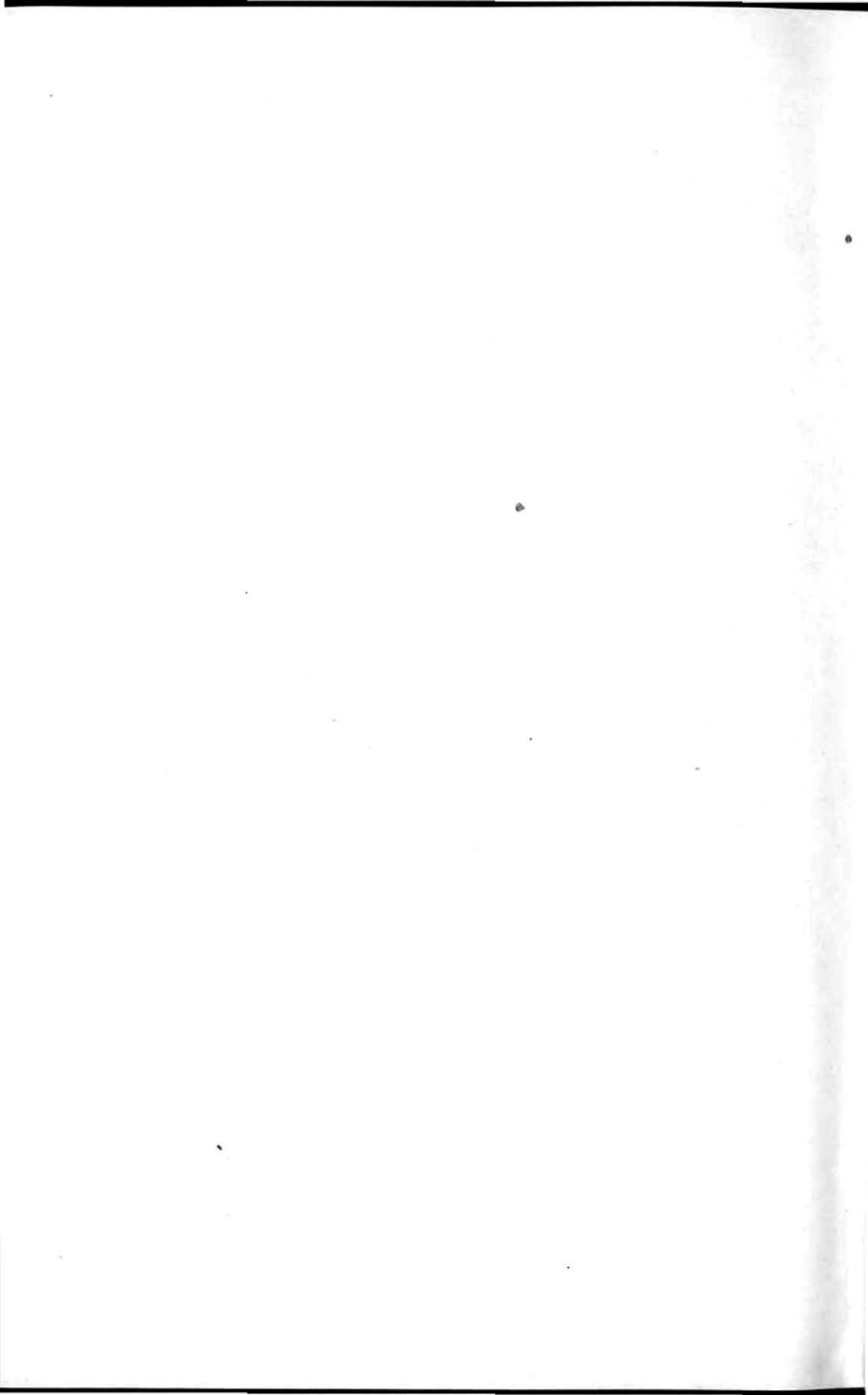
Armádní protiletadlová skupina (APLS) vytváří se pro krytí důležitých částí útočné sestavy armády a jejího týlu proti náletům nepřátelského letectva. Vytváří se z armádních protiletadlových jednotek a z přidělených protiletadlových jednotek.

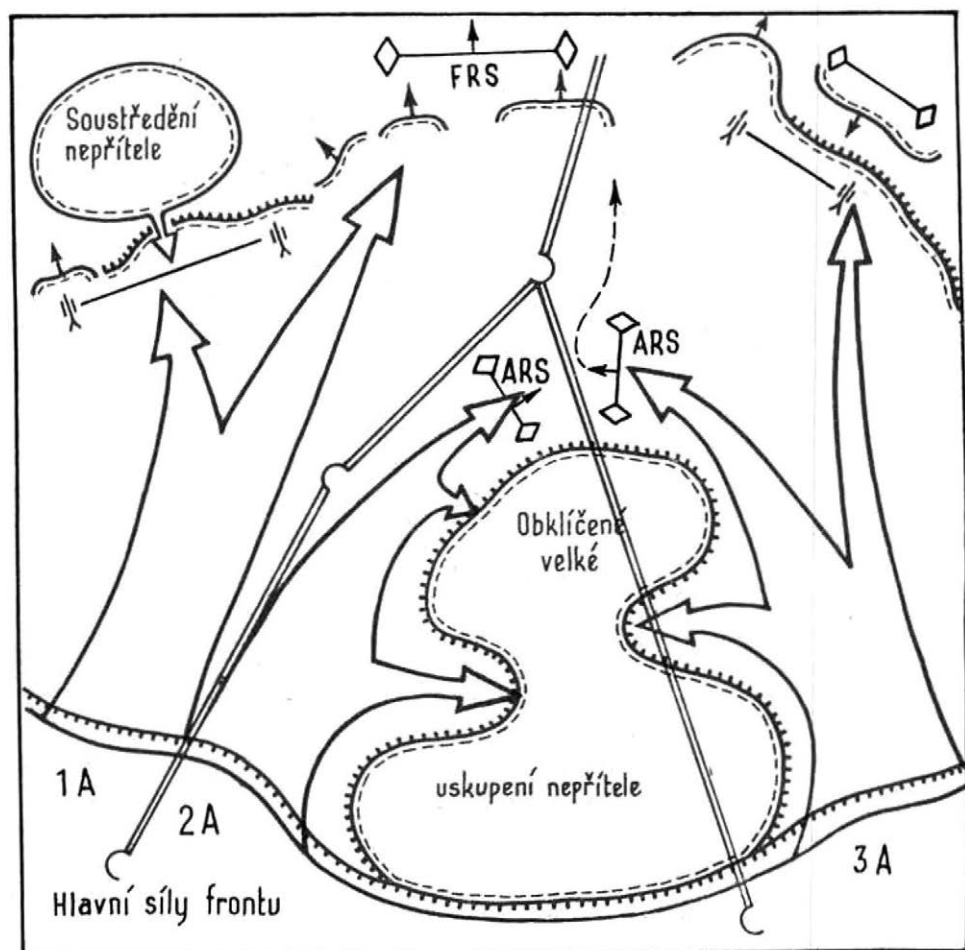
Armádní protitanková záloha (APTZ) je určena k odražení tankových protiútoků a protiúderů. Skládá se zpravidla ze 3 až 4 protitankových dělostřeleckých pluků a motorizované roty ženistů s 500 až 1000 protitankových min. Je-li v této síle, je schopna rozvinout se na frontě 3 až 4 km a odrazit útok 200 až 250 tanků.

Armádní tanková záloha (ATZ) není stálou částí operační sestavy armády. Je určena k zesílení prvního sledu, k zesílení druhého sledu při jeho zasazení do boje a k odra-

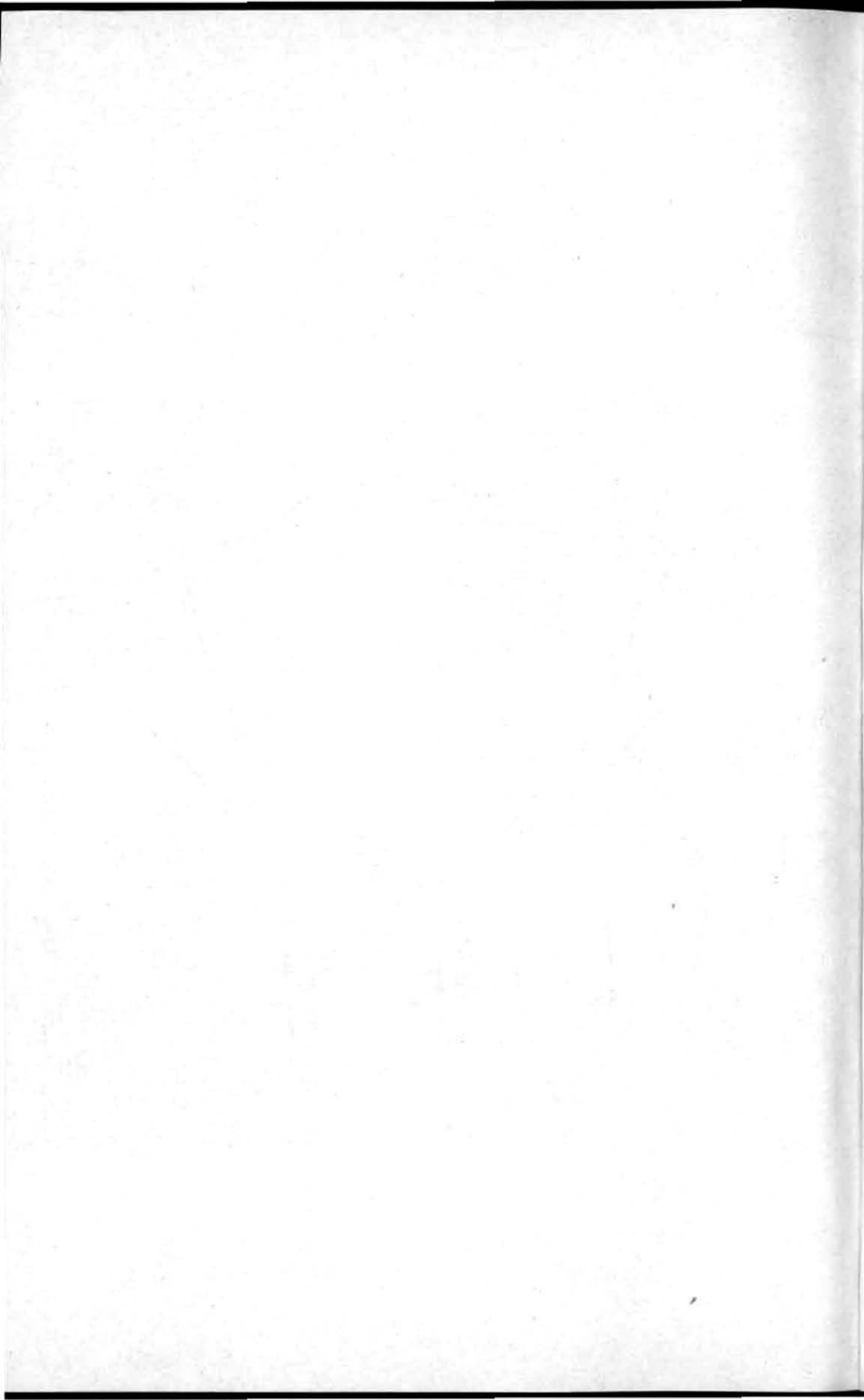
Obr. 1. Úder armády křídlem s rozvinutím hlavního úderu do hloubky a částí sil k druhému křídlu s cílem obklíčit v součinnosti se sousedem uskupení nepřítele

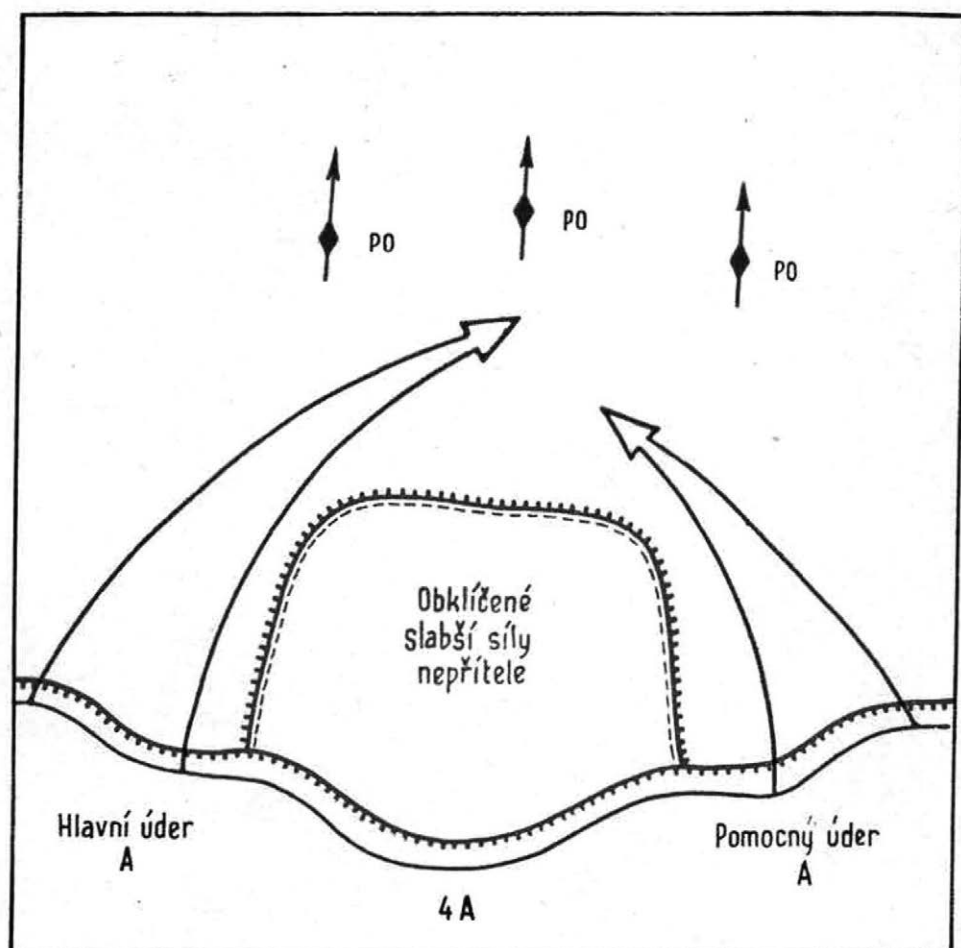

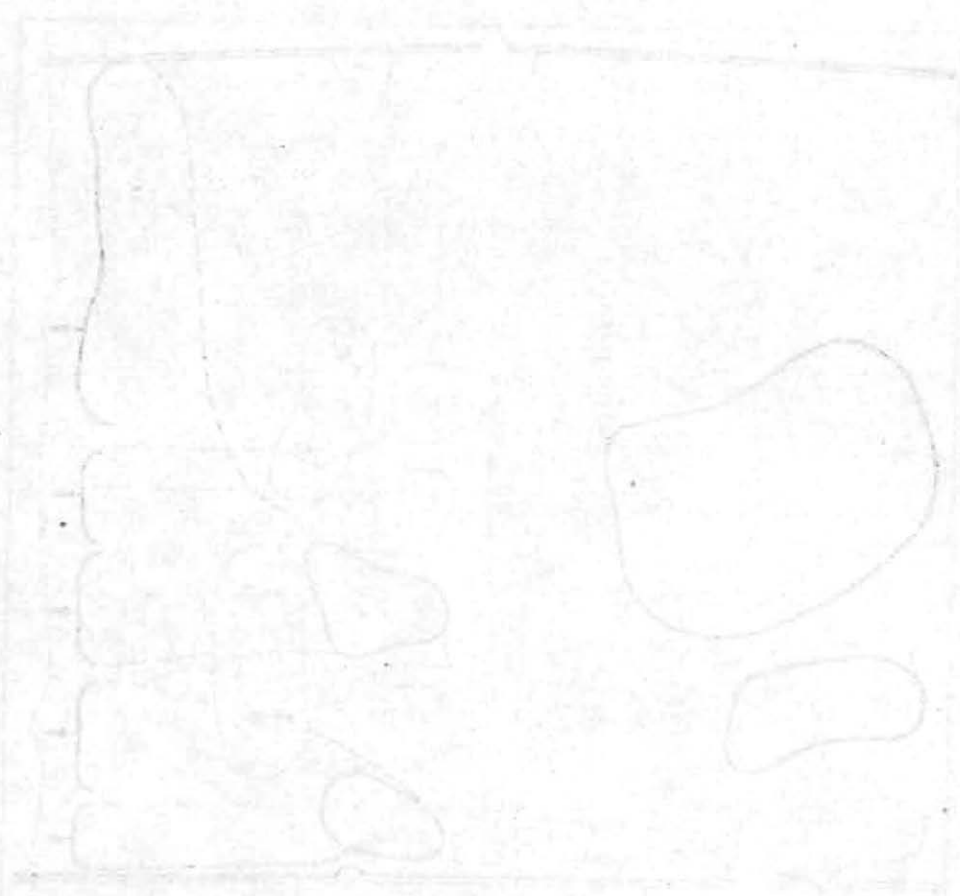
Obr. 2.

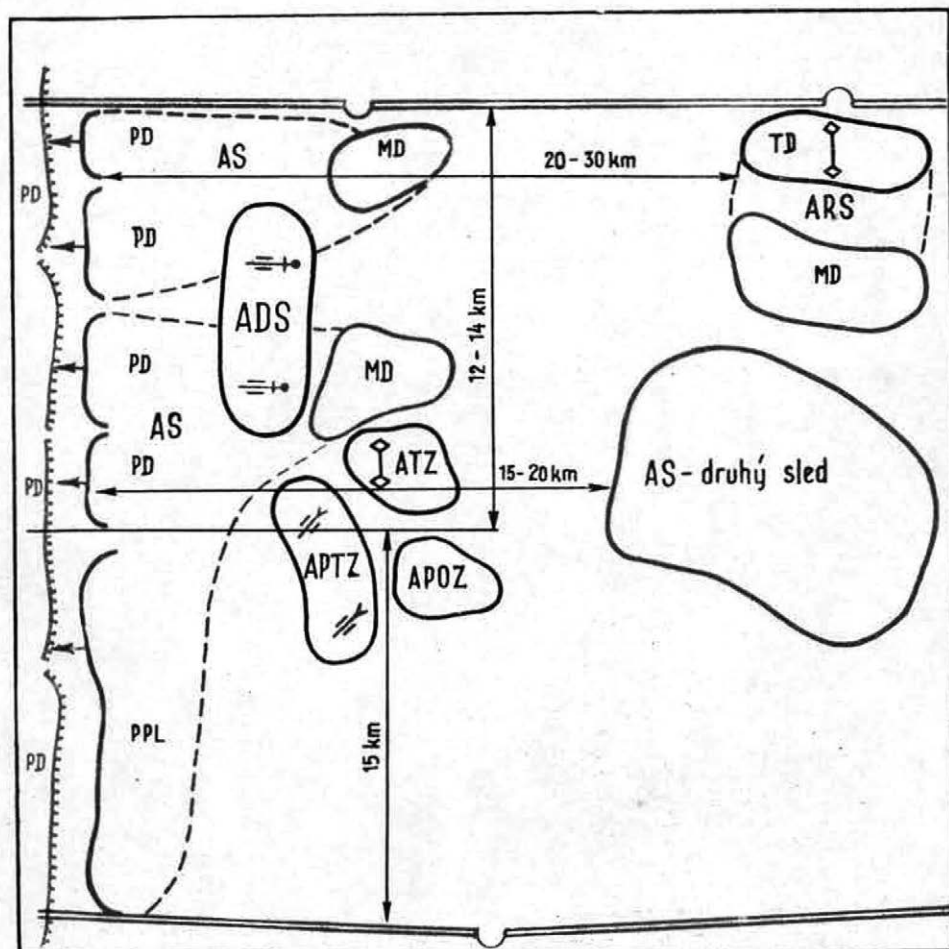
1. Úder 3. A křídlem (středem) s rozvinutím hlavního úderu k obklíčení nepřítele v součinnosti s 2. A a rozvinutím části sil do hloubky k zabezpečení obklíčení
2. Úder 2. A křídlem s rozvinutím hlavního úderu k obklíčení nepřítele a k jeho likvidaci s dalším vyvedením 2. A do druhého sledu frontu

Obr. 3. Sbíhavý úder 4. A oběma křídly

Obr. 4. Operační sestava armády v útočné operaci (možná varianta ve východišti)

Diagram of the site layout showing the location of the Pond and the various areas labeled AC, PT, and AC.

žení nepřátelských tankových protiútoků a protiúderů v součinnosti s armádní protitankovou zálohou a armádním pohyblivým oddílem zatarasovacím.

Určuje se tehdy, je-li dostatek tanků u armádních sborů prvního sledu armády. Mnohdy se určuje záloha z těžkých tankosamohybných pluků teprve až po prolomení hlavního pásma obrany, neboť pak se začíná zvětšovat nebezpečí hromadných tankových protiútoků nepřítele. V boji v hloubce nepřátelské obrany je armádní tanková záloha nezbytnou součástí operační sestavy armády.

Armádní pohyblivý oddíl zatarasovací (APOZ) je trvalou částí operační sestavy armády. Je určen k boji s nepřátelskými tanky podnikajícími protiútoky v součinnosti s armádní protitankovou zálohou, k opevnění dobytého terénu nebo k zabezpečení odkrytých křídel a boků. Skládá se zpravidla z 1 až 2 mechanisovaných ženíjních praporů, s protitankovými a protipěchotními minami, trhavinami a drátěnými zátarasami.

Základy organizace a přípravy armádní útočné operace

Útočná operace armády se plánuje, organizuje a zabezpečuje v přípravném období, které trvá 10 až 15 i více dní. Během této doby se provádí mnoho různorodých prací, opatření i činností vojsk.

Hlavními z nich jsou:

- přijetí rozhodnutí velitelem armády na provedení operace,
- vypracování plánu operace,
- doplňkové studium nepřítele,
- bojová příprava vojsk k nastávající operaci,
- příprava a ženíjní úprava terénu jako nástupního prostoru k útoku,
- provedení přeskupení,
- provedení vystřídání a zaujetí východiště k útoku,
- nahromadění materiálně technických prostředků potřebných k zabezpečení útoku,
- provedení kontroly pohotovosti vojsk k útoku.

Zvláštní vliv na pořadí prací má doba, která je k dispozici v přípravném období. Je-li málo času na přípravu, jen asi 10 dní, musí velitel armády ihned po vyjasnění úkolu provést výpočet času, který má k dispozici pro sebe a pro svůj štáb. Musí při tom zabezpečit podřízeným dostatek času na přijetí rozhodnutí a organizaci součinnosti. Zpravidla počítáme pro velitele sborů a divisí po dvou dnech, pro velitele praporů a pluků po jednom dni na každého. Je tedy třeba pro podřízené počítat nejméně se šesti dny. Ostatní jsou k dispozici veliteli a štábu armády.

Pořadí prací závisí v každém případě na konkrétní situaci. K zabezpečení plánovitosti prací v přípravném období a k jejich lepší kontrole zpracovává štáb armády „Kalendářní plán prací“. Stanoví se jím počátek a konec prací, vykonavatelé, jakož i způsob kontroly a pomoci od velitele armády a jeho štábu.

Přijetí rozhodnutí velitelem armády

Práce před a po přijetí rozhodnutí je proces tvůrčí činnosti velitele armády a jeho štábu. Začíná okamžikem obdržení úkolu armády a končí určením bojových úkolů podřízeným. Metoda rozhodování se v podstatě neliší od metody, jak postupuje při rozhodování velitel sboru nebo divise.

Postup prací zpravidla probíhá v tomto pořadí:

- ujasnění úkolu a výpočet času pro vlastní disposici,
- nařízení štábu k vydání přípravných nařízení a k přípravě potřebných dokumentů pro přijetí rozhodnutí,
- studium a zhodnocení situace,
- vyslechnutí informačních hlášení velitelů a náčelníků vojsk a služeb,
- provedení velitelského průzkumu (osobně),

- prostudování zpráv doplňkového průzkumu a leteckých snímků nepřátelské obrany, zvlášť z hloubky nepřátelské obrany,
- vyhlášení rozhodnutí,
- vydání pokynů náčelníku štábu, velitelům a náčelníkům druhů vojsk a náčelníku týlu pro zpracování plánu operace,
- určení a dodání úkolů podřízeným.

Rozhodnutí vyhláší velitel armády ústně, a to jen omezenému kruhu osob v dostatečně rozvinuté formě tak, aby nezůstalo nejasností.

V žádném případě nelze dopustit v rozhodování šablony. Rozhodnutí musí být originální, odpovídat skutečné situaci a zabezpečovat překvapující úder na nepřítele.

Rozhodnutí velitele armády k provedení útočné operace je základem pro zpracování plánu operace, pro organisaci velení a pro provedení řady opatření k všestrannému zabezpečení operace.

Po rozhodnutí velitele nastává nové období v práci štábu armády, které směřuje k uvedení rozhodnutí v život.

Plán operace se pořizuje jen v jednom exempláři a je psán rukou. Je uschován u náčelníka štábu nebo u náčelníka operačního oddělení. Pracuje na něm omezený počet osob, zpravidla jen ti, kteří byli přítomni vyhlášení rozhodnutí velitele armády. Zvláštní důležitost má utajení plánu operace.

Podřízeným se stanoví úkoly zpravidla na první údobí operace, t. j. na průlom taktické hloubky nepřátelské obrany. Tyto úkoly jsou určeny bojovým rozkazem, z něhož se pro podřízené vydávají výpisy, a to jen v takovém rozsahu, který je nutný k provedení jejich úkolů. K výpisu z bojového rozkazu zpravidla se přikládá ještě výpis plánové tabulky boje (součinnosti).

Organisace součinnosti

Součinnost organisuje velitel armády osobně v terénu na základě svého rozhodnutí v přítomnosti náčelníka operačního oddělení, někdy i náčelníka štábu, velitelů druhů vojsk, podřízených velitelů vyšších jednotek a velitelů posilových jednotek.

Organisace součinnosti záleží ve sladění bojové součinnosti vojsk plněním úkol co do cíle, času a místa.

V útočné operaci nutno organisovat součinnost

- se sousedními armádami a frontovou rychlou skupinou;
- mezi skupinami uvnitř armády, a to mezi uskupením na směr hlavního a na směr pomocného úderu;
- dále mezi částmi operační sestavy uvnitř armády (mezi sbory, mezi 1. a 2. sledem, s ARS a p.);
- s letectvem.

Základy součinnosti armády se sousedy určuje velitel frontu. Jestliže sousední armády vedou obchvatný úder svými vnějšími křídly s cílem obklíčit nepřítele, v tomto případě je organisace součinnosti mezi nimi složitá a vyžaduje dalšího upřesnění a společné domluvy.

V tomto případě při součinnosti je nutno

- sladit čas zahájení útoku;
- určit směry obchvatných úderů směřujících k obklíčení nepřítele;
- upřesnit využití rychlých skupin k co nejrychlejšímu obklíčení;
- určit čáru setkání obou armád, styčné důstojníky, radiový směr, signály, jednotné kodování;
- předvídat a dohodnout opatření k případnému pronásledování nepřítele;
- určit síly a prostředky k vytvoření vnějšího kruhu obklíčení a stanovit protiopatření pro případ pokusů nepřítele osvobodit obklíčené uskupení protiúderem zvenčí;
- dohodnout opatření směřující k společné likvidaci obklíčeného nepřítele.

Při organizaci součinnosti mezi uskupením vojsk na směru hlavního úderu a na směru pomocného úderu nutno určit,

- jak budou vojska útočící na směru pomocného úderu zabezpečovat hlavní uskupení armády před bočním úderem nepřítele;
 - jak a čím budou poutat nepřítele, aby nedopustila přeskupení nepřítele a jeho záloh na směr hlavního úderu armády;
 - jak budou pomáhat obklíčení nepřítele, provádí-li se sbíhavý úder.
- Při organizaci součinnosti mezi operačními sledy armády nutno určit,
- kdy, kudy a kam je nutno přesunout druhý sled, aby bylo zajištěno jeho včasné zasažení;
 - jakými prostředky nutno zabezpečit zasažení druhého sledu.

Při organizaci součinnosti mezi jednotkami prvního sledu a armádní rychlou skupinou nutno upřesnit

- na které čáře, jak a čím sbory prvního sledu zabezpečují zasažení armádní rychlé skupiny;
- čeho se mají zmocnit křídla jednotek, na jejichž styku je zasazována armádní rychlá skupina;
- které komunikace nutno uvolnit pro zasažení armádní rychlé skupiny;
- kdy nebo na jaký signál budou uvolněny komunikace;
- jak bude prováděna součinnost sborů prvního sledu, zvláště jejich MD a ARS, při boji v hloubce především při boji s nepřátelskými zálohami.

Armádní protitankové záloze a armádnímu pohyblivému oddílu zatarašovacímu musí být vždy při organizaci součinnosti určeno, kam a jak se budou přemisťovat, aby zabezpečily odražení protiútoků a protiúderů nepřátelských tanků a zabezpečily ohrožená křídla a boky armády.

Při organizaci průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany slaďuje velitel armády v terénu podrobně úsilí pěchoty, dělostřelectva, tanků a letectva, ženijního a chemického vojska podobně, jako činí velitel sboru.

- Při organizaci součinnosti s letectvem velitel armády
- upřesní plán dělostřeleckého útoku a s ním úkoly letectva podporujícího armádu;
 - určí, jak organizovat spojení mezi pozemními jednotkami a letectvem;
 - jak bude vytyčována první linie pěchoty a označeny vlastní tanky;
 - určí opatření k zabezpečení zasažení armádní rychlé skupiny, po případě i frontové rychlé skupiny;
 - po případě oznámí i změny v organizaci součinnosti během operace.

Na základě nařízení velitele armády vydaných v terénu při organizaci součinnosti zpracovává štáb plánovanou tabulku boje (součinnosti) a výpisy z ní posílá podřízeným.

Bojové zabezpečení

Organisace bojového zabezpečení armádní útočné operace provádí se na základě rozhodnutí velitele a pokynů, které vydává velitel armády po vyhlášení svého rozhodnutí. Zahrnuje v sobě: průzkum, protiletectvou a protitankovou obranu, protichemickou ochranu, zastírání a zabezpečování styků, křídel a boků.

Průzkum se organizuje podle plánu štábu armády, a to jak v přípravném období, tak i během operace. Průzkum všech druhů se vede nepřetržitě a soustavně.

- V přípravném období útočné operace průzkum musí zjistit
- ráz nepřátelské obrany v celé operační hloubce (počet obranných pásem, příčných a mezilehlých postavení, jejich průběh a stupeň pohotovosti);
 - systém protitankové obrany a hustotu překážek;
 - uskupení a složení nepřátelských vojsk v taktické hloubce, rozmístění záloh v operační hloubce nepřítele.

Úplné údaje o nepříteli je možno získat, jen použije-li se všech prostředků, způsobů a druhů průzkumu. V armádě má zvláštní význam letecký průzkum a průzkum bojem.

Letecký průzkum se provádí podle plánu štábu frontu a podle žádosti štábu armády, a to do hloubky frontové operace (300 až 400 km). Provádí se fotografováním a pozorováním.

Letecké fotografování se zpravidla provádí před útokem nejméně třikrát:

1. do přijetí rozhodnutí;
2. několik dní před začátkem operace, s cílem zjistit pokroky v budování nepřátelské obrany;
3. kontrolní, den před útokem.

Zpravidla se pořizují řadové letecké snímky v měřítku 1 : 25 000 nebo 1 : 10 000.

Pozemní pozorování nutno přísně zcentralisovat a doplnit důstojnickým pozorováním. Pozorování se doplňuje odposloucháváním a zaměřováním nepřátelských radiových stanic, které řídí štáb frontu.

Průzkum bojem se provádí podle nařízení velitele armády na celé frontě jednotkami nejčastěji v síle praporu, zesílenými dělostřelectvem, tanky, ženijními a chemickými jednotkami. Provádí se v průběhu celého přípravného období s cílem zjistit nepřátelský přední kraj a nepřátelské odpory.

Nejdůležitější je však jeho provedení 2 až 3 hodiny před zahájením útoku, neboť před spuštěním dělostřelecké a letecké přípravy musí být bezpečně přezkoušeno, zda nepřítel nezjistil naše přípravy a nerozhodl se vyklidit svůj přední okraj, ustoupit a přesunout svůj hlavní odpor na některé jiné postavení v hloubce. Průzkum bojem je zpravidla veden na širokém frontě, aby neprozradil směr hlavního úderu, časově pak v takové době, aby nepřítel neměl možnost do zahájení útoku změnit nepozorovaně svou obrannou sestavu.

Průzkum bojem musí zjistit

- skutečný průběh předního kraje nepřítele a ráz nepřátelské obrany;
- ovládnout důležité opěrné body v nepřátelském postavení, zvláště výšiny, z nichž by bylo možno pozorovat hloubku nepřátelské obrany;
- donutit nepřítele k zahájení palby a tím zjistit jeho palebný systém;
- upřesnit ráz a systém obranných zařízení na předním kraji i v hloubce obrany;
- vzít zajatců a dokumentů přezkoušet uskupení nepřítele.

V době vedení průzkumu bojem musí být hlavní síly armády pohotovы k útoku, velitel armády je na své velitelské pozorovatelně. Průzkum bojem řídí ve svých pásmech velitelé divísi.

Protiletecká obrana musí zabezpečit vojska a důležité objekty v armádním týlu před leteckými nálety nepřítele. Význam protiletecké obrany neustále vzrůstá.

Protiletecká obrana vojsk zahrnuje

- hláskou službu;
- palebný systém speciálních protiletadlových prostředků a činnost světlometů, které ho zabezpečují;
- bojovou činnost stíhacího letectva;
- opatření k obraně vojsk a týlu, aby se zmenšila účinnost náletů a aby se co nejrychleji likvidovaly jejich následky.

Z protiletadlového dělostřelectva vytváří se v armádě protiletadlová skupina, jejímž cílem je spolehlivě zabezpečit hlavní uskupení pěších divísi, dělostřelectva, tankových a mechanisovaných jednotek a druhý sled proti nepřátelskému letectvu. Zvláště důležité je chránit vojska v soutěškách a při přechodu přes vodní toky. K zabezpečení týlu proti letadlům určuje se část protiletadlových prostředků. Jimi je nutno především krýt důležité mosty, armádní zásobovací základnu a důležité železniční uzly.

Protitanková obrana záleží v systému pozorování a hlášení, dále v organizaci protitankové palby v součinnosti s použitím pohyblivých oddílů zatarasovacích. Význam protitankové obrany s nasycením vojsk tanky stále roste.

Protitankové pozorování a hlášení ukládá se letectvu činnému ve vzduchu, dále všem průzkumným, zajišťovacím součástem a hláškám hláské služby.

Vojska musí být vždy připravena v průběhu útočné operace odrazit protiútoky nepřátelských tanků.

Hlavními prostředky k zastavení útoku tanků a k jejich ničení jsou: palba dělostřelectva, protitanková minová pole, samohybná děla, tanky, bojové letectvo a na blízké vzdálenosti tarasnice, pancéřovky a plamenomety.

Velitel armády k zabezpečení protitankové obrany určuje část protitankového dělostřelectva do armádní protitankové zálohy a z ženijních jednotek vytváří armádní pohyblivý oddíl zatarasovací na autech s potřebným množstvím protitankových min. Je třeba včas přemísťovat protitankovou zálohu za útočícím sledem ve směrech ohrožených útokem nepřátelských tanků.

Protichemická ochrana vojsk armády se skládá jednak z preventivních opatření, jednak z opatření ke zmaření nepřátelského chemického napadení, z opatření na ochranu v době napadení a z likvidace jeho následků.

V rámci preventivních opatření vojsk proti nepřátelskému chemickému napadení je nutno organisovat chemický průzkum, dále chemické a meteorologické pozorování.

Zmaření chemického napadení provádí se palbou dělostřelectva a minometů, letectvem i aktivní činností pozemních vojsk.

K likvidaci následků chemického napadení organisují se odmořovací místa výzbroje bojové techniky, výstroje a vozidel, a potravin.

Všechna tato opatření provádí se v rámci armády silami přidělených chemických pracovišť.

Zastírání je důležité opatření zabezpečující úspěch operace. Provádí se podle plánu frontu. Úloha armády záleží v tom, aby upřesnila plán frontu, rozpracovala praktická opatření k jeho provedení, organisovala a prováděla kontrolu provádění zastíracích opatření.

Zastírání se provádí různými způsoby a prostředky, avšak jeho úspěch závisí vždy na přirozenosti, různotvárnosti, nepřetržitosti a aktivitě zastíracích opatření.

Hlavním úkolem zastírání je zabezpečit utajení manévru armády nebo frontu a soustředění vojsk majících provést nenadálý úder, uvést nepřítele v omyl o našich silách, prostředcích, činnosti a úmyslech a tím ho donutit, aby učinil nesprávné rozhodnutí.

Zabezpečení styků, křídel a boků je důležité opatření při zabezpečení útočné operace, neboť jak ve východišti, tak i během útoku jsou nejslabšími místy sestavy armády.

Zvláště v hloubce nepřátelské obrany, vzhledem k nerovnoměrnému pronikání jednotek za útok, nebezpečí se na těchto místech zvětšuje.

K zabezpečení styků a boků nutno v rámci armády provést jak ve východišti, tak i během útoku řadu opatření, a to

- zesílit průzkum na stycích, křídlech a bocích;
- ustanovit odpovědné velitele za styk;
- organisovat na těchto místech pečlivě taktickou a palebnou součinnost mezi jednotkami a protitankovou obranu;
- přesunovat armádní protitankovou zálohu a armádní pohyblivý oddíl zatarasovací za ohroženým křídlem nebo bokem;
- v průběhu útočné operace opevňovat dobytý terén;
- při klínovitém pronikání do hloubky nepřátelské obrany zaujmout sestavu stupňovitě vzad.

Bojové zabezpečení operace nelze omezit jeho organizací v přípravném období. Musí být předmětem nepřetržité péče štábu armády v průběhu celé operace.

Budování nástupního prostoru k útoku

Nástupní prostor útoku vševojskové armády představuje vybudované pásmo terénu, v němž se rozmísťují vojska armády, technické bojové prostředky, armádní zálohy, orgány velení a týlu.

Nástupní prostor útoku je ohraničen čarou dotyku, pravou a levou hranicí armády a hranicí armádního týlu.

S hlediska rozmístění vojsk, přípravy a stupně vybudování dělí se nástupní prostor na dvě části: první — od čáry dotyku do týlové hranice operační sestavy vojsk, druhá — od týlové hranice operační sestavy vojsk do hranice armádního týlu.

Nástupní prostor útoku musí zabezpečovat skryté rozmísťování vojsk a bojové techniky, spolehlivé ukrytí živé síly i techniky před dělostřeleckou palbou a údery nepřátelského letectva při nepřátelské protipřípravě.

V nástupním prostoru útoku se buduje východiště útoku pro pěchotu, tanky, velitelská stanoviště a velitelské pozorovatelný, palebná postavení dělostřelectva, cesty zabezpečující skryté přístupy, rozmístění, jakož i rychlý postup vpřed v celé útočné sestavě.

Všechny tyto rozsáhlé práce se provádějí skrytě a na široké frontě, aby nebyl prozrazen směr hlavního úderu. Rozsah prací je určen rozhodnutím velitele armády a trváním přípravného období. Práce provádějí zpravidla vojska, která jsou v dotyku s nepřítelem, a to podle plánu štábu náčelníka ženijního vojska armády.

Přeskupení vojsk a zaujetí východiště útoku

Zaujetí východiště útoku předchází v armádě zpravidla přeskupení. Všechna přeskupení musí být provedena skrytě, a proto se zpravidla provádějí v noci.

Přeskupení se provádí podle plánu štábu armády, který obsahuje

- pořadí přeskupení jednotek, způsob a dobu provedení směny vojsk v dotyku;
- pochodové osy každé vyšší jednotky, způsob přesunu, dobu projití průchodiště a průchodu regulačních čar;
- opatření k zastření pochodu a vystřídání;
- ženijní zabezpečení přeskupení;
- opatření k bojovému zabezpečení přesunu a vystřídání;
- organizace spojení za pochodu a za vystřídání;
- způsob materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk;
- kontrola provedení přeskupení a vystřídání.

Je-li přeskupení spojeno s vystřídáním vojsk, je třeba poskytovat vojskům dostatek světlého času k přípravě vystřídání. Při vystřídání se rozvíjí zpravidla jako první dělostřelectvo, a to tak, aby dosáhlo pohotovosti nejméně jeden den před útokem. Vystřídání dělostřelectva zpravidla odjíždí teprve tehdy, až bylo provedeno vystřídání pěchotou. Pěchota zaujímá východiště k útoku buď jeden den před zahájením útoku nebo tu noc před útokem. Tanky zaujímají východiště buď noc před útokem nebo teprve během dělostřelecké přípravy.

Vystřídání musí být spolehlivě zabezpečeno proti možným útokům nepřítele dělostřelectvem, zesíleným pozorováním a bojovým zajištěním. Neopatrnost v době vystřídání má nebezpečné následky. Tak ku příkladu v lednu 1945 při nesprávném dodržování zásad vystřídání jednotkami 1. čs. sboru v SSSR v prostoru Lipt. Sv. Mikuláš nepřítel ve vánici v noci zaútočil, zmocnil se dokonce Lipt. Sv. Mikuláše a způsobil našim jednotkám ztráty.

Přeskupení, vystřídání a zaujetí východiště útoku je třeba kontrolovat důstojníky štábu a provést s takovým časovým rozpočtem, aby nejpозději 2 až 3 hodiny před zahájením dělostřelecké přípravy dosáhla vojska bojové pohotovosti a aby tato pohotovost byla hlášena veliteli armády.

Vedení armádní útočné operace

První období vedení armádní útočné operace začíná dělostřeleckou a leteckou přípravou. Další období odpovídají obsahu postupných úkolů na cestě k cíli operace, t. j. zničení hlavního uskupení nepřítele bránícího se v pásmu útočící armády.

Činnost vševojskové armády je různorodá, zahrnuje různé druhy činnosti, ale nejdůležitější z nich je však útok.

Prvním nejdůležitějším a nejsložitějším je průlom taktické hloubky obrany. Druhé období zpravidla obsahuje rozvinutí taktického průlomu v operační, odražení nepřátelských protiúderů, obklíčení a zničení hlavního uskupení nepřítele. Třetím údobím může být pronásledování a ničení ustupujícího nepřítele po částech.

Průlom taktické hloubky nepřátelské obrany

Před bojem o ovládnutí hlavního pásma obrany předchází dělostřelecká příprava, jejíž délka bývá různá. Zpravidla se pohybuje mezi 60 až 90 minutami. Její trvání závisí na množství soustředěných děl a minometů, střeliva a na rázu nepřátelských opevnění.

Dělostřelecká příprava se zahajuje najednou na signál velitele armády a provádí se podle plánu velitele dělostřelectva armády. Zároveň s ní se provádí též letecká příprava. Dělostřelecká příprava útoku končí ve všech případech palebným přepadem předního kraje a úseků nejbližší hloubky obrany. Též letecká příprava vyvrcholuje přímo před ztečí úderem leteckých sil na úseku zvoleném pro hlavní úder.

Jakmile je dán signál ke zteči, pěchota a tanky zpravidla najednou přecházejí ke zteči předního kraje nepřátelské obrany. Dělostřelectvo přechází k podpoře a podporuje útočící pěchotu i tanky palebným valem nebo postupným soustředováním palby, po případě použitím obou těchto druhů palby zároveň.

Mezi koncem dělostřelecké přípravy a přechodem pěchoty a tanků ke zteči nesmí nastat časová mezera. Jinak opožděné zahájení zteče zbavuje pěchotu všech výhod dosažených umlčením nepřítele.

Opěrné body nepřítele, které kladou velký odpor, útočící vojska blokují, obcházejí a v dalším průběhu obklíčené nepřátelské odpory ničí blokovací skupiny za pomoci záloh a druhých sledů.

Útok vojsk se rozvíjí zpravidla na celé frontě nerovnoměrně. Je třeba dovedně využít jakéhokoli hlubšího vklínění do sestavy nepřítele k rozšíření vytvářejících se klínů, k jejich dalšímu prohlubování, využít jich k obchvacování a obklíčení nepřátelských odporů a ty pak ničit. Celkový úspěch útoku je výsledkem řady dílčích úspěchů vytrvale rozvíjených až do úplného rozdrčení nepřítele.

Při boji o hlavní pásmo obrany, po ovládnutí prvního nepřátelského postavení, nutno očekávat řadu nepřátelských taktických protiútoků, jejichž cílem bude zdržet útočící vojska, zadržet další rozvinutí průlomu a připravit tím podmínky pro zasazení silnějších záloh.

S hlediska útočníka nelze dopustit zadržení a zpomalení tempa průlomu. Je nutné učinit všechna opatření, aby tyto drobné taktické protiútoky byly rychle likvidovány. Proto musí v sestavě pěchoty a tanků postupovat protitanková a samohybná děla a těžké kulomety, dobytý terén musí být trvale zabezpečován na předvídaných čarách a na ohrožených směrech třeba včas přesunovat protitankové zálohy, pohyblivé zatarasovací oddíly a druhé sledy ve stálé pohotovosti v samém zárodku musí odrazit tyto nepřátelské protiútoky.

Velký význam má včasné zjištění nepřítele, který se chystá k protiútku. To se nejlépe zjistí letectvem a nepřetržitě organisovaným pozemním pozorováním.

Hlavním způsobem odražení těchto protiútoků je krátký střetný úder připravený a provedený po krátkém dělostřeleckém a leteckém přepadu.

Průlom hlavního pásma obrany musí být prováděn vysokým tempem s maximálním vypětím sil. Podle sovětských zkušeností z Veliké vlastenecké války trval úspěšný průlom hlavního pásma obrany 4 až 6 hodin. Při silném odporu nepřítele bude toho dosaženo tehdy, budou-li k narůstání síly úderu a k ovládnutí hlavního pásma obrany včas zasazeny druhé sledy divisi i druhé sledy armádních sborů, složené zpravidla z mechanisovaných divisi.

Velitel armády řídí sladěný útok armádních sborů, dává souhlas k zasazení jejich druhých sledů, organisuje jejich součinnost na stycích a se sousedy, dává doplňkové úkoly velitelům sborů, armádní dělostřelecké skupině a letectvu.

Již v době dokončení průlomu postavení divisních záloh nepřítele upřesňuje velitel armády plán ovládnutí postavení sborových záloh nepřítele. Organisuje opatření k pronásledování, aby zabránil zbytkům nepřítele ustoupit z hlavního pásma obrany na postavení sborových záloh, s cílem zmocnit se tohoto postavení z chodu.

Průlom postavení sborových záloh z chodu bude možný, jestliže toto postavení je nedostatečně opevněno nebo je-li připravené obranné postavení spěšně zaujímáno nepřátelskými zálohami z hloubky nebo jen zbytky ustupujícího nepřítele z jeho hlavního pásma obrany.

Úkol ovládnout toto postavení řeší armádní sbory prvního sledu svými mechanisovanými divisemi a dále vysláním silných předsunutých oddílů, v sestavě jeden až dva prapory pěchoty na autech nebo transportérech, prapor až pluk tanků, oddíl až pluk dělostřelectva, jednotka ženijní, chemická a protiletadlová. Každá divise prvního sledu v závislosti na šířce pásma, sil a prostředků vysílá jeden, nejvýše dva předsunuté oddíly. Mechanisovaná divise vysílá podle možnosti vpřed svůj tankosamohybný pluk.

Útok k ovládnutí postavení sborových záloh nepřítele vedou sbory co možná nejrychlejším tempem, samostatně ve svých útočných pásmech. Podaří-li se některému z předsunutých oddílů rychle proniknout vpřed, ovládnout část nebo dokonce prolomit postavení sborových záloh, a to třeba jen na úzkém úseku, nutno této příležitosti ihned využít k zasazení dalších sil a k ovládnutí celého nepřátelského postavení.

Velitel armády podporuje útok armádních sborů letectvem a armádní dělostřeleckou skupinou, při čemž zabezpečuje těž boky hlavního útočného seskupení proti nebezpečí protiúderů nepřátelských záloh.

Průlom postavení sborových záloh s urychlenou přípravou útoku provádí se tehdy, byl-li útok předsunutých oddílů odražen.

V tomto případě dává velitel armády na přípravu 4 až 6 hodin času. Před útokem předchází zpravidla 20minutová až 30minutová dělostřelecká příprava. Všechny přesuny musí být jednoduché. Je-li noc, bývá výhodné využít jí k přeskupení s cílem zasadit nepříteli úder na novém směru zasazením svěžích jednotek. V této situaci velitel armády často zasazuje svůj druhý sled.

Průlom postavení sborových záloh s plánovanou přípravou v krátké době jednoho až dvou dní provádí se tehdy, byl-li útok předsunutých oddílů z chodu odražen, proto, že nepřítel zaujal předem svými druhými sledy a zálohou dobře vybudované obranné postavení nebo odvedl organisované na toto postavení svá vojska z hlavního pásma obrany.

V tomto případě nutno provádět přípravu k novému průlomu, jejíž metodika se kromě zkráceného času podstatně neliší od průlomu hlavního pásma obrany.

Plán průlomu upřesňuje velitel armády podle výsledků průzkumu provedeného letectvem a bojem předsunutých oddílů.

Rozvinutí průlomu v operační hloubce obrany k obklíčení nepřítele

Armádní sbory útočící ve směru hlavního úderu armády nebo frontu mají v soudobých operacích za úkol zničit nepřítele v taktické hloubce jeho obrany, očistit průlomové pásmo a zajistit zasazení rychlých jednotek (tankových nebo mechanisovaných) do průlomu, které jsou základním prostředkem k rozvinutí úspěchu v hloubce obrany i k obklíčení nepřítele.

- Úkolem armádní rychlé skupiny v útočné operaci spojené obklíčením nepřítele je
- předejít nepříteli v obsazení důležitých čar a objektů, kterých by mohl nepřítel použít k dalšímu odporu;
 - rozbít po částech přisunované nepřátelské zálohy;
 - vyjít co nejrychleji do týlu nepřátelského uskupení a obklíčit je;
 - obsadit důležité objekty v týlu nepřítele a udržovat je do příchodu hlavních sil armády.
- Zesílené armádní sbory, které mají ve své sestavě mechanisované divise, jsou schopny

během prvního dne operace prolomit svými silami celou taktickou hloubku obrany nepřítele a vytvořit po ovládnutí postavení sborových záloh podmínky k zasazení armádní rychlé skupiny.

Armádní rychlá skupina, která v průběhu Veliké vlastenecké války byla zasazována často již do průlomu hlavního pásma obrany, může být při soudobé organizaci armádních sborů zasazována až po ovládnutí postavení sborových záloh, t. j. počátkem druhého dne operace. Čára rozvinutí armádní rychlé skupiny bývá pak určována až za postavením sborových záloh nepřítele. Tento způsob použití však nemůže být šablonou. Vždy nutno vycházet z konkrétní situace.

Hlavním úkolem velitele armády a jeho štábu je správné určení doby zasazení armádní rychlé skupiny, zabezpečení jejího zasazení a sladění součinnosti mezi rychlou skupinou a pěšími divisemi.

Zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny plánuje velitel armády již v přípravném období, při čemž stanoví

- celkový úkol rychlé skupiny při rozvinutí průlomu a celkový směr její činnosti;
- prostory soustředění rychlé skupiny před jejím zasazením do průlomu; pořadí a dobu jejich obsazení;
- výchozí prostor a čáru rozvinutí k zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu;
- pochodové osy a směry pomocných cest k přesunu do výchozích prostorů a na čáře rozvinutí;
- způsob součinnosti rychlé skupiny s armádními sbory;
- dělostřelecké, letecké, ženijní a jiné druhy zajištění zasazení rychlé skupiny do průlomu;
- způsob materiálně technického zabezpečení rychlé skupiny při její činnosti v hloubce nepřátelské obrany.

Armádní rychlá skupina postupuje do průlomu z výchozího prostoru vzdáleného 3 až 5 km od předního kraje. Postupuje v pásmu určeném velitelem armády po určených komunikacích na čáru rozvinutí, odkud vchází do průlomu.

Úspěšná činnost armádní rychlé skupiny v operační hloubce je závislá na tom, jak neočekávaně pro nepřítele, rychle a beze ztrát vejde průlomem do operační hloubky nepřátelské obrany. Zdržení rychlé skupiny z jakýchkoli příčin v taktické hloubce může mít za následek předčasnou ztrátu a dá nepříteli možnost učinit opatření k zabránění úspěšného rozvinutí průlomu.

Po zasazení se armádní rychlá skupina nezdržuje a nezavazuje do bojů se zbytky nepřítele, obchází je a proniká do operační hloubky.

Armádní sbory prvního sledu musí co možná největším tempem rozvíjet, rozšiřovat a zajišťovat úspěch armádní rychlé skupiny. Velitel armády se musí postarat o to, aby nepřítel nemohl uzavřít koridor, který vytvořila rychlá skupina do sestavy nepřítele, aby zajistil její boky i tyl a zabezpečil nepřetržitě její zásobování a odsuny. Zvláště dobře musí velitel sladit směr úderu a součinnost mechanisovaných divisí armádních sborů s armádní rychlou skupinou.

Pro úspěšnou činnost potřebuje rychlá skupina svobodu manévru. Nemůže-li armádní rychlá skupina proniknout úspěšně do nepřátelského tylu pro silný odpor nepřítele nebo činnost jeho záloh, je třeba těsnější součinnosti s armádními sbory. Musí využít svého předem určeného postavení k vedení bočních úderů proti nepřátelským skupinám bránícím postupu armádních sborů.

V operační hloubce nepřítele musí armádní rychlá skupina z chodu prolomovat výhodná obranná postavení úspěšně zaujímaná nepřítelem a vést střetné boje s jeho přisunutými zálohami do příchodu hlavních sil armády.

Zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu je rozhodujícím okamžikem ve vývoji armádní útočné operace spojené s obklíčením nepřítele. Úspěšné zasazení a činnost rychlé skupiny v operační hloubce zabezpečuje rychlé obklíčení i zničení hlavní skupiny nepřítele, dává možnost ničit jeho zálohy po částech, při čemž silně zvyšuje rozmach operace.

Průlom obranných postavení a pásem v operační hloubce. Přechází-li nepřítel k obraně, buduje obranu hlubokou, která má řadu postavení a pásem, z nichž však většina není obsazena vojsky. Nepřítel zpravidla obsazuje jen hlavní obranné pásmo a postavení sborových záloh t. j. taktickou hloubku obrany, a ostatní obsazuje buď zálohami, které přisunuje z hloubky nebo zbytky ustupujících vojsk. Tak na př. v srpnu 1943 vybuchla hitlerovská vojska na bělgorodsko-charkovském směru na sever od Charkova devět postavení a pásem s celkovou hloubkou 90 km.

Proto je třeba, aby se vojska rozhodnou a rychlou činností zmocnila těchto postavení z chodu dříve, než se na nich podaří nepříteli zaujmout obranu. Útok na obranná postavení v operační hloubce má zpravidla ráz útoku na nepřítele, který spěšně zaujal obranu.

Jestliže nepřítel přisunuje z hloubky k připravovanému obrannému postavení zálohy, je třeba soustředit úsilí letectva, dělostřelectva a předsunutých oddílů k tomu, aby nemohl zaujmout připravenou obrannou čáru.

Podařilo-li se mu přesto zaujmout obranu, je třeba se snažit ovládnout toto obranné postavení útokem z chodu. Tankové, mechanisované divise a předsunuté oddíly musí v patách za ustupujícím nepřítelem vniknout do nepřátelských obranných postavení.

Nepodařilo-li se ovládnout z chodu obranné postavení, nutno ihned přistoupit k organizaci průlomu s urychlenou přípravou útoku.

Již za přiblížení k tomuto postavení je třeba

- upřesnit směr hlavního úderu;
- přisunout k němu vojska z vedlejších směrů;
- vytvořit uskupení pro průlom během přiblížení;
- vydat úkoly podřízeným a posílit je prostředky.

Velitel armády zpravidla v těchto případech podřízeným vojskům určí hluboké úkoly a zasadí svůj druhý sled.

Hloubka útočné sestavy bude menší. Místo druhých sledů se určí jen zálohy. Zvláštností tohoto útoku bude využití rychlých jednotek (MD, TD) v prvním sledu. Dělostřelecká příprava bude trvat 30 až 40 minut a podpora bude se provádět postupným soustředováním palby. Letectva bude s výhodou používáno k umlčování dělostřelectva a záloh nepřítele. Každý dílčí úspěch musí být rychle rozvíjen. Zvlášť důležitou úlohu tu bude mít překvapení a rozumná iniciativa podřízených.

Při organizaci i vedení boje za ovládnutí obranných postavení v hloubce nutno mít na zřeteli, že jakékoli zpomalení operačního tempa může mít rozhodující vliv na průběh celé operace. Proto i příprava k útoku nesmí být delší než jeden den.

Odrážení protiútoků a protiúderů. Po prolomení hlavního obranného pásma probíhá bojová činnost na velkém prostoru, a to jak do šířky, tak i do hloubky. Souvislá linie fronty, která byla ve východišti, postupně mizí. Boj probíhá na různých místech, často izolovaně od sebe, široce se využívá obchvatů, takže se objevuje v týlu řada nepřátelských odporů, které se ještě brání.

Nepřítel v této situaci začíná přesunovat své zálohy a snaží se jimi udržet dosavadní postavení a vést protiúder do boku.

Jak již bylo řečeno při vedení boje o průlom taktické hloubky obrany, snaží se nepřítel protiútoky taktických záloh zabránit rozšíření průlomu a získat čas pro přisun větších operačních záloh. Taktické protiútoky mohou kromě toho narušovat velení i spojení, desorganizovat zásobování vojska a prvního sledu. Nutno jim proto zabránit.

Operačních záloh využívá nepřítel k protiúderům s cílem likvidovat úspěch útočníka. Protiúderu se účastní hromadně tanky, letectvo, dělostřelectvo a vzhledem k tomu, že jde o rozhodující akci obránce, zasazuje do ní všechny volné síly. Útok je veden do boku na klín průlomu.

K odrážení protiúderu nutno použít druhého sledu anebo všeobecné zálohy, protitankové zálohy a armádního pohyblivého oddílu zatarasovacího, tankové zálohy, letectva a dělostřelectva.

Nemá-li nepřítel podnikající protiútok převahu, je nejvýhodnější rozvinout síly zasa-

zené k odrazení protiúderu zeza křídla prvního sledu a vést střetný úder do boku nepřítele provádějícího protiútok.

Má-li tento nepřítel značnou převahu, je výhodnější dočasně přejít k obraně na výhodné protitankové čáře a navést druhý sled k úderu do boku. Vedoucí myšlenkou musí být obklíčit jednotky podnikající protiútoky a nedopustit jejich ústup.

Aby bylo vyloučeno překvapení nepřátelskými protiútoky a protiúderem, je nutno vést nepřetržitý průzkum, zvláště letecký, spolehlivě zabezpečovat boky a aktivní činností jim zabránovat. K odrazení protiútoků a protiúderu je nutno používat minima sil s protitankovými zálohami a pohyblivými oddíly zatarasovacími. I v tomto případě je nutno mít stále na zřeteli, že nelze zpomalovat tempo průlomu.

Bojová činnost při odrazení protiútoků má ráz střetnutí, při odrazení protiúderu ráz obrany a úderu do boku.

K obklíčení nepřítele je nutno zbavit jej volnosti manévru a znemožnit mu pomoc od sousedů a z týlu.

Toho dosáhneme

- rychlým a rozhodným útokem vojsk na bocích obklíčeného uskupení;
- rychlým úderem armádní rychlé skupiny, mechanisovaných divisi sborů a předsunutých oddílů do nepřátelského týlu;
- umlčováním a izolováním obklíčených vojsk palbou minometů, dělostřelectva a leteckými údery;
- dobytím a udržením takticky důležitých bodů na bocích a v týlu nepřítele;
- rozdrčením nebo zadržením přisunovaných nepřátelských záloh;
- zabezpečením se jednotkami a zatarasy jak na pomocných směrech, tak na směrech ohrožených protiútoky nebo protiúderem obránce.

Úspěch obklíčení závisí na rychlé a rozhodné činnosti a na nepřetržité součinnosti všech vojsk provádějících obklíčení. Obklíčovací boj vyžaduje výjimečné iniciativy v počínech a rozhodnutích všech velitelů a vojsk zúčastnivších se obklíčení.

Armádní rychlá skupina, mechanisované divise armádních sborů a předsunuté oddíly provádějí operační obklíčení tím, že pronikají rychle a rozhodně do nepřátelského týlu, aby se spojily s vojsky, s nimiž společně obklíčují nepřítele, při čemž obsazují a udržují důležité objekty v nepřátelském týlu, přetínají nepřátelské komunikace, které spojují obklíčenou skupinu se sousedy i s týlem. Je výhodné k splnění tohoto úkolu použít též vzdušných výsadek.

Součinnost rychlých jednotek, které svým setkáním mají uzavřít obklíčení, musí být předem dobře dohodnuta a pečlivě připravena. Jdou-li na setkání dvě sousední armády, řídí jejich součinnost štáb frontu. Jednotky si mezi sebou vyměňují styčné důstojníky, organizují směrové radiové spojení, informují se a dorozumívají za pomoci jednotného kodování hovorové tabulky, předem domluvených signálů, vytyčování svého postavení a za pomoci letectva, aby při jejich setkání v složitější situaci na čáře setkání nedošlo k nedorozumění.

Obklíčení bude jen tehdy trvalé, bude-li co nejdříve dovršeno pečotou, která vytvoří taktické obklíčení nepřítele, t. j. uzavře pevnou a souvislou frontou obklíčenou skupinu nepřítele.

Obklíčující vojska mají zpravidla obrácenou frontu a musí být proto dobře zajištěna na svých bocích i v týlu. Opatření k zajištění provádějí jak sama vojska, tak i v součinnosti se sousedy.

Sama obklíčující vojska vysílají ve všech směrech, odkud jsou možné protiútoky nebo odkud se může objevit nepřítel, hluboký průzkum, vysunují zajišťovací jednotky a používají ve značné míře ženijních zatarasů.

Nejčastěji zajišťují boky a tyl obklíčujících vyšších jednotek sousední vyšší jednotky, které se snaží co nejdále odrazit nepřátelské síly stojící proti nim na vnějším kruhu. Jednotky bojující na vnějším kruhu musí být s to odrazit nepřátelské pokusy o osvobození obklíčené skupiny nepřítele.

Jestliže armáda obklíčuje nepřítele v součinnosti se sousední armádou jen částí svých

sil, zabezpečují její hlavní síly pokračující rozvíjení operace do hloubky obklíčení na vnějším kruhu. Vždy nutno usilovat o to, aby vzdálenost mezi vnějším a vnitřním kruhem obklíčení byla co největší, nejméně však na vzdálenost dělostřelecké palby.

Dalším postupem do hloubky nepřátelské obrany na vnějším kruhu a svíráním obklíčeného nepřítele na vnitřním kruhu bude se vzdálenost mezi nimi zvětšovat, proto je žádoucí, aby velitel armády upravil velení vojskům tak, aby podřízení velitelé neměli své jednotky rozděleny na vnějším i vnitřním kruhu (viz obr. 1).

Rychlé armádní skupiny, po jejím vystřídání na vnitřním kruhu jednotkami armádních sborů, je výhodné použít celé na vnějším kruhu buď k pronásledování nebo k úderu proti přisunutým zálohám majícím za úkol osvobodit obklíčená vojska obránce.

Provádí-li se obklíčení nepřítele silami celé armády a všechna její vojska jsou zasazována na vnitřní kruh, organizuje vnější kruh velitel frontu, a to tím, že sblíží armády sousedící s armádou provádějící obklíčení. Po likvidaci nepřítele přejde pak tato armáda do druhého sledu frontu (viz obr. 2).

Likvidace obklíčeného nepřítele

Jestliže při rozvinutí průlomu a obklíčení nepřítele měla hlavní úlohu armádní rychlá skupina a vůbec rychlé a výsadkové jednotky, pak při likvidaci obklíčeného nepřítele přechází hlavní úloha opět na armádní sbory, zesílené těžkým dělostřelectvem, raketometry, těžkými tanky a plamenometry.

Likvidaci obklíčeného nepřítele může provádět buď celá armáda nebo její část. V každém případě však obklíčení a zničení nepřítele musí být skončeno v čase co možná nejkratším. Proto musí probíhat plynule, bez zvláštních přestávek.

Toho se dosahuje postupným svíráním obklíčovacího kruhu koncentrickými údery obklíčujících vojsk armády s cílem rozdělit nepřátelskou sestavu, aby mohla být lehčeji zničena po částech. K tomu je třeba ovládnout čáry výhodné k řízení palby a stisnit nepřítele na prostor, který lze plně prostřelovat křížovou palbou děl a minometů.

Velitel armády a štábu musí mezi obklíčujícími vojsky organisovat zvláště pečlivě součinnost, signály k přerušení palby, jasné a zřetelné vytyčování svého postavení, pevné a nepřetržité velení.

Obklíčovací boj vyžaduje nepřetržitého velení, neboť je vždy spojen s nutností upřesňovat úkoly obklíčujícím jednotkám v průběhu boje. Včasná informace představenými štáby o situaci na celé frontě obklíčování a včasné hlášení velitelů a štábů obklíčujících vojsk představenému štábu o všech změnách situace jsou nejdůležitějším předpokladem úspěchu v obklíčení a rozdrčení nepřítele.

Každé snaze nepřítele probít se z obklíčení je nutno čelit se vši rozhodností. K tomu je třeba včas odhalit zámysl nepřítele, připravit silná dělostřelecká a minometná soustředění na místo, kde se nepřítel chystá prolomit obklíčovací kruh, přisunout armádní zálohy, všeobecnou, protitankovou, tankovou a armádní pohyblivý oddíl zatarasovací do prostoru, odkud mohou rychle buď přehradit cestu pronikajícímu nepříteli nebo rozdrtit nepřítele úderem do boku.

Jakmile je zjištěn pokus nepřítele probít se z obklíčení, přejdou vojska ihned na celé frontě do útoku.

Příkladem vynikající činnosti sovětských vojsk, při pokusu nepřítele vyjít z obklíčení současným útokem obklíčeného uskupení za pomoci zvenčí, je korsuň-ševčenskorské obklíčení, t. zv. „druhý Stalingrad“. To se stalo hrotem 11 hitlerovských divísi a stovek Mannsteinových tanků a letadel, které se jim snažily z obklíčení pomoci zvenčí.

K obklíčení je zpravidla třeba převahy sil. Nicméně je někdy možno obklíčit a zničit nepřítele stejnými, ba i početně slabšími silami, čehož je nejlepším důkazem bitva u Stalingradu.

K tomu je třeba

- výjimečné rychlosti, odvahy, rozhodnosti, manévrovací schopnosti a úpornosti v činnosti vojsk;
- umění dosáhnout rozhodné převahy na bocích při oslabení ostatních úseků fronty;
- mistrného spojení palby s pohybem;
- využití pasivnosti a chyb nepřítele;
- dovedného využití výhodných terénních podmínek.

Obklíčení a po něm následující zajetí nebo zničení nepřátelských vojsk při stejných nebo slabších silách je věcí cti, statečnosti a hrdinství vojsk a vysokého umění velitelů. Dosazení tohoto cíle je hodnoceno jako nejvyšší hrdinný čin. Sovětská armáda v průběhu Veliké vlastenecké války jednou ukázala toto nejvyšší vojenské umění a hrdinství.

Zničením nebo zajetím obklíčeného nepřítele končí úspěšně armádní operace vševojenské armády.

Centralisované velení vojskům

Takovou armádní útočnou operaci spojenou s obklíčením nepřítele je nemyslitelné uskutečňovat bez centralisovaného velení vojskům. Je to stalinský způsob řízení vojsk.

Centralisované velení záleží v tom, že všichni nadřízení velitelé a náčelníci, od vrchního velitele až po velitele armády, před zahájením operace i v jejím průběhu ukazují podřízeným nejen cíle a úkoly vojsk v útočné operaci, ale určují i způsoby, jak těchto cílů dosáhnout. Určují směr hlavního úderu, zvláštnosti operační sestavy vojsk, hlavní otázky součinnosti, způsob rozvinutí a přemístění orgánů velení, hlavní úkoly politického zabezpečení operace, způsoby organizace bojového a materiálního zabezpečení operace atd.

Je-li podle podmínek situace nemožné nebo neúčelné předem usměrnit způsoby činnosti podřízených, řeší všechny otázky samostatně, ale bezpodmínečně hlásí své řešení veliteli armády, aby je schválil.

Nutnost centralisovaného velení vojskům shora dolů při organizaci i vedení armádní útočné operace vyplývá z toho, že se v soudobých podmínkách nevedou samostatně izolované nebo dílčí armádní operace. Vedou-li se, vedou se jen výjimečně.

K tomu, aby velitel armády mohl plně využít prostředků, které jsou mu přímo podřízeny (armádní dělostřelecké skupiny, letectvo, druhý sled a zálohy, jakož i armádní rychlá skupina), aby mohl správně a včas zasadit tyto prostředky do sražení nebo do boje, je povinen nejen podrobně a přesně naplánovat a zorganizovat operaci své armády jako celku, ale musí i usměrnit organizaci, přípravu a vedení boje podřízených vojsk a nepřetržitě a pevně řídit podřízená vojska v průběhu celé operace.

Proto se velitel armády zabývá plánováním a vedením boje podřízených vojsk. Při tom jde nejen o přímo podřízené, ale i o podřízené ještě o jeden stupeň a často dokonce i o dva stupně níže.

Kdo viděl film „Třetí úder“, jistě si ještě pamatuje, jak velitel frontu pečlivě a do všech podrobností připravoval úder se svými podřízenými veliteli.

V průběhu boje jsou všechny orgány velení (VS a VP) přibližovány k bojujícím vojskům, neboť toto opatření nejlépe zabezpečuje živé, nepřetržitě a pevné řízení vojsk.

Velitel armády je na VP v bojové sestavě sborů prvního sledu, odkud vidí boj ve směru hlavního úderu.

Velitelské stanoviště armády rozmisťuje se v útočné operaci ve vzdálenosti 10 až 12 km od prvního sledu.

Centralisované velení umožňuje veliteli armády

- včas uplatnit vliv na rozhodnutí podřízených, a když je to nutné, včas opravit jejich rozhodnutí;
- včas přenášet a soustřeďovat dělostřelecké palby a údery letectva podle situace na nej důležitější objekty;

- včas a organisovaně zasazovat armádní rychlou skupinu, druhý sled armády a armádní zálohy;
- včas a spolehlivě odrážet nepřátelské protiúder;
- včas a rychle provádět manévry silami a prostředky;
- udržovat nepřetržitou součinnost vojsk a při jejím narušení ji znovu navázat.

Zkušenosti z minulé války ukazují, že velitel armády obvykle denně, dokonce několikrát denně upřesňuje a doplňuje své rozkazy, jimiž řídí bojovou činnost vojsk. Proto štáb armády zjišťuje situaci vojsk zpravidla za každé 1½ až 3 hodiny.

Stupeň centralisace velení v armádní útočné operaci v každém jejím údobí závisí na konkrétní situaci a bývá různý.

Velení se nejpřísněji centralisuje v přípravném období armádní útočné operace. V období vedení armádní útočné operace je nezbytné pevné velení při průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany, při zasazování do průlomu armádní rychlé skupiny, při zasazování druhého sledu armády a při ničení obklíčeného nepřátelského uskupení.

Centralisované velení vojskům v armádní útočné operaci je založeno na přísném rozdělení funkcí a na osobní odpovědnosti každého velitele a náčelníka v rámci jeho vymezených práv a odpovědnosti vyplývajících z těchto práv. Každý má jemu určenou část odpovědnosti za průběh a výsledek armádní útočné operace.

Centralisace velení vojsk nezmenšuje, nýbrž naopak v soudobé velmi složité operaci velmi zvětšuje význam a úlohu samostatnosti, iniciativy a bolševické tvořivosti všech velitelů a náčelníků bez výjimky.

Velitel armády přijímá rozhodnutí a určuje činnost podřízených, ukazuje jim, jakými hlavními způsoby plnit úkoly, a schvaluje rozhodnutí podřízených.

Poté pevně a nepřetržitě řídí součinnost podřízených, včas kontroluje a pomáhá při organizaci i v průběhu armádní útočné operace (boje). V tom především tkví jednotnost rozhodnutí a jeho splnění. Je to jeden z důležitých rysů bolševického, stalinského stylu velení.

Centralisované velení v imperialistických armádách je naprosto neuskutečnitelné, ať se o to snaží sebevíce. Je to proto, že cíle dobovačných válek odporují zájmům národa a zájmům hlavní masy armády.

Skutečně centralisované velení vojskům je možné tehdy, když počínaje vrchním velitelem až po vojína jsou všichni sjednoceni cíli spravedlivé a osvobozené války, moudrou politikou komunistické strany a vynakládají veškeré úsilí k dosažení jediného cíle. Je to možné jen v Sovětské armádě, v naší lidově demokratické armádě a v armádách ostatních lidově demokratických států, které spějí k socialismu.

Proto jsem uvedl na počátku centralisované velení v útočných operacích jako jeden z hlavních rysů, jimiž se liší soudobé sovětské operace, i operace naší lidově demokratické armády, od operací kapitalistických armád.

Uplatňovat centralisované velení nutno nejen na stupni velitele armády v armádní útočné operaci, ale všude, na všech velitelských stupních, při všech druhích operacích a boje.

Závěr

Závěrem nutno zdůraznit, že soudobá útočná operace vševojskové armády je velmi složitá a má za cíl — rozbít nepřítele obklíčením, jeho zajetím nebo zničením. Rozmach armádní útočné operace koncem Veliké vlastenecké války značně vzrostl a i nyní vzhledem k nasycení armády dalšími technickými prostředky má nadále vzrůstající tendenci.

Zpravidla vševojsková armáda plní část úkolu frontu a jen výjimečně provádí samostatnou operaci. To je odůvodněno tím, že k řešení úkolů v soudobé útočné operaci je třeba soustředit značné množství sil a prostředků na poměrně malých prostorech. To vede k zužování útočných pásem frontů a dále komplikuje otázky plánování, organizace a vedení útočné operace.

Velitel vševojskové armády v soudobé válce je nejen organisátorem armádní útočné operace, ale je i přímým organisátorem sražení na směru hlavního úderu armády.

Použité prameny a literatura

1. Polní řád čs. branné moci, 1951.
2. Rozbor armádních operačních válečných her MNO, část A a C.
3. Kandidát voj. věd. doc. plk. Protas, Základy sovětského operačního umění, 1950.
4. Plk. Novikov, Základy útočné operace vševojskové armády, 1950.
5. Plk. Dočkal, Armádní útočná operace, 1950.
6. Div. gen. Kratochvíl, Obklíčení vševojskové armády a podmínky, za kterých může vzniknout, Vojenská mysl, 1951.
7. Genmjr. děl. Brežněv, Dělostřelectvo v armádní útočné operaci, 1949.
8. Brig. gen. Janko, Použití tanků a ARS v armádní útočné operaci, 1952.
9. Gen. plk. Nazarov, Ženíjní zabezpečení útočné operace vševojskové armády, 1949.
10. Poznámky z přednášek na NVA Vorosilovově.

POUŽITÍ RYCHLÉ SKUPINY V ÚTOČNÉ OPERACI

Brig. gen. Jan Kolář

Studujeme-li operace první světové války, shledáme, že průlom taktické obrany nebyl útočníkem plně rozřešen. I když se útočníkovi podařilo prolomit obranné postavení a obránce ztratil terén, někdy i desítky kilometrů do hloubky, stačil obránce svými zálohami obnovit souvislou takticky organisovanou obranu a útočníka zastavit. Výsledkem útoků bylo jen postupné prokusování fronty, postupný boj za každé obranné postavení. Bylo tomu tak proto, že útočník neměl možnost současně napadnout celou hloubku obrany a izolovat úsek průlomu od případné pomoci a příchodu záloh z hloubky. Docela jiný průběh měly útočné operace vedené Sovětskou armádou ve Veliké vlastenecké válce. Tyto útočné operace byly organisovány tak, aby bylo obránci zabráněno klást postupně a včas nově organisovaný odpor v hloubce obrany na připravených obranných postaveních anebo pásmech a uskutečňovat tak taktickou nebo operační spolupráci jednotlivých sledů obrany.

Konečným cílem útočného boje je úplně zničit nepřítele. Toho dosahujeme tím, že ničíme dané nepřátelské uskupení v určité hloubce a šířce, aby nepřítel nemohl použít v dalších bojích sil a bojových prostředků daného uskupení v daném prostoru. Uskutečnění tohoto cíle je závislé na způsobu provedení operace. Nejrozhodnějším druhem útoku, kterým dosahujeme zničení nepřítele, je obklíčovací manévř. Způsob provedení tohoto manévru závisí na organisaci obrany a na způsobu vedení obranného boje nepřítelem. Skutečností je, že se konečného cíle dosahuje v soudobém útočném boji postupným vyřešením několika úkolů. Jsou to:

Vytvoření podmínek k obklíčení, to je prolomení taktické hloubky obrany, a rozšíření průlomu do stran, aby bylo možno vyjít v operační prostor a v součinnosti se sousedy obklíčit nepřítele. To je úkolem armádních sborů prvního sledu, které mají při dnešním vyzbrojení a organisaci v MD dostatek síly k jeho splnění.

Rozvinutí taktického úspěchu v úspěch operační. Po zlomení taktického odporu obránce je rozvíjen taktický průlom v operační, čímž je umožněno rozvíjení útočné operace do velké hloubky a šířky a tím se vytvářejí předpoklady k obklíčení a zničení hlavních sil nepřítele na daném operačním nebo strategickém směru. Rozvíjet taktický průlom v operační průlom a rychle přenést boj do operační hloubky je hlavní úlohou armádní nebo frontové rychlé skupiny.

Zničení obklíčeného uskupení nepřítele. Úspěch manévru na obklíčení závisí na spádu operace, t. j. na rychlosti rozvíjení (tempu) operace. V tomto údobí musí být vedeny akce v operační hloubce se vši rozhodností, aby nepříteli nebyl ponechán čas ant místo k úspěšnému provedení jeho protiopatření. Každé zdržení v rozvíjení úspěchu dává nepříteli čas a možnost přitáhnout k místu průlomu svoje zálohy.

Úkoly rychlé skupiny v útočné operaci

V operačním prostoru

- Boj se zálohami nepřítele, a to jak blízkými, tak i operačními, umístěnými v hloubce obrany. Ty jsou v soudobém boji vážným operačním faktorem zaručujícím pevnost jak bojové sestavy prvního sledu, tak i celého operačního uspořádání. U obránce jsou zálohy určeny k tomu, aby jednak lokalisovaly průlom taktické obrany, jednak obnovily narušené operační uspořádání vojsk.

Rychlá skupina musí těmto zálohám zabránit, aby nemohly rychle provést svůj úkol, t. j. buďto vytvořit novou souvislou taktickou obranu někde v hloubce nebo provést

protiúder za účelem obnovení předního kraje, anebo poskytnout pomoc obklíčeným vojskům k probití z obklíčení.

- Ovládnutí obranného pásma v hloubce nepřátelské obrany dříve, než nepřítel bude s to organisovat na něm obranu.
- Útočit na nepřítele, kterému se podařilo spěšně zaujmout obranu v hloubce, ať již ustupujícími jednotkami nebo zasazenými zálohami, s cílem buď prolomit obranu a pokračovat dále v plnění úkolu rozvrácení nepřátelské fronty nebo ovládnout a udržet důležité prostory anebo objekty do příchodu hlavních sil armády.
- Pronásledovat a ničit ustupujícího nepřítele a nedovolit mu postavit se znovu na odpor anebo se vyhnout porážce.
- Zabezpečit překonávání vodních toků z chodu.
- Rušit velení a napadat týly nepřítele, neboť jednou z podmínek odolnosti operačního uspořádání sil v obraně je normální práce týlu, pevnost a nepřetržitost velení taktickým a operačním svazkům.
- Spolupracovat na operačním obklíčení daného nepřátelského uskupení s rychlou skupinou sousední armády a s hlavními silami armády a po obklíčení nepřítele vyššími jednotkami prvního sledu armády přejít na vnější kruh s cílem zabezpečit zakončení obklíčovacích operací, to jest likvidovat obklíčené jednotky.

Po splnění úkolu je třeba, aby rychlá skupina obnovila svoji bojeschopnost a připravila se k dalším bojům. V této době se soustředí v prostoru určeném velitelem armády nebo frontu a tam provede potřebné opravy materiálu a doplní podle dispozic velitelství armády nebo frontu chybějící materiál a personál.

Organisace rychlé skupiny

Složení a síla jednotek, z kterých bude rychlá skupina sestavena, nemůže být stálá a neměnná. Bude záviset

- na úkolech, které bude plnit v rámci armádní nebo frontové útočné operace,
- na možnostech nepřítele, s kterým bude bojovat, a na rázu terénu, v kterém bude rychlá skupina operovat;
- na prostředcích, které má armáda nebo front k dispozici.

Z přehledu úkolů, které může rychlá skupina v útočné operaci plnit, vidíme, že musí mít rychlost a úder. Proto bude jádrem rychlé skupiny tanková nebo mechanisovaná vyšší jednotka, jejíž organisace a složení budou závislé na celkové organizaci armády a rázu válčiště. Je třeba si uvědomit, že TD nebo MD jako rychlá skupina může plnit úkoly v bližší operační hloubce. Zařazení MD do bojové sestavy armádních sborů dává možnost a přímo vyžaduje zvětšení hloubky při rozvinutí operace. To však vyžaduje, aby RS byla tak volná, aby se mohla odpoutat od hlavních sil armády dále než je bližší operační hloubka. Proto musí být jádro RS větší než je TD nebo MD, aby byla schopna smést z cesty i silné operační zálohy nepřítele a nedovolit jim splnit daný úkol. Podmínky, v kterých bude rychlá skupina zasazena do boje, nebudou vždy stejné. Proto bude nutné pro každý případ organisovat rychlou skupinu tak, aby mohla splnit úkol v daném čase. Zpravidla ji bude nutno zesílit částmi druhů vojsk. Kolika a jakými jednotkami bude rychlá skupina zesílena, není možno předem stanovit. To je věc úvahy o úkolech a podmínkách, za kterých je bude rychlá skupina plnit. Je třeba vždy bedlivě uvážit, co nutně potřebuje.

Zesílení pěchotou bude nutné tehdy

- bude-li předvídána obrana rychlé skupiny delšího trvání v operačním prostoru,
- budeli nutné krýt činnost hlavních sil rychlé skupiny,
- bude-li nutné zabezpečovat tyl rychlé skupiny blokováním odporů, které zůstaly po obejití v týlu skupiny,
- bude-li rychlá skupina operovat v terénu těžko dostupném pro tanky.

Dělostřelectvem zvyšujeme údernou sílu rychlé skupiny. Nutno však mít na zřeteli,

že nemůžeme zesilovat rychlou skupinu tak, aby byla těžkopádná, aby se snižovala její pohyblivost a aby se zbytečně prodlužovaly kolony. Zesílíme ji hlavně dělostřelectvem hrubé ráže a samohybným dělostřelectvem.

Bezpodmínečně nutné je zesílení protitankovým dělostřelectvem, neboť rychlá skupina bude mít co činit s tanky nepřítele. Je třeba předejít tomu, aby byly bojem s nepřátelskými tanky vázány tanky rychlé skupiny, které jsou určeny především k manévru.

Protiletadlová obrana bude vyžadovat též zesílení protiletadlovým dělostřelectvem. Armádní rychlou skupinu zesilujeme dělostřeleckými jednotkami buď z armádní nebo sborové dělostřelecké skupiny. Ty musí být zavčas určeny, aby jejich velitelé mohli učinit všechna opatření k jejich plynulému a včasnému zařazení do sestavy rychlé skupiny a k provedení materiálního zabezpečení.

Ženíjnými jednotkami zesilujeme rychlou skupinu k zabezpečení pohyblivosti tankových jednotek, k zesílení obrany proti tankům, a bude-li nutné bojovat i o přechody vodních toků, též ke zřízení přeprav. V tom případě bude výhodné zesílení i plamenometnými jednotkami, které budou zesilovat zajištění dobytého předmostí.

Zabezpečení rychlé skupiny letectvem bude nutné v každém případě, a to jednak zpravodajské, jednak bojové. Obzvláštní důležitost má zabezpečení rychlé skupiny stíhacím letectvem. Přiděleným bitevním letectvem bude disponovat přímo velitel rychlé skupiny. Mimo to bude připraveno i ostatní letectvo armády nebo frontu kdykoli zasáhnout ve prospěch rychlé skupiny. Součinnost rychlé skupiny s letectvem bude též vyžadovat, aby byla zesílena technickými jednotkami pro úpravu přistávacích ploch.

Možné zesílení ARS pro činnost v operačním prostoru: pro TD nebo MD: jeden dělostřelecký pluk 122 mm (až brigáda), jeden protitankový pluk, jeden ženijní prapor, jedna střední mostová souprava, po jednom protiletadlovém oddíle malé a střední ráže, jedna bitevní letecká divise pro bezprostřední podporu RS. Mimo to je nutno počítat s ochranou prováděnou jednou stíhací leteckou divisí, která bude řízena velitelem armády podle požadavků velitele ARS. ARS bude také silně podporována bombardovacím letectvem, průměrně v hodnotě jednoho až dvou vzletů bombardovací letecké divise podle požadavků velitele ARS, v souladu s leteckou operační podporou řízenou velitelem letecké armády. Přirozeně, že pro větší jednotku, než je shora uvedeno, bude úměrné i zesílení.

Sestava rychlé skupiny při zasazení do průlomu. Sestava bude záviset

- na úkolech, které bude rychlá skupina plnit,
 - na šířce pásma, v kterém bude zasazena do průlomu,
 - na terénu, v kterém bude postupovat a operovat.
- Základním požadavkem na sestavu rychlé skupiny bude, aby
- zabezpečila nerušený pohyb vpřed, rychlý přechod k boji a vyražení do operačního prostoru,
 - chránila jednotlivé proudy před útoky nepřátelského letectva a účinkem zbraní pozemního nepřítele.

V sestavě se musí odrážet sled zpravodajský, zabezpečení hlavních sil a týlu. Členit jednotlivé proudy rychlé skupiny do hloubky je nutné, aby bylo zabezpečeno dodávání zpráv z bojiště — ze zájmového prostoru rychlé skupiny, aby byla zajištěna plynulost přesunu a zavčas odstraněny všechny překážky na směrech postupu, které by ji mohly rušit, a konečně, aby bylo zaručeno včasné zaujetí potřebné sestavy rychlé skupiny pro plnění úkolu; bude tedy sestava rychlé skupiny do hloubky tato:

- 1 — průzkumné orgány,
- 2 — regulační a uvolňovací oddíly,
- 3 — předsunuté oddíly,
- 4 — hlavní síly,
- 5 — týlový sled,
- 6 — týlové zajištění.

Plánování zasazení rychlé skupiny

Zasazení rychlé skupiny do průlomu je jedním z rozhodujících okamžiků v průběhu útočné operace. Tato musí být tak plánována a bojové prostředky a síly tak uskupeny, aby byla zaručena mohutnost a rychlost úderu, jeho narůstání na celou hloubku obrany, aby byl nepřítel zbaven možnosti soustředit svoje síly a bojové prostředky k obnově narušené obrany, nebo k provedení protiúderu a aby tak byly vytvořeny předpoklady k jeho rozbití po částech.

Rychlost a narůstání úderu je v přímé závislosti na tom, kdy a v jakém stavu budou zasazeny další bojové sledy, jak bude zabezpečen jejich východ do operačního prostoru a jak jim bude zabezpečena volnost manévru v operační hloubce.

MD v sestavě AS dává nám možnost narůstání mohutnosti úderu a rychlosti v taktické hloubce obrany. Spoluprací s RS při východu do operačního prostoru vytváří pak výhodné podmínky k rychlejšímu rozvinutí jejího úspěchu v operačním prostoru.

Tím, že sleduje za touto bere na sebe boj s přicházejícími zálohami nepřítele mezi druhým a třetím pásmem obrany a tak se vytvářejí příznivé podmínky pro urychlené ovládnutí dalších obranných pásem, nebo důležitých prostorů, nutných pro další rozvíjení úspěchu.

Útočnou operaci plánujeme tak, aby armádní sbory prolomily svými silami celou hloubku taktické obrany již první den operace a vytvořily takovou situaci, aby hlavní síly RS vstoupily do operačního prostoru v proudech, což umožňuje dosáhnout vysokého tempa při rozvíjení taktického úspěchu v operační. Úspěšná činnost rychlé skupiny v operační hloubce je závislá na tom, jak rychle a beze ztrát tato skupina vyjde do operačního prostoru. Zdržení rychlé skupiny v taktické hloubce obrany může mít za následek předčasné ztráty a dá nepříteli možnost učinit vhodná opatření, aby zabránil úspěšnému rozvinutí operace.

Zabezpečení rychlosti operace RS vyžaduje velmi pečlivé přípravy přesunu této skupiny k místu průlomu a jejího průchodu průlomem. K tomu je zapotřebí:

- průzkum vhodných prostorů pro soustředění, zaujetí vyčkávacího a výchozího prostoru,
- průzkum a úprava komunikací,
- zřízení potřebných míst průjezdu terénem,
- přípravu rychlého uvolnění silnic před RS vcházející do průlomu,
- nejteplejší součinnost a nejvyšší možnou podporu RS od všech velitelů, v jejichž prostoru skupina operuje,
- včasné a úplné technické a materiální zabezpečení!

Proto může být úspěšné zasazení skupiny do průlomu uskutečněno jen na základě promyšleného plánu o použití rychlé skupiny, při zabezpečení manévru prováděného rychlou skupinou a po podrobné předběžné přípravě. Použití rychlé skupiny vyžaduje velké přípravné práce, a to organizaci soustředění, všestrannou přípravu k boji, upřesnění úkolů, bojové zajištění, organizaci součinnosti se vševojskovými vyššími jednotkami prvního sledu armády jak v prostoru taktické obrany, tak i v operačním prostoru — hlavně s MD armádních sborů — s rychlou skupinou sousední armády, po případě s výsadečnými jednotkami zasazenými v operačním prostoru.

V přípravném období útočné operace se rychlá skupina soustřeďuje v prostoru soustředění, který bývá 80 až 100 km od fronty. Tam se provádějí přípravné práce technického rázu, provádí se potřebný technický nácvik osádek. Velitelé a štáby provádějí taktickou přípravu a seznamují se s rázem terénu jejich budoucího působíště. Dva až tři dni před zahájením operace se rychlá skupina přesune do vyčkávacího postavení 20 až 25 km od fronty. Neumísťuje se na plánovaném směru zasazení, nýbrž stranou, aby byly co nejlépe dodrženy podmínky překvapení nepřítele. Tam se dokončují taktické přípravy, dokončuje se příprava výchozího prostoru a rozmístění jednotek v něm. Osádky se připravují a seznamují s cestami, po kterých budou postupovat do průlomu, a činí přípravy k hladkému pro-

vedení tohoto úkolu. Určují se místa průchodu proudů rychlé skupiny minovými poli před předním okrajem obrany nepřítele. Na přípravné práce potřebuje rychlá skupina až 7 dní, nejméně však 3 dny. Aby postup jednotlivých proudů rychlé skupiny do průlomu mohl být regulován, určuje se této výchozí prostor, vzdálený 3 až 5 km od fronty.

Je-li vyčkávací postavení blíže než 20 km, neurčuje se výchozí prostor, nýbrž čára rozvinutí, kde rychlá skupina člení svou pochodovou sestavu v proudy, které jsou zárodkem budoucí sestavy nutné k vyplnění daného úkolu.

Pro plánované zasazení RS do boje určuje velitel armády v přijatém řešení čáru zasazení. Tato bude za pásmem sborových záloh nepřítele, t. j. v případě, kdy první sled armády dokáže zlomit odpor nepřítele v celé taktické hloubce obrany v době stanovené plánem operace. Při tom nutno přihlížet k rázu obrany v pásmu sborových záloh, k terénu, ke směru činnosti a úkolu RS v operačním prostoru, aby vejít do něho bylo nejvýhodnější a byla dána co nejlepší možnost podpory a zabezpečení tohoto vejít všemi prostředky útočného sledu armády. Přesné určení průběhu této čáry v terénu určuje pak velitel RS a bude to čára, na které jednotky RS budou překračovat v proudech — bez zastávky — čelně jednotky armádních sborů při východu do operačního prostoru.

Vycházejíce z posláních RS plánujeme útočnou operaci tak, aby první sled armády provedl rychle úplný průlom taktické hloubky obrany, aby pak mohla být RS zasazena, jak říkáme, do čistého průlomu a mohla bez zdržení vyjít k plnění svých úkolů do operačního prostoru.

Nelze však úplně vyloučit možnost vzniku takových situací, které si mohou vynutit zasazení RS k doprolomení druhého pásma obrany. Může to být tehdy, když průběh bojů ukazuje, že vyšší jednotky prvního sledu armády nebudou s to, svými silami dokončit včas průlom celé taktické hloubky nepřátelské obrany a když nepřítel přivádí své operační zálohy k druhému pásmu obrany a chceme mu v tom zabránit. Nebo provede-li obránce nečekaně tak silný protiúder, že většina jednotek prvního sledu armády bude zatažena do boje s ním. Potom bude nutné k zabezpečení úspěšného rozvinutí operace zasazení rychlé skupiny. V tom případě bude čára zasazení před pásmem sborových záloh nepřítele.

Provedení samého doprolomení může vyžadovat určení čáry rozvinutí, kde jednotky RS zaujmou nutnou bojovou sestavu. Tuto si určuje sám velitel RS.

Podmínky pro zasazení rychlé skupiny

K zasazení RS již v taktické hloubce obrany nemá tedy dojít při správné přípravě útočné operace a znalosti sil a možností nepřítele, neboť v jeho důsledku bude RS vcházet do operačního prostoru k plnění svých hlavních úkolů oslabena a tedy za méně výhodných podmínek.

Volba a úprava výchozího prostoru je třeba věnovat pozornost. V něm nebude rychlá skupina dlouho a proto její rozmístění v tomto prostoru nebude podle požadavků na ubytování nebo táboření. Tyto prostory budou na komunikacích, které jsou určeny pro přesun rychlé skupiny na čáru zasazení. Jednotlivé proudy budou v těchto prostorech v bojové pohotovosti a budou rozmístěny tak, aby byl zaručen plynulý výjezd na určenou komunikaci v žádoucí sestavě.

Určení správné doby zasazení rychlé skupiny je nejzávažnějším okamžikem rozhodování o jejím použití a tím i o rozvinutí úspěchu operace. Čas zasazení rychlé skupiny závisí hlavně na dosažení takové šířky průlomu prvním sledem armády, která zabezpečuje zasazení rychlé skupiny. K určení možnosti a času zasazení rychlé skupiny je třeba mít jasno o situaci na frontě a o možnostech nepřítele a vlastních vojsk. Jen reálná úvaha o celé situaci dává možnost veliteli armády nebo frontu určit správně dobu a místo zasazení rychlé skupiny. To se plánuje v rámci celkové operace časově i prostorově, avšak je nutné předvídat i ta opatření, která zaručují výhodné podmínky k zasazení rychlé skupiny, jakmile bude vytvořen dostatečně široký průlom v hlavním pásmu obrany.

Bude-li RS zasazena až po prolomení pásma sborových záloh útočícím prvním sledem

armády, je s to vyjít svými předsunutými oddíly během noci na čáru zasazení, která bude za prolomeným pásmem sborových záloh a volnými silami do výchozího prostoru, aby následujícího dne vyrazila za plnění svého úkolu v operační hloubce. Nevylučujeme-li však možnost zasazení RS i k doprolomení druhého pásma obrany vidíme, že musíme plánovat možnost zasazení za dne, t. j. východ z vyčkávacího prostoru do výchozího prostoru, případně na čáru rozvinutí. Podle toho je třeba stanovit dobu vyrazení RS z vyčkávacího prostoru.

V tom případě bude výchozí prostor zahrnovat i bývalý přední okraj obrany nepřítele a vzdálenost od čáry zasazení se bude pohybovat mezi 8 až 9 km. Vzdálenost z vyčkávacího prostoru do výchozího projedou jednotky RS za 1½ až 2 hodiny a na rozmístění zde potřebují 1 hodinu. Východ na čáru zasazení může trvat 1 hodinu, zaujetí potřebné sestavy — provádíme-li doprolomení z chodu — ½ až 1 hodinu, takže celková doba potřebná do východu a umístění na čáře zasazení bude 4 až 5 hodin.

V tomto případě nebudou do proudů RS zařaděny týlové jednotky, kterých není pro splnění daného úkolu třeba a tím se nejen zkrátí kolony, ale i urychlí všechny přípravné práce.

Budou-li formou prováděného útočného manévru — současné čelní údery soustředěnými silami armády na dvou úsecích fronty — bude možné vyčkat s přesunem rychlé skupiny do výchozího prostoru až podle výsledku boje na tom nebo onom úseku fronty, aby bylo možno využít dosaženého úspěchu. Ovšem okamžik, kdy je třeba jednotlivé proudy rychlé skupiny uvést v pohyb do pásma průlomu, je vázán na průběh operace, a proto bude určen konkrétně velitelem armády až v den boje.

Pro zasazení rychlé skupiny do boje se jí určuje pásmo, v kterém bude postupovat do průlomu. Přesun jednotek rychlé skupiny do průlomu se provádí po dvou až čtyřech komunikacích, v pásmu širokém 6 až 8 km. Snahou bude, aby délky jednotlivých proudů byly během přesunu co nejkratší. Tím se ulehčuje provedení manévru a zkracuje se doba průchodu proudů ARS. Kromě toho je třeba mít na zřeteli nutnost bočního zajištění přesunovaných proudů rychlé skupiny proti účinné střelbě z pěchotních zbraní a proti pozorované účinné palbě dělostřelectva. Šířka tohoto bočního zajištění bude 2,5 až 3 km na vnější strany od krajních komunikací. Celková šířka pásma nutná k bezpečnému zasazení rychlé skupiny se tedy pohybuje mezi 10 až 12 km, což prakticky vzato bude šířka pásma průlomu úderného uskupení armády v sestavě dvou armádních sborů. Uvedená čísla nejsou ovšem neměnitelná. Provádí-li se zasazení rychlé skupiny v členitém terénu, který ztěžuje pozorování a přímou střelbu nepřítele, může být šířka pásma užší. Za Veliké vlastenecké války Sovětského svazu byly případy, kdy rychlé skupiny byly zasazovány do hrdla širokého jen 3 až 4 km. V tom případě je ovšem pro přesun k dispozici méně komunikací, což má za následek menší počet proudů, hlubokou sestavu a obtížné manévrování. Zasazení trvá dlouho, velení je ztěženo a zasazování jednotek rychlé skupiny do boje je postupné. Zásadou totiž je, aby šířka pásma zaručovala volnost manévru s možnostmi rozvinout jednotky rychlé skupiny k boji, aby zasazení mohlo být provedeno na široké frontě a v nejkratším čase.

Rychlé skupině se určuje pásmo v kterém postupuje jen do čáry sborových záloh nepřítele. V něm se vyznačují cesty vyhrazené RS pro přesun. Pro další činnost v operačním prostoru se rychlé skupině určí jen směry činnosti. Dále je nutné určit pochodové osy a směry pomocných cest pro přesun rychlé skupiny do výchozích prostorů a na čáru rozvinutí a k zabezpečení tohoto přesunu. Tyto komunikace musí být závčas určeny proto, aby byla účinná všechna opatření k zabezpečení plynulého a včasného přesunu rychlé skupiny do výchozího prostoru a na čáru rozvinutí. To proto, že bude třeba provést opravy zničených úseků komunikací, opravy mostů, připravit objezdy v místech nesjízdných úseků cest, avšak hlavně proto, aby byli o přesunu rychlé skupiny informováni velitelé vyšších jednotek, v jejichž pásmech probíhají komunikace určené pro přesun, aby mohli včas učinit všechna opatření k úplnému uvolnění dotčených komunikací pro přesun rychlé skupiny.

Při tom je třeba si uvědomit, že se pro přesun rychlé skupiny nevyužívá jen cest. Není-li jich dost, budou směry přesunu vytýčeny přímo v terénu. Týká se to hlavně pásových vozidel rychlé skupiny. Až do východiště útoku budou tyto práce provedeny v přípravném období. V prostoru ovládaném nepřítelem budou tyto práce prováděny až během boje péčí armády. K tomu, aby pak mohly být zavčas provedeny, je třeba již v přípravném období propočítat způsob provedení těchto prací a zabezpečit potřebný materiál a pracovní síly. K uvedenému zajištění potřebných komunikací patří ještě včasné provedení rozšíření průchodů v nepřátelských minových polích pro proudy rychlé skupiny.

Zabezpečení zasazení RS do průlomu

Obdobné přípravy musí organisovat velitelé sborů, aby zabezpečili zasazení svých mechanisovaných divisí do boje. Bude proto možno pro rychlou skupinu použít i těch komunikací a průchodů v minových polích, kterých použijí mechanisované divise armádních sborů. Přesto však zůstává povinností velitelství armády a velitele rychlé skupiny, aby od nich byla učiněna všechna opatření k zabezpečení včasného a plynulého zasazení rychlé skupiny do boje. Pro zdar zasazení rychlé skupiny do boje a jejího východu do operačního prostoru je nutno dobře připravit její zabezpečení a podporu. Velitel armády předvídá v přípravném období útočné operace při organisaci součinnosti opatření k rozšíření průlomu a k umlčení palebných ohnisek nepřítele na bocích průlomu. Tento úkol je vložen na armádní sbory prolamující taktickou obranu, které obsazením výhodných míst v pásmu sborových záloh a na bocích průlomu a rozšiřováním průlomu do stran vytvoří výhodné podmínky pro zasazení rychlé skupiny. Všechny prostředky armády musí zabezpečovat úspěšný východ rychlé skupiny do operačního prostoru proti účinkům pěchotních zbraní a dělostřelectva, proti protiútokům a proti účinkům letectva.

Kromě toho musí být učiněna všechna opatření, aby komunikace, po kterých se budou pohybovat proudy rychlé skupiny, byly v použitelném stavu a aby byly uvolněny od veškerých přesunů druhých jednotek. Dělostřelectvu útočného sledu armády připadají v tomto údobí velmi vážné úkoly, jako: umlčení nepřátelských baterií, které by mohly působit do místa průlomu, a zvláště těch, které by mohly střílet bočně. Proti protiútokům musí být připravena soustředění palby do prostorů, které podle rázu terénu jsou pravděpodobnými shromaždišti anebo východišti k protiútokům. K zabezpečení vyjití rychlé skupiny do operačního prostoru bude obvykle předcházet mohutný dělostřelecký přepad odporů v celém pásmu zasazení a hlavně na bocích.

Dalekonosné dělostřelectvo bude připraveno k palbě na prostory umístění záloh, na důležité křižovatky a na prostory, kde možno očekávat pohyby nepřátelských záloh. Zásadou je, že dělostřelectvo podporuje rychlou skupinu na maximum dostřelu a že její zasazení do průlomu musí být podporováno a zabezpečeno možným maximem dělostřelectva. Aby to bylo možno uskutečnit, musí velitel dělostřelectva armády sledovat vývoj událostí na frontě a musí být velitelem armády informován o pravděpodobné době zasazení rychlé skupiny, aby mohl zavčas vydat rozkazy k provedení případného manévru ke změně palebných postavení dělostřelectva tak, aby s blížící se dobou zasazení rychlé skupiny do průlomu bylo maximum dělostřelectva v pohotovosti k podpoře na základě nařízení velitele armády.

Protiletecká obrana se provádí jak pasivní, tak i aktivní. Aktivní je organisována velitelem armády prostředky jak armády, tak i armádních sborů, v jejichž pásmech bude rychlá skupina zasazena. Význam RS bude nutit obránce, aby zjistil včas její přítomnost na bojišti a mohl jí způsobit ztráty ještě před jejím zasazením. Byla-li zasazena, bude se snažit, aby aspoň zpomalil její postup. K tomu použije v první řadě letectva a proto bude nutno organisovat protileteckou obranu ve všech údobích činnosti RS. Protiletecká obrana RS musí být pojata do celkového plánu protiletecké obrany armády, z něhož výpis dostane štáb RS. Zesílení RS protiletadlovými prostředky se provede jak v době zasazení tak i pro boj v operační hloubce.

Protiletcká obrana v údobí do zasazení RS do průlomu se provádí pasivní i aktivní. V prostoru soustředění nabývá převahy pasivní protiletcká obrana a zásah aktivních prostředků se omezí jen na nejnutnější potřebu.

Ve vyčkávacím prostoru, vzhledem na vzdálenost od fronty, se protiletcká obrana zajišťuje podle zásad obrany objektů v týlu. Tělesová protiletcká obrana se zapojuje do celkového systému protiletcké obrany.

Ve výchozím prostoru bude prostor RS zpravidla chráněn PL skupinou, která chrání hlavní útočné seskupení armády. PL jednotky RS, jak organické tak i posilové, zaujmou palebná postavení pro obranu RS.

Při plánování protiletcké obrany v pásmu průlomu je nutno pamatovat na to, aby ve výchozím prostoru byla včas vyhledána palebná postavení pro PL zbraně RS.

Je-li podle plánu protiletcké obrany počítáno se zesílením RS některou PL jednotkou z hlavního uskupení, je nutno určit tu jednotku, která je na ose postupu RS, aby tak bylo usnadněno její zařazení do proudu.

Organisace součinnosti

Organisace součinnosti se týká prostorového a časového sladění bojové činnosti jednotek prvního sledu armády, vyplývající z úkolu zabezpečení zasazení rychlé skupiny a její činnosti v operační hloubce.

Musí se řešit tyto zásadní otázky:

- kde a jak budou armádní sbory, jednotlivé sledy armády a letectva zajišťovat zasazení rychlé skupiny a její východ do operačního prostoru,
- v jakém postavení musí být křídla vyšších jednotek prvního sledu armády, na jejichž styku se zasazuje rychlá skupina. Kterého prostoru (čáry) musí dosáhnout vyšší jednotky prvního sledu, aby mohl začít pohyb rychlé skupiny z výchozího prostoru do průlomu; čára překročení bojové sestavy vyšších jednotek prvního sledu,
- cesty, které musí být připraveny a uvolněny pro rychlou skupinu, doby a způsoby jejich uvolnění,
- opatření a prostředky vyšších jednotek k zabezpečení zasazení rychlé skupiny, a jak budou zabezpečena její křídla při zasazení do boje,
- v čem se může projevit další součinnost vyšších jednotek — hlavně mechanisovaných divísi — prvního sledu armády s rychlou skupinou v průběhu boje v operační hloubce. Při tom vycházíme ze zásady, že rychlé skupině musí být zabezpečena volnost manévru a bojové činnosti.

Toho bude dosaženo tím, že prostor mezi rychlou skupinou a hlavními silami armády bude zabezpečován především MD armádních sborů, které prolomily taktickou hloubkou obrany, a následující za rychlou skupinou, tvoří tak spojovací bojový článek mezi rychlou skupinou a hlavními silami armády.

Kromě toho musí být organisována součinnost s rychlou skupinou sousední armády, jestliže jsou vhodné směry a objekty pro koordinovanou činnost rychlých skupin obou armád.

Důležitým úkolem organisace součinnosti je ušetřit co nejvíce rychlé skupině použití vlastních bojových prostředků před zahájením její vlastní bojové činnosti, tedy do jejího zasazení. Proto musí velitelé těch vyšších jednotek a útvarů, kteří zabezpečují zasazení rychlé skupiny, předběžně zpracovat plány součinnosti s jejím velitelem na základě úkolů daných velitelem armády. Součinnost se zpravidla organisuje po velitelském průzkumu na pozorovatelných vševojskových velitelích, v jejichž pásmu bude rychlá skupina zasazena do boje. Po této přípravě a po přijetí rozhodnutí zpracovávají štáby podrobné plány součinnosti a zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu. Tyto plány jsou podkladem pro vypracování bojových rozkazů a nařízení vojskům, aby mohla včas provést příslušnou přípravu. Po určení výchozího prostoru pro zasazení rychlé skupiny se určuje sestava a čas přesunu do tohoto prostoru. Předčasný přesun může prozradit nepříteli směr hlavního úderu a dát

mu možnost učinit protiopatření. Opožděný přesun může zase dát nepříteli čas na organizaci obrany.

Letecké jednotky, které z počátku podporují a zabezpečují průlom obrany armádními sbory prvního sledu, přebírají často po zasazení rychlé skupiny úkol zabezpečení její činnosti. Proto je při organizaci součinnosti letectva s armádními sbory prvního sledu nutno současně dohodnout s velitelem letecké jednotky otázky leteckého zajištění, čas a způsob podřízení letectva rychlé skupině. Při organizaci součinnosti s letectvem je nutno vyřešit způsob, jak zabezpečit zasazení rychlé skupiny se vzduchu a způsoby podpory bombardovacím a bitevním letectvem v hloubce nepřátelské obrany a též provádění průzkumu pro rychlou skupinu. Stanoví se čas, síly, způsob spojení a způsob vyzvání stíhačů. Určují se úkoly a způsob vyzvání bitevního a bombardovacího letectva k zabezpečení zasazení rychlé skupiny. Zvlášť pečlivě se určují a zpracovávají úkoly spojené s vyzváním letectva k podpoře činnosti rychlé skupiny v hloubce obrany. V tomto období je práce letectva nejdůležitější, neboť v něm bojuje rychlá skupina samostatně, vzdálena od hlavních sil armády a nikdo, kromě letectva, jí nemůže poskytnout rychlou podporu.

Zasazení rychlé skupiny

Dobu a čaru zasazení rychlé skupiny předběžně určuje velitel armády při přijetí rozhodnutí k provedení útočné operace a upřesňuje je během operace. Když se velitel armády rozhoduje zasadit rychlou skupinu, musí uvážit čas, který bude potřebovat k vyjití na čaru zasazení. Určení vhodné doby k zasazení rychlé skupiny závisí na zhodnocení celkové situace. To vyžaduje neustálého a přesného studia situace během boje a přesného propočtu potřebného času a prostoru. K určení možnosti a včasnosti zasazení rychlé skupiny je třeba vést nepřetržitý průzkum a je třeba je organizovat a provádět mimo jiné i bojovým průzkumem útočících vyšších jednotek. Jen reální posouzení celé situace dá veliteli armády pevný podklad pro správné rozhodnutí.

Velitel rychlé skupiny je od zahájení útočné operace s velitelem armády na jeho pozorovatelně, aby byl plně obeznámen se situací. Velitel rychlé skupiny, jeho štáb a také velitelé jednotlivých proudů se musí neustále zajímat o průběh boje a o situaci na frontě. Zprávy, které získávají, musí umožnit bezpečný postup proudů rychlé skupiny na čaru zasazení v tvarech, které podle dané situace dovolují nejrychlejší postup a provedení celého přesunu, zaujetí vhodné sestavy a včasné vydání rozkazů k provedení daného bojového úkolu. Velitel armády s velitelem rychlé skupiny na základě vývoje situace a průběhu bojů předběžně upřesňují přijaté rozhodnutí o použití rychlé skupiny a také vydávají potřebné doplňující rozkazy všem vykonavatelům zúčastněným při zasazení rychlé skupiny a jejím zabezpečení. Velitelé posilových prostředků přidělených rychlé skupině musí být velitelem armády (nebo veliteli armádních sborů, jde-li o bojové prostředky přidělené z jejich bojové sestavy) včas uvědoměni o době a místě přidělení, aby mohli učinit vhodná opatření k jejich včasnému a plynulému zařazení do sestavy rychlé skupiny podle rozkazů jejího velitele. Po ovládnutí druhého pásma obrany armádními sbory mohou u nepřítelů zůstat ještě jednotlivá ohniska odporu a během noci může přeskupením sil zorganizovat a doplnit jak palebný systém tak i sestavu, aby bránil útočníkovi v dalším úspěšném pronikání do operačního postoru.

Bude tedy nutno likvidovat následující den ohniska odporu v pásmu zasazení RS a na bocích a tak uvolnit cestu RS.

Tento úkol provedou armádní sbory podle rozhodnutí velitele armády a RS v tu dobu bude připravena ve výchozím prostoru v pohotovosti k vyrazení. Do tohoto prostoru se přesunula během noci z D1 na D2, když byla učiněna všechna opatření jak pro plynulý přesun, tak i pro rozmístění ve výchozím prostoru. Nutno vzít v úvahu, že v tuto noc provádí jednotky armádních sborů nutná přeskupení v bojové sestavě, dělostřelectvo směřuje v nutné míře palebná postavení, doplňují se zásoby, provádí se odsuny a upravuje se výchozí prostor pro RS. Všechna tato činnost musí být tak splánována a řízena, aby byla

skončena do doby, kdy má RS vejít do výchozího prostoru, což bude asi 1 až 2 hodiny před rozedněním.

Druhého dne po zlikvidování ohnisek odporu v pásmu zasazení armádními sbory a zabezpečení těmito určené čáry zasazení RS vyrazí tato v určených proudech do operačního prostoru.

Může však nastat situace kdy bude nutné a účelné, aby RS se zúčastnila se svými PO společně s armádními sbory likvidace ohnisek odporu v pásmu zasazení, při čemž valné síly RS budou ve výchozím prostoru v pohotovosti. Rozhodnutí o tom zda jich bude použito musí učinit velitel armády již během boje dne D1 a to na základě ohodnocení celkové situace.

Tyto PO buď během dne ještě postupovaly za armádními sbory v předvídaném pásmu přesunu RS a na předvídaných směrech jejich budoucí činnosti, nebo mohou být přesunuty během noci z D1 na D2, aby byla utajena jejich přítomnost. V každém případě však budou vyslány potřebné průzkumy. Úkol PO dává velitel RS na základě rozhodnutí velitele armády a organizuje zároveň součinnost těchto s jednotkami armádních sborů.

Použití PO rychlé skupiny zesílí údernou sílu armádních sborů v pásmu zasazení RS; po prolomení zbývajících ohnisek odporu pokračují PO v plnění svého úkolu podle nařízení velitele RS.

V rozhodnutí pro zasazení RS musí velitel armády stanovit všeobecný, bližší a další úkol.

Ve všeobecném úkolu musí být vyjádřena základní myšlenka rozvíjení úspěchu do značné hloubky a šířky a nepřetržitosti operace, aby nebylo obránci dovoleno soustředit síly a prostředky a aby byl zničen.

Bližším úkolem RS bude ovládnutí třetího pásma obrany, nebo bude-li v hloubce významná vodní překážka, ovládnutí přechodů. MD v armádních sborech nám dávají možnost většího rozmachu do hloubky což vyhovuje potřebě předcházet nepříteli a nedovolit mu provedení protiopatření.

Dalším úkolem bude ovládnout takový prostor, aby bylo zabezpečeno rozvíjení úspěchu hlavními silami armády. Hloubka a ráz tohoto dalšího úkolu je stanovena v souvislosti se všeobecnými úkoly jednotlivých údobí útočné operace tak, aby bylo zaručeno jejich splnění.

Velitel armády určí prostory, kterých musí dosáhnout valné síly RS a její předsunuté oddíly v jednotlivých údobích útočné operace a to proto, aby nedošlo k nežádoucímu odtržení RS od hlavních sil armády a aby i v operační hloubce byl zachován požadavek součinnosti.

Jakmile dostane velitel rychlé skupiny od velitele armády rozkaz zasadit skupinu do boje, nařídí dobu vyrazení čel jednotlivých proudů a po té se odebere do prostoru činnosti rychlé skupiny, aby se ujal řízení jejího boje.

Vyšší jednotky prvního sledu armády musí zabezpečit rychlé skupině čáru zasazení ovládnutím těch prostorů, které určil velitel armády a z kterých by mohl nepřítel střelbou ztěžovat anebo rušit její rozvinutí a musí očistit od zbytků nepřítel pásmo, v kterém bude rychlá skupina zasazena. Dále musí být určeno, ve kterých směrech musí armádní sbory vyvinout své úsilí za postupu a kterých prostorů se musí postupně zmocňovat, aby tak byl zajištěn rychlý a hladký postup RS vpřed.

Velitel dělostřelectva armády upřesňuje s velitelem rychlé skupiny cíle na bocích průlomu a objekty v obranném postavení, na které je třeba připravit palebná soustředění a dává úkoly veliteli armádní dělostřelecké skupiny a velitelům dělostřelectva armádního sboru. Zvláštní důležitost má umlčení nepřátelského dělostřelectva v těch prostorech, z kterých by mohlo postřelovat proudy rychlé skupiny a zničení děl pro přímou střelbu. Dělostřelectvo divisi, v jejichž pásmu je zasazována rychlá skupina, ničí především protitanková děla nepřítel. Armádní a sborové dělostřelecké skupiny umlčují palebnými soustředěními opěrné body a prostory pozorovaten, odkud by nepřítel mohl rušit činnost

rychlé skupiny. Kromě toho musí být dělostřelectvo v pohotovosti, aby mocnými údery znemožnilo všechny pokusy nepřítele o protiútoky a okamžitě napadlo ty baterie a opěrné body, které postřelují proudy rychlé skupiny. Za postupu RS do průlomu organické i posilové protiletadlové zbraně této se zařadí do proudů podle určeného jim zařazení a provádí protiletadlovou obranu za pochodu a zastávek. Průzkum RS, který se pohybuje za útočným sledem armádních sborů a skýtá velmi malý cíl využívá protiletadlové obrany těchto a proto nepotřebuje vlastní protiletadlové prostředky.

Předsunuté oddíly, pokud byly vyslány za dne za armádními sbory, skýtají menší cíle, které mohou být napadány z malých výšek a proto vlastní protiletadlová obrana těchto bude zajišťována velkorážnými protiletadlovými kulomety.

Bude-li rychlé skupině přiděleno protiletadlové dělostřelectvo bude toto zařazeno do proudů valných sil zpravidla na zádi a nerozvinuje se, neboť v tomto údobí bude RS chráněna proti náletům z velkých výšek protiletadlovým dělostřelectvem chránícím útočný sled armády a letectvem nejméně do čáry zasazení.

Zasazení RS, které je jedním z rozhodujících okamžiků ve využití a rozvinutí úspěchu, musí být zabezpečeno a spolehlivě chráněno proti činnosti nepřátelského letectva. Z toho důvodu i většina prostředků protiletadlové obrany, které dosud chránily postup útočných sledů se soustředí na ochranu RS. Organické a posilové protiletadlové prostředky rychlé skupiny pokračují v té sestavě v jaké byly za postupu RS do průlomu.

Letectvo bude zabezpečovat úspěšné zasazení rychlé skupiny do boje udržením převahy ve vzduchu, aby mohlo nepřátelskému letectvu zabránit v útocích na postupující proudy, útočí na nepřátelské baterie, zálohy a odpory, které mohou bránit postup rychlé skupiny anebo tento postup zdržovat. Hlavní síly letectva se vrhnou na zálohy nepřítele, zejména tankové a protitankové.

Bombardovací letectvo může být použito k zesílení účinku dělostřelectva bombardováním těch prostorů, z kterých by mohl nepřítel neúčinněji rušit činnost rychlé skupiny, a po případě těch prostorů, kam by dělostřelectvo nemohlo účinně zasáhnout. Doba provedení tohoto bombardování musí být volena tak, aby jednotky rychlé skupiny mohly co nejvíce využít jeho účinků.

Zenijní zabezpečení bude záležet hlavně v úpravě cest, mostů, v odstraňování překážek, ve zřizování průchodů v minových polích a v odminování prostorů, kde se předvídá rozvinutí rychlé skupiny. Obnova cest se provádí jak zabezpečovacími oddíly rychlé skupiny, tak i prostředky vyšších jednotek, v jejichž pásmu je rychlá skupina zasazena. Průchody v minových polích položených nepřítelem před předním krajem obrany byly vytvořeny již před zasazením mechanisovaných divísi útočících armádních sborů a použijí jich i proudy rychlé skupiny. Včasné uvolnění komunikací pro rychlou skupinu od veškerého provozu po nich jednotkami prvního sledu armády je velmi důležité a musí ho být dosaženo všemi prostředky. Velitelé armádních sborů jsou velitelem armády zavčas informováni o době zasazení rychlé skupiny a musí učinit všechna opatření, aby byly komunikace uvolněny. Kromě toho se velitelé jednotlivých proudů rychlé skupiny musí starat o včasné uvolnění svých komunikací a o regulační službu i když je to centrálně řízeno štábem rychlé skupiny. Důležité je zabezpečit plynulý průchod těmi místy, kde terén svým rázem může způsobit ucpání cest při případné havarii vozidla. V takových místech je třeba mít připraveny vyprošťovací prostředky anebo objízdky.

Zabezpečení zasazení rychlé skupiny dýmem záleží v krytí boků dýmovými clonami, které mohou být vytvořeny buď dělostřelectvem anebo letectvem. Prostředků rychlé skupiny se k tomu nepoužívá. Zásadou je, že celé zajištění zasazení rychlé skupiny provádějí armádní sbory a armáda svými prostředky a to proto, aby všechny prostředky rychlé skupiny zůstaly jejímu veliteli k dispozici pro hlavní činnost v operační hloubce.

Zabezpečovací opatření musí umožnit rychlý a plynulý průchod průlomem. Byť i sbory prvního sledu a armáda provedly všechna zabezpečovací opatření, musí být i sama rychlá skupina připravena zajistit svůj postup, jestliže si to situace vyžádá.

Po průchodu rychlé skupiny celou taktickou hloubkou obrany mohou být proudy roztaženy a celková sestava porušena. Tu může být účelné soustředit proudy hlavních sil rychlé skupiny v prostorech soustředění, aby byla zaujata vhodná sestava pro plnění dalšího úkolu.

Činnost rychlé skupiny v operační hloubce

Ráz bojové činnosti rychlé skupiny bude záviset na úkolech, které tato skupina plní v mezích útočné operace, a na všeobecné situaci. Při plnění bojového úkolu v hranicích taktické obrany nepřítele bude tato probíhat při zachování taktické součinnosti, t. j. takové součinnosti, jejíž výsledky je znát hned, s hlavními silami armády a letectva. V tom případě bude činnost rychlé skupiny těsně spjata s činností hlavních sil armády a bude hlavně záležet v soustředěných úderech do boků a týlu obklíčovaných hlavních sil.

Jindy bude hlubokým rozvinutím úspěchu zpravidla zabezpečovat obklíčení a zničení nepřátelského uskupení na daném operačním směru v součinnosti s rychlou skupinou sousední armády nebo frontu. Tu bude udržovat operační součinnost s hlavními silami armády a s rychlou skupinou sousední armády, po případě frontu. V tom případě směřuje postup rychlé skupiny do velké hloubky a hlavním objektem její činnosti budou přicházející zálohy.

Úspěšné rozvíjení operace vyžaduje, aby byla dodržena plynulost v bojové činnosti armády vysoké tempo. Rychlá skupina v součinnosti s mechanisovanými divisemi armádních sborů, které prolomily taktickou hloubku obrany a letectvo jsou rozhodujícími činiteli zaručujícími tyto požadavky. Vyjitím do týlu nepřítele má rychlá skupina projeviti největší snahu a dynamičnost v pohybu k cíli. Střetne-li se se zálohami musí být tyto zálohy ničeny a odstraňovány z cesty takovou rychlostí jaké je třeba k dodržení požadavků plynulého útoku hlavních sil armády.

Tyto požadavky dávají některé charakteristické zvláštnosti činnosti rychlé skupiny:

a) Zajištění operační volnosti manévru. Všechna činnost rychlé skupiny od okamžiku zasazení a vyjití do týlu nepřítele bude bojem za tuto volnost manévru, neboť v zájmu dosažení stanoveného úkolu musí se snažit nedopustit, aby nepřítel mohl organizovat novou souvislou obranu, musí zaujmout takové postavení vzhledem k nepříteli, které by ho mohlo postavit do situace obklíčeného.

b) Smělé pronikání do operační hloubky obrany nepřítele. Vyjitím do týlu nepřítele může nastat situace, že na cestě k cíli ve směru rozvíjení průlomu bude zaměstnána s ojedinělými odpory a oddělenými jednotkami, které se budou snažit z různých směrů uzavřít průlom. Hlavním úkolem v této situaci pro rychlou skupinu bude dostat se co možná nejdále do týlu nepřítele a nezastavovat se ani před tím, že se odtrhne od hlavních sil armády, začít pracovat ve smyslu daného úkolu. Mají-li armádní sbory prolomující taktickou hloubku obrany ve své sestavě mechanisované divise je možno za rychlou skupinou vyslat dostatečné zajištění jejich boků a týlu. Kromě toho jsou mechanisované divise schopny včas potřeby úspěšně čelit nepřátelským protiútokům do boků a týlu rychlé skupiny, odtrhne-li se při plnění svého úkolu od hlavních sil armády. Rychlá skupina nemá rozptylovat své síly po takových objektech, které jí nepřekážejí v dosažení cíle.

c) Ničení nepřítele po částech. Rozhodnutí bít nepřítele po částech se upřesňuje během postupu. Prakticky se upřesňuje opatřeními, která vedou k rozčlenění proudů nepřítele. Úkoly se rychlé skupině určují při plánování operace, avšak situace se může rychle během rozvíjení operace měnit a proto bude často třeba úkoly rychlé skupiny podle toho upřesňovat.

d) Obcházení nepřátelských odporů. Může se stát, že se nepříteli podaří soustředit v prostoru průlomu jednotky, s jejichž pomocí se bude snažit zabránit rozšiřování průlomu a obnovit původní obranu a zmařit útok. V tom případě rychlá skupina se snaží obejít nepřítele, aby se s ním neuvázala do boje, čímž by nepřítel získal čas na provedení protiopatření dále v hloubce a útočná operace by ztratila tempo.

Ovšem není-li možno obejít nepřítele a tak se vyhnout boji s ním, tu ve spolupráci s MD armádních sborů RS soustředí svůj úder proti prisunovaným zálohám a teprve potom pokračuje dále v plnění svého úkolu.

Někdy bude rychlá skupina nucena zabývat se jak přicházejícími zálohami nepřítele, tak i ustupujícími jednotkami, které by mohly zaujmout novou obranu. Které cíle a v jakém pořadí mají být rychlou skupinou napadeny, bude vždy záviset na konkrétní situaci.

Narazí-li rychlá skupina v hloubce na nepřítele, který spěšně zaujal obranu, provede útok z chodu. Podaří-li se nepříteli zorganizovat palebný systém, podnikne útok podle zásad zrychlené přípravy. Při střetnutí s tímto nepřítelem může být sestava rychlé skupiny široce rozvinuta. K provedení útoku bude nutno přeskupením sil soustředit na směr průlomu, plánovaného proti nepřátelské obraně spěšně zaujaté v hloubce, potřebné síly a bojové prostředky. Jestliže výsledky průzkumu obrany nedávají předpoklady k úspěšnému provedení průlomu vlastními silami rychlé skupiny a není-li možnost ani sebehlubším a sebelepší manévrem obcházet křídlo obranné sestavy, vykáá rychlá skupina příchodu hlavních sil armády, zabezpečující tak jejich rozvinutí k útoku řízenému a organizovanému samým velitelem armády. V tom případě dostane rychlá skupina své pásmo útoku v rámci celkové útočné sestavy armády.

Při střetnutí s nepřátelskými operačními zálohami soustředí velitel rychlé skupiny úsilí tankových jednotek na zničení pěchoty a jejich palebných ohnisek a boj s nepřátelskými tanky vede svým protitankovým dělostřelectvem a samohybným dělostřelectvem. Při střetnutí s nepřátelskými tankovými jednotkami přejde k boji s tanky nepřítele odpoví dajícími palebnými prostředky, pěchotou a po případě částí tanků.

Kryje se protitankovým dělostřelectvem a pěchotou zatím co hlavními silami tanků provede manévry do boků a týlu nepřítele, směřující především k zničení jednotek pěchoty, dělostřelectva a týlů, které postupují za tanky.

Jakmile RS zahájí samostatnou činnost po svém zasazení do průlomu, sledují ji protiletadlové zbraně přímo v její sestavě. Jejich úkolem je vytvořit nepřetržitou, mohutnou a účinnou protiletadlovou obranu, neboť jednotky RS i za napadení nepřátelským letectvem musí pokračovat v plnění svého úkolu.

V této době chrání velkorážní kulomety a malorážní protiletadlové dělostřelectvo proudy do nichž je zařazeno; ostatní protiletadlové dělostřelectvo se rozvíjí jen při zastávkách. Zvláště je třeba věnovat pozornost ochraně vozidel doplňujících pohonné hmoty a dále těch, z nichž sesedla pěchota.

Velení buď v této době částečně decentralisováno, neboť velkorážní protiletadlové kulomety budou podřízeny velitelům představených oddílů a malorážní protiletadlová děla velitelům jednotlivých proudů. Ostatní protiletadlové dělostřelectvo bude pod jedním velením.

V boji s obklíčeným nepřítelem věnuje protiletadlové dělostřelectvo pozornost nepřátelským dopravním letounům, které se budou snažit dovážet zásoby a posily obklíčeným jednotkám.

Jakmile RS dosáhne určeného prostoru, bude velení protiletadlové obrany centralisováno, aby bylo možno podle potřeby provádět nutný manévry jak palbou tak i pohybem.

Materiálně technické zabezpečení

Každá bojová činnost vojsk musí být zabezpečena materiálně. Vychází z poučky s. Stalina, kterou pronesl v r. 1946, že „chrabrost je sice nutná k vítězství, že však sama nestačí, není-li podložena materiálním zabezpečením v potřebném množství“ musí se jak velitel armády se svým štábem tak i velitel RS zabývat všemi otázkami materiálně technického zabezpečení RS.

V boji spotřebují jednotky RS značné množství materiálních prostředků, zvláště pak munice a PHM. Jejich pravidelné zásobování vyžaduje přesnou práci týlu. Na tom jak

bude organisována a prováděna činnost týlu závisí jak dlouho bude možno používat jednotky RS v bojové akci a z toho vyplývá hloubka a tempo bojové činnosti.

Kromě přesného a plynulého zásobování je třeba organisovat odsun a opravy poškozeného materiálu, aby co nejvíce bojové techniky a dopravních prostředků bylo stále k dispozici.

Ráz boje rychlé skupiny v operačním prostoru vyžaduje bezvadné práce týlu i za rychle se měnící situace a i při značném prodloužení komunikačních spojů pro zásobování a odsun a při možnosti dočasného přerušení této nepřitelem.

A tak můžeme říci, že úspěšná činnost RS v operačním prostoru vyžaduje:

- zabezpečení mobilními zásobami pro případ dočasného přerušení pravidelného přísunu,
- zabezpečení přísunu materiálu letectvem pro případ obklíčení,
- bojové zabezpečení týlu a přísunových a odsunových cest,
- spojení s týlem RS.

Práce týlu musí být vedena v souladu s úmysly velitele což vyžaduje včasného plánování materiálních prostředků, nahromadění zásob a správný manévr těmito během boje.

Při rozhodování o organisaci týlu a jeho řízení je třeba vždy pečlivě posuzovat situaci a brát v úvahu:

- způsob bojového použití RS,
- druh, tempo a trvání bojové akce,
- roční dobu a počasí,
- takticko-technické vlastnosti bojových vozidel a vozidel týlových součástí.

Pohyblivost a rozmanitost způsobů bojového použití RS, změny směrů činnosti a nerovnoměrná spotřeba zásob vyžadují od řídicích týlových orgánů:

- dobře manévrovat zásobami a dopravními prostředky,
- manévrovat dílenskými prostředky,
- dobře a účelně měnit směry přísunů a odsunů,
- používat různých způsobů přísunu,
- v případě nutnosti centralisovat řízení týlových sledů útvarů.

Týlové prostředky RS jsou vzhledem k hloubce operace omezené a proto musí být týl RS podporován prostředky armády v její sestavě bojuje, případně vyšších jednotek, v jejichž prostorech působí.

Ve vyčkávacím prostoru jsou všechny týlové prostředky RS s bojovými částmi. RS nemá vlastní týlový prostor a proto se jí vyhrazují prostory v týlu vyšších jednotek. RS se zpravidla zásobuje na zásobovacím nádraží společně s některou vyšší jednotkou.

Ve výchozím prostoru se rozvíjí dílenská vyprošťovací skupina. V tu dobu bude týl RS rozdělen na dva sledy z nichž v prvním sledu budou všechny týlové prostředky a zásoby jež bojový sled bezpodmínečně potřebuje během boje, nebo ihned po jeho skončení. Budou to:

- zdravotnické prostředky,
- dílenské a vyprošťovací prostředky,
- muniční vozy a zásoby střeliva,
- vozy pro zásobování PHM.

Ve druhém sledu jsou všechny ostatní týlové prostředky a zásoby. Tento sled zůstává ve vyčkávacím prostoru a přemísťuje se posuny po 15 až 20 km do nových prostorů.

Složení těchto sledů není neměnné; řídí se podle konkrétní taktické a operační situace a podle potřeb bojujících jednotek.

Za bojové činnosti v operačním prostoru se týly soustřeďují do skupin podle bojové sestavy RS, zůstávají v prostorech nepřístupných tankům a co nejbližší bojovým jednotkám v prostorech soustředění; zásobování se provádí z armádních, nebo předsunutých skladů, protože zásobovací stanice zůstávají vzadu v důsledku rychlého postupu RS.

Aby byla RS co nejvíce nezávislá na přísunu z týlu při působení v operační hloubce doporučuje se:

- přidělit armádní dopravní prostředky pro zvýšené zásoby munice a PHM,

- zvýšit zásoby munice v tancích a to vždy podle situace,
- naplnit všechny nádoby běžnými PHM,
- pečlivě sbírat PHM a munici z poškozených vozidel, která nelze opravit,
- činit opatření k získání trofejních zásob PHM a potravin.

V bojové situaci se provádí ošetřování vozidel podle zásady: „prostředky k ošetřování k ošetřovanému vozidlu“. Základním úkolem technického zabezpečení je vrátit poškozený materiál v nejkratší době svému účelu. Poškozená vozidla se opravují na místě, kde nastala porucha, nebo na shromaždišti poškozených vozidel.

K poskytnutí první technické pomoci poškozeným tankům a k jejich odsunu do nejbližších skrytů nebo na shromaždiště poškozených vozidel se tvoří dílenské vyprošťovací skupiny.

Technické dílenské vyprošťovací skupiny jsou pro RS nejdůležitější součástí jejího týlu. Na jejich složení, vybavení, pracovní kapacitě a na stupni politické vyspělosti jejich pracovníků bude do značné míry záviset bojeschopnost jádra RS t. j. tankových a mechanisovaných pluků a tím i celé RS.

Vzhledem k veliké důležitosti technického zabezpečení RS bude toto řízeno a organizováno centrálně vždy když to bude možné, t. j. v přípravném období a hned po skončení operace.

Opravy budou prováděny z velké části v poli, v prostorech shromaždišť poškozených vozidel případně i na místě poškození. I zde musí být uplatňována zásada „obsluhující k obsluhovanému“ t. j. dílenské prostředky k bojovým prostředkům a nikoliv poškozené bojové prostředky do dílen v týlu. Opravená vozidla se vrací k svým jednotkám. Vozidla, která nelze opravit prostředky pluků se odesílají do shromaždišť poškozených vozidel RS nebo armády.

Pohyblivý ráz a rychlý spád operace jakož i možnost náhlé změny v předvídané operační situaci nedovoluje určení jakékoliv šablony při organizování a provádění technického zabezpečení RS. Hlavním vodítkem tu musí být úkol, t. j. za každou cenu s ohledem na operační situaci zabezpečit, aby jednotky měly k dispozici co největší počet bojeschopných tanků a vozidel.

V přípravném období budou provedena tato opatření:

- dokončení oprav a prověrka všech druhů vozidel,
- příprava orgánů technického zabezpečení pro plnění úkolů, které jim případnou během zasazení RS do průlomu a za činnosti RS v operačním prostoru,
- naplánování evakuace a oprav poškozeného materiálu a z toho vyplývající organizace technického pozorování a sítě spojení technických pozorovatelů,
- naplánování využití vyprošťovacích prostředků k zabezpečení hladkého průchodu RS na čáru zasazení a jejího vyražení do operačního prostoru. Toto se provede na základě směrnic pro technické zabezpečení vydaných velitelstvím tankového a mechanisovaného vojska armády, ve kterých bude též zaplánováno využití vyprošťovacích prostředků jednotek armádních sborů v jejich pásmech bude RS zasazena.

V době činnosti RS v operačním prostoru:

- organizace technického pozorování,
- organizace evakuace a oprav poškozeného tankového a automobilního materiálu. Nutno učinit opatření pro případ, že by byly odsunové cesty dočasně ovládnuty nepřítelem.

Prostředky RS se provádí běžné opravy, střední opravy provádí armáda svými prostředky. Bude častým zjevem, že během operace i armádní dílny budou vysílat pojízdné dílny (letučky) do těsné blízkosti bojujících jednotek, aby prováděly malé a střední opravy, budou-li dílny těchto jednotek přetíženy. Po skončení operace, nebo během delších přestávek v bojích, budou dílny jednotek provádět i opravy vyššího stupně, aby tak odlehčily přetíženým armádním dílnám. Někdy si situace může vynutit přidělení části prostředků technického zabezpečení armády rychlé skupině jako posilových prostředků.

Odsun vozidel neschopných jízdy ze sběren poškozených vozidel do armádních sběrů provádí armádní odsunové jednotky.

Regulační služba

Úspěch zasazení RS a její východ do operačního prostoru závisí ve značné míře na tom, jak jsme zabezpečili její hladký východ na čáru zasazení. Zabezpečení rychlosti operace RS vyžaduje velmi pečlivé přípravy přesunu této skupiny k místu průlomu a jejího průchodu průlomem což vyžaduje:

- průzkum vhodných prostorů pro soustředění, zaujetí vyčkávacího a výchozího prostoru,
- průzkum a úpravu komunikací,
- vytýčení míst potřebných k průjezdu terénem,
- přípravu rychlého uvolnění komunikací pro RS vcházející do průlomu,
- včasné a úplné technické a materiální zabezpečení.

Štáb armády a RS musí připravit a provést regulaci přesunu jednotek RS z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru a odtud na čáru zasazení. Tato příprava se týká vytýčení a úpravy komunikací pro přesun, které musí být provedeny tak, aby velitelé jednotlivých proudů, kteří se s nimi musí včas seznámit, mohli bezpečně a bez zdržování vést proudy. Při průzkumu je třeba si bedlivě všimnout všech míst, kde by mohlo dojít z jakéhokoliv důvodu k zatarasení a učinit opatření k včasnému dodání vyprošťovacích prostředků nebo zřízení objíždek. Tato nebezpečná místa musí být v plánu přesunů zvlášť vyznačena.

Kromě toho je třeba mít na potřebných místech připraven výpomocný materiál na opravy poškozených komunikací, aby mohly být v případě potřeby rychle opraveny.

Štáb velitele RS spolu se styčným důstojníkem štábu armády organizuje a provádí prostřednictvím zvlášť určených důstojníků vybavených rozsáhlými plnými mocemi přísnou centralisaci regulační služby v pásmu zasazení RS.

Úkolem této regulační služby je rychle uvolňovat určené komunikace a směry od všech dopravních prostředků a vojsk, které by mohly rušit přesun jednotek RS. Kromě toho kontrolují pořádek za přesunu při zasazení RS do boje.

Regulační orgány je třeba vybavit výpisem z tabulky přesunů, přehledem označení vozidel a vybavit je potřebnými technickými prostředky.

Na pochodových osách je třeba organizovat spojení tak, aby centrální řídicí orgány mohly být neustále informovány o průběhu přesunů a mohly případně provést nutné změny vyvolané situací. Je nutno přesně a jasně vyznačit pravomoc a působnost orgánů regulační a pořádkové služby.

Organisace velení

Pohyblivost, velká palebná a mocná úderná síla, to jsou vlastnosti dovolující rychlé skupině rozvíjet úspěch při průlomu obrany způsoby odpovídajícími dané situaci a danému úkolu, ať již v součinnosti s druhými vyššími jednotkami nebo samostatně.

Ráz bojové činnosti rychlé skupiny vyžaduje od velitele a jeho štábu zvlášť důležitě a pečlivě organisace velení a také nepřetržitě a hbitě jeho uskutečnění během operace, která se může mnohdy rozvíjet v podmínkách složité operačně taktické situace. Požadavek nepřetržitě docházení zpráv o nepříteli, o vlastních vojskách, o sousedech a o materiální situaci musí být plněn, aby mohlo být zaručeno včasné odávání rozkazů a úkolů podřízeným velitelům a aby byla zaručena neustálá součinnost.

Velitel i štáb rychlé skupiny budou mít zpravidla velmi omezený čas k řešení všech otázek velení, zvlášť v operační hloubce, kdy je třeba okamžitě reagovat na každou nově vytvořenou situaci. Proto jsou v boji vydávány stručné, jasné a konkrétní rozkazy. Použití pojítek se řídí situací, v které rychlá skupina právě je. Po zasazení do boje bude používáno především radia a styčných důstojníků.

Spojení rychlé skupiny s letectvem bude nejlépe zabezpečeno tehdy, když u velitele rychlé skupiny bude přímo velitel podpůrné letecké jednotky a když s ním budou pro-

brány všechny otázky letecké ochrany rychlé skupiny co do času, prostoru a způsobu provedení. U jednotlivých proudů RS budou letečtí styční důstojníci a letečtí navaděči.

Organisace velení musí směřovat k tomu, aby rychlým využitím zpráv byl rychle, včas a na pravém místě zasazen potenciál sestavy.

Povaha boje RS vyžaduje jiný způsob zabezpečení velení pojítky než u pěších vyšších jednotek. Velitel RS se nemůže v průběhu boje opírat o linkové spojení se svým štábem a se svými podřízenými jednotkami. Je odkázán především na velení radiem a styčnými důstojníky. Linkové spojení bude zabezpečováno po každé jen od armády na VS rychlé skupiny.

Velitel armády určí pro nejbližší tři dni postupné čáry kam až dojdou předsunuté oddíly a kam hlavní síly RS a armádních sborů proto, aby byly zachovány podmínky pro spolupráci RS s následujícími ji armádními sbory.

Ráz boje v údobí rozvinutí úspěchu v operační hloubce bude vyžadovat s hlediska velení jisté decentralisace, která může zaručit požadované tempo operace a využití náhle vzniklých výhodných situací. To ovšem neznamená, že se velitel rychlé skupiny vzdává vlivu na podřízené velitele jednotlivých skupin. Organisace velení musí být tak upravena, aby velitel rychlé skupiny měl zaručenu kontinuitu velení svým jednotkám.

Závěr

Vytvoření rychlé skupiny v bojové sestavě operační vyšší jednotky dovoluje vést útočnou operaci do velké hloubky se vzrůstajícím tempem díky vysoké pohyblivosti, velké úderné síle a palebné mohutnosti rychlé skupiny, která je proto hlavním činitelem rozvíjení úspěchu. Současné tankové a mechanisované vyšší jednotky mohou vést boj nepřetržitě po dobu pěti až šesti dní. Dosahují vysokého tempa manévru v boji, denního postupu do hloubky 30 až 40 km a operační pohyblivosti předsunutých oddílů do hloubky 80 až 100 km denně. Postupem do operačního prostoru jsou s to rušit součinnost operačních a taktických sledů nepřítele, izolovat jeden od druhého, vytvářet podmínky operačního a taktického obklíčení hlavního nepřátelského uskupení. Svou aktivitou brání rychlá skupina přísunu nepřátelských operačních záloh z hloubky, aby byl izolován prostor průlomu taktické obrany od zásahu nepřátelských záloh, ničí je po částech, ničí týly, ruší velení a spojení. Rychlá skupina získává rozdrčením záloh nepřítele operační volnost k postupu do hloubky a k úderům na nejživotnější centra nepřátelského operačního uskupení, na komunikace a štáby a útočíc na ně z týlu odřezává jim cesty ústupu. Rychlá skupina provádějící hluboký obchvat musí mít takovou sílu, která ji dovolí smést s cesty zálohy, s kterými se střetne a dostat se k určeným objektům v týlu nepřítele a pevně je udržet do příchodu hlavních sil armády. Úkolem rychlé skupiny je v krátké době se dostat hluboko do nepřátelského týlu a první zakončit jeho operační obklíčení a zabezpečit tak vševojskovým vyšším jednotkám úspěšné zakončení obklíčení a zničení nepřítele.

Rychlá skupina se nemá během zasazení do průlomu upoutat do zdlouhavých bojů k zničení zanechaných odporů, nýbrž je má obcházet.

Zařazení MD do bojové sestavy armádních sborů dovoluje, aby se RS při pronikání do operačního prostoru nezdržovala se zálohami nepřítele, a přenechala je MD. Tyto následující za RS, tvoří spojovací článek mezi RS a hlavními silami armády, zabezpečují boky a týl RS zaručují jí tak volnost operačního manévru. Tím vším je dána možnost k rychlejšímu pronikání do větší hloubky než tomu bylo za situace, kdy armádní sbory měly ve své sestavě pouze pěší divise a dále možnost předbíhání nepřítele v obsazování jednotlivých obranných postavení, pásem, důležitých prostorů v hloubce, a to z chodu. Této výhody a možnosti současného armádního sboru si musíme být vědomi při plánování a provádění útočné operace.

Jedině takový způsob bojové činnosti zabezpečí rychlé pronikání hluboko do týlu nepřítele, šetří živou sílu a bojové prostředky, neboť není potřeba dobývat silně obsazená obranná postavení. Jen tehdy, když nepřítel soustředil značné síly, které by mohly uza-

vřením průlomu zadržet útok vyšších jednotek, musí velitel armády dát rychlé skupině úkol zničit v součinnosti s mechanisovanými divisemi armádních sborů případně i s hlavními silami armády tuto ohrožující skupinu nepřítele.

Úspěšné zasazení rychlé skupiny do průlomu vyžaduje promyšleného plánu o jejím použití a bojovém zabezpečení, přesné předběžné přípravy jednotek rychlé skupiny k splnění daného úkolu, organizaci těsné součinnosti mezi armádními sbory prolamujícími taktickou hloubku obrany a rychlou skupinou a to jak v taktické hloubce, tak i v operačním prostoru a dále součinnost s rychlou skupinou sousední armády nebo s výsadečnými jednotkami v operačním prostoru.

Plán zasazení rychlé skupiny do průlomu a jeho zabezpečení, vypracovaný v přípravném období útočné operace, je nutno měnit a doplňovat během boje armádních sborů v taktické hloubce podle toho, jak se vyvíjí situace.

Prameny: Přednášky na Vorošilovově nejvyšší vojenské akademii.
Rozbory válečných her provedených s ministrem NO v r. 1952.

BITEVNÍ LETECKÝ SBOR V SOUČINNOSTI S RYCHLOU SKUPINOU PŘI ZASAZENÍ A VEDENÍ BOJE

Pplk. let. Václav Bulant

I. Určení, úkoly a ráz činnosti tankových a mechanisovaných vojsk zasazených do průlomu nepřátelské obrany k rozvinutí úspěchu

Tanková a mechanisovaná vojska jsou hlavním prostředkem k rozvinutí taktického průlomu v operační, vedou samostatně boj v operační hloubce odtržena od pěších vyšších jednotek a tvoří rychlé skupiny.

Úkoly tankových a mechanisovaných jednotek tvořících rychlé skupiny:

1. rozvinout taktický průlom v operační,
2. dovršit operační obklíčení hlavního uskupení nepřítele,
3. provádět operační pronásledování, nedovolit nepříteli ustoupit na nová postavení, předstihnout ho, přetít mu ústupové cesty a obklíčit ho.

Otázka správného použití tankových a mechanisovaných vojsk, jakož i otázka těsné součinnosti letectva s nimi byla správně vyřešena jedině v Sovětské armádě.

O použití rychlé skupiny v útočné operaci pojednává podrobně článek brig. gen. Koláře, otištěný v tomto čísle Vojenské mysli. Uvedu jen stručně hlavní zásady použití rychlé skupiny.

Může být několik variant zasazení rychlé skupiny do průlomu. Nejtypičtější z nich jsou dva způsoby:

1. Zasazení rychlé skupiny po prolomení taktické hloubky obrany — nejčastější způsob.
2. Zasazení rychlé skupiny s prolamováním druhého pásma obrany, které je obsazeno slabšími jednotkami nebo bylo spěšně zaujato a vybudováno.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byly rychlé skupiny zasazovány k rozvinutí úspěchu převážně po prolomení druhého pásma obrany, byly však případy, že rychlých skupin bylo použito i k doprolomení taktické obrany, aby se zvýšilo tempo operace.

Popíši stručně činnost tankových a mechanisovaných vyšších jednotek tvořících rychlé skupiny podle období, na něž dělíme útočnou operaci, to jest v období přípravném a v jednotlivých obdobích vedení operace.

Přípravné období

Zahrnuje opatření spojená s přípravou tankových a mechanisovaných vyšších jednotek k nastávající operaci. Tyto vyšší jednotky určené k zasazení do průlomu a k rozvinutí úspěchu se rozmisťují v prostorech soustředění, vzdálených 80 až 100 km od čáry dotyku. Tam jsou velitelé tankových a mechanisovaných vyšších jednotek informováni o rozhodnutí velitele armády nebo frontu pro zasazení rychlé skupiny do průlomu, o bojové sestavě rychlé skupiny, do kolika sledů bude rychlá skupina učleněna, stanovení pochodových cest, vyčkávacího prostoru, čáry zasazení odkud bude první sled rychlé skupiny zasazen do průlomu, opatření, která učiní pěší jednotky k zabezpečení zasazení rychlé skupiny, jak bude prováděna letecká ochrana a podpora a materiální zabezpečení rychlé skupiny v operační hloubce nepřátelské obrany. Na podkladě těchto dat přijímají velitelé tankových a mechanisovaných vyšších jednotek svá rozhodnutí, upřesňují vyčkávací prostory, pochodové cesty, součinnost s armádním sborem, v jehož pásmu bude RS zasazena do průlomu, organizují týlovou službu, velení a spojení.

První období — průlom taktické hloubky nepřítele — zasazení rychlé skupiny do průlomu

Zasazení tankových a mechanisovaných vyšších jednotek do průlomu se provádí z vyčkávacích postavení, která jsou vzdálena asi 20 až 25 km od čáry dotyku a která tyto jednotky zaujímají 2 až 3 dny před zasazením. Odtud provádějí velitelé velitelský průzkum, upřesňují součinnost jak uvnitř jednotky, tak i se sousedy a jinými druhy vojsk a vydávají rozkazy podřízeným jednotkám.

Uvážíme-li celkovou vzdálenost, kterou musí tankové a mechanisované vyšší jednotky urazit při jejich zasazování do průlomu, t. j. vzdálenost od vyčkávacího postavení k přední čáře obrany — 20 km, taktickou hloubku obrany 15 až 18 km, celkem tedy 35 až 38 km, vyplývá z toho, že bude nutno tanková a mechanisovaná vojska použít k rozvinutí průlomu přisunovat k místu průlomu již ke konci předcházejícího dne, aby mohla být RS zasazena do průlomu následujícího dne co nejdříve po svítání. Ráz činnosti pozemních vojsk určuje i úkoly letectva. Letecká ochrana rychlé skupiny proti napadení nepřátelským letectvem se bude provádět jak v prostorech soustředění, tak zvláště při jejím zasazení do průlomu.

Druhé období — rozvinutí úspěchu, obklíčení a zničení nepřátelského uskupení

Začíná od doby, kdy tanková a mechanisovaná vojska překročí čáru dotyku pěších jednotek. Toto období je nejdůležitějším obdobím v bojové činnosti rychlé skupiny, jejímž hlavním cílem je zasadit zničující údery nepříteli v celé hloubce zamýšlené operace, úplně desorganizovat nepřítele a zničit jeho síly v operační a strategické hloubce.

Jakmile rychlá skupina pronikne do operační hloubky, musí se snažit rychlým postupem vniknout co nehlouběji do týlu nepřítele, aniž se bojí odtržení od hlavních sil. Tanková a mechanisovaná vojska předcházejí nepřátelská vojska v jejich rozvinutí s cílem nedopustit vytvoření nové souvislé fronty obrany nepřítele a zaujetí výhodné terénní čáry. Drtí nepřítele po částech a netřítí své síly na objektech, které mohou obejít. Tím zabezpečují vysoké tempo operace, které dosahovalo 20 až 30 km denně.

Třetí období — operační pronásledování a ničení ustupujícího nepřítele

Úkoly tankových a mechanisovaných vojsk v operační hloubce obrany:

1. rozdrtit přicházející zálohy nepřítele, proniknout do týlu hlavního uskupení nepřítele, odříznout jeho ústupové cesty, zmocnit se výhodné terénní čáry, uzlů cest, předmostí a p., a vytvořit tak předpoklady pro operační obklíčení hlavního uskupení nepřítele,
2. pronásledovat ustupujícího nepřítele, nedovolit mu zaujmout nová obranná postavení, předstihnout ho a obklíčit,
3. spolu s pěšími jednotkami ničit obklíčeného nepřítele.

II. Úkoly bitevního leteckého sboru při součinnosti s rychlou skupinou

1. V přípravném období

Letecký průzkum je jeden z hlavních úkolů, prováděný bitevním letectvem v tomto období. Provádí se průzkum objektů jak před frontou, tak i na bocích pásma činnosti rychlé skupiny. Shromažďují se zprávy o uskupení vojsk nepřítele, o které se velitelství rychlé skupiny zajímá, dále o rázu obrany a terénu, o stavu cest, mostů, míst protitankových zátarasů a p.

V tomto období podporuje bitevní letecký sbor neprve vyšší jednotky prvního sledu při průlomu taktického pásma nepřátelské obrany a teprve na druhý den operace přechází do operačního podřízení rychlé skupiny.

2. V období průlomu taktické hloubky nepřítele a zasazení rychlé skupiny do průlomu

1. Letecký průzkum — zejména se zjišťují změny v uskupení nepřítele, obsazení obranných pásem, palebná postavení dělostřelectva a p.

2. Umlčování dělostřelectva a záloh nepřítele, zvláště na bocích pásma činnosti rychlé skupiny.

3. Podpora bojové činnosti předsunutých oddílů prvního sledu rychlé skupiny.

4. Vytvoření dýmových clon na bocích pro zastření pohybu rychlé skupiny.

5. Isolace prostoru, kde se zasazuje rychlá skupina proti silným zálohám nepřítele (zálohy armád nebo skupin armád).

3. V období rozvíjení úspěchu, obklíčení a zničení nepřátelského uskupení

1. Letecký průzkum.

2. Podpora boje předsunutých oddílů.

3. Odrážení protiútoků vedených do boků rychlé skupiny.

4. Údery proti silným zálohám nepřítele.

5. Vytvoření dýmových clon.

6. Podpora jednotek rychlé skupiny při ničení obklíčeného nepřítele a při pronásledování ustupujícího nepřítele.

7. Umlčení nepřítele kterému se podařilo ustoupit a zachytit se na dalším spěšně vybudovaném obranném postavení.

III. Bojové možnosti bitevního leteckého sboru

Při stanovení bojových možností vycházíme ze tří podmínek:

a) Pro výpočty jako základní jednotku bereme bitevní letecký pluk o 32 letounech, divisi o třech plucích, sbor o třech divisích. Celkem je ve sboru 288 letounů.

b) Šířka pásma činnosti rychlé skupiny.

Rychlá skupina v sestavě dvou tankových a jedné mechanisované divise potřebuje pro své zasazení do průlomu pásmo široké nejméně 6 až 8 km při dvou až třech pochodových osách. Pochodové osy mají být od sebe vzdáleny 2 km, což se odůvodňuje tím, že tato vzdálenost zabezpečuje volnost manévru a vzájemnou podporu jednotlivých proudů. Dále je třeba, aby krajní pochodové osy, byly od nepřítele vzdáleny nejméně 2 km proto, aby tankové a mechanisované jednotky nebyly ohrožovány přímou palbou nepřátelského dělostřelectva.

c) Hloubka bojové sestavy rychlé skupiny.

Rychlá skupina o dvou tankových a jedné mechanisované divisi potřebuje nejméně 2 až 3 pochodové osy; v této bojové sestavě ve dvou sledech dosahuje rychlá skupina hloubky 60 až 80 km.

1. den bojové činnosti rychlé skupiny

K zabezpečení pohybu rychlé skupiny složené ze dvou tankových a jedné mechanisované divise hrdlem průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany je třeba nejméně dvou skupin o 8 bitevních letounech před bojovou sestavou rychlé skupiny a jedné až dvou skupin na jejích bocích. To znamená, že potřebujeme nejméně, počítáme-li jen se dvěma skupinami vpředu a jednou skupinou na boku rychlé skupiny, 24 bitevních letounů pro přímý doprovod. Za hodinu bude potřebí trojnásobného množství letounů, t. j. 72 (počítáme-li dobu prodlévání letounů nad bojištěm 20 minut).

V době zasazení rychlé skupiny do průlomu je třeba k přímému doprovodu bitevním letectvem v trvání nejméně tří hodin denního času 216 letounů.

Dále bude třeba určitý počet bitevních letounů k narůstání úsilí, proto je třeba mít i zálohu, a to nejméně jednu třetinu.

Celkem je tedy nutno mít k dispozici do 300 bitevních letounů k zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu, t. j. k jejímu přímému doprovodu při procházení hrdlem průlomu taktické hloubky obrany.

Po zasazení rychlé skupiny už nebude zapotřebí neustálého přímého doprovodu bitevním letectvem. Počet doprovázejících skupin můžeme zmenšit a hlavní síly bitevního letectva mít v pohotovosti čís. 1 a čís. 2 na letišti pro odrážení protiúderů nepřítele soustředěnými údery hlavně proti nepřátelským tankům a dělostřelectvu. V druhém údobí bojové činnosti rychlé skupiny, při rozvinutí taktického úspěchu v operační, určíme-li k přímému doprovodu jednu skupinu o 8 letounech, bude třeba na 1 hodinu bojové činnosti 24 letounů. Před námi však zůstává ještě přibližně 10 hodin denního času na provádění bojové činnosti, to znamená, že je třeba ještě 240 vzletů.

Na první den je třeba celkem 540 vzletů. První den bojové činnosti bitevního leteckého sboru jakožto nejzávažnějšího dne činnosti rychlé skupiny musí bitevní letecký sbor počítat s největší intenzitou své bojové činnosti, a to s 2½ až 3 sborovými vzlety, t. j. se 720 až 864 vzlety.

Zbývá 180 až 324 vzletů v záloze na umlčení operačních záloh nepřítele.

Při 720 až 864 vzletech může bitevní letecký sbor poskytnout velmi cennou pomoc rychlé skupině, hlavně při bojích v operační hloubce při odrážení silných protiúderů.

2. den bojové činnosti rychlé skupiny

V druhém dnu bojové činnosti bude RS používat bitevního letectva k přímému doprovodu v omezeném rozsahu, neboť v tomto údobí budou značné síly bitevního letectva použity při odrážení nepřátelských protiúderů soustředěnými údery. Určit předem, kdy a jakými silami se to bude provádět, je velmi obtížné vzhledem k rychle se měnící situaci.

Při bojové činnosti rychlé skupiny v operační hloubce mohou nastat dva charakteristické případy:

1. případ

Proti rychlé skupině postupuje obrněná divise po dvou pochodových osách vpředu s jedním tankovým praporem a dále s dvěma mechanisovanými prapory na každé ose.

Dva bitevní letecké pluky při činnosti proti dvěma tankovým praporům okolo 120 tanků mohou zdržet jejich postup na 40 až 60 min a vyřadit z činnosti do 25% tanků (2 bitevní letouny na 1 tank).

Bitevní letecká divise je s to desorganisovat postup obrněné divise na 2 až 3 hodiny, poškodit a zničit materiální část do 10 až 15%.

2. případ

Nepříteli se podařilo dvěma pěšími divisemi zaujmout spěšně vybudované obranné postavení při šířce pásma obrany 20 km. Jestliže by měla rychlá skupina možnost obejít tento obranný prostor, je lépe jej neprolamovat a obejít. Při šířce fronty 20 km nebude však možno tento manévř vždy provést. Prolamování spěšně vybudované obrany provádějí tanková a mechanisovaná vojska na úzké frontě, v našem případě na frontě 3 až 4 km. Na tomto úseku je třeba bitevním letectvem zabezpečit úspěch rychlé skupiny. Mimo to je nutné chránit i boky rychlé skupiny, to znamená bude třeba zabezpečit bojovou činnost rychlé skupiny v šířce 5 až 6 km.

Jaké obranné objekty mohou být v prostoru, který brání tyto dvě nepřátelské pěší divise?

V každé pěší divisi může být do 9 pěších praporů, 4 dělostřelecké oddíly a 1 tankový prapor.

U dvou pěších divisí bude 18 pěších praporů, 8 dělostřeleckých oddílů a 2 tankové prapory.

Kromě toho nutno počítat až s 12 dělostřeleckými oddíly u armádního sboru, které z větší části budou podporovat obranný boj pěších divisí.

Bitevní letectvo bude podporovat útok tankových a mechanizovaných vojsk při prolomování spěšně vybudované obrany nepřítele v šířce pásma 5 km, podle námi vzatého příkladu, t. j. $\frac{1}{4}$ z celé šířky obranné fronty dvou pěších divisí (20 km).

Jestliže předpokládáme, že v této šířce 5 km bude rozmístěna přibližně $\frac{1}{4}$ sil nepřítele od jeho dvou pěších divisí, bude na tomto úseku 6 pěších praporů, 6 až 7 dělostřeleckých oddílů a 1 tankový prapor.

Předpokládám, že letectvo bude umlčovat pěší jednotky v celé hloubce bojové sestavy, i když je třeba počítat s tím, že to nebude vždy možné a účelné. Někdy bude třeba omezit se jen na umlčení druhých sledů.

Na umlčení palebných prostředků těchto jednotek bude třeba celkem asi 220 bitevních letounů. Počítáme 20 letounů na pěší prapor, 12 letounů na dělostřelecký oddíl a 24 bitevních letounů na tankový prapor. Vezmeme-li nejnepříznivější případ, že vlastní dělostřelečtvo RS se bude moci vypořádat jen s jedním nepřátelským pěším praporem, pak bude třeba k zabezpečení útoku rychlé skupiny proti spěšně vybudované obraně 200 bitevních letounů (t. j. zhruba 6 plukovních vzletů).

K přímému doprovodu útočících jednotek rychlé skupiny bude třeba nejméně jednoho bitevního leteckého pluku a jako zálohu velitele bitevního leteckého sboru určíme 2 plukovní vzlety.

Celkem bude třeba:

na podporu útoku rychlé skupiny	6 plukovních vzletů,
na přímý doprovod rychlé skupiny	1 plukovní vzlet
na zálohu velitele bitevního leteckého sboru	2 plukovní vzlety

t. j. 9 plukovních vzletů

Jestliže se rychlá skupina v průběhu boje střetne se silnými zálohami nepřítele, nebudou síly jednoho bitevního leteckého sboru s to dostatečně podporovat boj tankových a mechanizovaných jednotek a bude třeba použít dalších sil letecké armády. Boj rychlé skupiny v hloubce nepřítele se podporuje nejen silami jednoho bitevního leteckého sboru, ale i dalšími silami letecké armády.

Závěrem možno říci, že bitevní letecký sbor plně zabezpečuje podporu bojové činnosti rychlé skupiny na bojišti a na některých místech může rušit i přístup nepřítele k němu. K plnění posledně jmenovaného úkolu však bude zpravidla třeba další posily silami letecké armády, zvláště proti silným zálohám nepřítele.

IV. Taktika a způsoby bojové činnosti bitevního leteckého sboru při součinnosti s rychlou skupinou

Přípravné období

Vyšší jednotky rychlé skupiny zakončují soustředění, provádí se příprava pro společnou bojovou činnost. V tomto období přímé součinnosti jednotek rychlé skupiny s bitevním leteckým sborem v celku není.

Letecký průzkum je hlavním úkolem bitevního leteckého sboru v přípravném období. Kolmé fotografování větších prostorů provádí průzkumné letectvo letecké armády. Perspektivní fotografování pochodových cest, dobře zamaskovaných záloh, zvláště tanků a děl provádí bitevní letecký sbor, který spolupracuje s rychlou skupinou. Na ofotografování

vání pochodové cesty dlouhé 120 km je třeba dvou bitevních letounů, z nichž každý má zásobu filmu na 60 km. K ochraně průzkumných letounů proti nepřátelskému stíhacímu letectvu se určují 4 až 6 stíhacích letounů, jimž může být též dán úkol umlčet protileteckou obranu cíle průzkumu. Tato skupina stíhačů letí před bitevními letouny ve vzdálenosti 300 m a s převýšením 600 až 800 m. Mimo to může být určena i zvláštní skupina bitevních letounů v síle přibližně 4 letounů, která má za úkol přilákat na sebe palbu protiletadlových dělostřeleckých baterií a ničit je. Celková potřeba na ofotografování čtyř pochodových cest bude 8 až 24 bitevních letounů a 16 až 24 stíhacích letounů.

V přípravném období se provádí jak taktický průzkum do hloubky 150 km, tak i operační průzkum do hloubky až 500 km, a to prostředky letecké armády. Úkoly taktického průzkumu do hloubky 50 až 80 km mohou být dány bitevnímu leteckému sboru, který provádí součinnost s rychlou skupinou.

1. období — průlom taktické hloubky nepřítele a zasazení rychlé skupiny do průlomu

V tomto období má velký význam průzkum zrakem, pozorování bojiště. Bitevní letec věnuje více pozornosti objektům, které jsou v pásmu pohybu rychlé skupiny jak vpředu, tak i na bocích, do hloubky 30 až 40 km. Tento průzkum se provádí periodicky nejméně po 2 hodinách jak v zájmu velitelství rychlé skupiny, tak i bitevního leteckého sboru. Hloubka průzkumu opět 50 až 80 km, na větší hloubku se provádí prostředky letecké armády. Při zjištění silných záloh nepřítele bude se průzkum opakovat v častějších intervalech než 2 hod.

Pozorování bojiště provádějí ty bojové skupiny bitevních letců, které ničí a umlčují objekty nepřítele při provádění bojového úkolu, a které při zpátečním letu pozorují zvláště boky rychlé skupiny. Jenom v jednotlivých případech vysílají se speciální osádky k provádění průzkumu bojiště. Na průzkum se vysílají nejenom bitevní letouny; za příznivých povětrnostních podmínek se k tomu určují i letouny stíhací.

Při zasazení rychlé skupiny do průlomu vynakládá bitevní letecký sbor mnoho úsilí na umlčení operních bodů a uzlů, které brzdí postup rychlé skupiny. Tu se součinnost projevuje hlavně s předsunutými oddíly a předvoji. Hlavním cílem bitevního letectva je nedat možnost nepříteli rozvinout se svými silami k provedení protiútoků a tím zabezpečit rychlý postup rychlé skupiny. V průběhu zasazení rychlé skupiny do průlomu má velký význam nepřetržitá bojová činnost bitevních letců a včasná jejich pomoc jednotkám rychlé skupiny.

Kromě přímého doprovodu může být dán bitevnímu leteckému sboru úkol položit dýmové clony, což provádějí speciálně vycvičené osádky.

Isolace pásma průlomu od přísunu záloh nepřítele se provádí prostředky letecké armády.

2. období — rozvinutí úspěchu, obklíčení a zničení nepřátelského uskupení

Tam, kde se zasazuje do průlomu rychlá skupina, je i hlavní úkol frontu. Proto se k součinnosti přibírají i jiné druhy letectva.

Letecký průzkum. Provádí se týž způsobem a prostředky jako v předcházejícím období. Rozdíl je v tom, že se pozoruje i tyl rychlé skupiny, průzkum je kruhový, nejen vpředu a na bocích, ale též dozadu do okruhu 80 až 100 km.

Podpora boje předsunutých oddílů. Jestliže leteckým průzkumem byly zjištěny silné operační zálohy nepřítele v hloubce do 150 km, zdržuje bitevní a bombardovací letectvo letecké armády postup těchto záloh a tím získává rychlé skupině čas k ovládnutí výhodné terénní čáry a k rozvinutí svých sil. Bitevní letecký sbor, určený k taktické součinnosti s rychlou skupinou, ničí a umlčuje palebné prostředky v menší hloubce, podporuje boj předsunutých oddílů a zabezpečuje, aby mohly předejít nepřítele v obsazení důležitých terénních čar a zabezpečit rozvinutí hlavních sil rychlé skupiny.

Podpora jednotek rychlé skupiny při pronásledování ustupujícího nepřítele. Tato bojová činnost se provádí též na základě zpráv získaných leteckým průzkumem.

K provádění tohoto úkolu se přibírají i ostatní síly letecké armády, jak bitevní, tak i bombardovací letectvo. Bitevní letecký sbor tu působí malými skupinami hlavně proti přepravám a mostům, odřezává tím ústupové cesty nepřítele a pomáhá rychlé skupině v obklíčení a zničení jeho jednotek. Cílem bojové činnosti bitevního letectva tu je zdržovat ústup jednotek nepřítele a nenechat je obsadit nové obranné postavení.

Činnost proti předvojům nepřítele, které zadržují postup rychlé skupiny. Tu je již nutné zasazovat bitevním letectvem silné údery proti objektům nepřítele. Nejdříve se provádí podpora útoku krátkými, ale silnými soustředěnými nálety a potom jednotky bitevního leteckého sboru doprovázejí útok rychlé skupiny. Proti kterým objektům a uskupením nepřítele udeřit, zda před frontou nebo na bocích, o tom rozhoduje velitel rychlé skupiny. Nejúspěšněji se tento úkol řeší společnou činností jak se země, tak ze vzduchu. Při zasazování úderu je třeba uvážit ráz cíle, zda je pohyblivý nebo nepohyblivý. Nejdříve provádíme úder proti tankovým vojskům nepřítele. Při úderu snažíme se nejdříve narušit celistvost uskupení nepřítele a pak jej ničíme po částech.

Údery proti zálohám nepřítele. Při činnosti proti zálohám je třeba brát v úvahu jejich složení (pěchota, tanky, dělostřelectvo). Především je nutné udeřit na tanky. Cílem bitevního letectva tu musí být zasazení zdrcujícího úderu zálohám ještě v místech soustředění, kde jsou v kompaktních celcích a kdy účinek úderu je daleko větší, než když zálohy jsou již rozvinuty v bojových sestavách.

Podpora útoku rychlé skupiny na spěšně vybudovanou obranu. Letecká příprava útoku provádí se bitevním letectvem společně s dělostřelectvem rychlé skupiny, letectvo umlčuje při tom druhé sledy nepřítele. Potom provádí bitevní letecký sbor přímý doprovod jednotek rychlé skupiny, které prolamují obranu nepřítele. Tu se uplatní i položení dýmových clon, aby nebyl nepřítelem předem zjištěn náš úmysl.

Žpůsoby bojové činnosti v tomto údobí, v údobí rozvinutí taktického úspěchu v operační, závisí na činnosti nepřítele. Projevuje-li nepřítel malou aktivitu, není třeba přímého doprovodu a postačí přivolat bitevní letectvo z pohotovosti na letišti teprve na výzvu. Za složitější situace, kdy průběh bojových událostí má rychlý spád, je lépe vyzývat bitevní letce do vyčkávacích prostorů, odkud se usměrňují na ty cíle, které nejvíce brání v postupu rychlé skupině.

V. Organisace bojové činnosti bitevního leteckého sboru

Organisace bojové činnosti začíná od přijetí úkolu. Velitel bitevního leteckého sboru dostává bojový úkol od velitele letecké armády. Doby do provádění bojové činnosti využije velitel k důkladné přípravě na úspěšné plnění úkolu. Provádí se společná cvičení, válečné hry v terénu s účastí tanků a letectva v podmínkách odpovídajících co možná skutečné bojové situaci.

Součinnost letectva s tankovými a mechanizovanými vojsky se provádí jak na principu operačního podřízení bitevního leteckého sboru rychlé skupině, tak i na principu podpory. Centralisované velení letectvu se narušuje, část sil letecké armády přechází do operačního podřízení vševojskových velitelů.

Velitel bitevního leteckého sboru dostává od velitele letecké armády pokyny o délce trvání součinnosti, počet vzletů, kdo bude provádět ochranu rychlé skupiny a bitevního leteckého sboru proti nepřátelským úderům ze vzduchu atd. Tyto otázky spolu s druhými otázkami (jako signály součinnosti, vzájemného rozpoznávání a pro určování cílů) musí být náležitě rozpracovány s velitelem rychlé skupiny.

Jakmile dostane velitel bitevního leteckého sboru úkol ve štábu letecké armády, a po upřesnění situace, vrací se na své VS, informuje svůj štáb o situaci a vydá pokyny, co je třeba připravit k informační zprávě pro velitele rychlé skupiny. Štáb po zpracování těchto podkladů přednáší je náčelníkovi štábu nebo přímo veliteli. Velitel s operační skupinou (náčelník operačního oddělení, šturman, náčelník spojení, šifrovací důstojník) odchází na VS velitelství rychlé skupiny, kde přednese svou informační zprávu o přijatém úkolu,

vzdušné situaci, bojových možnostech bitevního leteckého sboru, materiálním zabezpečení a návrh na použití bitevního leteckého sboru při podpoře rychlé skupiny.

Pak informuje velitel rychlé skupiny velitele bitevního leteckého sboru o úkolech které dostal, o svém rozhodnutí a stanoví úkoly bitevnímu leteckému sboru.

Velitel bitevního leteckého sboru hodnotí situaci, přijímá rozhodnutí a předkládá je veliteli rychlé skupiny ke schválení. Potom se zpracovávají otázky součinnosti a pořizuje se řada dokumentů. Již tu se upřesňují i otázky týkající se společných skupinových cvičení a válečných her.

Potom se velitel bitevního leteckého sboru vrací do svého štábu. Tam organizuje součinnost se stíhacím letectvem, upřesňuje své rozhodnutí a předkládá je ke schválení veliteli letecké armády. Nyní následuje stanovení úkolů veliteli divisí a štáb bitevního leteckého sboru zpracovává bojový rozkaz.

Plánování bojové činnosti se provádí již při sestavování podkladů pro informační zprávu pro velitele rychlé skupiny. V hrubých rysech se plánuje intenzita bojové činnosti na několik dnů dopředu, 4 až 5 dní, podrobněji jen na dva dny, při čemž počítáme s 2 až 3 vzlety na jeden provozuschopný letoun za den.

Úspěch bojové činnosti bitevního leteckého sboru závisí na dobré organizaci velení. Aby velitel mohl dobře velet, musí znát situaci a cítit tep boje. Toho je možné dosáhnout, bude-li velitel velet tamodtud, kde tento tep je možno cítit, proto bude jeho stanoviště u stanoviště velitele rychlé skupiny.

Také stanoviště velitele bitevních leteckých divisí budou u velitelů vyšších jednotek které podporují. Také u druhého sledu RS a u PO je třeba mít letecké styčné důstojníky a navaděče.

Velitel bitevního leteckého sboru má sebou operační skupinu složenou ze 4 až 5 důstojníků (náčelník operačního a zpravodajského oddělení nebo jejich pomocníci, náčelník spojení, šifrovací důstojník). Hlavním pojítkem je radio. Velitel bitevního leteckého sboru musí mít sebou nejméně čtyři radiové stanice, jednu pro spojení se svým štábem (síť štábu bitevního leteckého sboru), druhá pro spojení s letouny (naváděcí síť), jednu v síti výzvy, další radiovou stanici pro spojení se štábem letecké armády. Kromě toho několik přijímačů (průzkum, hlášená služba). U velitelů bitevních leteckých divisí je třeba nejméně jedné radiové stanice pro spojení s letouny a jedné v síti výzvy; kromě toho bude třeba mít radiovou stanici v síti štábu bitevního leteckého sboru.

VI. Pokyny velitele bitevního leteckého sboru náčelníku štábu (příklad, ne šablona)

1. Úkoly bitevního leteckého sboru stanovené velitelem letecké armády.

Počítejte při přípravě a plánování bojové činnosti:

- 12.—17. 6. příprava štábů a jednotek k bojové činnosti.
- 20.—21. 6. se bude provádět taktické cvičení s útvary rychlé skupiny.
- 22. 6. přemístění jednotek bitevního leteckého sboru na nový letištní uzel.
- 23. 6. přezkoušet pohotovost jednotek k nastávající bojové činnosti.

Do 16. 6. 18.00 zpracuje mně štáb pro přípravu organizace součinnosti s rychlou skupinou:

- informační zprávu o bojové sestavě bitevního leteckého sboru i stíhací letecké divise, která je určena k ochraně sboru,
- bojové možnosti bitevního leteckého sboru na podkladě stanovené intenzity bojové činnosti,
- informační zprávu o uskupení a stavu nepřátelského letectva a o rázu jeho činnosti v pásmu činnosti bitevního leteckého sboru.

2. Seznam otázek, které je třeba rozřešit v součinnosti s velitelem rychlé skupiny.

3. Šturmské výpočty, doba příletu pluků a divisí k linii fronty po výzvě, k čáře zasazení rychlé skupiny, k výchozí čáře pro útok, k čáře, které má dosáhnout rychlá skupina druhého dne, bombardovací výpočty pro charakteristické cíle a p..

4. Návrh na organizaci velení. Operační skupina, jejíž složení vy určíte, bude u velitele rychlé skupiny, velitelé divisí budou se svými operačními skupinami u velitelů divisí prvního sledu rychlé skupiny, styční důstojníci a navaděči u PO a u druhého sledu.

5. V den „D 1“ budu bojovou činnost bitevního leteckého sboru řídit ze své VP v prostoru VP velitele xté armády.

6. Odjezd do štábu rychlé skupiny 17. 6. 06.00 na autech. Doprovází mně náčelník operačního oddělení, náčelník spojení a šturman. Návrat předvídám 17. 6. 20.00.

7. K této době pozvete velitele stíhací letecké divise k vyřešení otázek součinnosti.

8. Úkoly divisím vydám osobně ve štábu sboru 18. 6. 09.00 (po schválení velitelem letecké armády).

9. Zpracovat methodický materiál k provedení válečné hry s veliteli divisí a pluků 18. 6. 12.00 až 17.00. Zpracovaný materiál předložit ke schválení 17. 6. 22.00.

10. Upozornit velitele divisí, že se zúčastní se šturmany, náčelníky operačního a zpravodajského oddělení válečné hry rychlé skupiny 19. 6.

11. Plán příprav a kontrol bojové činnosti předložit mně 12. 6. 12.00 (t. j. zítra).

12. Přípravu k nastávající bojové činnosti provádět se zřetelem na zachování všech opatření k utajení, ke zpracování materiálu přibírat jen omezenou skupinu důstojníků, všechny dokumenty pořizovat v jednom exempláři a rukou, potřebné úkoly dávat jen výpisy z plánu a tomu, koho se týkají.

13. Soustavný letecký průzkum organisovat od svítání 12. 6. v pásmu činnosti bitevního leteckého sboru.

14. Nařízení o materiálně technickém zabezpečení vám vydám dodatečně.

Pokyny náčelníka štábu bitevního leteckého sboru

1. Informuje štáb o úkolech, které bude provádět bitevní letecký sbor při součinnosti s rychlou skupinou.

2. Informační zprávu o bojové sestavě bitevního leteckého sboru, i stíhací letecké divise a bojových možnostech na základě stanovené intenzity bojové činnosti na 2. až 4. den útoku zpracuje starší pomocník náčelníka operačního oddělení a předloží 16. 6. v 10.45 hod.

3. Hlavní šturman zpracuje bombardovací a navigační výpočty.

4. Zástupce náčelníka štábu spolu s náčelníkem spojení sestaví seznam otázek, které bude třeba vyřešit se štábem rychlé skupiny, a návrh na organizaci součinnosti přihlížející k tomu, že velitel bitevního leteckého sboru se svou operační skupinou bude u velitele rychlé skupiny a velitelé leteckých divisí se svými operačními skupinami u velitelů divisí prvního sledu rychlé skupiny a styční důstojníci u představených oddílů a druhého sledu rychlé skupiny. Určit složení operační skupiny a potřebné množství aut a pojítek.

Zástupce náčelníka štábu nařídí jednomu z důstojníků štábu zpracovat methodický materiál na jednostrannou válečnou hru s veliteli divisí a pluků i stíhací letecké divise na thema „bitevní letecký sbor při součinnosti s rychlou skupinou v rozvinutí průlomu fronty“. Situaci a bojovou sestavu dát skutečnou. Doba na provedení 6 hodin. Zpracovaný materiál mně předložíte 17. 6. v 10.00 a veliteli bitevního leteckého sboru 17. 6. 22.00.

Společně s hlavním šturmanem se připravit k válečné hře, kterou bude řídit velitel frontu ve štábu rychlé skupiny; předběžné instrukce vám dám 18. 6.

5. Starší pomocník náčelníka operačního oddělení vyzve velitele stíhací letecké divise, aby se dostavil do štábu bitevního leteckého sboru 17. 6. 20.00 k vyřešení otázek součinnosti.

6. Starší zpravodajský pomocník zpracuje plán průzkumu na 12. až 23. 6. Plán předložit 11. 6. v 17.00 hodin.

V příštím čísle VM bude otištěno pokračování tohoto článku — část pojednávající o materiálním zabezpečení bitevního leteckého sboru podporujícího rychlou skupinu frontu (armády).

ORGANISACE SOUČINNOSTI DRUHŮ VOJSK VELITELEM ARMÁDNÍHO SBORU A JEHO ŠTÁBEM V ÚTOČNÉM BOJI

Brig. gen. Jaroslav Dočkal

1. Úvod

Zkušenosti 2. války potvrdily význam současného boje, hlavně jako vševojskového boje, založeného na součinnosti druhů vojsk. Přes značný růst, zdokonalení druhů vojsk i technických prostředků boje nemůže ani jeden druh vojsk řešit všechny úkoly vševojskového boje samostatně, bez součinnosti s ostatními druhy vojsk.

Velitel kteréhokoli stupně nemá k dispozici takové prostředky boje, které samy jediné by mohly mít rozhodující vliv na průběh boje. Dnes má každý druh vojsk a každý bojový technický prostředek proti sobě také více nebo méně účinné prostředky nepřítele. Za tohoto stavu je možno dosáhnout úspěchu jen dokonalým využitím všech druhů vojsk a co nejpřesnější organizací součinnosti, v které každý z druhů vojsk, provádějící součinnost, má možnost co nejvíce využít své nejsilnější stránky a zároveň s pomocí jiných v součinnosti zúčastněných vojsk omezit své slabší stránky.

Organisace součinnosti druhů vojsk, která má v soudobém boji rozhodující význam, je jednou z nejdůležitějších povinností vševojskového velitele v boji a hlavní podmínkou dosažení vítězství. Umění organisátora, založené na hluboké znalosti vlastností a bojových možností každého druhu vojsk, každého bojového technického prostředku — to je to, co je požadováno od soudobého vševojskového velitele jakožto organisátora boje.

Umění organisátora vševojskového boje, jak to jasně potvrdily zkušenosti z války, nezáleží ve vymýšlení vychytralých taktických manévřů na bojišti, nýbrž v dovednosti plně využít všech bojových možností každého druhu vojsk, který má k dispozici, v rozumném rozdělení jejich úsilí tak, aby v každém období boje bylo možné provádět údery drtící odpor nepřítele a aby ke konci boje byla zachována schopnost k provádění nových úderů. Dovednost organisace soudobého boje záleží tedy v tomto: vytvořit z velkého počtu bojových prostředků, které má vševojskový velitel k dispozici, nikoli „mechanickou směs“ pěchoty, dělostřelectva, tanků a p., nýbrž „monolit“ (jeden velký celek), který má značně vyšší bojové kvality než pouhý součet bojových kvalit útvarů a vyšších jednotek začleněných do tohoto celku.

To vyžaduje od velitelů, aby přesně sladili součinnost všech druhů vojsk v boji, protože jen spojeným úsilím všech druhů vojsk je možno dosáhnout úspěchu. Jedině na základě součinnosti pěchoty, dělostřelectva, tanků a letectva při rozsáhlém využití ženijních a jiných bojových prostředků mohou být rozřešeny ty úkoly, které dávají taktice soudobé operační umění a strategii.

„Součinnost“ rozumíme tedy sladění bojových úsilí vojsk plnících společný úkol co do cíle, doby a místa jejich činnosti a poskytování vzájemné pomoci vyšších jednotek a útvarů všech druhů vojsk jeden druhému a tak sladění vlastní činnosti se sousedy.

Abyste bylo dosaženo sladění činnosti v boji, je třeba

- dát vyšším jednotkám a útvarům bojové úkoly a zaměřit jejich úsilí k dosažení společného cíle;
- vytvořit a postupovat v takové bojové sestavě, která co nejlépe umožňuje činnost každému druhu vojsk jak samostatně tak i celé bojové sestavě jako celku;
- rozpočítat a sladit plnění úkolu co do cílů a místa tak, aby bylo dosaženo nepřetržitosti úderů dalekonosných prostředků (dělostřelectva, letectva) a též pěchoty a tanků;

- maximálně využít možností každého z druhů vojsk;
- nepřetržitě udržovat sladěnou činnost od začátku do konce boje;
- určit jednotný systém orientace, udávání cílů a signálů, zvláště mezi letectvem a dělostřelectvem;
- organisovat a udržovat nepřetržitě živé i technické spojení a vzájemnou informaci.

Součinnost v boji se zabezpečuje

- jasným, jednotným chápáním společného cíle činnosti vyššími jednotkami a útvary provádějícími součinnost, přesnou znalostí vlastních bojových úkolů a způsobů jejich plnění v rozličných obdobích boje;
- znalostí bojových úkolů sousedních vyšších jednotek (útvárů) a vzájemnou podporou palbou, manévrem a úderem v průběhu boje;
- nepřetržitým průzkumem nepřítele;
- stálým řízením vojsk a kontrolou plnění bojových úkolů vyššími jednotkami (útvary) v průběhu celého boje.

Jaká je úloha hlavních druhů vojsk v této součinnosti?

Jako první zahajuje vševojskový boj obyčejně dělostřelectvo. Jeho činnost musí umožnit pěchotě a tankům s nejmenšími překážkami překonat obranné pásmo a zakončit boj buď zničením obkličového nepřítele nebo jeho pronásledováním. Svou palbou razí „cestu“ pěchotě a tankům a v maximální míře je chrání před působením nepřítele.

V době dělostřelecké přípravy útoku umlčuje odpory v taktické hloubce nepřátelské obrany; toto umlčení musí být zahájeno náhle, palebným přepadem.

Během dělostřelecké podpory útoku podporuje pěchotu a tanky od začátku jejich vyrazení k útoku do splnění bližšího úkolu divisemi prvního sledu; současně umlčuje dělostřelectvo, minomety a opěrné body nepřítele, rozmístěné v hloubce obrany a také zálohy, orgány velení a týlu.

Za dělostřelecké podpory pěchoty a tanků při boji v hloubce nepřátelské obrany — doprovází útok pěchoty a tanků nepřetržitou hromadnou, účinnou palbou; palebnému účinku podléhají objekty, rozmístěné nejen před útočícími vojsky, ale též ty, které jsou v hloubce nepřátelské obrany (dělostřelectvo, zálohy, orgány velení a týlu).

Tanky postupující přímo v bojové sestavě pěchoty jsou tím prostředkem, který umožňuje pěchotě překonat ty odpory, které se zachovají nebo ožijou po zpracování obranného systému nepřítele dělostřeleckou palbou a zabezpečují pěchotě plynulý postup s nejménšími ztrátami.

Síla tanků se uplatňuje v jejich součinnosti s pěchotou a dělostřelectvem.

Činnost tanků na bojišti bez silné dělostřelecké podpory je spojena s velkými ztrátami.

Hlavním úkolem tanků a samohybných děl v útočném boji je poskytnout pomoc palbou a manévrem postupu pěchoty na celou hloubku nepřátelské obrany, zabezpečit pěchotě vysoké tempo ničením živé síly, palebných prostředků, tanků a samohybných děl nepřítele a protipěchotních zátarasů.

Podle rázu nepřátelské obrany, podmínek terénu a situace mohou tanky a samohybná děla plnit v útočném boji tyto úkoly:

V přípravném období:

- podporovat pěší součásti při vedení průzkumu bojem;
- pomáhat pěchotě při odrážení místních nepřátelských útoků, které provádí, aby narušil přípravu našeho útoku.

V období zteče předního okraje a boje v hloubce obrany nepřítele:

- v součinnosti s pěchotou, dělostřelectvem a ženisty prolamovat nepřátelskou obranu na celou její taktickou hloubku;
- ničit a umlčovat živou sílu a palebné prostředky nepřítele;

- pomáhat pěchotě a ženistům v blokování a ničení trvalých zařízení nepřítele;
- odrážet nepřátelské protiútoky;
- zabezpečovat zasazení do boje a podporu útoku druhých sledů a záloh pěších pluků a divisí;
- pomáhat pěchotě v udržení obsazených postavení a objektů;
- zmocňovat se v taktické hloubce nepřátelské obrany důležitých taktických čar a objektů (uzlů cest, přeprav nebo soutěsek) v zájmu splnění společného úkolu pěší vyšší jednotky.

Se zahájením ústupu nepřítele zabezpečují tanky a samohybná děla, využívající své pohyblivosti a úderné síly, vševojskovým jednotkám vysoké tempo pronásledování, maří ústup nepřítele na připravená postavení a přísun čerstvých záloh z hloubky pro organizaci obrany na nových postaveních. Pronikáním na ústupové cesty nepřítele obsazují důležité čáry a vytvářejí výhodné podmínky pro jeho obklíčení a zničení.

Letectvo si za Veliké vlastenecké války pevně získalo postavení jednoho z nejdůležitějších činitelů vševojskového boje. Bitevní letectvo jako specifický druh letectva, které provádělo součinnost s vojsky na bojišti, plně se osvědčilo. Letecký útok jako forma účasti letectva ve vševojskovém boji je také novou formou součinnosti. Letectvo se vševojskového boje zúčastní od začátku do konce. Musí poskytovat účinnou pomoc pozemním vojskům v jejich bojové činnosti.

Činnost bombardovacího a stíhacího letectva je většinou plánována armádou a často plní tyto druhy letectva své úkoly podle plánu frontu.

Proto se podrobněji zastavím na otázce bitevního letectva také proto, že nejvíce se součinnost ve vševojskovém boji uskutečňuje s bitevním letectvem.

Bitevní letectvo je ve většině případů přidělováno armádním sborům a účastní se těsně s pěchotou a s jinými druhy vojsk plnění hlavních úkolů sboru.

Při přípravě útoku bitevní letectvo útočí na ohniska odporu v hloubce obrany nepřítele, ničí jeho živou sílu a palebné prostředky, a tím pomáhá pěchotě k dosažení úspěchu. Zpravidla musí údery bitevního letectva předcházet v co nejkratším čase před zahájením útoku.

V dalším průběhu je činnost bitevního letectva přenášena na nepřátelské zálohy a uskupení; provádí údery proti přicházejícím zálohám nepřítele a zabezpečuje též další postup pěchotě údery proti živé síle a dělostřelectvu; používá se ho na úsecích, kde nepřítel klade nejhouževnatější odpor.

V průběhu dalšího útoku zabezpečuje bitevní letectvo zasazení MD. Údery bitevního letectva při tom musí být soustředěny k umlčení ohnisek odporu nepřítele, která mohou klást odpor při zasazení MD do boje a též proti jeho dělostřelectvu a možným soustředěním nepřítele, která mohou přejít do protiútoku v době zasazení MD do boje.

Po ovládnutí postavení divisních záloh nepřítele, a při dalším rozvíjení útoku musí být údery bitevního letectva soustředěny k ovládnutí druhého pásma obrany vojsky z chodu; při tom zasazuje bitevní letectvo údery ustupujícím jednotkám nepřítele, nově přicházejícím zálohám a zabraňuje jim obsadit druhé pásmo obrany. Současně s tím zabezpečuje činnost předsunutých oddílů, určených k ovládnutí druhého pásma obrany.

Přímá součinnost je uskutečňována podle předem vypracovaného plánu a kromě toho je vytvořena určitá záloha vzletů. K dosažení těsné součinnosti je u velitele AS letecký představitel, nejlépe sám velitel podpůrné bitevní letecké vyšší jednotky, který provádí výzvy bitevního letectva a řídí jeho činnost ve vzduchu.

Zvláštní význam má při tom vyznačování situace vlastních vojsk a udávání cílů.

Velkou úlohu v soudobém vševojskovém boji má ženijní vojsko, které je nyní nejen budovatelem obranných zařízení, ale i přímým účastníkem útoku na silně opevněnou obranu:

V přípravném období plní tyto hlavní úkoly:

- vede ženijní průzkum systému nepřátelské obrany a terénu;
- připravuje prostory soustředění a východiště útoku;

- zřizuje průchody v minových polích (vlastních i nepříteli);
- organizuje a provádí výcvik speciálních oddílů a skupin (skupiny odtarasovací, POZ atd.);
- provádí výcvik úderných skupin — budování nácvikových ploch;
- připravuje ženijní materiál k překonání překážek, zátarasů v hloubce obrany nepříteli;
- provádí všechny mostové a silniční práce (výpomocné cesty, úpravy a prodloužení cest pro MD, dělostřelectvo atd., k našemu přednímu kraji);
- buduje VP a VS.

Při průlomu a boji v hloubce nepřátelské obrany je úkolem ženijního vojska:

- odtarasovávat a uvolňovat cesty pro manévr útočících vojsk,
- blokovat a ničit obranná zařízení a opěrné body nepříteli v součinnosti s pěchotou, dělostřelectvem a tanky,
- provádět zaminování a ničení důležitých objektů v týlu nepříteli,
- vybudovat a udržovat přepravy,
- budovat zařízení pro pozorovatelný a VS.

Všechny úkoly plní ženijní vojsko v součinnosti s útvary a součástmi jiných druhů vojsk.

Součinnost útvarů a vyšších jednotek ženijních vojsk s pěchotou, dělostřelectvem, tanky a samohybnými děly v útočném boji se dosahuje sladěním

- místa, doby a pořadí provádění průchodů k zabezpečení propuštění vojsk vlastními a nepřátelskými zátarasy,
- směrů a lhůt vybudování cest (pomocných cest a silnic),
- společné činnosti při násilném přechodu řek,
- činnosti pohyblivých oddílů zátarasovacích (v součinnosti s dělostřelectvem, tanky a samohybnými děly),
- opatření k zabezpečení dobytého nepřátelského terénu,
- způsobů a pořadí zabezpečení postupu pěchoty, tanků, samohybných děl a dělostřelectva ženijními součástmi (útvary) na celou hloubku jejich činnosti,
- opatření k zabezpečení zasazení MD do boje.

Pěchota. Hlavní činností pěchoty v boji je spojení silné palby všech jejích prostředků s postupem a úderem její živé síly. Bojová činnost pěchoty se uskutečňuje v nepřetržité a těsné součinnosti s dělostřelectvem, tanky a letectvem.

Pěchota musí rozhodným útokem ničit živou sílu a bojovou techniku nepříteli, ovládnout opěrné body a rozvíjet prudký útok do hloubky nepřátelské obrany.

Součinnost se organizuje v zájmu pěchoty, která plní v boji hlavní úkoly.

Správně organizovaná součinnost musí pěchotě a tankům zabezpečit uchránění sil do jejich vyrazení k útoku před ztrátami a se zahájením útoku — přímou a stálou podporu dělostřelectvem, ženisty a letectvem k zabezpečení prudkého a nepřetržitěho postupu na celou hloubku hlavního pásma nepřátelské obrany.

2. Druhy součinnosti

Součinnost je různého druhu a provádí se různými způsoby.

Druh součinnosti je určen rázem společné činnosti druhů vojsk, podmínkami podřízenosti a rozsahem řešených úkolů. Tak na příklad tanky mohou být ve vševojskovém boji buď přiděleny vševojskové jednotce nebo ji mohou podporovat. V prvním údobí

útočného boje s cílem prolomit posílní obranu, budou tanky přímé podpory pěchoty těsně spolupracovat s pěchotou, aniž se od ní odtrhnou, a při rozvinutí boje do hloubky, při značném rozrušení odolnosti nepřátelské obrany mohou tanky provést široký manévr za účelem úderu do křídla a týlu jednotlivých bránících se skupin vojsk obrany a jsou značně odtrženy od pěchoty, s kterou byly dříve v těsné součinnosti. V daném případě může být vzájemná podpora prováděna jen palbou děl a minometů.

Konečně tankové a mechanisované vyšší jednotky zasazované do průlomu z počátku při procházení bojovou sestavou vojsk provádějících průlom budou přímo podporovány všemi druhy paleb těchto vojsk. V hloubce obrany jim tato podpora již nemůže být poskytována, protože jsou příliš odtrženy. Přesto však konečný úkol těchto pěších a tankových a mechanisovaných vojsk může se shodovat co do cíle; součinnost není tudíž přerušena, ale získává jiný ráz — operační.

Z uvedeného příkladu a z ustanovení našich řádů je tedy součinnost podle druhů taktická a operační a může přecházet z jednoho druhu do druhého v průběhu bojové činnosti vojsk.

Taktická součinnost je taková součinnost, která je zaměřena k řešení společného úkolu při činnosti vojsk na omezeném prostoru terénu a v omezeném časovém úseku.

Operační součinnosti nazýváme součinnost, při které vyšší jednotky jednoho nebo různých druhů vojsk působíce na samostatných směrech plní společný úkol operačního významu v zájmu armády nebo frontu.

Součinnost musí být organisována

1. mezi prvky bojové sestavy,
2. mezi druhy vojsk, které se zúčastní boje,
3. mezi součástmi uvnitř útvarů,
4. se sousedy,
5. s letectvem a jinými prostředky vyššího velitelství — vyššími tankovými a mechanisovanými jednotkami.

Součinnost uvnitř bojové sestavy je organisována

- mezi vojsky prvního sledu a druhým sledem,
- mezi dělostřeleckými skupinami a vojsky prvního nebo druhého sledu,
- mezi zálohami, dělostřeleckými skupinami a prvním nebo druhým sledem.

Součinnost mezi vojsky prvního sledu je organisována v zájmu nejrychlejšího rozdrčení nepřítele v hlavním pásmu a záleží v sladění úsilí útvarů (vyšších jednotek), při ovládnutí zvláště důležitých operních bodů nebo uzlů obrany, rozmístěných na styku těchto útvarů (vyšších jednotek), dále ve vzájemné pomoci v průběhu boje, na příklad úderem části sil jedné pěší divise do křídla nepřítele, který zdržuje postup druhé divise sboru.

Součinnost mezi druhým a prvním sledem je organisována k rozvinutí úspěchu dosaženého prvním sledem, silami druhého sledu; tato součinnost je organisována ve prospěch druhého sledu a záleží v zabezpečení zasazení druhého sledu do boje, v ochraně jeho rozvinutí, v jeho zabezpečení proti nepřátelské palbě a protiútokům z křidel a v poskytnutí pomoci druhému sledu při jeho zasazení do boje.

Součinnost mezi dělostřeleckými skupinami a vojsky prvního a druhého sledu je organisována z počátku ve prospěch prvního sledu a záleží ve zničení nebo umlčení ohnisek odporu nepřítele v hlavním pásmu obrany. Při zasazení druhého sledu do boje je úsilí dělostřelectva přenášeno hlavně na podporu boje druhého sledu.

Součinnost mezi zálohami a vojsky prvního nebo druhého sledu je organisována ve prospěch boje vyšší jednotky jako celku a záleží v poskytnutí pomoci silami záloh vojskům prvního nebo druhého sledu, v tom, že dobytá postavení jsou zajišťována zálohami, v odrazení protiútoků nepřítele, zvláště jeho tanků. Součinnost mezi zálohami a dělostřeleckými skupinami záleží v zabezpečení bojové činnosti záloh, v přípravě přehradných paleb dělostřelectvem na tankových směrech, na přístupech záloh k dobytým postavením. Rozsah zapojení dělostřelectva pro podporu činnosti záloh je určován konkrétními podmínkami situace.

Součinnost uvnitř bojové sestavy je prováděna

- a) stanovením úkolů vyšším jednotkám (útvárům), které jsou začleněny do bojové sestavy (v souladu se společným cílem boje).
- b) určením pásem (úseků prostorů) nebo určením směrů činnosti pro každou z nich,
- c) stanovením dodatečných úkolů v průběhu boje pro poskytnutí vzájemné pomoci palbou a manévrem.

Organisace součinnosti druhů vojsk uvnitř bojové sestavy vlastní vyšší jednotky je nejdůležitější povinností velitele vševojskové vyšší jednotky, je ústřední otázkou a záležitostí

- a) v přesném stanovení společného bojového úkolu druhům vojsk a vyplývajících z něho dílčích úkolů,
- b) v dovedném využití podmínek terénu podle takticko-technických vlastností každého druhu vojsk,
- c) v poskytnutí dostatečného denního světla druhům vojsk pro organisaci přímé součinnosti v terénu,
- d) v organisaci součinnosti radiové sítě,
- e) v organisaci jednotné orientace (t. j. vydání podkladů pro kodování map a vydání orientačních náčrtů).

Součinnost mezi vyššími jednotkami různých druhů vojsk, které jsou složkami bojové sestavy, je prováděna v divisi a sboru. Na příklad velitel sboru při umlčování nepřátelského dělostřelectva organisuje součinnost mezi vyšší dělostřeleckou jednotkou zálohy hlavního velitelství, která podporuje jeho sbor, sborovou dělostřeleckou skupinou svého sboru a vyšší leteckou jednotkou, která provádí součinnost se sborem.

Na konec vševojskový velitel, na př. velitel pěší divise, která je v sestavě sboru, zúčastní se jako provádějící orgán v systému součinnosti sboru, a proto provádí součinnost se sousedy, s druhým sledem sboru, s jeho dělostřeleckou skupinou, protitankovou zálohou a tankovou zálohou a letectvem, které podporuje boj sboru.

Součinnost se sousedy je zabezpečována

- a) nařízením vyšších orgánů,
- b) vzájemnou informací o úkolech a způsobech jejich plnění,
- c) vzájemným dohovorem o zabezpečení styku,
- d) vzájemnou podporou v průběhu boje.

Součinnost s podpůrným letectvem je prováděna tak, že vševojskový velitel

- a) určí letectvu konkrétní úkoly k zničení a umlčení nepřátelských ohnisek a k ochraně vlastních vojsk,
 - b) sladí hlavní úkoly letectva s činností dělostřelectva, tanků a pěchoty,
 - c) včas oznamuje letectvu vlastní situaci.
- Součinnosti s operačními zálohami je dosahováno:
- a) zabezpečením jejich postupu vlastní bojovou sestavou,
 - b) poskytnutím jim bojové podpory (pomoci),
 - c) iniciativním využitím jimi dosaženého úspěchu.

Mezi velitelem dělostřelectva AS a představitelem letectva se projednává součinnost na podkladě výpisů z plánu součinnosti protiletadlového dělostřelectva s letectvem (zpracovaným na stupni armády).

Obsahem této součinnosti bude:

- rozmístění prostředků protiletadlového vojska,
- rozdělení úkolů mezi stíhací letectvo a protiletadlové vojsko, a to:
- časově (kdo a kdy bude zasahovat, zda letectvo nebo protiletadlové dělostřelectvo),
- prostorově (kdo v kterých prostorech bude mít přednost podle výšky, na př.: „nad prostorem umístění ARS je zákaz letů ve výšce pod 1000 m“),
- kdo bude zasahovat proti průzkumným letounům,
- určení obranných obvodů, průletišť a prostorů hlídkování,

- stanovení kdy může být zahájena palba a kdo má právo žádat zastavení palby,
- informace o velitelských stanovištích a organizaci spojovací sítě, kterou budou používat při součinnosti, a smluvená znamení.

3. Požadavky na organizaci součinnosti

a) Součinnost musí být nepřetržitá. Útočící musí mít převahu sil ve všech obdobích boje, a k tomu je nutná neustálá součinnost. Jakmile je součinnost v průběhu boje narušena, je každý velitel povinen ihned učinit opatření k tomu, aby byla znovu obnovena. Je-li organizace součinnosti ještě před začátkem boje věci velice složitou, ještě těžší je udržovat součinnost v průběhu boje, protože veškerá pozornost nepřítele je zaměřena na to, aby porušil součinnost útočících vojsk.

Druhá světová válka dává mnoho příkladů, které potvrzují, že na příklad porušení součinnosti se sousedy při útoku umožňuje nepříteli provést vlom do bojové sestavy útočníka a vede k porážce od sebe izolovaných bojových sledů, součástí, útvarů a vyšších jednotek útočníka po částech.

Nepřetržitost součinnosti je zabezpečována tím, že velitelé všech stupňů a druhů vojsk projevují širokou iniciativu v souhlase s celkovým zámyslem boje. Dělostřelectvo, minomety, tanky a letectvo nesmějí čekat na požadavky od pěchoty a na pokyny nadřízených velitelů, nýbrž jsou povinni sami na bojišti vyhledávat cíle a ničit je.

b) Organizovaná a nepřetržitá součinnost druhů vojsk prolíná vševojskový boj od jeho začátku až do úplného zakončení. Soudobý boj je veden do velké hloubky. Tento fakt vyžaduje podrobného a přesného systému organizace součinnosti. Jestliže se dříve mělo za to, že se podrobná organizace součinnosti ve vševojskovém boji uskutečňuje jen v prvním období a že pak je systém součinnosti značně decentralisován, nyní jsou centralisovaná organizace a řízení součinnosti uskutečňovány na značně větší hloubku.

Úspěch organizace a zachování součinnosti na celou hloubku útočného boje jsou v mnohém závislé na přesnosti a pružnosti systému součinnosti přijatého v daném boji. Přesnosti součinnosti se dosahuje správnou volbou „taktického pilíře“, který určuje hlavní směr součinnosti a požadavky na každého z jejích účastníků. Tímto pilířem je taktický záměr boje, hlavní myšlenka taktického manévru v boji. Pružnosti součinnosti se dosahuje dovedností správně vyjádřit převládající úlohu toho nebo onoho druhu vojsk nebo prvku bojové sestavy v daném údobí boje a jemu na pomoc zapojit všechny ostatní. Spolu s tím nutnou podmínkou pružného systému součinnosti je stálá možnost využít dílčího úspěchu a změnit ho ve všeobecný bez zbytečné ztráty času.

Podstatnou otázkou organizace vševojskového boje a součinnosti je spojení síly úderu s taktickým manévrem zvolením toho nebo jiného směru činnosti v terénu. Zkušenosti z války ukázaly, že v období boje v taktickém pásmu obrany při dostatečném zabezpečení útočících vojsk technickými prostředky boje má veliký význam síla úderu. S postupem boje do hloubky rychle vzrůstá význam a možnosti manévru. Přesto však nelze v tomto případě zapomínat na zvláštnosti soudobého manévru: manévrovat — znamená bojovat. Soudobý manévr nelze si myslit bez boje. Soudobý boj je palebný. Součinnost musí zabezpečit palebnou převahu nad nepřítelem v každém období boje při plnění všech úkolů útočného boje.

c) Bojové zkušenosti přesvědčivě ukázaly, že součinnost je účinná jen tehdy, když je organizována reálně, když velitelé provádějící součinnost jsou vzájemně dobře orientováni v terénu, když správně organizovali činnost svých vojsk a iniciativně pracují k dosažení společného cíle boje. Formálně provedená organizace boje končí zpravidla nezdarem.

Součinnost je vždy organizována v terénu.

Velitel sboru (armády) organizuje vševojskový boj na hlavním směru. Ponechává velitelům divisí, jak uvádí náš Polní řád, nejméně 12 hodin denní doby na organizaci boje,

počítaje v to i denní dobu, určenou k tomu účelu velitelům praporů. Velitelé a štáby vševojskových vyšších jednotek při plánování činnosti pro součinnost musí veliteli praporu poskytnout nejméně 3 hodiny ve dne na činnost v terénu a na podrobnou organizaci součinnosti s veliteli posilových a podpůrných dělostřeleckých, tankových, minometných a ženijních útvarů a součástí a jednotek protichemické ochrany.

Polní řád uvádí, jak jsem podotkl, potřebnou minimální denní dobu pro organizaci součinnosti. Jestliže to situace dovoluje, je třeba velitelům ponechat na organizaci součinnosti i více času. Válečné zkušenosti ukazují, že je vhodné ponechat veliteli praporu a pluku — nejméně jeden den, veliteli PD až dva dny a veliteli sboru — dva dny.

4. Organizace součinnosti v útočném boji velitelem armádního sboru a jeho štábem

a) Činnost velitele armádního sboru a jeho štábu před zahájením práce v terénu:

Součinnost v armádním sboru je prováděna na základě rozhodnutí velitele armády.

Předběžné pokyny, podklady, t. j. základy pro organizaci součinnosti dává velitel AS při velitelském průzkumu.

Velitel sboru na základě rozhodnutí velitelé armády a jeho pokynů pro součinnost upřesňuje součinnost uvnitř pěších divisí a jednotek sboru do pěšího pluku, tankové skupiny přímé podpory pěchoty a plukovní dělostřelecké skupiny vto. Součinnost vojsk organizuje zpravidla v terénu a někdy též předběžně na plastickém stole.

Součinnost v terénu organizuje za účasti štábu sboru, velitelů, náčelníků druhů vojsk, velitelů divisí a velitele vyšší podpůrné letecké jednotky. Přivolává též velitele nebo představitelů přímo sousedících vyšších jednotek k sladěni součinnosti na křídlech a bocích.

K úspěšnému provedení organizace součinnosti v terénu sestavuje štáb plán činnosti velitele sboru a zabezpečuje potřebné podmínky t. j. shromáždění velitelů podřízených a přidělených jednotek, zajištění, maskování, příprava informačního materiálu (rozpočet, schémata, mapy atd.).

Plán činnosti velitele armádního sboru při organizaci součinnosti sestavuje štáb volnou formou, musí však vždy obsahovat:

- určení důstojníků štábu, velitelů a náčelníků druhů vojsk, které velitel armádního sboru potřebuje při organizaci součinnosti;
- stanoviště v terénu, na kterých bude součinnost organizována;
- dobu příjezdu velitele armádního sboru a jeho skupiny na každé stanoviště a časový rozsah činnosti na určených stanovištích;
- hlavní otázky součinnosti, které budou řešeny na každém stanovišti a kdo z podřízených a provádějících velitelů vyšších jednotek a útvarů se zúčastní;
- dobu a místo setkání s účastněnými veliteli a postup při organizaci součinnosti se sousedy.

Stanoviště zvolená pro činnost v terénu musí být připravena a pohotova k příjezdu velitele armádního sboru, což zabezpečuje podle rozkazu náčelníka štábu předem vyslaný důstojník štábu. Obvykle při přímém dotyku s nepřítelem je organizace součinnosti prováděna ze zákopů hlavního pásma obrany vlastních vojsk, s pozorovatelem velitelů praporů a rot prvního sledu. Tato stanoviště určená už v době velitelského průzkumu nařízením náčelníka štábu armádního sboru, jsou zesilována prostředky pro pozorování a spojení.

V prostoru činnosti velitele armádního sboru organizuje štáb předem shromážděně, zajištění a spojení, zpracovává pořadí, v kterém budou účastníci přizváni k veliteli armádního sboru, a řídí regulaci jejich pohybu. Přípravu celé této činnosti řídí předem vyslaný důstojník operačního oddělení štábu armádního sboru.

Dovoluje-li to čas, řeší štáb sboru s velitelem (náčelníky) druhů vojsk před odjezdem velitele sboru do terénu samostatně řadu otázek k organisaci součinnosti a plní tyto úkoly:

- určuje pořadí a způsob spojení mezi divisemi sboru a vyššími jednotkami v každém období boje a také signály pro součinnost a poznávání vlastních vojsk;
- upřesňuje osy postupu druhého sledu a záloh v průběhu boje a pořadí oprav těchto os;
- vypracovává způsob zabezpečení mechanisované divise při zasazení do boje;
- upřesňuje prostory rozmístění VS divisi a určuje způsob přemístění štábu sboru v průběhu boje;
- upřesňuje způsob vyznačení předního okraje fronty vlastnímu letectvu, způsob spojení, stanovení úkolů, udávání cílů, zvláště v průběhu boje a v hloubce nepřátelské obrany;
- spolu s velitelem dělostřelectva, tankového a mechanisovaného vojska, velitelem vyšší letecké jednotky podporující sbor a náčelníkem týlu upřesňuje rozpočty posilových prostředků pro zabezpečení zasazení mechanisované divise do boje a také bojové možnosti, hustoty, úkoly, bojová nařízení a způsob využití dělostřelectva, letectva a tanků.

Současně s touto činností připravuje štáb sboru pro velitele armádního sboru mapy, na kterých musí být uvedeny všechny nejnovější průzkumné údaje a systém nepřátelské obrany; bojové úkoly divisi a sborového dělostřelectva; úkoly plnění ve prospěch sboru armádní dělostřeleckou skupinou a letectvem, bojové úkoly sousedů; dále schema orientačních bodů došlé od štábu armády, tabulku poměru sil. Vypracovává tabulku radiových signálů, signálů pro součinnost, pro udávání cílů a poznávacích signálů. Těmito dokumenty vybaví velitele divisi, velitele (náčelníky) druhů vojsk a týlu.

b) Činnost velitele armádního sboru a jeho štábu v terénu

Organisace součinnosti v terénu začíná určením jednotné orientace. V terénu se upřesní uskupení sil a prostředků nepřítele, učlenění do hloubky jeho hlavního pásma obrany a každého postavení a také palebný systém. Poté upřesňuje velitel sboru v terénu celkový bojový úkol sboru, seznamuje velitele se zámyslem boje a s plněním všeobecného úkolu po obdobích boje; upřesňuje pásma útoku, úseky průlomu a úkoly pěších divisi, úkoly posilových prostředků a způsoby jejich splnění; informuje o úkolech sousedů a pořadí zasazení vyšších jednotek rychlé skupiny armády nebo frontu (působí-li v pásmu sboru) a o zabezpečení jejího zasazení.

Součinnost je včas organisována v údobích boje na celou hloubku bojového úkolu sboru. V každém období je zahrnuta bojová činnost všech druhů vojsk provádějících součinnost.

Nejpodrobněji je součinnost organisována do splnění bližšího úkolu (do viditelné hloubky).

Organisace a plánování součinnosti ve sboru je prováděno podle následujících údobí boje:

- do zahájení dělostřelecké a letecké přípravy (konec přípravného období);
- dělostřelecká a letecká příprava útoku;
- útok a plnění bližšího úkolu sboru, t. j. ovládnutí hlavního obranného pásma, t. j. překonání hloubky pět, sedm a až deset km s rozdrčením nepřátelských sil bránících hlavní pásmo obrany.

Při organisaci součinnosti v terénu musí velitel sboru přesně určit podle uvedených údobí obsah bojové činnosti vyšších jednotek a útvarů sboru a také posilových a podpůrných útvarů a vyšších jednotek všech druhů vojsk. Velitel sboru postupně v každém údobí boje důkladně slaďuje bojovou činnost podřízených a podpůrných vyšších jednotek a útvarů všech druhů vojsk. Všichni velitelé podřízených a podpůrných vyšších jednotek a útvarů musí přesně znát úkol sboru v každém údobí boje a z něho vyplývající úkol v bojové součinnosti na určitých čarách nebo v určené době. Nutno ještě zdůraznit, že

součinnost vojsk organisuje velitel, v našem případě velitel armádního sboru; on je povinen řešit všechny hlavní otázky součinnosti osobně. Proto je povinen dávat úkoly, uvést je v soulad co do času, místa a cílů a postupně je řešit po obdobích boje, ne kladením otázek účastníkům, jak se to často chybně ještě děje, nýbrž ukládáním a ukazováním úkolů přímo v terénu. Při tom nesmí být opomínáno správné sladění činnosti vojsk co do času místa a cílů.

Účastníci součinnosti si musí počínat iniciativně, t. j. dávat návrhy. Velitel sboru je povinen případné nesprávné návrhy velitelů (náčelníků) opravovat. Zvláště důkladně musí být propracována součinnost se sousedy na celou hloubku boje a otázky zabezpečení styků (po stránce postupu pěchoty a tanků, dělostřelecké, ženijní, postupu záloh na stycích atd.).

Pro činnost armádního sboru vydá velitel podřízeným a podpůrným vyšším jednotkám a útvarům tyto pokyny pro součinnost v přípravném období (t. j. do zahájení dělostřelecké a letecké přípravy):

- dobu a pořadí přeskupení, vystřídání a zaujetí východiště útoku vojsky s upřesněním přímo v terénu — bojové sestavy pěchoty, palebných postavení dělostřelectva, vyčkávacích postavení a východiště tanků přímé podpory pěchoty;
- rozsah, pořadí a lhůty pohotovosti prací ženijního zabezpečení východiště útoku, ženijní síly a prostředky, určené pro pomoc a řízení ženijních prací pěchoty, dělostřelectva a tanků;
- pořadí a ochranu dělostřelectvem a letectvem, vystřídání, přípravy a zaujetí východiště útoku vojsky;
- dobu, místo a úkoly průzkumu bojem, síly a prostředky určené na jeho provedení a jeho dělostřelecké a letecké zabezpečení (je-li tento úkol dán armádou);
- úkoly dělostřelectvu a letectvu k zabránění nepříteli v provádění obranných prací, k umlčení jeho záloh, k zničení obranných zařízení, protitankových a protipěchotních zátarasů do zahájení boje;
- dobu, počet a způsob vytvoření průchodů v ženijních zátarasech vlastních i nepříteli a také pořadí a způsob ochrany těchto prací;
- opatření k zmaření nepřátelského průzkumu bojem a protipřípravy nepříteli a činnost při jejich provedení nepřitelem;
- složení a počet úderných skupin (jsou-li tvořeny);
- kdo a v jaké síle připraví předsunutý oddíl a jeho zesílení v průběhu boje, co se mu přidělí z posilových prostředků na podporu předsunutých oddílů;
- způsob zastírání dýmem při zaujetí východiště (když je toho třeba) a j.

Po upřesnění činnosti vojsk v terénu v přípravném období určuje velitel sboru obsah součinnosti v období dělostřelecké a letecké přípravy útoku.

V daném období boje přísluší hlavní úloha dělostřelectvu a letectvu, kterým musí pomáhat všechny ostatní druhy vojsk.

Při organisaci součinnosti v tomto období dává velitel sboru následující základní pokyny vojskům:

- pěchotě — dobu a trvání vedení palby pěších zbraní v době dělostřelecké přípravy; čáru, z které pěchota vyráží na zteč;
- tankům a samohybným dělům přímé podpory pěchoty — dobu a způsob zaujetí východiště; dobu (signál k vyrazení z východiště a způsob jejich postupu bojovou sestavou pěchoty);
- dělostřelectvu — trvání a způsob dělostřelecké přípravy útoku, co a kde bořit, ničit a umlčet ze zakrytých palebných postavení a děly pro přímou střelbu; jak využít dělostřelectva a minometů druhých sledů a protitankových záloh; na jaké cíle bude veden úder letectva a jak má s ním být prováděna součinnost; signály přechodu z přípravy útoku k podpoře útoku;

- letectvu — úseky přeletu čáry fronty; úkoly v období dělostřelecké přípravy: co a kde bořit, zničit a umlčet, způsoby vzájemného udávání cílů s dělostřelectvem, pěchotou, tanky;
- ženijnímu vojsku — způsob vytvoření průchodů v zátarasech nepřítele (nejdou-li vytvořeny předem); organisace pořádkové a regulační služby na průchodech v zátarasech pro propouštění vojsk;
- použití zadýmování — velitel sboru určuje, na kterých čarách, odekdy a dokdy, na či rozkaz (signál) budou vypuštěny dýmové clony k zastření vyrazení pěchoty a tanků do útoku;
- pro PLO — které prostory chránit protiletadlovým dělostřelectvem;
- pro PTO — umístění protitankové zálohy a pravděpodobný směr jejího postupu;
- pro velení vojskům — rozmístění VS a pozorovatelů velitele sboru a velitelů divisi ve východišti útoku a organizaci spojení.

Zteč a plnění bližšího úkolu armádního sboru

Vedoucí úloha v tomto údobí patří pěchotě a tankům přímé podpory pěchoty, kterým musí všechny druhy vojsk poskytovat všestrannou pomoc k rychlému překonání všech postavení hlavního pásma nepřátelské obrany.

- Při organisaci součinnosti v tomto údobí boje dává velitel sboru tyto pokyny:
- pěchotě — signály pohotovosti ke zteči a k zahájení postupu na zteč; určí nepřátelské uzly odporu, které je třeba obcházet a blokovat; organisace pomoci tankům při překonávání zátarasů a v umlčování protitankových děl nepřítele; které prostory (čáry) a jak mají být opevněny; způsob zabezpečení křídel a styků; směr a způsob postupu druhých sledů divisi (je-li třeba i pluků); pravděpodobné čáry zasazení druhých sledů a zabezpečení jejich činnosti prvními sledy; pravděpodobné čáry a směry nepřátelských protiútoků a opatření k jejich odražení;
 - tankům a samohybným dělům pěchoty — směry a objekty činnosti tanků a samohybných děl, kde a kolik průchodů v nepřátelských zátarasech musí být pro ně vytvořeno; jaký počet tanků bude určen k zajištění dobytého terénu; z kterých směrů, na kterých čarách a jaké síly nepřátelských tanků a pěchoty mohou provádět protiútoky, jakých sil je třeba k jejich odražení; jaké síly a kdy mají být v pohotovosti k společné činnosti s druhým sledem sboru, směry a způsob postupu tankové zálohy (je-li vytvořena);
 - dělostřelectvu — určí metodu a hloubku podpory zteče pěchoty a tanků; první čáru palebného valu nebo postupného soustředění palby; na jaké objekty má být provedena soustředěná palba v systému palebného valu; objekty a čáry, na které mají být připraveny přehradné palby ke zmaření protiútoků a přísunu nepřátelských záloh; způsob zabezpečení zasazení druhého sledu, které objekty mají být oslepeny a jak umlčet dělostřelectvo a minomety nepřítele; jakým počtem dělostřelectva a jak budou zabezpečena křídla a styky a v čem bude záležet součinnost s dělostřelectvem sousedů; kolik a které dělostřelectvo bude určeno pro přímou střelbu a jako děla doprovodu pěchoty a tanků a k zajištění dobytého terénu; kdy a které dělostřelectvo a komu se podřizuje; pořadí přemísťování dělostřelectva;
 - letectvu — způsob doprovodu útoku pěchoty a tanků bitevním letectvem a ochrana bojové sestavy stíhacím letectvem; úkoly pro umlčování silných uzlů odporu, záloh a dělostřelectva nepřítele, úkoly k zmaření přísunu jeho záloh z hloubky a obsazení obranných postavení; úkoly k odražení protiútoků tanků a pěchoty nepřítele; jakými silami a z které čáry podporovat zasazení do boje a činnost druhých sledů; způsob součinnosti s dělostřelectvem při úderech proti společným objektům;
 - ženijnímu vojsku — pořadí a způsob propouštění vojsk průchody ve vlastních i nepřátelských zátarasech; kde a které osy mají být upraveny pro divise a dělostřelectvo; které prostory nutno odminovat pro palebná postavení dělostřelectva; jaké síly

a prostředky a na či rozkaz určit k zajištění dobytých postavení a k zabezpečení křídel; kdy, kde a jak upravovat VS a velitelské pozorovatelný v průběhu boje;

- pro využití zadýmování a plamenometných prostředků — kde, kdy a jakými silami budou vytvořeny dýmové clony v průběhu útoku, způsob zabezpečení postupu dýmovými clonami a zasazení do boje druhých sledů; sladění vytvoření dýmových clon s činností sousedů; využití plamenometných jednotek k zajištění dobytých postavení;
- pro protiletectvou obranu — způsob ochrany vojsk v průběhu útoku;
- pro protitankovou obranu — jaká postavení obsazuje protitanková záloha v průběhu útoku; na kterých směrech má být v průběhu boje připraveno všemi druhy vojsk odrazení tankových protiútoků nepřítele;
- pro velení a spojení — pořadí přemísťování VS a pozorovatelem velitelů vyšších jednotek a druhů vojsk v průběhu útoku, jejich vzájemné spojení při přemísťování; které směry, které průchody v minových polích, a které trasy zákopů a spojovacích zákopů jsou určeny k uložení spojovacích linek pěchoty a dělostřelectva a jakým způsobem.

Organisace součinnosti k zabezpečení zasazení MD do boje

Velitel AS musí upřesnit řadu opatření týkajících se organisace součinnosti v souladu se svým rozhodnutím, sladit úsilí pěších divisí prvního sledu AS s činností MD, která je zasazována do boje.

Tato součinnost obsahuje tyto otázky:

- upřesnění úkolů AS a MD podle údobí boje;
- upřesnění sestavy AS a MD;
- upřesnění terénních čar a objektů, kterých se musí zmocnit pěší divise k zabezpečení zasazení MD a k ochraně jejich boků;
- určit síly a prostředky AS na ohrožené směry k odrazení možných protiútoků záloh nepřítele;
- upřesnit plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do boje to jest: jaké dělostřelectvo a z jakých palebných postavení bude MD podporovat; na které prostory připraví palby; způsoby vyžadování palby a udávání cílů; osu přesunu a čáru rozvinutí protitankové zálohy;
- upřesnit způsob protiletectvé obrany MD palbou protiletadlového dělostřelectva;
- zabezpečit osy zasazení MD do boje, způsob jejich ženijní úpravy a určit dobu provolnění;
- stanovit místa VS a VP před zasazením a způsob přemísťování orgánů velení v průběhu boje;
- určit prostory rozmístění týlu MD a stanovit přísunové a odsunové cesty.

Předvídat podrobnosti součinnosti pěších divisí na čáře rozvinutí MD je velmi těžké protože se k momentu zasazení do boje může situace velmi změnit. Proto při organisaci součinnosti jsou řešeny otázky sladění úsilí vojsk v hrubých rysech a v průběhu boje jsou pak upřesňovány.

Při této organisaci musí velitel AS řešit tyto otázky:

S velitelem dělostřelectva:

- umlčení a ničení soustředěnou palbou nezničených a nově ožvlých ohnisek odporu nepřítele a jeho protitankových prostředků na čáře rozvinutí;
- zabránění postřelování bojové sestavy MD boční nepřátelskou palbou;
- zabránění přísunu záloh nepřítele;
- odrazení protiútoků nepřítele, zvláště jeho tankových jednotek;
- oslepení nepřátelských pozorovatelů vytvořením dýmových clon na jednotlivých úsecích;
- podporu činnosti předsunutých oddílů a hlavních sil MD postupným palebným soustředěním;

- protiletdeckou obranu při průchodu MD bojovou sestavou pěších divisí a při rozvíjení MD.

S velitelem jednotky bitevního letectva:

- zabezpečení letectvem postupu MD z výchozího prostoru na čáru rozvinutí a zasazení do boje;
- určení ohnisek odporu nepřítele, která mohou klást odpor při zasazení MD;
- určit prostory rozmístění palebných postavení nepřátelského dělostřelectva;
- prostory možných záloh, které mohou přejít k protiútokům v době zasazení MD;
- určit signály součinnosti a vzájemného poznávání pozemních vojsk a letectva;
- způsob udržování nepřetržitého spojení mezi představitelem bitevního letectva a štábu AS.

S ženíjním náčelníkem sboru:

- odstranění zátarasů a zřízení průchodů v zátarasech v pásmu postupu MD;
- poskytnutí pomoci automobilní dopravě při zdolávání obtížných úseků v terénu;
- položení zátarasů na pravděpodobných směrech protiútoků nepřítele.

Od svého štábu musí velitel sboru vyžadovat:

- zabezpečení postupu MD z výchozího prostoru na čáru rozvinutí;
- organizaci průzkumu a získávání zpráv o nepříteli a terénu v hloubce obrany v zájmu zabezpečení zasazení a činnosti MD;
- zabezpečení spojení na celou hloubku úkolu AS;
- regulaci postupu na osách postupu a organizaci pořádkové služby;
- organizaci kontrol uskutečňování všech opatření k zabezpečení zasazení MD do boje.

Plnění dalšího úkolu sboru

Jsou-li v prvních údobích boje zpracovány otázky součinnosti do nejmenších podrobností, určuje velitel pro další údobí předem základy součinnosti vyšších jednotek a druhů vojsk jen v hrubých rysech.

Tyto základy v jejich celkové formě musí předvídat součinnost divisí prvního a druhého sledu při dobývání druhého pásma nepřátelské obrany, součinnost rychlých před-sunutých oddílů a pěších vyšších jednotek s letectvem a dalekonosným dělostřelectvem při ovládnutí druhého obranného pásma z chodu, organizaci průlomu druhého pásma, nebude-li ovládnuto z chodu, součinnost vyšších jednotek a jednotek pěšího sboru s rychlou skupinou armády nebo frontu, organizaci pronásledování při ústupu nepřítele.

Při vydávání pokynů pro součinnost musí velitel sboru věnovat pozornost: organizaci spolehlivého a nepřetržitého spojení a zvláště radiového spojení; ustanovení jednotného systému signálů pro součinnost; ustanovení prostého a přesného systému udávání cílů mezi druhy vojsk; pevné znalosti signálů označení předního okraje pro naše letectvo jednotkami předního sledu.

Plnění pokynů vševojskových velitelů, jsou pečotní, dělostřelečtí, tankoví a ženíjní velitelé povinni

- znát úkoly, směry a objekty činnosti jednotek, s kterými provádějí součinnost; jejich VS a VP;
- sladit v terénu svou činnost co do cíle, místa a času; určit vzájemné pozorování, spojení, způsoby udávání cílů a upřesnit smluvené signály; musí mít společné orientační schéma a jednotné číslování cílů;
- sladit svoji činnost s podpůrným letectvem;
- znát rozmístění bojových sestav sousedů, úkoly a směry jejich činnosti;
- organizovat nepřetržitou vzájemnou podporu v průběhu boje, zvláště při útoku, zasazení záloh divisí do boje a při odražení nepřátelského protiútoků;
- upřesnit způsob změny podřízenosti dělostřelectva a shromaždiště tanků.

K zabezpečení součinnosti jsou vševojsková (pěchotní) a dělostřelecká velitelská stanoviště a pozorovatelné rozmístovány co možná společně a při odděleném rozmístění je vytvářeno mezi nimi spolehlivé spojení radiem a telefonicky.

Vypracování dokumentů součinnosti

Pokyny pro součinnost jsou vypracovány podle rázu boje a času ve formě plánových tabulek boje, orientačních náčrtů nebo poznámek na mapě a v polním zápisníku.

Po skončení činnosti v terénu upřesňují náčelník štábu sboru a velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb celkový plán boje a také dílčí plány druhů vojsk a pod řízením náčelníka štábu sestavují plánovou tabulku boje, orientační náčrt a tabulku signálů. Plánová tabulka je hlavním dokumentem plánování součinnosti druhů vojsk, vyšších jednotek (útvárů) bojové sestavy a se sousedy. Hlavním materiálem pro vypracování této tabulky je rozhodnutí velitele, jeho pokyny v terénu a výpis z plánové tabulky boje armády. Plánová tabulka je vypracována podle údobí boje. Je v ní uveden způsob a pořadí činnosti druhů vojsk podle údobí boje, způsob přemísťování dělostřelectva v každém údobí, signály součinnosti, udávání cílů a poznávání mezi pěchotou, tanky, dělostřelectvem a zvláště mezi letectvem a dělostřelectvem.

K technickému zpracování (k provedení zápisu) používá náčelník štábu zpravidla důstojníka operačního oddělení, obvyklejše toho, který se zúčastnil organizace součinnosti v terénu.

Před zahájením zpracování plánové tabulky boje vyplní náčelník štábu ty sloupce tabulky, které se týkají divisí, a zaznamenává do této tabulky všechny potřebné údaje z plánové tabulky boje armády.

Po příchodu náčelníků druhů vojsk a služeb vysvětlí náčelník štábu všem způsob činnosti divisí v každém údobí a vyžaduje od každého z náčelníků upřesnění úkolů divisí na základě rozhodnutí a pokynů velitele sboru pro to nebo jiné údobí boje.

Náčelník štábu vyplní sloupce tabulky tak, že sladí činnost velitelů druhů vojsk a služeb s činností divisí, a je-li třeba, upřesní jejich formulaci. Nejvýhodnější methodou zpracování plánové tabulky boje je postupně ji vypracovat podle údobí boje a v každém údobí ji vypracovat odděleně pro činnost divisí, dále dělostřelectva, tanků, letectva, záloh, ženijního vojska a zádymovacích prostředků.

Zpracováním plánové tabulky boje není skončena práce štábu při organizaci součinnosti. Generalissimus Stalin učí, že sestavování plánu je teprve začátkem práce, ale skutečné řízení plánování se rozvíjí zvláště po zpracování plánu. Proto součinnost je nepřetržitě upřeshňována získáváním nových údajů o nepříteli. Štáb sboru musí přímo u vojsk zkontrolovat organizaci celého systému signálů a ukazování cílů a také pohotovost všech signalizačních prostředků.

5. Závěr

Organisace součinnosti má ve všech údobích útočného boje přímý vliv na úspěch boje.

Správně zvolený směr hlavního úderu a soustředění převahy sil a prostředků na něm mohou vést k úplnému vítězství nad nepřítelem jen tehdy, podaří-li se, sjednotit činnost vojsk a zaměřit jejich spojená úsilí k jednomu cíli — k nejlepšímu splnění stanoveného bojového úkolu.

Válečné zkušenosti svědčí o tom, že nesladěná, necílevědomá činnost vojsk neměla nikdy úspěch, i když vojska měla početní převahu nad nepřítelem. Naopak, nepřítel sám je ničil po částech, využívaje stejné zásady vytvoření převahy sil na rozhodujícím směru. „Vítězí ne počet, ale umění“, učil Suvorov. Tato zásada nepozbyla významu ani v dnešní době. Přesná organisace součinnosti vojsk v soudobém boji — tento základ suvorovského „umění“, je základem umění velení vojskům.

Soudruh Stalin v letech Veliké vlastenecké války vyžadoval od vševojskových velitelů: „Dokonale prostudovat součinnost druhů vojsk, stát se mistry řízení vojsk, ukázat celému světu, že Rudá armáda je schopna splnit své velké osvoboditelské poslání.“

Soustředění různých druhů vojsk a prostředků bojové techniky na rozhodujícím směru velice komplikuje organizaci součinnosti. V soudobém vševojskovém boji může dovedně organisovat součinnost vojsk jen ten velitel, který zná taktiku všech druhů vojsk, který si hluboce osvojil nejnovější vojenskou techniku a který ji umí správně využít. Vševojskový velitel (velitel PD, AS) musí vždy jednat jako vševojskový velitel a ne jako vyšší pěchotní velitel.

Nezáleží na tom, z kterého druhu vojsk dosáhl funkce vševojskového velitele, musí dokonale znát všechny druhy vojsk, aby mohl úspěšně řešit úkoly organizace vševojskového boje.

O NĚKTERÝCH OTÁZKÁCH ORGANISACE SOUČINNOSTI MEZI ARMÁDNÍ RYCHLOU SKUPINOU A MECHANISOVANÝMI DIVISEMI PRVNÍHO SLEDU ARMÁDY

Škpt. tank. Zdeněk Knop

Poznámka redakce: Vojenská mysl otiskuje práci škpt. Knopa, která se zabývá velmi aktuálními otázkami součinnosti, v nichž se vyskytuje stále ještě mnoho nejasností a v nichž se proto také často dopouštějí velitelé a štáby chyb.

Ani práce škpt. Knopa nevyčerpává uvedenou tematiku. Je však vhodným podkladem pro rozvinutí diskuse, k níž redakce vyzývá čtenáře Vojenské mysli. Zejména je třeba uvážit úlohu velitele armády a velitelů sborů při organizaci součinnosti mezi ARS a armádními sbory prvního sledu armády.

Hlavním cílem soudobých útočných operací je úplné rozdrčení nepřítele. Toho se dosahuje

- jeho zničením mohutnou palbou všech prostředků,
 - úderem do celé hloubky obrany a současným pohybem celé bojové sestavy kupředu s nepřetržitým zesilováním úderu a zvyšováním tempa útoku, zakončeným obklíčením nebo nepřetržitým pronásledováním nepřítele do jeho úplného zničení nebo zajetí.
- Jedním z nejdůležitějších činitelů, kteří určují možnost uskutečnit uvedené charakteristické znaky, jsou tankové a mechanisované vyšší jednotky, jimiž je soudobá vševojsková armáda vybavena a podle potřeby ještě zesilována.

Cílem armádní útočné operace obvykle je rozdrčení nepřítele rozdrobením nepřátelské obranné sestavy na izolované části, jejich obklíčením a ničením.

Armádní útočná operace se zpravidla dělí na tato období:

- na přípravné období,
- na průlom a zničení nepřítele v jeho taktické hloubce obrany a rozvinutí průlomu rychlou skupinou a druhým sledem armády s cílem obklíčit a zničit hlavní nepřátelské uskupení v součinnosti s vojsky sousední armády a zničit nepřátelské operační zálohy přicházející na pomoc obklíčovanému nepřátelskému uskupení. Tankové a mechanisované jednotky jsou jedním z nejdůležitějších prostředků k uskutečnění tohoto cíle.

Při průlomu taktické hloubky obrany bojují tankové a mechanisované jednotky vesměs v sestavě nebo v těsné součinnosti s vyššími vševojskovými jednotkami.

Při rozvinutí průlomu v operační hloubce nepřátelské obrany bojují tankové a mechanisované jednotky v sestavě rychlých skupin, bez těsné taktické součinnosti s hlavními silami armády a jsou odkázány ve značné míře samy na sebe.

Proto je povinností velitele a štábu armády učinit všechna opatření, která usnadní činnost armádní rychlé skupiny (ARS). Musí ji tudíž zabezpečit tak, aby bojová síla jejich jednotek nebyla opotřebována dříve, než pronikne do operační hloubky, ke již s plným a bezprostředním zabezpečením prostředky hlavních sil armády počítat nemůže.

Správná volba doby zasazení ARS do průlomu je jednou z nejvážnějších, přitom jednou z nejsložitějších otázek. To vyžaduje od velitele a štábu armády, velitelů a štábů armádních sborů a od jednotek v dotyku s nepřítelem zaměřit všechno úsilí k tomu, aby zasazení ARS do průlomu bylo co možná nejrychlejší a bez zbytečného rozvíjení hlavních sil ARS.

Vyžaduje to tedy dokonalé přípravy a dobré organizace součinnosti sborů a divísi prvního sledu armády s ARS jak v přípravném období operace, tak i před samým zasazením ARS.

I. Zasazení ARS

a) Doba zasazení ARS závisí hlavně

- na cíli útočné operace a úloze ARS při jeho plnění,
- na hloubce obrany nepřítele, jejím obsazení, ženijním vybudování a celkové její odolnosti,
- na síle a hustotě prostředků a tím na průbojné schopnosti prvního sledu armády.

Nejpravděpodobnější a nejčastější bude případ, kdy k zasazení ARS dojde až zrána druhého dne operace. Jak známe dnešní americkou obranu, nelze počítat s průlomem taktické hloubky obrany (t. j. i s postavením sborových záloh) dříve než koncem prvního dne operace. Znamená to tedy, že k zasazení ARS může dojít nejdříve zrána druhého dne operace. Při slabě vybudované nepřátelské obraně a nemá-li nepřítel předem obsazeno pásmo sborových záloh, může dojít k zasazení ARS již ke konci prvního dne operace, aby její jednotky spolu s MD urychlily průlom pásma sborových záloh nepřítele. Nepodaří-li se armádním sborům prvního sledu armády vytvořit předpokládané podmínky pro zasazení ARS během prvního dne operace, musí je vytvořit na začátku druhého dne operace, ovládnutím čáry pro zasazení ARS.

To však nevylučuje možnost zasadit ARS, i když nejsou zcela vytvořeny požadované podmínky. Tu právě záleží na veliteli armády, aby správně zhodnotil situaci a přijal řešení ji odpovídající. Je tu totiž dvojí nebezpečí:

- předčasným zasazením ARS může způsobit, že jednotky ARS utrpí značné ztráty ještě dříve, než začnou plnit svůj hlavní úkol, t. j. činnost v operační hloubce,
- opožděným zasazením ARS dává nepříteli možnost, aby včas obsadil další obranná postavení v hloubce svými operačními zálohami a tím značně ztížil anebo i vůbec znemožnil rozvinutí operace do hloubky. V obou případech dojde k zpomalení tempa operace a může se stát, že operace nedosáhne plánovaného cíle.

Vidíme tedy, že volba správného okamžiku zasazení ARS do průlomu je otázka velmi vážná a vyžaduje od velitele armády dokonalou znalost situace na frontě, znalost nepřátelských možností manévru zálohami co do místa i času, a vyžaduje dále od velitele armády soustředit veškeré úsilí na to, aby byly co nejrychleji zdolány odpory bránící v postupu mechanisovaným divisím, kde má vejít ARS do průlomu.

b) Požadavky na tempo mechanisovaných divisí

Průlom taktické hloubky nepřátelské obrany provádějí pěší a mechanisované divise prvního sledu armády.

Na tempu průlomu závisí zpravidla úspěch celé armádní operace. Dnes zpravidla kládeme požadavek, aby první sled armády prolomil již prvního dne operace celou taktickou hloubku nepřátelské obrany, dokonale zničil nebo vyřadil bránícího se tam nepřítele a vytvořil tak příznivé podmínky pro zasazení jednotek k rozvíjení úspěchu do hloubky, t. j. ARS a druhého sledu armády.

Splnění tohoto požadavku předpokládá vysokou morální a bojovou zdatnost prolomujících jednotek a mistrovské ovládnutí způsobů řízení vojsk veliteli všech stupňů i za nejsložitějších podmínek.

Proč chceme, aby bylo tempo průlomu taktické hloubky co nejvyšší?

Naši snahou bude včasným zasazením rychlých skupin předejít nepřátelské operační zálohy a nedovolit nepříteli vytvořit si podmínky pro provedení protiúderu nebo se zachytit na předem připravených obranných čarách.

V široce založené armádní (frontové) operaci je nepřítel zpravidla teprve v odpoledních hodinách prvního dne operace s to odhalit náš směr hlavního úderu.

Podáří-li se mu to, bude se snažit do večera náš postup na hlavním směru zastavit a během noci přisunout své bližší operační zálohy na nejhroženější směr, aby ráno protiúderem odřezal, obklíčil a zničil naše proniklé jednotky.

Proto je třeba

- zničit již prvního dne operace nepřítele v celé jeho taktické hloubce i jeho taktické zálohy a nedovolit mu organisovaný odchod na třetí pásmo obrany;
- leteckými údery a palbami dalekonosného dělostřelectva ochromit jeho bližší operační zálohy a nedovolit jim přijít včas k místu průlomu;
- včasným zasazením rychlých skupin předejít nepřátelské hlubší operační zálohy a zabránit jim v obsazení a organisování obrany na dalších obranných postaveních v hloubce. Splnění tohoto třetího požadavku závisí na splnění prvních dvou.

Dalším požadavkem, který v zájmu účinného zasazení ARS klademe na první sled armády je, aby jednotky prvního sledu armády aktivní, smělou a rozhodnou činností i v noci zaměstnávaly nepřítele tak, aby neměl naprosto čas organisovat ustupující jednotky a novou obranu na čarách pro něho výhodných. Dále je třeba zabránit nepříteli v pokusech o vyvedení svých jednotek z boje a po reorganisaci jejich zasazení na nové obranné čáře.

Musí tedy jednotky prvního sledu armády

- neustále udržovat dotyk s nepřítelem,
- dále — i v noci — vyčerpávat jeho síly.

Podaří-li se nepříteli vyvést své jednotky organisovaně na pásmo sborových a armádních záloh a zabránit našim úderům na jeho zálohy, znamená to, že se nepříteli podařilo zabránit nám v dosažení plného úspěchu, neboť nás donutil k organisování nového průlomu.

Na vysokém tempu a mistrovském řízení a provádění bojové činnosti vojsk prvního sledu armády závisí tedy úspěch celé armádní útočné operace.

c) Činnost mechanisovaných divisí s cílem vytvořit podmínky pro zasazení ARS.

Z jednotek prvního sledu armády budou zejména mechanisované divise vytvářet podmínky pro zasazení ARS.

Co rozumíme „podmínkami pro zasazení ARS“?

Je to především

- splnění úkolu ovládnutí čáry plánovaného zasazení ARS jednotkami prvního sledu armády (t. j. především mechanisovanými divisemi),
- vytvoření dostatečně širokého průlomu v celé taktické hloubce obrany nepřítele,
- ochrana jednotek ARS před účinky pozemních a leteckých sil, které by mohly ohrožovat svou palbou postup ARS v určeném pásmu,
- vytvoření podmínek, umožňujících rychlý a plynulý průchod jednotek ARS bojovou sestavou armádních sborů, které provedly průlom. Jsou to: obnova a zřízení komunikací, odminování pochodových os a terénu, organizace regulační služby, včasné uvolnění komunikací potřebných pro přesun ARS z výchozího prostoru na čáru zasazení a likvidace zbylých ohnisek odporu nepřítele na osách postupu ARS.

Kromě toho musí mechanisované divise mít uspořádanu svou bojovou sestavu tak, aby se mohly co nejrychleji připojit k postupující ARS a rozvíjet dosažený úspěch do hloubky. To znamená, že velitelé MD musí mít připraveny jednotky pro sestavení předsunutých oddílů, které, využívající postupu ARS, pronikají po stranách do operační hloubky a udržují tak souvislost fronty ARS s hlavními silami armády a zabezpečují boky a týl ARS před odřezáním od hlavních sil armády možným nepřátelským zásahem do prostoru mezi ARS a hlavní silou armády.

Vidíme tedy, že na činnosti MD závisí do značné míry otázka úspěšného zasazení ARS a její činnosti hned po překročení jednotek prvního sledu armády.

Všimněme si nyní stručně údobí činnosti mechanisovaných divisí prvního sledu armády, v němž tyto přímo vytvářejí podmínky pro zasazení ARS, t. j. údobí průlomu pásma sborových záloh. Mechanisované divise budou zpravidla zasazeny na tom směru, na němž je předvídáno zasazení ARS. Vyplývá to ze snahy co nejrychleji prolomit pásmo sborových záloh z oněch důvodů, o nichž byla řeč v předcházející stati.

Jakmile mechanisované divise spolu s pěšími divisemi prolomí postavení divišních záloh, vysílají velitelé mechanisovaných divisí silné předsunuté oddíly. Jejich úkolem je předejít nepříteli, vklínit se do pásma sborových záloh a nedovolit nepřátelským jednotkám klást organisovaný odpor v připraveném obranném postavení.

Za předsunutými oddíly rychle postupují hlavní síly, ničí zbylé odpory a po krátkém dělostřeleckém a případně leteckém přepadu prolomují druhé pásmo obrany z chodu. Při tom plně využívají úspěšné činnosti předsunutých oddílů.

Nepodařilo-li se předsunutým oddílům vniknout do pásma sborových záloh, využívají velitelé mechanisovaných divisí zpráv získaných předsunutými oddíly o rozložení nepřátelských jednotek a palebných prostředků k tomu, aby určili nejvhodnější pásmo a směr průlomu pásma sborových záloh.

Takto prováděný průlom vyžaduje ovšem další přípravy podle hodnoty nepřátelské obrany — 2 až 4 hodiny. Zpravidla má znaky útoku na nepříteli, který spěšně přešel do obrany. Mechanisované divise sborů prvního sledu armády provádějí zpravidla průlom v těsné vzájemné součinnosti, aby na dostatečně široké frontě vytvořily podmínky pro zasažení ARS. Mohou tak, za předpokladu, že každá z nich prolomuje v pásmu 2 až 3 km širokém a rozšiřuje úspěch do stran, vytvořit hrdlo široké 5 až 8 km, což odpovídá potřebám ARS.

V průběhu další bojové činnosti rozvíjejí mechanisované divise průlom především do hloubky. Rozšiřování hrdla průlomu bude zpravidla úkolem předsunutých oddílů pěších divisí. Čím širší je hrdlo, tím bezpečnější je vchod ARS do průlomu, tím méně je ARS ohrožována palbami do boků své sestavy.

Útok mechanisovaných divisí směřuje k tomu, aby čelně prorvaly nepřátelskou obranu a útokem do boků nepřátelské sestavy rozšiřovaly průlom na potřebnou šířku. Podaří-li se jim prolomit a dokonale zničit nepřátelské odpory před sebou i na bocích, hovoříme o „čistém“ průlomu.

Někdy se do okamžiku zasažení ARS nepodaří vytvořit „čistý“ průlom. Je totiž třeba počítat s tím, že se nepřítel bude snažit z méně ohrožených a pasivních úseků stáhnout všechny volné jednotky k místu průlomu, aby zastavil náš postup. Kromě toho použije všech prostředků dělostřelectva, letectva a zejména protitankových zátarasů, aby zamezil rozvíjení průlomu.

Nebude tedy ARS v některých případech vcházet do průlomu, aniž by aspoň částí svých sil v součinnosti s mechanisovanými divisemi nelikvidovala zbytky nepřátelských odporů. Čím méně odporů bude stát v cestě ARS, tím snazší a rychlejší bude provedení jejího zasažení.

Záleží velmi na tom, do jaké míry zničí mechanisované divise nepříteli v prostoru pásma sborových záloh.

II. Organizace zabezpečení zasažení ARS

1. V období plánování a přípravy operace

a) Úkoly velitele a štábu armády:

Zasažení ARS a její zabezpečení organizuje velitel armády již v období příprav celé operace. Ve svém rozhodnutí velitel armády stanoví:

- úkol ARS a směr její činnosti;
- vyčkávací a výchozí prostor a dobu jejich zaujetí;
- čáru zasažení do průlomu;
- osy přesunů do výchozího prostoru a na čáru zasažení;
- čáru, kterou musí sbory prvního sledu armády ovládnout, aby mohla být zasažena ARS;
- úkoly dělostřelectva, letectva, ženijního a chemického vojska k zabezpečení zasažení ARS;
- úkoly a směry postupu armádních sborů k rozšiřování úspěchu dosaženého ARS;

— opatření k materiálně technickému zabezpečení činnosti ARS v hloubce nepřátelské obrany.

Velitel armády musí pak velitelům armádních sborů, v jejichž pásmech ARS bude zasazena, stanovit úkoly k zabezpečení zasazení ARS.

Bude to především stanovení čáry, kterou musí sbory ovládnout, stanovení úkolů sborovému dělostřelectvu, opatření k zabezpečení plynulého přesunu ARS do průlomu, t. j. úprava komunikací sborovými ženijními jednotkami, uvolnění výchozího prostoru ARS jednotkami sborů prvního sledu armády. Dále velitel armády stanoví způsob součinnosti armádních sborů s ARS při rozvíjení úspěchu do operační hloubky nepřátelské obrany. Štáb armády je pak povinen zpracovat plán zabezpečení zasazení ARS do průlomu, v němž přesně stanoví, co, kdy a který armádní sbor (nebo jeho vyšší jednotky) a jednotlivé druhy vojsk jsou povinny učinit, aby zasazení ARS bylo rychlé, plynulé a bez zbytečných ztrát.

b) Úkoly velitele armádního sboru:

Velitel sboru, v jehož pásmu má být zasazena ARS, musí ve svém rozhodnutí pamatovat na řadu opatření, jejichž uskutečnění zabezpečuje mnohdy úspěch celé armádní operace.

Rozhodnutí velitele sboru se nebude v podstatě lišit od rozhodnutí za podmínek, kdy v pásmu sboru není zasazena ARS. Bude však obsahovat několik opatření, která mají zasazení ARS zabezpečit.

Budou to zejména

- organizace úpravy a uvolnění stanovených komunikací pro přesun ARS do průlomu;
- uspořádání bojové sestavy armádního sboru tak, aby ARS ji mohla překročit hladce, plynule a hlavně rychle, tudíž bez zbytečných ztrát na živé síle a bojové technice a aby přitom i překračovaný sbor mohl dále plnit svůj bojový úkol;
- opatření k rychlé likvidaci nenadále se objevivších nepřátelských odporů, které by mohly ohrozit ARS;
- opatření k rychlému rozvíjení úspěchu obchvatným manévrem do boků a týlu nepřátelských jednotek, jejichž sestava byla činností mechanizovaných divísi rozrušena, t. j. stanovení úkolů jednotkám AS, organizace dělostřeleckých palb na nejdůležitější prostory, odkud by nepřítel mohl řídit dělostřelecké palby na postupující ARS, využití letectva a dalekonosného dělostřelectva k zamezení příchodu nepřátelských záloh;
- opatření k vyslání silných předsunutých oddílů, které využívají rychlého postupu ARS pronikají do hloubky a zabezpečují tak ARS s boků a z týlu.

Aby velitelé divísi, v jejichž pásmech ARS bude zasazena, mohli správně zabezpečit její zasazení, musí je velitel armádního sboru seznámit v potřebném rozsahu s organizací zasazení ARS. Tito velitelé musí mít proto úplně jasno,

- kde je výchozí prostor ARS;
- po kterých komunikacích se ARS bude pohybovat při zasazení do průlomu a kdy nejdříve musí být tyto komunikace uvolněny;
- z které čáry bude ARS zasazena;
- v kterém pásmu a na jakém směru bude zasazena;
- kdy zahájí přesun z výchozího prostoru a kdy překročí (projde) sestavu jednotek v dotyku s nepřitelem.

2. V období průlomu taktické hloubky obrany nepřítel

Velitel armády i velitelé armádních sborů prvního sledu armády během průlomu taktické hloubky obrany nepřítel musí pečlivě sledovat bojovou činnost vlastních i nepřátelských jednotek, pohyby a činnost nepřátelských záloh, a podle toho upravovat a upřesňovat opatření připravená k zabezpečení zasazení ARS. Velitel armády musí tedy již

během prvního dne operace zhodnotit průběh bojů na směru hlavního úderu, předvídat možnou činnost nepřítele během noci a druhého dne operace a již v odpoledních hodinách přijmout rozhodnutí na příští den. Podstatnou a řekl bych nejzávažnější částí tohoto rozhodnutí bude právě určení takových úkolů sborům prvního sledu, jejichž splnění zabezpečí včasné, plynulé a rychlé zasazení ARS. Na velitelích armádních sborů pak závisí, aby rozhodnutí velitele armády přenesli do svých jednotek a zejména zabezpečili splnění úkolů těmi jednotkami v jejichž pásmech má ARS vejít do průlomu.

III. Organizace součinnosti mezi ARS a mechanisovanými divisemi

Z toho, co bylo uvedeno v předcházejících statích, vyplývá, že součinnost mezi ARS a mechanisovanými divisemi, v jejichž pásmech útoku ARS bude zasazena, musí být organizována už před zahájením celé operace a v průběhu boje musí pak být upřesňována nebo upravována podle konkrétně se vyvíjející situace.

Podkladem pro organizaci součinnosti mezi ARS a mechanisovanými divisemi jsou rozhodnutí velitelů armády, armádních sborů, mechanisovaných divísi a velitele ARS. Ústředním řídícím a usměrňujícím činitelem v těchto otázkách je velitel armády, ale detailní propracování záležitostí pak na velitelích armádních sborů, mechanisovaných divísi a na veliteli ARS.

Bude proto osobní dohovor součinnosti mezi těmito veliteli velmi důležitou součástí příprav celé armádní útočné operace. Než dojde k dohovoru součinnosti, musí si velitelé připravit zásadní otázky, které při dohovoru nutno řešit.

Velitel ARS

1. musí si ujasnit úkol ARS a úkoly armádních sborů a mechanisovaných divísi, které budou vytvářet podmínky pro zasazení ARS;
2. musí podrobně vyhodnotit nepřítele, s nímž se pravděpodobně střetne při zasazení a během postupu v bližší operační hloubce;
3. musí dokonale prostudovat terén v prostoru předpokládaného zasazení ARS a přijmout řešení jemu odpovídající;
4. musí si uvědomit, v jaké situaci mohou být mechanisované divise v době zasazení ARS do průlomu, t. j. které čáry pravděpodobně dosáhnou;
5. musí určit nejvhodnější sestavu ARS pro zasazení do průlomu, která dovolí i případné změny podle konkrétně se vyvíjející situace;
6. musí si ujasnit podrobně prostorově i časově činnost jednotek ARS i mechanisovaných divísi v době zasazení a během další bojové činnosti ARS v hloubce nepřátelské obrany.

Velitel mechanisované divise

1. musí si naprosto přesně ujasnit každou podrobnost svého úkolu, zejména oněch částí, jejichž splnění má zabezpečit zasazení ARS;
2. musí vyhodnotit pravděpodobnou činnost nepřítele v období boje o druhé pásmo obrany a vytváření podmínek pro zasazení ARS;
3. musí si ujasnit prostorově i časově činnost jednotek ARS před zasazením do průlomu. Bude jej zajímat zejména umístění výchozího prostoru ARS, osy jejího přesunu do výchozího prostoru, čára zasazení, v kterém úseku a na které čáře překročí ARS pravděpodobně sestavu jeho divise, který je hlavní směr činnosti ARS, jak další postup ARS usnadní činnost jednotkám jeho mechanisované divise;
4. musí zhodnotit terén v úseku předpokládaného zasazení ARS a uvědomit si, jaká opatření se zřetelem na terénní zvláštnosti musí učinit k zabezpečení splnění úkolu;
5. musí si ujasnit pravděpodobnou sestavu své divise při boji o druhé pásmo obrany a vypočítat nejnižší nutné tempo postupu během boje o pásmo sborových záloh, aby včas splnil úkol na zabezpečení zasazení ARS.

Je pochopitelné, že při tomto rozboru berou velitelé v úvahu návrhy svých náčelníků štábů, náčelníků oddělení a velitelů a náčelníků druhů vojsk a týlu. Příprava k organizaci

součinnosti musí být hlavním obsahem činnosti velitelů i štábů mechanisovaných divisí a ARS po vydání konečných rozhodnutí velitelů.

Když si velitelé ujasnili všechny potřebné otázky, mohou přikročit k vlastnímu dohovoru součinnosti.

Vzhledem k tomu, že na čáru zasazení ARS nebude zpravidla vidět z pozemních pozorovatelů před předním okrajem hlavního pásma nepřátelské obrany, provádí se dohovor součinnosti podle mapy ve štábu ARS, nebo té mechanisované divise, která má nejpodstatnější podíl na vytváření podmínek pro zasazení ARS.

Dohovoru součinnosti budou přítomni: velitel ARS, velitelé mechanisovaných divisí, jejich náčelníci operačních a zpravodajských oddělení, velitelé a náčelníci druhů vojsk a týlu, zástupci pro technické věci a velitelé pluků. Je třeba, aby byli přítomni též náčelníci operačních oddělení armádních sborů a náčelníci jejich štábů, není-li možná přítomnost některého sborů. Přítomnost některého příslušníka štábu armády (nejlépe z velitelství tankového a mechanisovaného vojska armády) zaručí, že dohovor součinnosti bude bezpečně veden v duchu rozhodnutí velitelé armády.

Velitele armády.

Dohovor součinnosti se provádí formou soustavného probírání všech otázek, které si jednotliví velitelé připravili na základě předchozích úvah.

Velitelé přicházejí k dohovoru součinnosti s jasně promyšleným plánem bojové činnosti svých jednotek v údobí přípravy zasazení ARS a v době samého zasazení ARS.

Ujasní si spolu

- úkoly divisí a ARS podle údobí boje s hlavním zřetelem na zabezpečení ARS,
- systém obrany nepřítele a jeho pravděpodobnou činnost,
- terénní zvláštnosti, které mají vliv na činnost mechanisovaných divisí i ARS,
- sestavu svých jednotek před zasazením ARS,
- čáru, kterou mají mechanisované divise ovládnout k zabezpečení zasazení ARS,
- které jednotky mechanisovaných divisí a ARS budou společně pracovat v okamžiku zasazení ARS,
- cesty, po nichž ARS vjíždí do průlomu,
- jaká opatření a kdy musí mechanisované divise učinit k uvolnění potřebných komunikací pro ARS,
- směr hlavního úderu mechanisovaných divisí a směr postupu ARS,
- v kterých směrech budou útočit jednotlivé pluky mechanisovaných divisí a ARS,
- kde a které průzkumné orgány a předsunuté oddíly ARS překročí sestavu mechanisovaných divisí,
- které dělostřelecké jednotky ze sestavy mechanisovaných divisí budou k dispozici pro zabezpečení zasazení ARS a kde budou mít svá palebná postavení,
- jaké palby musí mít dělostřelectvo naplánováno k zabezpečení zasazení ARS,
- jaké dymové clony nutno připravit k oslepení nepřátelských pozorovatelů,
- kdy a v jakém směru nutno vyslat předsunuté oddíly mechanisovaných divisí,
- potřebu smluvených znamení.

Když si takto spolu uvedené otázky ujasnili a probrali, vyřeší eventuální vzájemné požadavky, které z dohovoru vyplývají.

Dále se dohodnou na způsobu součinnosti průzkumných orgánů ARS s jednotkami mechanisovaných divisí během průlomu taktické hloubky obrany nepřítele. Je bezpodmínečně nutné, aby si ARS svými průzkumnými orgány zabezpečila přímé získávání zpráv zejména o rázu nepřátelské činnosti, jeho bojových prostředcích, které by mohly ohrozit činnost ARS při zasazení, a o komunikacích určených pro její přesun. ARS zpravidla využívá některých komunikací, po nichž byly mechanisované divise zasazeny do boje. Dohodnou se tedy velitelé na tom, jak bude zabezpečena úprava a uvolnění těchto komunikací pro přesun ARS.

Dále se velitelé dohodnou na způsobu dodávání získaných zpráv o nepříteli v průběhu bojové činnosti mechanisovaných divisí a na vzájemném vyslání styčných důstojníků

s radiovými stanicemi. Doplní si eventuálně podle vzniklé potřeby tabulku smluvených znamení.

Je nutné, aby si velitel i příslušníci jejich štábu poznamenali dohovořená opatření do mapy, aby na žádné z nich nezapomněli.

Dohodnutá součinnostní opatření jsou veliteli a štáby upřesňována a doplňována až do zahájení operace podle dodatečně získávaných zpráv o nepříteli. Obdobně tomu bude i během boje divisi prvního sledu armádních sborů a po zasazení mechanisovaných divisí do boje. Tu zejména bude třeba zabezpečit dodávání získaných zpráv o nepříteli a terénu, aby na ně mohlo být ihned reagováno úpravou dohodnutých opatření.

Nejzávažnější doba nastává tehdy, kdy mechanisované divise vedou už boj za splnění požadovaných podmínek pro zasazení ARS, t. j. při boji o pásmo sborových záloh.

Protože k zasazení ARS dochází zpravidla ráno druhého dne operace, bude nutné, aby noci a časných hodin ranních po rozednění bylo využito k upřesnění otázek součinnosti podle konkrétně se vyvinuvší situace.

Tento problém řeší především velitel armády už svým rozhodnutím pro bojovou činnost na druhý den boje, které přijal prvního dne operace. Ráno před zasazením ARS velitel armády toto své rozhodnutí upřesní po krátkém velitelském průzkumu s veliteli armádních sborů a s velitelem ARS a zároveň upřesní opatření pro součinnost.

To spolu s rozhodnutími velitelů armádních sborů pro další boj tohoto dne je podkladem k upřesnění součinnosti mezi ARS a jednotkami mechanisovaných divisí.

Nyní mohou velitelé už konkrétně dohodnout ty otázky, které v přípravném období řešili jen rámcově.

Budou to konkrétní opatření na zničení zbylých ohnisk odporu nepřítele, na vyčištění průlomového pásma, opatření k odražení možných nepřátelských protiútoků, opatření k překonání nepřátelských zátarasů a vzájemná pomoc při zdolávání nepřátelských odporů během postupu ARS.

Velitelé si navzájem přesně v terénu vytyčí útočná pásma a směry útoku svých jednotek, manévry jednotek, palby dělostřelectva a upřesní si místa pro předvídané zásahy letectva.

Je důležité, aby to bylo provedeno v co nejkratší době a nebylo tím zdržováno zasazení ARS a aby dohovořená opatření pronikla až dolů k jednotkám a mohla být uskutečněna. Je proto nutné, aby štáb smrdy již během noci vydal nařízení o způsobu, době a místu dohovoru součinnosti všem zúčastněným velitelům.

V průběhu boje v operační hloubce zůstávají otázky součinnosti mezi mechanisovanými divisemi a ARS stále nejpřednějšími a je nutno jim věnovat náležitou pozornost.

ARS, která svým rychlým postupem vytváří hrot mohutného klínu, vraženého do nepřátelské obranné sestavy, může být velmi nebezpečně ohrožována nepřátelskými údery do boků a týlu. Je tu nebezpečí odříznutí ARS od hlavních sil armády a tím ohrožení úspěchu celé armádní operace.

Zmínil jsem se již o tom, že je nutno udržovat operační souvislost fronty ARS s hlavními silami armády. Zpravidla to budou prakticky provádět mechanisované divise svým rychlým postupem do hloubky nepřátelské obrany. Plní tedy mechanisované divise dvojí úkol: jednak rozšiřují průlom, jednak zabezpečují tyl ARS.

Nejvýhodnější pro ARS bude, budou-li po obou bocích postupovat mechanisované divise. Velitel ARS bude cítit aspoň do určité míry bezpečnost svého týlu a bude moci soustředit svou pozornost hlavně před sebe a na ty nepřátelské zálohy, které mu mohou bránit v postupu vpřed.

V čem bude tedy záležet součinnost v operační hloubce nepřátelské obrany mezi mechanisovanými divisemi a ARS?

Bude to zabezpečení nepřetržité vzájemné informovanosti o situaci svých jednotek a o činnosti nepřítele. Dále se součinnost projeví při ničení těch nepřátelských odporů, které ARS vázala částí svých sil do příchodu mechanisovaných divisí. Tu zpravidla pře-

vezmou zničení nepřítele jednotky mechanisovaných divisí, aby všechny síly ARS byly soustředěny k dalšímu plnění úkolů v hloubce nepřátelské obrany.

Součinnost v operační hloubce nepřátelské obrany nebude moci být ve většině případů upravována osobním stykem velitelů. Vynikne tu úloha styčných důstojníků, kteří budou zprostředkovávat styk a přenášet vzájemné požadavky a návrhy, význam dokonale organizovaného a fungujícího radiového spojení a potřeba bezvadné praktické znalosti osobního používání radia k velení u všech velitelů a příslušníků jejich štábů.

Závěr

Organizace součinnosti, jak nás to učí stalinské vojenské umění, je jedním ze základních činitelů úspěchu v boji i operaci. Sovětská armáda ve Velké vlastenecké válce rozvinula v plné míře otázky organizace součinnosti mezi všemi druhy vojsk, plně je uplatňovala a lze říci, že právě tato okolnost měla značný vliv na výsledek všech operací i bojů.

Známe příklady z Veliké vlastenecké války, kdy mohutné tankové a mechanisované rychlé skupiny byly zasazovány do průlomu za podmínek značně obtížných, mnohdy hrdlem průlomu jen 5 km širokým, a přece zasazení bylo provedeno úspěšně a zabezpečilo rychlé přenesení úderu z taktické hloubky do operační hloubky nepřátelské obrany. Je jisté, že v takových případech hrála přesná organizace součinnosti velmi vážnou, mnohdy rozhodující úlohu.

Pokusil jsem se rozebrat některé otázky organizace součinnosti mezi mechanisovanými divisemi a armádní rychlou skupinou. Je nepochybné, že tyto problémy vyžadují dalšího studia a rozvedení. Čím bezpečněji a dokonaleji je ovládneme, tím lépe a úspěšněji budeme s to zabezpečit úspěch armádní útočné operace.

DĚLOSTŘELECKÉ ZABEZPEČENÍ ZASAZENÍ MD DO PRŮLOMU V ÚTOČNÉM BOJI ARMÁDNÍHO SBORU

Plk. děl. Alois Tomášek

V článku uvedené organizační údaje o jednotkách, zařízeních a materiálu jsou zvozeny jen jako podklady pro nutné výpočty a úvahy a nesouhlasí se skutečnými organizačními počty.

Toto pojednání navazuje na práci plk. pěch. Jána Lipového „Zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji AS“, která byla uveřejněna ve Vojenské mysli čís. 3 1952 a doplňuje ji, pokud jde o dělostřelectvo. Má osvětlit zásady součinnosti dělostřelectva s ostatními vojsky mechanisované divise a dělostřeleckého zabezpečení zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji armádního sboru.

1. Úloha dělostřelectva MD v útočném boji AS

Úspěšné dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu je zárukou včasného dokončení útočného boje sboru. Aby dělostřelectvo MD úspěšně zabezpečilo zasazení MD, musí nepřetržitě podporovat útočící pěchotu a tanky MD hromadnou dělostřeleckou palbou a spolehlivě zabezpečovat její útočnou sestavu proti protiútokům nepřátelských tanků, proti útokům ze vzduchu a proti všem jiným překvapením po celou dobu jejího zasazení.

Tato bojová činnost vyžaduje od dělostřelectva MD značný manévr palbou i pohybem, pravděpodobně i částečná přeskupování reorganisováním některých skupin. Klade značné požadavky na systém velení dělostřelectvu a zásobování střelivem. Vyžaduje včasné předvídání velitelů a štábů dělostřeleckých, aby byly všechny možné přípravy vykonány před zahájením boje a dokončeny co nejrychleji ještě před zasazením MD do boje.

2. Úkoly dělostřelectva při zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Cílem dělostřeleckého zabezpečení při zasazení MD do průlomu je uchovat mechanisované divisi údernou sílu k prolomení postavení divisních záloh a k rozvinutí úspěchu a dále zabezpečovat ji po celou dobu útoku a rozvíjení úspěchu. Rozsah dílčích úkolů bude záviset na situaci, na podmínkách zasazení MD do průlomu, na organizaci a stupni odporu nepřítele, na jeho morální hodnotě, na prostoru zasazení MD, na počtu dělostřelectva a střeliva, které bude k dispozici.

Dělostřelectvo v době před zasazením MD do průlomu chrání ji proti nepřátelskému letectvu, umlčuje nepřátelské dělostřelectvo, aby zabránilo jejím ztrátám při přesunu a rozvinutí a zabezpečuje udržení čáry pro její zasazení.

Jsou-li v prostoru zasazení MD do průlomu neumlčená ohniska odporu a nepřítel tam má organisovaný systém protitankových a protipěchotních paleb, je nutno provést krátkou dělostřeleckou přípravu.

Záleží obvykle z 10minutového až 15 minutového přepadu na umlčení živé síly a palebných prostředků, protitankového systému obrany, pozorovatelů, dělostřeleckých baterií, minometných jednotek a nejbližších záloh před frontou a na křídlech MD. Ukáže-li se, že je to nutné, tento palebný přepad se i opakuje. Bude-li nutné ničit a bořit jednotlivé cíle na předním okraji nepřítele přímou palbou (děl, samohybných děl, tanků), prodlouží

se dělostřelecká příprava o 10 až 15 minut potřebných k ničení těchto cílů přímou palbou a potrvá pak 20 až 30 minut. Uspořádání dělostřelecké přípravy může se pak skládat z prvního palebného přepadu v trvání 5 až 10 minut, ničení a boření cílů přímou palbou v trvání 10 až 15 minut a z druhého palebného přepadu v trvání 5 až 10 minut. Ničení a boření ze zakrytých palebných postavení nebude zpravidla nutné. Dělostřelecká příprava je doplňována do hloubky obrany leteckou přípravou na dělostřelecké baterie a zálohy nepřítele.

Podpora útoku MD se provádí zpravidla postupným soustředěním palby dělostřelectva a palbou doprovodných děl pěchoty a tanků do hloubky prolamovaného pásma, obyčejně do vzdálenosti 2 až 3 km.

Dále v hloubce se provádí dělostřelecké zabezpečení rozvinutí úspěchu soustředěním palby a přehradnými palbami na vyžádání a palbou doprovodných děl pěchoty a tanků MD až do splnění všeobecného úkolu AS mechanisovanou divisi. Připravená i nepřipravená soustředění paleb k umlčení předpokládaných ohnisek odporů a jednotlivých cílů nepřítele, na nepřítele shromažďujícího se k protiútokům a připravené přehradné palby dělostřelectva MD, SDS a ADS k odrazení předpokládaných protiútoků nepřítele jsou vyžadovány pěchotou a tanky MD v čas potřeby.

Nemá-li nepřítel před čarou zasazení MD do průlomu organisovaný odpor nebo je demoralisován a ustupuje, pak nemusí být před zasazením MD do průlomu provedena žádná dělostřelecká příprava. V tomto případě provádí dělostřelectvo hned podporu útoku metodou postupného soustředění palby nebo jen soustředěním palby.

Zabezpečení udržení čáry zasazení ARS se provádí připravenými soustředěním paleb k zabránění přisunu záloh, na pravděpodobná východiště protiútoků a připravenými přehradnými palbami k přehrazení důležitých směrů nepřátelských protiútoků.

3. Potřeba dělostřelectva k zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu je třeba plánovat k umlčení živé síly a palebných prostředků, jednak před zasazením MD do průlomu, jednak při prolamování postavení divisních záloh nepřítele, v obou případech v pásmu širokém aspoň 5 km (úsek zasazení MD 3 km, rozšířený po jednom kilometru do stran), při dělostřeleckém zabezpečení rozvinutí úspěchu pak v pásmu 6 až 8 km širokém.

Výpočet potřeby dělostřelectva pro zabezpečení zasazení MD do průlomu lze tedy provést pro tři údobí, a to pro údobí dělostřelecké přípravy před zasazením MD do průlomu, pro údobí podpory útoku MD a pro údobí rozvinutí úspěchu.

Zprávy o nepříteli z prolamovaného postavení budou zpravidla neúplné. Dělostřeleckou přípravu před zasazením MD do průlomu bude proto nutno plánovat na pravděpodobné odpory nepřítele a prostory jeho soustředění s přihlédnutím k hloubce prolamovaného postavení, ke zvláštnostem nepřátelské organizace obrany a ke zvláštnostem terénu.

Za předpokladu, že prolamované postavení bude hluboké 2 až 3 km a že bude tvořeno na šířce každého kilometru až 5 opěrnými body čet ve dvou slodech v prostorové rozloze po 4 až 6 ha (každý 250 až 300 m × 150 až 200 m), dále, že těchto pět čet bude podporováno až dvěma dělostřeleckými a minometnými bateriemi, bude třeba k jejich umlčení při potřebě jednoho dělostřeleckého oddílu o 12 hlavních na každý opěrný bod čtyř a na každou baterii, celkem $7 \times 12 = 84$ hlavních na 1 km fronty.

Umlčení jednotlivých osamoceně umístěných protitankových děl, palebných srubů a palebných prostředků přímou palbou, provedou pěší pluky prvního sledu svými organickými prostředky.

Protože palebný přepad je nutný na celou šířku fronty 5 km, bude třeba na jeho provedení 420 hlavních (5×84).

K organisování dělostřelecké podpory útoku MD bude třeba na 1 km fronty současně umlčet asi tři opěrné body čet v rozloze po 4 až 6 ha nebo tři prostory v rozloze po 6 ha. Kromě toho bude nutno ještě umlčovat nejvíce škodící dělostřelecké baterie a minometné

jednotky a mít nejméně jeden dělostřelecký oddíl na řešení nepředvídaných úkolů. Ke splnění všech těchto úkolů bude tedy třeba na 1 km fronty až 60 děl (36+12+12), na 5 km fronty pak až 300 děl (60×5).

Pro dělostřelecké zabezpečení rozvinutí úspěchu nutno počítat pro dva pluky prvního sledu jako PDS po jednom až třech oddílech a pro divisní skupiny 2 až 3 dělostřelecké oddíly, to jest celkem 4 až 9 dělostřeleckých oddílů.

Takto určená potřeba dělostřeleckých hlavních není však šablonou, neboť potřeba hlavních na dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu v každém jednotlivém případě bude záviset především na situaci na frontě, na stupni vybudování obrany nepřítele, na jeho morální hodnotě, na počtu dělostřeleckva a střeliva, které bude k dispozici pro zabezpečení MD.

Zjištěnou potřebu hlavních pro zabezpečení MD do průlomu lze uhradit:

- na údobí dělostřelecké přípravy z dělostřeleckva a minometů pěších divisi prvního sledu, z dělostřeleckých skupin nadřízených velitelů a z dělostřeleckva a minometů mechanisované divise v celkovém počtu asi 550 hlavních;
- pro údobí podpory útoku: můžeme počítat pro podporu útoku s hodnotou asi 350 hlavních bez dělostřeleckva a minometů MD;
- na údobí rozvinutí úspěchu je třeba mechanisovanou divisi zesílit nejlépe 122mm houfnicemi.

Množství posilového dělostřeleckva bude záviset v konkrétním případě na úkolu mechanisované divise a na předpokládaném odporu nepřítele.

4. Uskupení, organisace velení, rozmístění a přemísťování dělostřeleckva při zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Při dělostřeleckém zabezpečení zasazení MD do průlomu je třeba zvlášť uvažovat o uskupení a velení dělostřeleckva zabezpečujícího zasazení MD do průlomu a o uskupení a velení organického a posilového dělostřeleckva MD.

Zasazení mechanisované divise do průlomu zabezpečuje obyčejně podskupina armádní dělostřelecké skupiny, která působí ve prospěch armádního sboru, sborová dělostřelecká skupina, dělostřelecko jedné pěší divise a část dělostřeleckva druhé divise nebo tomu odpovídající hodnota dělostřeleckva obou pěších divisi.

Počet a druhy dělostřeleckých skupin, kterých bude v konkrétních případech použito k dělostřeleckému zabezpečení zasazení MD do průlomu, bude záviset především na šířce úseku průlomu, na čáře zasazení, na hloubce obrany nepřítele, na situaci a době, v níž dojde k zasazení mechanisované divise do průlomu.

Uskupení organického a posilového dělostřeleckva MD musí odpovídat zámyslu předvídaného provádění průlomu MD v taktické a operační hloubce. Stanoví se na podkladě rozhodnutí velitele MD. PDS pluku postupujícího na směr hlavního úderu je zpravidla silnější.

Činnost dělostřeleckva, které zabezpečuje zasazení MD do průlomu, je centralisována a řídí ji velitel dělostřeleckva sboru. Velení dělostřeleckva mechanisované divise po prolomení postavení divisních záloh nepřítele se decentralisuje. Centralisuje se, jakmile dochází k dobývání souvislých nepřátelských odporů. Centralisace jde zdola nahoru. K provedení centralisovaného řízení střelby je třeba u divise jedné až jedné a půl hodiny a u sboru dvou až čtyř hodin.

Pozorovatelný dělostřeleckva armádního sboru zabezpečujícího zasazení mechanisované divise do průlomu jsou rozmístěny podle zásad platných v útočném boji. Pozorovatelný dělostřeleckých velitelů MD jsou podle tvárnosti terénu na čáře vzdálené 400 až 800 m od předního okraje nepřítele. Velitelé PDS jsou na pozorovatelných velitelů pluků a velitel DDS je u velitele mechanisované divise. Za pochodu postupují dělostřelečtí velitelé s veliteli, v jejichž prospěch působí. K provádění průzkumu a řízení dělostřelecké

palby během boje z různých výhodných bodů terénu použije se pohyblivých pozorovatelů v pancéřových vozidlech.

Palebná postavení děl pro přímou střelbu se volí ve vzdálenosti 200 až 800 m od předního okraje postavení nepřítele. Palebná postavení minometů se volí ve vzdálenosti 200 až 600 m, pro dělostřelecké oddíly PDS ve vzdálenosti 1 až 1,5 km, DDS ve vzdálenosti 1,5 až 2,5 km od předního okraje postavení nepřítele, tedy poněkud více vpředu než v PD při průlomu hlavního pásma obrany.

Jestliže byly minomety a dělostřelectvo mechanisovaných pluků rozvinuty pro boj, přemísťují se v boji po četách i po dělech v bojových sestavách praporů.

Po průlomu postavení divisních záloh nepřítele stává se většina dělostřelectva a minometů včleněných do PDS doprovodným dělostřelectvem pluků prvního sledu s úkolem zabezpečit samostatnost boje pluků prvního sledu v taktické a operační hloubce k zlomení odporu nepřítele, dobytí postavení sborových záloh a vedení střetného boje s přícházejícími zálohami nepřítele. Předsunuté oddíly se vybaví dělostřelectvem podle rozkazu velitele MD a minomety přidělenými plukům prvního sledu. Zbytek dělostřelectva PDS se začlení do pochodových proudů pluků poblíže čela proudu. Dělostřelectvo divisní dělostřelecké skupiny vede velitel MD v pochodovém proudu pluku druhého sledu v čele proudu.

Veškeré dělostřelectvo zařazené do pochodových proudů musí být pohotovo kdykoli rychle zaujmout palebná postavení poblíže cest, aby umlčelo objevivší se nepřátelské odpory a zničilo je i třeba palbou z odkrytých palebných postavení.

Narazí-li pluky prvního sledu na souvislé odpory nepřítele (postavení sborových záloh) a jsou nuceny vést boj, centralisují velitelé plukovních dělostřeleckých skupin opět velení svých skupin. Z dělostřelectva, které je v pochodovém proudu hlavních sil, stane se divisní dělostřelecká skupina, která ihned zesílí palby PDS.

5. Plánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Zasazení mechanisované divise do průlomu od okamžiku rozhodnutí velitele sboru až do okamžiku vyražení ke zteči trvá 2 až 4 hodiny. V této době není možno zplánovat dělostřelecké zabezpečení zasazení mechanisované divise do průlomu. Proto plánuje velitel armádního sboru dělostřelecké zabezpečení MD už v přípravném období pro průlom hlavního pásma obrany. Velitel dělostřelectva armádního sboru společně s velitelem dělostřelectva MD vypracují v tomto přípravném období plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu. Na jeho podkladě zpracuje velitel dělostřelectva MD svůj plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD. Oba organizují také už v přípravném období součinnost dělostřelectva, které bude zabezpečovat zasazení MD do průlomu, s veliteli pluků MD. Velitelé dělostřelectva armádního sboru a MD dají z plánu dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD potřebné výpisy velitelům dělostřelectva PD, po případě velitelům dělostřeleckých skupin, a pokud jde o činnost děl pro přímou střelbu, vydá velitel dělostřelectva MD rozkazy velitelům pluků prvního sledu.

Vypracované plány dělostřeleckého zabezpečení zasazení se po přijetí rozhodnutí velitelem armádního sboru pro zasazení MD upraví a doplní podle skutečné situace. Podle upravených plánů dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD se upřesní a doplní i organizace součinnosti dělostřeleckých velitelů s veliteli pluků MD.

Velitel dělostřelectva armádního sboru a velitel dělostřelectva MD si musí před zpracováním plánů dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu ujasnit

- způsob překročení bojové sestavy divise, po případě divisi prvního sledu; po kterých cestách bude provedeno překračování a jak budou označena vojska MD,
- úkoly dělostřelectva armádního sboru pro zabezpečení zasazení MD do průlomu,
- součinnost dělostřelectva armádního sboru s dělostřelectvem MD při odrážení protiútoků nepřítele v období zasazení MD,

- způsob protiletectvé obrany bojové sestavy MD sborovou protiletectvou skupinou,
 - prostory palebných postavení dělostřelectva MD.
- Plán armádního sboru pro dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu v podstatě obsahuje:
- plán dělostřeleckých paleb pro zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu v hloubce,
 - dělostřelectvo a minomety, které provedou zabezpečení zasazení MD do průlomu,
 - posilové dělostřelectvo (minomety a raketomety) pro mechanisovanou divisi, místa a dobu jejich přidělení,
 - signály pro řízení dělostřelecké palby a součinnost dělostřelectva s ostatními druhy vojsk (vyžádání přeložení, zkrácení, zastavení palby, udávání cílů),
 - prostor palebných postavení dělostřelectva zabezpečujícího zasazení MD a organického i posilového dělostřelectva MD,
 - osy postupu MD.

Plán dělostřeleckých paleb pro zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu obsahuje:

Období dělostřelecké přípravy před zasazením MD do průlomu

Za tohoto období dělostřelectvo a minomety divisi prvního sledu zabezpečují zasazení MD a zpravidla spolu s dělostřelectvem MD plní tyto úkoly:

- umlčují živou sílu a palebné prostředky nepřítele v opěrných bodech na předním okraji a v bližší hloubce obrany do hloubky sestavy divisních záloh (což nepřesáhne obvykle 2 km),
- umlčují živou sílu a palebné prostředky mimo opěrné body (protitanková děla, palebné sruby, zakopané tanky, zálohy),
- umlčují, ničí a bojí jednotlivé cíle (protitanková děla, palebné sruby, zakopané tanky) přímou střelbou děl, samohybných děl a tanků,
- umlčují společně s letectvem dělostřelectvo, minomety (oslepují pozorovatelní) a zálohy nepřítele.

Umlčování živé síly a palebných prostředků se provádí buď palbami na zjištěné nebo na předpokládané prostory umístění skupin nebo na jednotlivé cíle.

Období dělostřelecké podpory útoku MD

Podpora útoku MD je prováděna především dělostřelectvem zabezpečujícím zasazení MD do průlomu zpravidla methodou postupného soustředování palby do hloubky 2 až 3 km. Kromě toho bývají připravena soustředění palby a po případě i přehradné palby v celém prostoru až k bližšímu úkolu MD.

Dělostřelectvo a minomety plní v tomto období tyto úkoly:

- umlčují ohniska odporu postupným soustředováním palby a připravenými soustředěnými paleb. Vzhledem k tomu, že nepřítel nebude mít dobře vybudovaný zákopový systém a dobře organizovaný systém paleb, není třeba provádět podporu útoku MD palebným valem;
- umlčují a ničí oživlé palebné prostředky a protitanková děla přímou střelbou doprovodných děl. Boj s protitankovými děly a tanky v léčkách bude hlavním úkolem dělostřelectva;
- umlčují dělostřelectvo, minomety a napadají zálohy nepřítele společně s letectvem.

Pro podporu útoku MD postupným soustředováním palby určují se čáry vzdálené od sebe 400 až 800 m podle plánované rychlosti postupu MD. Čáry se určují v terénu nebo podle mapy (fotografického snímku), podle rozmístění nepřátelských odporů, tvárnosti terénu a zpráv získaných průzkumem. Na těchto čarách se provádí soustředění palby na skupiny cílů a na předpokládané prostory cílů (úseky) v rozloze 4 až 6 ha. Na tyto úseky se řídí palby plnou hustotou stanovenou pro umlčovací palby na krytou pozorovanou živou sílu po 2 až 3 minuty, pak jen poloviční hustotou ran. Tato hustota, nižší, než je předepsána článkem 386 Pravidel střelby pozemního dělostřelectva, je odůvodněna menší hustotou živé síly a palebných prostředků (slabšími odpory a menším jejich počtem) a menší

morální hodnotou nepřítele na postavení divisních záloh než na hlavním obranném postavení a omezeným množstvím střeliva. Palba se přenese na další čáru, jakmile velitel pluku prvního sledu po přiblížení se pěchoty a tanků na bezpečnostní vzdálenost 200 až 250 m dá signál k přeložení palby. Palebná soustředění se podle potřeby opakují.

Období dělostřeleckého zabezpečení rozvinutí úspěchu MD v hloubce až do splnění dalšího úkolu

Dělostřelecké zabezpečení rozvinutí úspěchu provádí sborová dělostřelecká skupina, podskupina armádní dělostřelecké skupiny a dělostřelectvo MD připravenými soustředěními palby a přehradnými palbami.

Připravená soustředění palby jsou vyžadována veliteli pluků MD nebo dělostřeleckými pozorovateli číslem palby. Neplánované palby jsou vyžadovány udáním souřadnic z leteckých snímků, plánů nebo pomocí vztažných bodů.

Dělostřelectvo MD je stále pohotovo zaujmout rychle palebná postavení, i odkrytá k umlčení nepřátelských odporů, po jejich umlčení rychle vyjet ze zaujatých palebných postavení a rychle zaujmout opět své místo v proudech.

Dělostřelectvo a minomety plní v tomto období tyto úkoly:

- zabránit odchodu nepřítele na postavení sborových záloh a bránit mu v jeho obsazování,
- umlčují jednotlivá ohniska odporu nepřítele,
- umlčují a ničí jednotlivé palebné prostředky,
- odrážejí protiútoky nepřítele,
- zabezpečují zasazení druhého sledu MD do boje,
- umlčují dělostřelectvo a minomety nepřítele společně s letectvem,
- zabezpečují udržení čáry pro zasazení ARS.

Jednotlivá ohniska odporu jsou umlčována soustředěnou palbou. Jiné cíle jsou umlčovány a ničeny buďto palbou dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení nebo přímou střelbou doprovodného dělostřelectva.

Protiútoky nepřátelské pěchoty jsou likvidovány palebnými soustředěními na jejich východiště nebo přehradnými palbami po jejich vyrazení ze zakrytých palebných postavení nebo palbou z odkrytých palebných postavení. Výhodně tu lze použít raketometných oddílů, jejichž palba přichází náhle a má mohutný a okamžitý účinek.

Tanky nepřítele jsou ničeny hromadným soustředěním palby dělostřelectva do prostorů jejich soustředění a přímou střelbou děl po jejich vyrazení k protiútoku.

Jestliže MD narazí na souvislý odpor v hloubce nepřátelské obrany (postavení sborových záloh), který musí prolomovat, provede dělostřelecké zabezpečení průlomu soustředěním palby na důležitých směrech k dobytí prostoru ovládajícího postavení nepřítele. Tohoto dělostřeleckého zabezpečení se za výhodných podmínek účastní i část dělostřelectva a minometů pěších divisí armádního sboru, které postupují za MD a využívají jejího úspěchu.

Plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu se skládá z těchto základních dokumentů:

- z plánu dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu,
- z nártu cílů a paleb k plánu dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu.

Vyžaduje-li to potřeba, pořídí se i další dokumenty. Velmi důležité je plánování přemístění dělostřelectva, v jehož prostoru jde MD vpřed. Zvláště v těžkých podmínkách (deště, sníh, málo cest) bude třeba dobře uvážit, které dělostřelecké skupiny přemístit dříve, zejména nebudou-li zvláštní cesty pro dělostřelecké skupiny a MD. Pak také nabývá důležitosti regulační služba, na jejímž výkonu bude záviset úspěch zasazení MD a úspěch boje celého sboru.

Dokumentace dělostřeleckého zabezpečení musí být krátká a jednoduchá, musí zřetelně vyjadřovat úkoly dělostřelectva při malém počtu dokumentů, aby její úprava a doplnění

mohla být provedena ve velmi krátké době a plán dělostřeleckého zabezpečení při tom splnil svůj úkol.

Plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu může být zpracován v několika variantách v případech, jestliže se směr a čára zasazení MD do průlomu vývojem boje za útoku armádního sboru může měnit.

6. Protitankové a protiletectvé zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Účelem protitankového zabezpečení MD je odrazit protiútoky tanků nepřítele jak v době, kdy MD je ve vyčkávacím postavení, tak za jejího přesunu na čáru rozvinutí a zasazení a i za samotného průlomu a rozvinutí úspěchu.

Mechanisovaná divise nemá organizačně přidělen protitankový útvar.

K protitankové obraně ve vyčkávacím prostoru a za přesunu na čáru rozvinutí může MD použít protitankových děl a dělostřeleckých oddílů mechanisovaných pluků, po případě i samohybných děl tankosamohybného pluku. Čáru zasazení MD do průlomu zabezpečují divise prvního sledu a sborová protitanková záloha.

Organické protitankové prostředky MD nestačí na protitankové zabezpečení MD při rozvinutí úspěchu k odrazení protiútoků nepřátelských tanků sborových a operačně taktických záloh nepřítele vedených do boků MD. Bude proto obvykle nutné zesílit MD při jejím zasazení protitankovým dělostřelectvem.

Velitel MD je povinen pro protitankové zabezpečení zasazení své divise:

- stanovit velitelům pluků úkoly pro protitankovou obranu,
 - rozdělit posilové protitankové dělostřelectvo,
 - utvořit protitankovou zálohu a stanovit jí úkoly,
 - předvídat opatření pro boj s tanky za průlomu a rozvinutí úspěchu,
 - dát pokyny náčelníku štábu pro organizaci protitankové obrany.
- Štáb velitele mechanisované divise zpracovává podle pokynů svého velitele plán protitankové obrany. Tento plán obsahuje:
- způsob použití protitankových prostředků,
 - organizaci protitankové obrany, činnost vojsk po signálu „Tankové nebezpečí!“ a organizaci systému pozorování a hlášení,
 - signály pro tankové nebezpečí.

Protitanková obrana při zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu se zabezpečuje protitankovým dělostřelectvem pluků mechanisované divise, utvořením protitankových záloh počínaje veliteli pluků a stálou pohotovostí všeho dělostřelectva k odrazení protiútoků tanků nepřítele. Tanky jsou ničeny v prostoru jejich soustředění před vyražením protiútoků soustředěním palby ze zakrytých palebných postavení, za protiútoků tanků pak přímou střelbou doprovodného dělostřelectva, tanků a samohybných děl, protitankových záloh pluků prvního sledu, dále protitankovou zálohou MD a při proniknutí tanků do prostoru palebných postavení i přímou palbou dělostřelectva v zakrytých palebných postaveních. Protitankové zabezpečení útoku MD provádí v neposlední řadě také sborová protitanková záloha.

Protitanková záloha MD postupuje za čelním plukem na boku ohroženém protiútoky tanků a je pohotova rozvinout se k odrazení protiútoků tanků nepřítele. Jednotlivá protitanková postavení se volí podle mapy před začátkem zasazení MD do průlomu.

Protitankové dělostřelectvo pluků se rozděluje do pochodových proudů po bateriích (četách) poblíže čela jednotlivých sledů tak, aby každý sled byl protitankově soběstačný.

Protiletectvá obrana obsahuje:

- palebný systém speciálních protiletadlových prostředků,
- hláskou službu,
- bojovou činnost stíhacího letectva,

- palebný systém pěchotních zbraní působících na nízko létající letouny nepřítele,
- opatření k ochraně vojsk a týlu.

Protiletadlová obrana se organizuje v rámci armády a někdy i na stupni armádního sboru. Armádní (sborová) protiletadlová skupina obvykle chrání sestavu MD na čáře rozvinutí, v prostoru čáry zasazení a při prolamování postavení divisních záloh. Ve vyčkávacím postavení a při rozvinutí úspěchu se kromě toho chrání MD ještě sama. Svými organickými malorážními protiletadlovými děly však sama nestačí zabezpečit svou protiletadlovou obranu jde-li o rozvinutí úspěchu v nepokrytém terénu. Jími může být při hustotě dvou děl na 1 km² plochu, zaujatou přibližně prvním útočným sledem. K ochraně druhého sledu a části dělostřelectva je nutné MD posílit aspoň jedním protiletadlovým oddílem malé ráže. Tyto posilové prostředky mohou být přiděleny ještě ve vyčkávacím postavení, jestliže vyčkávací postavení bude v otevřeném, málo krytém terénu. V opačném případě a zvláště bude-li jejího dělostřelectva použito k podpoře prvního sledu sboru, dostane posilové prostředky až po zahájení přesunu k čáře rozvinutí. Tyto prostředky do této doby plní úkol obrany prvních sledů.

Nezávisle na organizaci protiletadlové obrany na stupni armády (sboru) je povinen velitel MD organizovat protiletadlovou obranu u mechanisované divise. Je povinen:

- nařídít podle plánu protiletadlové obrany velitelům pluků hodnotu jejich protiletadlové obrany,
- uskupit organické a posilové protiletadlové prostředky,
- získávat zprávy o činnosti letectva nepřítele,
- dát pokyny náčelníku štábu pro organizaci protiletadlové obrany.

Štáb mechanisované divise zpracovává podle pokynů velitele MD a podle výpisu z plánu protiletadlové obrany nadřízeného velitele plán protiletadlové obrany MD podle čl. 125 PR.

Na základě tohoto plánu vydává štáb MD rozkazy a nařízení pro protiletadlovou obranu. Vydané nařízení pro protiletadlovou obranu obsahuje zpravidla:

- činnost letectva nepřítele,
- hodnotu prostředků pro střelbu na nízko létající letouny,
- organizaci hlášené služby a signály velení,
- opatření na ochranu vojsk a týlu.

Velitelé proudů za přesunu MD k čáře rozvinutí a v hloubce nepřátelské obrany vyčlení k zesílení protiletadlové obrany část pěchotních zbraní, uskupí je v celky pod jedním velitelem a vhodně je umístí v proudě. Činnost těchto jednotek řídí se pak nařízením vydanými velitelem proudů. Palbu zahájí podle příslušných řádů.

Zkušenosti z druhé světové války dokazují, že hlášená služba je nezbytným doplňkem protiletadlové obrany. Její správná funkce má velký vliv na zamezení zbytečných ztrát. Ve všech obdobích boje MD se organizuje především u všech vojskových těles tělesová hlášená služba. Jejím úkolem bude sledovat pohyb nepřátelských letadel a včas upozorňovat bojující jednotky na nebezpečí. Hlášky rozhláší poplach podle zásad stanovených plánem nadřízené vyšší jednotky.

Pokud je MD v dosahu radiové stanice ústřední hlášené služby armády, odposlouchávají jednotky hlášení o náletu na radiových přijímačích nebo k tomu určených radiových stanicích. Jakmile MD vyjde z tohoto dosahu, je věcí velitele MD, aby po této stránce učinil taková opatření, která by byla s to zabezpečit MD zajistit.

Opatření k ochraně vojsk a týlu zahrnují veškerá opatření, která mají ztížit průzkum a napadení nepřátelským letectvem a včas odstranit následky provedení útoku.

Abyste bylo ztíženo zjištění MD, je třeba, aby všechny složky prováděly pečlivě maskování, nerozdělávaly otevřené ohně, nepoužívaly plných světél na vozidlech a nedovolovaly za žádných okolností nahromadění vozidel.

Jakmile jednotky prvního sledu zahájí útok, bude třeba, aby protiletadlová obrana prvních sledů sboru (armády) chránila i MD, a to hlavně protiletadlovým dělostřelectvem střední ráže.

Průzkumný sled, který skýtá poměrně malý cíl, bude chráněn velkorážními kulomety a bude využívat všech prostředků tělesové protiletadlové obrany a ochrany.

Předsunutý oddíl může být vybaven jednou až dvěma protiletadlovými bateriemi malé ráže. Baterie rozdělená na čtyři postupuje v proudě a musí být schopna plnit všechny na ni kladené úkoly z chodu.

Pluky postupující v prvním sledu MD chrání divisní protiletadlové dělostřelectvo bateriemi, které postupují v sestavě pluků. Výjimečně, překračuje-li MD při svém postupu vodní toky, lze pluky prvního sledu posílit protiletadlovými bateriemi k protiletadlové obraně při přechodu.

V pochodových prouděch se rozděluje protiletadlové dělostřelectvo malé ráže po četách a postupuje ve vzdálenosti do 1,5 až 2 km od sebe. Dělostřelectvo střední ráže zpravidla pochoduje na zadu proudů (po jedné až dvou bateriích).

7. Výpočet potřeby střeliva k zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Spotřeba střeliva pro dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu závisí na rázu obrany nepřítele, jeho morální hodnotě, ženijních obranných stavbách na čáře zasazení, způsobu dělostřeleckého zabezpečení a na množství vlastního dělostřelectva a střeliva.

Střelivo určené pro dělostřeleckou přípravu a podporu útoku v údobí průlomu hlavního obranného postavení nepřítele musí být složeno v palebných postaveních. Všechny dělostřelecké útvary, zvláště organické a posilové dělostřelectvo MD, musí mít kromě toho u sebe úplnou pohyblivou zásobu, odpovídající normě.

Dělostřelecký oddíl 122 mm houfnic potřebuje na celé dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu až jeden palebný průměr, a to:

Za dělostřelecké přípravy na umlčení opěrného bodu na ploše 6 ha po 10 minut 0,3 pp (5 ran za 1 minutu na 1 ha = $5 \times 10 \times 6 = 300$ ran děleno 12 dělů oddílu = 25 ran pro dělo: 80 ranami pp = 0,3 pp).

Za podpory útoku hustota živé síly a palebných prostředků na postavení divisních záloh bude mnohem menší než na hlavním obranném postavení. Bude i horší morální hodnota nepřítele. K jejímu umlčení stačí proto metoda postupného soustředování palby do menší hloubky 2 až 3 km (dělostřelecká podpora útoku). Za předpokladu, že tanky za průlomem budou postupovat rychlostí 4 až 6 km v jedné hodině, bude postupné soustředování palby trvat 25 minut (i s časem potřebným k přeložení paleb). V té době umlčuje jeden dělostřelecký oddíl postupným soustředováním palby 3 až 4 úseky, každý po 4 až 6 ha v trvání 8 až 6 min. Vezmeme pro výpočet 3 soustředění palby po 5 ha v trvání po 8 minutách, z toho 2 minuty s plnou hustotou na krytou pozorovanou živou sílu a po zbývající dobu s poloviční hustotou (viz stať 5). Bude třeba na jedno soustředění palby 5 ran $\times$ 5 ha $\times$ 2 minuty = 50 ran, a 2,5 rány $\times$ 5 ha $\times$ 6 min. = 75 ran, celkem 125 ran : 12 dělů = 10 ran : 80 ranami pp = 0,125 pp. Na tři soustředění palby pak 0,375 pp = 0,4 pp.

K témuž závěru dospějeme, budeme-li počítat podle stati 375 Pravidel střelby na přepad jednoho ha 24 ran $\times$ 5 ha $\times$ 3 soustředění = 360 ran : 12 dělů = 30 ran pro hlaveň : 80 ranami pp = potřeba 0,4 pp.

Za dělostřeleckého zabezpečení rozvinutí úspěchu bude dělostřelecký oddíl umlčovat krytou pozorovanou živou sílu a palebné prostředky v opěrných bodech asi jedním pětiminutovým přepadem na ploše 6 ha a odrážet protiútok nepřítele jednou přehradnou palbou. Na to spotřebuje 0,2 pp střeliva (0,5 ha pro hlaveň $\times$ 5 min. = 12 ran, dále 2 + 4 rány pro přehradnou palbu = 6 ran, to jest celkem 18 ran : 80 = 0,2 pp).

Spotřeba střeliva děl a minometů ostatních ráží vyjádřena v pp bude přibližně stejná. K dělostřeleckému zabezpečení zasazení MD k prolomení postavení divisních záloh a rozvinutí úspěchu bude tedy třeba průměrně 0,9 pp střeliva. Z toho

— na palebný přepad asi 0,3 pp,

- na podporu útoku methodou postupného soustřeďování palby asi 0,4 pp,
- na dělostřelecké zabezpečení rozvinutí úspěchu asi 0,2 pp.

Takto vypočítaná norma spotřeby střeliva není však šablonou. Lze si z tohoto propočtu udělat závěr, že na dělostřelecké zabezpečení zasazení MD k prolomení postavení divisních záloh a rozvinutí úspěchu je třeba asi jednoho palebného průměru pro dělostřelectvo, které se zúčastní dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí jejího úspěchu.

8. Činnost dělostřelectva při zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Dělostřelectvo a minomety MD, někdy i minomety a dělostřelecké oddíly mechanisovaných pluků MD se zúčastní dělostřelecké přípravy a podpory útoku armádního sboru na hlavní obranné postavení nepřítele. Minomety mechanisovaných pluků MD armádních sborů na směr hlaniho úderu armády se zpravidla neúčastní uvedené dělostřelecké přípravy a podpory útoku z důvodu snazší organizace zařazení MD do průlomu. Při včlenění tohoto dělostřelectva do sestavy pěších divisí prvního sledu je třeba vzít v úvahu prostor, v němž bude zasazena MD do průlomu, a rozvinutí úspěchu, aby zaujetí palebných postavení a provedení přípravy paleb v tomto prostoru bylo s to dělostřelectvo MD provést včas.

Úspěšné dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu vyžaduje:

- nepřetržitěho pozemního a vzdušného průzkumu bojiště na směr hlavního úderu sboru ve prospěch dělostřelectva sboru,
- předběžného utvoření dělostřeleckých skupin MD podle předvídaného posílení některými oddíly od pěších divisí prvního sledu a od SDS,
- promyšleného a plánovaného přemístění dělostřelectva tak, aby v době zasazení bylo všechno dělostřelectvo přidělené MD na svých místech k dispozici a většina ostatního hotova k podpoře v nových palebných postaveních,
- zajištění palbami, protitankovými zálohami a protiletadlovým dělostřelectvem čáry zasazení MD,
- promyšleného plánu dělostřeleckých paleb, doplněných i leteckou podporou, nejméně do hloubky bližšího úkolu MD,
- včasné a rychlé úpravy součinnosti mezi jednotkami MD a podpůrnými jednotkami,
- doplnění střeliva a pohonných hmot na odpovídající normu.

Zasazení MD do průlomu připravuje a zabezpečuje téměř všechno dělostřelectvo armádního sboru a podskupina armádní dělostřelecké skupiny, která působí ve prospěch sboru, a to až do hloubky účinné palby dělostřelectva, v těsné součinnosti s dělostřelectvem MD a bojovým letectvem. Jeho přemístění musí být tak plánováno, aby bylo s to včas splnit pro ně plánované palebné úkoly.

Velitelé dělostřeleckých skupin jsou povinni organisovat pozorování a průzkum nepřátelské obrany v prostoru předvídaného zasazení MD. Dělostřelecké štáby sledují vývoj situace, aby mohly rychle upravit, doplnit připravený plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu a aby mohly rychle nařídít potřebné doplňky k vydaným výpisům z plánů dělostřeleckých paleb podřízeným dělostřeleckým součástem, aby těmto součástem zbylo dost času na přípravu paleb a na organizaci součinnosti s jednotkami jimi podporovanými.

Formální úprava dokumentů nesmí zdržovat vydání potřebných rozkazů. Dělostřelecké štáby musí mít velkou zručnost a umění rychle a krátce plánovat palebné úkoly dělostřelectva a rychle je dodávat vykonavatelům.

Velitel dělostřelectva sboru v terénu konkretisuje a upřesní připravený plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu. Podle takto upraveného plánu nařídí velitelům sborové dělostřelecké skupiny, podskupiny ADS a velitelům dělostřelectva divisí,

- která nejdůležitější ohniska odporu mají umlčet za dělostřelecké přípravy,

- které čáry a úseky obranného postavení nepřítele postupným soustředěním palby mají umlčet a která soustředění palby mají připravit za podpory útoku,
- která soustředění palby mají připravit v hloubce obrany a kam položit přehradné palby k odrazení možných protiútoků nepřítele.

Zároveň nařídí uspořádání dělostřelecké přípravy a dobu pohotovosti dělostřeleckva k palbě.

Velitelé dělostřeleckva sboru a divisi musí zajistit kontrolu provádění vydaných rozkazů. Vzhledem k nedostatku času soustřeďuje se tato kontrola k přezkoušení, zda se všechno dělostřeleckvo včas rozvinulo a zaujalo bojovou sestavu, zda je zabezpečeno munici, zda provedlo přípravy ke střelbě a dosáhlo pohotovosti k palbě.

Po souhlasu velitele armády se zasazením MD do průlomu a po dosažení pohotovosti dělostřeleckva zabezpečujícího zasazení MD do průlomu, dá velitel dělostřeleckva armádního sboru signál k zahájení dělostřelecké přípravy. Na daný signál dělostřeleckvo zahajuje nečekaný mohutný palebný přepad a umlčuje živou sílu a palebné prostředky nepřítele. Děla pro přímou střelbu ničí a boří jednotlivé palebné prostředky a protitanková děla. Tanky a samohybná děla svou palbou zesilují dělostřeleckou palbu na cíle na předním okraji obrany nepřítele. Podskupina ADS, popřípadě i SDS a letectvo bitevními nálety umlčují nepřátelské dělostřeleckvo, minomety a zálohy.

Praporní minomety a plukovní děla MD, nemusí-li se zúčastnit palebného přepadu, jsou pohotovы začlenit se do pochodového proudu. Při skončení palebného přepadu musí být tanky a pěchota MD na bezpečnostní vzdálenost před předním okrajem postavení nepřítele.

Podpora útoku MD se uskutečňuje postupným soustředěním palby na opěrné body nepřítele dělostřeleckvem armádního sboru podle žádosti velitelů pluků prvního sledu nebo podle vyžádání dělostřeleckých pozorovatelů, kteří jsou u součástí pěchoty prvního sledu MD. Dělostřeleckvo podskupiny ADS a sborové dělostřelecké skupiny s letectvem umlčují dělostřeleckvo a minomety nepřítele. Praporní a plukovní děla a minomety postupují v bojových sestavách tanků a pěchoty, ničí protitankové zbraně a tanky přímou palbou a palebné prostředky i nepřímou palbou.

Dělostřeleckvo MD zpravidla se neúčastní podpory útoku. Po skončení dělostřelecké přípravy průlomu je připraveno k začlenění do pochodových proudů MD. Je i pohotovo rychle provést palebné úkoly vševojskových i dělostřeleckých velitelů zpravidla k umlčení zjištěných cílů (živé síly a palebných prostředků) přímou palbou i soustředěním palby ze zakrytých palebných postavení.

Dělostřelecké zabezpečení rozvinutí úspěchu MD provádí dělostřeleckvo MD, sborová dělostřelecká skupina a podskupina ADS, která působí ve prospěch armádního sboru, v součinnosti s letectvem, podle plánu dělostřeleckého zabezpečení velitele dělostřeleckva armádního sboru. Dělostřeleckvo MD umlčuje jednotlivá ohniska odporu a odráží protiútoky nepřítele. SDS a podskupina ADS umlčují nepřátelské dělostřeleckvo a zabraňují přísunu záloh a ústupu vojsk nepřítele.

Prohlaš-li postup mechanisované divise v hloubce obrany nepřítele úspěšně, opouští dělostřeleckvo a minomety MD palebná postavení, zaujímají své místo v pochodových proudech. V pochodových proudech jsou pohotovы k rozvinutí a podpoře palbou i z odkrytých palebných postavení.

Narazí-li MD na souvislý odpor nebo k vzetí postavení sborových záloh nepřítele z chodu, organizuje velitel dělostřeleckva MD v terénu dělostřelecké zabezpečení útoku obdobně, jak je uvedeno u organizace zabezpečení zasazení MD do průlomu velitelem dělostřeleckva sboru. Dělostřelecké zabezpečení bude se však obvykle skládat jen z palebného přepadu v trvání 5 až 10 minut a z připravených soustředění palby.

Čáru zasazení armádní rychlé skupiny nebo udržení důležitého prostoru do příchodu hlavních sil armádního sboru zabezpečuje velitel dělostřeleckva MD jak připravenými přehradnými palbami a palebnými soustředěním, tak i přímou palbou děl z odkrytých palebných postavení podle zásad platných pro obranu.

Dělostřelecké zabezpečení zasazení ARS začíná již zabezpečením prostoru předvídaného zasazení ARS do boje. Nařizuje je velitel dělostřelectva armády dělostřelectvu sborů prvního sledu, armádní dělostřelecké skupině, armádní dělostřelecké protiletadlové skupině, popřípadě i části armádní protitankové zálohy. Velitel dělostřelectva armády nařizuje:

- přehradné palby na čáře zasazení ARS,
- zaujetí protitankových postavení dělostřeleckými protitankovými zálohami,
- palby protibaterijní a proti zálohám nepřítele připraveným k protiútoky,
- ochranu přesunu ARS a jejího rozvinování,
- osy, které musí dělostřelectvo a jeho týly včas uvolnit,
- složení dělostřeleckých skupin ARS, jejich úkoly,
- posílení ARS dělostřelectvem, kdy, kde, které,
- dobu trvání, začátek, způsob provedení, cíle dělostřelecké přípravy pro zasazení ARS do boje,
- podporu útoku ARS, obsah podpory dělostřelectvem sborů, ADS,
- způsob ochrany akce armádní skupinou protiletadlového dělostřelectva a protiletadlovým dělostřelectvem ARS a součinnost mezi nimi při zasazení a boji v hloubce,
- protibaterijní činnost ADS ve prospěch ARS,
- kdo povede boj s přicházejícími nepřátelskými zálohami a s ustupujícím nepřítelem,
- způsob udávání cílů a smluvené signály pro vyžadování palby.

Prolamuje-li ARS obranné postavení, omezuje se zpravidla dělostřelecká příprava na 20minutový až 30minutový přepad, v kterém se umlčí živá síla a palebné prostředky nepřítele na úseku průlomu, krátkou přímou střelbou se zničí protitankové zbraně, palebné sruby, pevnůstky a umlčí se nepřátelské baterie, které postup ARS nejvíce ohrožují.

Dělostřelecká podpora se provede postupným soustředováním palby nebo jen soustředováním palby. Hned od začátku útoku vybavují se útočné sledy silným dělostřeleckým doprovodem.

V hloubce bývá boj všeho dělostřelectva veden nejčastěji z odkrytých palebných postavení přímou palbou, protože se tanky a pěchota v tomto období střetávají ponejvíce s odpory neočekávanými, a též proto, že odkryté boky nutí dělostřelectvo k těsnějšímu přilnutí k bojové sestavě pěchoty a že protiútoky tanků a letecké útoky nepřítele jsou častější. Všechno dělostřelectvo ARS přejímá první boj s přisunovanými nepřátelskými zálohami, zabráňuje ústupu poraženým částem nepřítele, pronásleduje je palbou a nedovoluje jim organisovat další odpor.

V době ničení obklíčené nepřátelské skupiny nedovoluje dělostřelectvo obklíčenému nepříteli vyrazit z obklíčení, podporuje vlastní jednotky při rozbíjení obklíčeného nepřítele na menší osamocené skupiny a pomáhá při jejich ničení.

K splnění těchto úkolů je třeba provést přeskupení dělostřelectva, aby bylo dosaženo potřebné hustoty hlavní na směrech úderů vlastních vojsk.

K odrazení nepřátelských pokusů o probití z obklíčení musí mít velitel dělostřelectva armády určitou dělostřeleckou zálohu, kterou rychle vysílá do prostorů, kde byly zjištěny známky nepřátelských protiútoků.

Nutnost takové zálohy je odůvodněna tím, že nepřítel, který manévruje na vnitřních liniích, může vždycky organisovat jednotlivé úderné skupiny rychleji než vojska provádějící obklíčení.

Tato dělostřelecká záloha se sestavuje z protitankového dělostřelectva, minometných jednotek a z jednotek 122mm houfnic a raketometů.

Rozbití obklíčeného nepřítele na menší osamocené skupiny se provádí v podstatě hromadnou dělostřeleckou palbou na shromážděnou živou sílu a palebné prostředky nepřítele, jakož i přímou střelbou.

Dělostřelecké zabezpečení boje MD v součinnosti s ARS po průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany vyžaduje od dělostřelectva MD splnění těchto úkolů:

- dělostřeleckou přípravu a palebné zabezpečení průlomu obranných postavení a zničení

- jednotlivých odporů v operační hloubce nepřátelské obrany,
- součinnost při operačním pronásledování a obklíčení nepřítele,
- podporu boje při rozbití obklíčené skupiny nepřítele na samostatné části a při postupném jejich zničení,
- kromě toho odrážet palbou tankové protiúder a nálety nepřátelského letectva.

Způsoby dělostřelecké přípravy a podpory útoku při průlomu nepřátelských obranných postavení budou záviset na stupni ženijního vybudování těchto postavení a na odporu nepřítele. Je-li nepřátelské obranné postavení ženijně slabě vybudováno a bylo-li nepřítelem spěšně zaujato, může být vzato z chodu po krátké dělostřelecké přípravě přiděleného dělostřelectva. V tom případě velitel dělostřelectva sboru rozdělí jednotlivé úkoly v terénu a usměrní činnost dělostřeleckých jednotek tak, aby bylo využito jejich možností co nejhospodárněji.

V případech, kdy nepřátelské obranné postavení je dobře ženijně připraveno, nepřítel je včas obsadí a stačí organisovat palebný systém, je nutno k jeho prolomení organisovat zrychlenou přípravu útoku. S hlediska dělostřeleckého to znamená přisunout dělostřelecké jednotky, provést přeskupení dělostřelectva a organisovat dělostřeleckou přípravu a podporu útoku.

Se začátkem ústupu nepřítele a po zahájení pronásledování vlastními jednotkami je hlavním úkolem dělostřelectva nedovolit nepříteli odpoutání a možnost organisovat odpor na dalších obranných postaveních. Z toho důvodu se představené oddíly zesilují nejpohyblivějšími dělostřeleckými jednotkami, které doprovázejí tyto oddíly a přímou střelbou ničí ustupujícího nepřítele, zaskakují ho, nedovolují mu, aby se odpoutal a odsunul svůj válečný materiál.

Závěr

Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu je rozhodující a velmi složitou částí útočného boje armádního sboru. Jeho úspěšné provedení zabezpečuje celkový úspěch útočného boje armádního sboru. To vyžaduje kvalifikovaných dělostřeleckých velitelů a štábů, pečlivé přípravy, předvídání, smělosti a rychlosti v rozhodování, neboť rozhodování velitelů a práce jejich štábů budou zpravidla konány pod velkým tlakem času. Velení dělostřelectva musí proto být pružné, musí mít organisován nepřetržitý a spolehlivý průzkum a pečlivé zhodnocování zpráv ve štábech. Velitelé musí vydávat včas jasná rozhodnutí. Organisace součinnosti s podporovanými jednotkami a mezi dělostřelectvem musí být stálá a těsná. Dělostřelečtí velitelé a jejich štáby musí dokonale ovládat taktiku dělostřelectva, štábní práce a způsob boje MD.

Dělostřelecké zabezpečení je organisováno podle všeobecně platných zásad pro dělostřelecké zabezpečení útoku na připravenou obranu. Při jeho přípravě a plánování je však třeba zrychlené metody přípravy, včasného plánování přemístění dělostřelectva a předvídání jeho úkolů. Úkoly je nutno dávat v terénu a palby připravovat podle mapy vzhledem k velmi omezenému času na přípravu a vzhledem k nedostatku zpráv o nepříteli v době zasazení MD.

Při vydávání bojových rozkazů v terénu musí velitel MD rychle a správně stanovit úkoly dělostřelectvu a organisovat součinnost dělostřelectva s pěchotou a tanky.

Prameny:

Polní řád čs. branné moci.

Směrnice pro použití MD v sestavě armádního sboru (pomůcka vydaná MNO/GŠ).

Plk. Ján Lipový, Zasazení MD do průlomu v útočném boji armádního sboru. (Přednáška vydaná na VA.)

Plk. E. Uřeš, Dělostřelectvo v útoku sboru na vybudovanou obranu nepřítele. (Přednáška vydaná na VA.)

Mjr. Bohuslav Barák a mjr. František Brabec, Organisace zabezpečení zasazení MD do boje. (Přednáška vydaná MNO.)

„Dělostřelecké zabezpečení zasazení tankového (mechanisovaného) sboru do průlomu“ (překlad ze slov. pramene).

ORGANISACE A ČINNOST ARMÁDNÍHO TÝLU V ÚTOČNÉ OPERACI

Pplk. pěch. Josef Blahník

Poznámka redakce: V článku uvedené organizační údaje o jednotkách, zařízeních a materiálu byly zvoleny jen jako podklad pro nutné výpočty a úvahy a nesouhlasí se skutečnými organizačními počty.

Při studiu a řešení armádní útočné operace je nutno řešit týlové otázky v organické spojitosti se všeobecnými operačními otázkami.

Z toho vyplývá to, že každý velitel, i když je periodicky informován o materiální situaci vojsk, musí reálně uvážit skutečnosti, které mu přednesl náčelník týlu ve své informační zprávě, srovnat je se svým zámyslem a učinit rozhodnutí teprve po důkladném srovnání operačního zámyslu s možnostmi týlu.

Tato praxe se provádí v Sovětské armádě od samého jejího zrodu.

Geniální plán s. Stalina na rozbití Denikina byl postaven vedle politických důvodů — sympatisující prostředí hornické oblasti, možnost znepřátelení Denikina s bílými kozáky — a vedle otázek spojených s morálními a hospodářskými možnostmi sovětského státu vůbec — i na hlubokém rozboru týlových otázek týkajících se přímo dané operace, jako jsou komunikační síť, možnost těžby z místních zdrojů a průběh železniční magistrály. V odůvodnění svého plánu ukazuje s. Stalin, že právě s těmito otázkami, politickými i týlovými, nepočítal plán zrádce Trockého a jeho tak zvaných specialistů a tím byl již předurčen k neúspěchu.

Velký sovětský theoretik M. V. Frunze přímo říká: „Bez důkladné organizace týlu založené na přesných matematických výpočtech, bez sledování správného zásobování fronty vším tím, co fronta potřebuje k vedení bojových operací, bez přesné evidence dopravních prostředků, jež zabezpečují zásobování, bez organizace odsunu je nemyslitelné jakékoli správné a rozumné vedení větších vojenských operací (Frunze M. V.: články a besedy, 1936, strana 195, ruský originál).

Tím chci podtrhnout to, že otázka materiálního zabezpečení není jen věcí týlu, nýbrž i velitelů všech stupňů, což vyplývá i ze zásady nedílné velitelské pravomoci.

Tato práce má tedy i ten účel, aby seznámila velitele s hlavními úkoly, které musí řešit týl při přípravě a provedení armádní útočné operace a aby velitelé mohli reálně zasahovat do organizace týlu a materiálního zabezpečení v rámci nedílné velitelské pravomoci.

I. Úkoly armádního týlu v útočné operaci

Soudobá armádní útočná operace klade podle zkušeností Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce značné požadavky na orgány týlu a úspěch operace je ve velké míře závislý na činnosti týlu jak v přípravném období, tak i během operace.

Vezmeme-li v úvahu organizační změny vyvolané dalším růstem vědy a techniky, které se uskutečnily od konce poslední války do nynější doby v sestavě armád, vidíme, že úkoly týlu mnohonásobně vzrostly. Vzrostly počty osob, zbraní, vozidel, ostatní válečné techniky a tím i úměrně úkoly týlu.

Zprvu je nutno si ujasnit, za jakých podmínek může armáda přejít k útočné operaci.

Buď to bude pokračování úspěšně zakončené útočné operace, nebo přechod z obrany do útoku. Je možný i třetí případ, že armáda byla v záloze frontu nebo hlavního velitelství a je nasazena k útočné operaci.

První případ bude se strany armády nejobtížnější, i když bude možno počítat s tím,

že proti armádě již nebude tak silný nepřítel jako při zahájení předchozí útočné operace.

Obtíže vyplývají ze znesnadnění přísunu, který bude prakticky vázán pouze na automobilní dopravní prostředky, protože tempo obnovy železnic zpravidla zdaleka nestačí tempu útočné operace.

Další těžkosti vzniknou z nutnosti rychlého provedení oprav vozidel a materiálu, poškozeného v předcházející operaci.

Hlavní věcí bude to, s jakým stavem zásob skončila armáda předcházející operaci a jaké úkoly ji čekají v operaci nové.

Zhruba je možno počítat s tím, že se pohyblivé zásoby vojsk budou pohybovat okolo 0,5–1 palebného průměru munice, 1–1,5 dávky pohonných hmot a mazadel a 3 denních dávek potravin.

Přechodné zásoby armády v armádní zásobovací základně a v jejích předsunutých odděleních budou jednak silně ztenčeny a počátek silničního přísunu (nejbližší žel. stanice) bude vzdálen od vojsk průměrně 150–250 km, podle hloubky operace.

Zdravotnická zařízení a ústavy budou plně obloženy, rovněž tak budou dílny přeplněny materiálem určeným k opravě.

Před týlem budou úkoly:

- doplnění pohyblivých zásob,
- přemístění a nová organisace týlu (armádního i vojskového),
- vytvoření nové armádní zásobovací základny,
- uvolnění zdravotnických zařízení a ústavů od raněných a nemocných, po případě provedení manévru překročením; v tom případě převezme front do své péče obložené zdravotnické ústavy a přidělí ze své zálohy armádě nové ústavy,
- provedení oprav materiálu a techniky poškozené v předcházející operaci,
- doplnění chybějícího materiálu a techniky,
- zdokonalení komunikační sítě.

Všechny tyto úkoly bude nutno provést v omezené době, urychleně, aby nepřítel neměl možnost k provedení protipatření.

Náčelník týlu armády bude muset všechna tato opatření řešit během předcházející operace a provádět dílčí přeskupování týlu již vzhledem na další úkol armády.

Bude to záležet na včasném rozvíjení předsunutých oddělení polních armádních skladů buď jednotlivě nebo v rámci předsunutých oddělení armádní zásobovací základny, v předsunutí dílenských prostředků na místa, kde se shromáždilo největší množství porouchaného materiálu, a konečně v nepřetržité a včasné zdravotnické péči, jejíž provádění sníží na nejmenší možnou míru počet raněných a nemocných, které bude nutno odsunout do frontového týlu a které nebude možno navrátit v nejkratší době zpět k vojskům k výkonu řadové služby.

Otázka transportů vůbec bude v této situaci jednou z nejdůležitějších a je nutno ji řešit jednak dodatečným přidělováním dopravních jednotek od nadřízeného velitelství, jednak maximálním využitím kořistních vozidel. Počet dopravních prostředků je přímo závislý na délce přísunu a množství materiálu podléhajícího přísunu. Zdvojnásobí-li se délka úseku přísunu, je nutno zdvojnásobit i počet dopravních prostředků pro jedno a totéž množství materiálu.

V druhých dvou případech bude činnost týlu ulehčena tím, že se příprava útočné operace bude provádět další dobu a jednotky budou stále v ruce.

Během obranného období se přivádějí do pořádku dopravní prostředky a materiál. Vzhledem k poměrně stálosti výše přísunu může se při řádném plánování část dopravních prostředků uložit.

Železnice bude vybudována co nejbližší k frontě, takže přiblížení zásob do výchozího útoku nebude činit zvláštní obtíže. Týl může započít se shromažďováním zásob v zúženém pásmu činnosti armády pro útok již dříve, takže operační přeskupování nebude mít na jeho pohotovost záporný vliv.

Byla-li armáda v záloze frontu nebo hlavního vltelství, přivádí do pořádku veškerý materiál ještě v prostoru soustředění s maximálním využitím místních zdrojů.

Týl může zpravidla přesunout část svých zásobovacích prostředků do východiště ještě před zahájením operačního přeskupení a tím značně zkrátit přípravné období pro útočnou operaci.

II. Plánování a dokumentace

Plánování materiálního zabezpečení armádní útočné operace se bude ve všech případech dělit na dvě hlavní skupiny:

- plánování pro přípravné období, jež bude zahrnovat nahromadění zásob, provádění oprav a organizaci týlu ve východišti,
- plánování materiálního zabezpečení během operace a spolu s tím i plán materiálního zabezpečení (zámysl) další operace. Tento plán musí být těsně spjat s operačním plánem a předpokládat zabezpečení všech variant zahrnutých v tomto plánu.

S hlediska dokumentace jsou oba tyto plány shrnuty v plánu materiálního zabezpečení útočné operace armády, zpracovaného štábem týlu armády a odděleními týlu armády a schvalovaného velitelem armády.

Plán se skládá ze dvou částí — z části zpracované štábem týlu a z části zpracovávané odděleními týlu armády.

Štáb zpracovává otázky týkající se kalendářního plánu činnosti týlu, průzkumu, dopravy, přemístění, ochrany a obrany, evidence materiálu a kontrol.

Technické provádění materiálního zabezpečení je zahrnuto v dílčích plánech oddělení týlu armády.

V organizačním oddělení štábu týlu se vede týlová situační mapa se všemi údaji týkajícími se řízení týlu.

Jednotliví funkcionáři a oddělení týlu vedou kromě toho své pracovní mapy.

Týlová situační mapa vedená jedním důstojníkem organizačního oddělení štábu týlu je dokument, v kterém je zahrnuta celková týlová a operační (taktická) situace armády, armádních sborů, organických a posilových vyšších jednotek. Pokud jde o situaci frontového týlu, bude zakreslena jen ta situace, která se týká činnosti týlu dané armády. Týlová situační mapa nesmí prozrazovat operační zámysl, mohou na ní být tedy jen údaje ukazující přítomnost a minulost. Údaje týkající se předpokládané organizace týlu v průběhu operace jsou uvedeny na mapě přiložené k plánu materiálního zabezpečení armádní útočné operace.

Pracovní mapa má náplň odpovídající potřebě toho, kdo ji vede. Bude na ní podrobně zachycena situace dané služby v rozsahu jako u situační mapy (dva stupně dolů a jeden nahoru), z ostatní situace jen údaje nutné pro chod služby (součinnost s druhými složkami).

Mapy musí být vedeny jednotně s náročnou štábní kulturou a musí být živé, t. j. každá nová věc musí být na nich zaznamenána s údajem doby, ke které se zápis vztahuje. Po skončení operace jsou situační a pracovní mapy neocenitelným podkladem pro rozbor a vyhodnocení týlu v dané operaci.

Při zpracování plánu materiálního zabezpečení je nutná nejtěsnější součinnost týlu s operačním oddělením, veliteli druhů vojsk a náčelníky služeb. Od operačního oddělení štábu potřebuje týl údaje o přeskupení a vystřídání vojsk, o výsledcích pozemního a leteckého průzkumu a o plánu operace; od velitelů druhů vojsk a náčelníků služeb údaje o činnosti a navrhovaných prostorech rozmístění jejich zásobovacích a dílenských součástí. Bez těchto údajů není možno sestavit reálný plán materiálního zabezpečení. Každé variantě plánu operace musí odpovídat v týlovém plánu varianta zabezpečení.

Jen dobře sladěná činnost všech složek dává záruku úspěšného provedení operace.

Dokumenty štábu týlu:

1. Kalendářní plán činnosti týlu. Zpracovává jej organizační oddělení buď písemně nebo graficky. Jsou v něm časově podchyceny všechny hlavní úkoly týlu na pří-

pravné období, lhůty zpracovávání dokumentů, přemístění týlu, nahromadění zásob a p. Zpravidla může být sloučen s plánem kontrol.

2. Dopravní plán. Tento plán nesmí být zaměňován s plánem přísunu a odsunu materiálu, který se zpracovává denně.

Na zpracování dopravního plánu se podílí celý štáb týlu a k jeho zpracování se přibírají i náčelník vojenské dopravy a náčelník automobilního a traktorového oddělení. V plánu musí být podrobně na přípravné období a perspektivně na celou hloubku operace uvedeno množství zásob, jež je nutno přisunout, a možnosti dopravních prostředků. Závěr plánu musí dát obraz organisace přísunu a odsunu v jednotlivých obdobích operace, jak se na něm budou podílet železniční dopravní prostředky, armádní a vojskové automobilní dopravní prostředky.

3. Plán organisace týlu. Tento plán představuje zámysl náčelníka týlu na organizaci týlu v přípravném období a v jednotlivých obdobích útočné operace armády. Tento plán musí navazovat na plán operace armády, zpracovaný operačním oddělením štábu armády.

Je v něm podchycen manévry týlovými silami a prostředky v jednotlivých obdobích operace podle variant předpokládaných velitelem armády. Zpracovává se na mapě u organizačního oddělení.

4. Plán průzkumu. Zpracovává ho organizační oddělení štábu týlu ve spolupráci s odděleními týlu armády a zásobovacími složkami druhů vojsk na podkladě rozhodnutí velitele armády.

5. Plán ochrany a obrany týlu je rámcový plán pozemní, protiletectvé, protitankové a protivýsadkové ochrany a obrany týlového prostoru armády s rozdělením sil a prostředků. Na tento plán pak navazují dílčí plány (ochrana a obrana armádní zásobovací základny, armádní nemocniční základny, 2. velitelského sledu a p.), které zpracovávají příslušní velitelé a náčelníci.

6. Plán potřeby a zabezpečení armády materiálem zpracovává oddělení pro evidenci materiálu.

Plán vychází ze stavu zásob u armády, z předpokládaného přísunu a z potřeby a dává obraz materiálního zabezpečení armády v jednotlivých obdobích útočné operace.

III. Organisace a činnost týlu v přípravném období útočné operace armády

Do zahájení operace se týly přisunují co nejbližší k čáře dotyku; na stupni armády je týl uskupen do dvou velkých celků.

a) Polní armádní sklady a hlavní dílenské útvarry jsou rozmístěny v prostoru armádní zásobovací základny, vzdálené průměrně 50–70 km od čáry dotyku. Tyto týlové útvarry a útvarry jsou zpravidla plně rozvinuty a pracují ještě do zahájení útočné operace.

b) Armádní nemocniční základna, pohyblivé dílenské základny, odsunové a vyprošťovací prostředky a oddělení armádních skladů jsou rozmístěny blízko zadní hranice vojskového týlu nebo přímo v prostoru vojskového týlu.

Armádní nemocniční základna je v přípravném období zpravidla ve dvou sledech. Mimo rámec armádní nemocniční základny jsou chirurgické polní pohyblivé nemocnice první linie (jedna až dvě na každý armádní sbor prvního sledu), podřízené přímo náčelníku zdravotnické služby armády. Tyto nemocnice se umísťují na čáře divisních obvazíšť s úkolem prvního podchycení proudu raněných a k umožnění co nejpozdějšího rozvinutí divisních obvazíšť. V prvním sledu armádní nemocniční základny je rozvinut jen nejnútnejší počet nemocnic a jiných zařízení zdravotnické služby pro podchycení proudu raněných během průlomu taktické obrany nepřítel, v druhém sledu je rozvinuta třídící odsunová nemocnice a odsunové nemocnice, vše ostatní je svinuto a připraveno k postupnému rozvíjení podle vývoje situace po zahájení útočné operace.

Mimo části útvarů a zařízení armádní nemocniční základny jsou zpravidla rozvíjovány i dílenské prostředky, přidělované armádním sborům, především pohyblivé auto-

mobilní dílenské základny, aby byl co nejvíce zvýšen koeficient technické pohotovosti.

Tento způsob organizace týlu v přípravném období nám dovoluje to, že nemusíme během prvních dvou dnů operace zahajovat přeskupování armádních týlů. Při středním tempu útoku během prvních dvou dnů operace 15–20 km denně vzdálí se vojska od oddělení polních armádních skladů a armádní nemocniční základny na 55–70 km.

Vezmeme-li v úvahu vzdálenost divisních skladů o vojsk, to jest čáru, do které přísluňují armádní automobilní dopravní prostředky, 15–25 km, činí úsek příslunu 40–50 km, automobilní dopravní prostředky mohou tedy dělat denně 1,5–1 koloběh, což stačí pro plynulé zásobování vojsk.

Během přípravného období bude rovněž nutno prodloužit co nejbližší čáře dotyku armádní vojenskou automobilní silnici a armádní přísunové cesty a připravit ve vojskovém týlu prostředky k zahájení dalšího jejich prodlužování se zahájením operace.

Soustředění a učlenění záloh

Během přípravného období je zapotřebí soustředit materiál na celou hloubku operace armády. Při členění materiálu je nutno dbát těchto zásad:

Ve vojskovém týlu nahromadit zásoby pro zabezpečení přípravy útoku a prolomení taktické hloubky obrany nepřítele. U proviantu a pohonných hmot a mazadel půjde o normální pohyblivé zásoby, t. j. 5 denních dávek proviantu a 2,5 dávky pohonných hmot a mazadel. U munice to bude pohyblivá zásoba ve výši 1,5 palebného průměru (u tanků a samohybných děl tři palebné průměry) a střelivo pro dělostřeleckou přípravu a podporu útoku, kterou je dovoleno uložit na zem v palebných postaveních dělostřelečtva. Další zásoby jsou pak uloženy v armádní zásobovací základně. Byly-li zřízeny během přípravného období zásobovací stanice s odděleními polních armádních skladů, nebo předsunutá oddělení armádní zásobovací základny, je část zásob uložena v nich a armádní přechodné zásoby jsou tak uloženy ve dvou sledech, což zaručuje možnost provádění pružného manévru zásobami a dopravními prostředky.

Při členění a určování výše zásob v celé hloubce armádního týlu musíme vycházet z plánu operace, stavu silniční a železniční sítě a možnosti dopravních prostředků.

Na plánu operace závisí výše zásob na jednotlivých směrech, na stavu komunikací a možnosti dopravních prostředků závisí vzdálenost zásob od vojsk. Je samozřejmé, že se při chudé komunikační síti a nedostatku dopravních prostředků bude týl snažit mít zásoby co nejbližší k vojskům, aby se co nejvíce zkrátila délka příslunu a bylo zabezpečeno zásobování vojsk vším potřebným pro život a boj.

IV. Organizace a činnost týlu armády během útočné operace

Činnost týlu během útočné operace spočívá v plnění těchto úkolů:

1. Materiální zabezpečení průlomu taktické hloubky obrany nepřítele.
2. Materiální zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny.
3. Materiální zabezpečení zasazení 2. sledu armády.
4. Materiální zabezpečení útočné operace v hloubce nepřátelské sestavy.

1. Materiální zabezpečení průlomu taktické hloubky obrany nepřítele

Toto období můžeme s hlediska týlu charakterisovat takto:

Hlavní tíže materiálního zabezpečení spočívá na vojskovém týlu. Z armádních týlůných prostředků budou zapojeny zdravotnické prostředky.

Období průlomu taktické hloubky obrany nepřítele se vyznačuje největší spotřebou munice během celé operace (dělostřelecký útok), která dosahuje u zasazených jednotek až dvou i více palebných průměrů, dále maximem zdravotnických ztrát a ztrát bojové techniky.

Spotřeba materiálu se kryje ze zásob divisních skladů vytvořených během příprav-

něho období a ze zásob munice vyložených v palebných postaveních dělostřelectva. Výši zásob je nutno plánovat podle plánu potřeby tak, aby ke konci období zůstaly u vyšších jednotek jen pohyblivé zásoby, t. j. množství materiálu, na jehož přesun jsou rozpočteny organické dopravní prostředky.

K zabezpečení včasného odsunu raněných a poskytnutí jim odborné zdravotnické péče rozvinují se v tomto období zdravotnické prostředky armády, jednak ve vojskovém týlu (chirurgické polní pohyblivé nemocnice první linie, jež po zahájení útoku plní prakticky funkci divisních obvazišť, která tak mohou zůstat na počátku útoku nerozvinuta, pohybovat se za vojsky a rozvíjet se až podle situace), jednak u zadní hranice vojskového týlu — armádní nemocniční základna, která rozvíjí podle plánu zdravotnického zabezpečení operace potřebný počet zdravotnických ústavů a zařízení.

Z dílenských útvarů budou pracovat ve vojskovém týlu pohyblivé automobilní dílenské základny, jež bývají přidělovány armádním sborům již v přípravném období k urychlenému provedení středních oprav vozidel a se zahájením útoku provádějí opravy vozidel, porouchaných během boje.

Technické provádění přísunu a odsunu bude v tomto období i v dalších dvou obdobích značně obtížné. Výkonných cest v celé šířce pásma činnosti armády je využíváno pro přesun druhých sledů armádních sborů (mechanisovaných divisí), armádní rychlé skupiny, druhého sledu armády a armádního dělostřelectva. Bude povinností oddělení pro plánování dopravy štábu týlu armády, aby bylo v těsném styku s operačním oddělením armády a zpracovalo na základě této spolupráce přesný plán dopravy a využití cest (spolu se silničním oddělením.) V dohodě s operačním oddělením štábu armády bude nutno buď vyhradit jednu cestu pro týl, nebo provádět provoz podle hodinového řádu V řadě případů bude nutno k přísunu využívat pomocných cest upravených ženijním vojskem pro potřebu vojskového týlu.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá nutnost, aby se část funkcionářů velitelství armádního týlu zabývala nepřetržitým průzkumem prostoru dobytého na nepříteli, vyhodnocováním výsledků vševojskového průzkumu a koordinací činnosti vojskových týlů přímo na místě.

2. Materiální zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny

Před tímto obdobím předchází kontrola pohotovosti týlu armádní rychlé skupiny a odstranění zjištěných nedostatků. Vzhledem k tomu, že se v tomto období značně snižuje celková výše denní spotřeby materiálu u vševojskových vyšších jednotek (denní spotřeba munice klesá na 0,2–0,3 palebného průměru munice), vzdálenost od zásobovacích zdrojů (zásobovacích stanic, armádní zásobovací základny) dovoluje provést doplňování zásob jedním koloběhem vlastních dopravních prostředků vyšších jednotek, navrhuje zpravidla náčelník týlu armády veliteli armády vytvoření pohyblivé zásoby munice a pohonných hmot a mazadel pro zabezpečení boje armádní rychlé skupiny. Tato záloha je vezena na armádních automobilních dopravních prostředcích. Dovoluje-li to kapacita dopravních prostředků armády, vytvoří se tato záloha ve výši $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ plánované denní potřeby materiálu armádní rychlé skupiny a používá se jí podle pokynů velitele armády.

Jako posilový prostředek armády se armádní rychlé skupině zpravidla přiděluje jedna chirurgická polní pohyblivá nemocnice. Tato nemocnice se však nerozvíjí hned po zasazení armádní rychlé skupiny. Dokud to dovoluje situace, odsunují se ranění a nemocní od armádní rychlé skupiny do divisních obvazišť pěších a mechanisovaných divisí. Teprve po vyčerpání této možnosti se rozvíjí posilová chirurgická polní pohyblivá nemocnice. Tímto způsobem dosáhneme toho, že divisní obvaziště vyšších jednotek, které tvoří armádní rychlou skupinu mohou zůstat co nejdéle nerozvinuta, pohybovat se za armádní rychlou skupinou a rozvíjet se až při její činnosti v hloubce.

Štáb týlu armády bude klást požadavky na armádní rychlou skupinu, co se týká zpráv o stavu komunikací a prostoru v pásmu činnosti armády, protože armádní rychlá skupina je nasazována na směr hlavního úderu armády a tím i na hlavním směru přísunu a odsunu.

3. Materiální zabezpečení zasazení druhého sledu armády

K zasazení druhého sledu armády dochází zpravidla v třetí až ve čtvrtý den útočné operace. V té době jsou vojska vzdálena od východiště průměrně 50–70 km a od předních zásobovacích stanic armádní zásobovací základny až 80 km.

Veškerá tíže přísunu a odsunu spočívá na automobilních dopravních prostředcích.

Je-li v pásmu činnosti armády železnice a provádí-li se její obnova, můžeme počítat se zkrácením silničního úseku přísunu během prvního a druhého dne boje celkem o 12 až 20 km. Protože však bude prakticky obnovena jen trať bez staničních zařízení, můžeme počítat jenom s letučkami s vykládáním na volné trati.

Z těchto důvodů je armádní týl nucen přistoupit k provádění širokého manévru týlovými silami a prostředky. Tento manévr bude ulehčen tím, že armáda bude mít v této době zasazený všechny své hlavní prostředky a týl bude mít volnost pohybu v prostoru armádního týlu.

Ke zkrácení zdravotnických odsunových etap a k přiblížení odborné zdravotnické péče k vojskům bude vytvořeno předsunuté polní odsunové středisko u zadní hranice vojskového týlu (20–30 km od bojujících vojsk), t. j. 30–50 km od východiště útoku.

S hlediska přísunu a odsunu materiálu bude nutno přistoupit k provedení těchto opatření:

Vyhodnotit po týlové stránce dosavadní průběh útočné operace armády a ujasnit si další možnosti armádního týlu. Snahou armádního týlu bude udržovat zásoby vojsk na vyšší pohyblivých zásob vyšších jednotek. To znamená:

- Denní přísun dávky potravin. U armády může se toto množství pohybovat ve výši 200–250 tun, t. j. průměrně 100 třítunových aut.
- Doplnění spotřeby pohonných hmot a mazadel. Při středním tempu útoku 20–30 km denně, bereme-li dvojnásobek (manévr), ujedou vozidla denně 40–60 km. (Beru v úvahu jen vozidla bojová, protože dopravní vozidla tvoří jen 10% počtu všech vozidel a v rámci armády v tomto období nečiní jejich případná vyšší spotřeba zvláštních obtíží.) Ujetým 40–60 km odpovídá spotřeba $\frac{1}{8}$ – $\frac{1}{5}$ dávky pohonných hmot a mazadel denně, t. j. 250–400 t, přepočteno na třítunová auta — 100–160 aut.
- Průměrná spotřeba munice dosáhne v tomto období v armádním měřítku 0,2–0,3 palebného průměru denně, což odpovídá nákladu asi 1 200–1 800 t, přepočteno na třítunová auta — 400–600 aut.

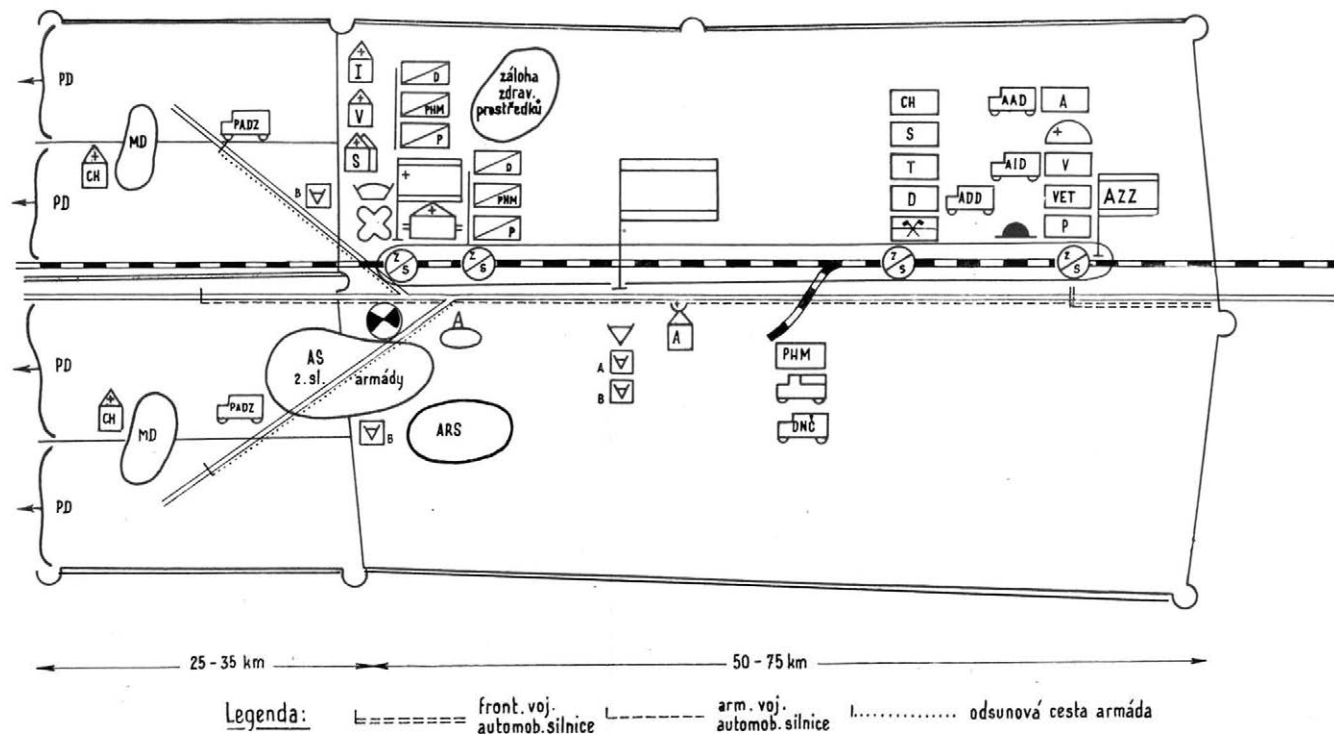
Celková potřeba třítunových aut bude tedy činit 750–1 200 aut, s 10% zálohou zhruba 850 až 1 200 třítunových aut denně. Tento počet aut má armáda zpravidla jako organické automobilní dopravní prostředky (9 autodopravních praporů pěších a mechanizovaných divisi, dopravní auta armádní rychlé skupiny, dopravní součásti armádních a posilových útvarů a jednotek a armádní automobilní dopravní prapor). Tento počet aut však nezajistí denní přísun vpředu uvedeného materiálu, protože činnost automobilních dopravních prostředků je vázána délkou denního výkonu vozidla, zhruba 150 km. Zásobování organickými automobilními dopravními prostředky by bylo možné provést jen na 50 až 75% při 1,5–2 koloběžích.

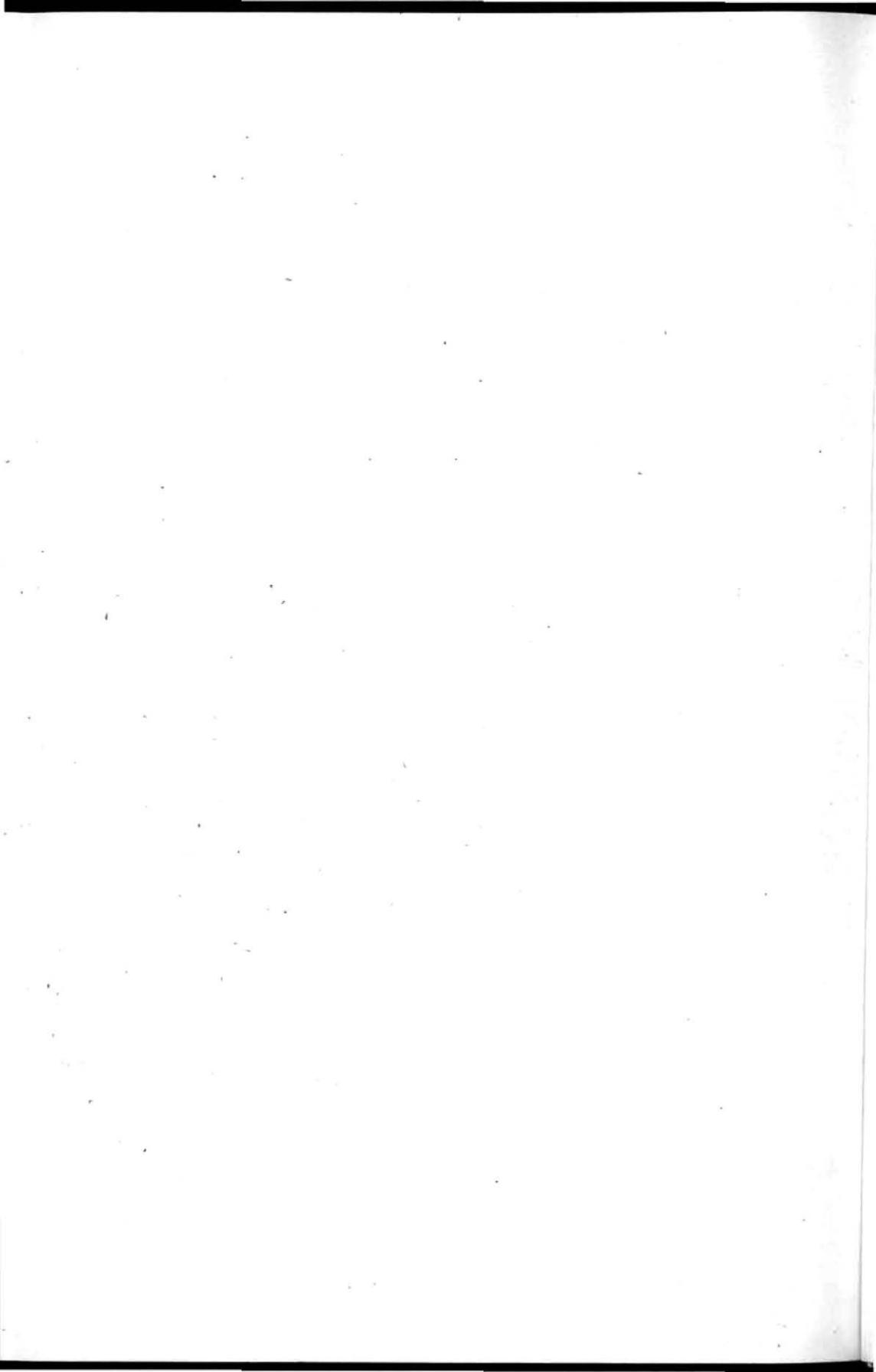
Z tohoto důvodu přidává front v tomto období armádě na doloženou žádost 1–2 automobilní dopravní prapory (s kapacitou 600–1 200 tun na jeden koloběh).

Spolu s organickým armádním automobilním dopravním praporem použije se těchto dopravních útvarů k zásobování jednotek působících na směru hlavního úderu podle systému „od sebe“ a k vytvoření předsunutého oddělení armádní zásobovací základny pro zásobování ostatních vyšších jednotek podle systému „smíšeného“ nebo „na sebe“.

Předsunuté oddělení armádní zásobovací základny bude zřizováno ve vzdálenosti 40–60 km od východiště útoku, t. j. 90–140 km od armádní zásobovací základny. K vytvoření zásob v předsunutém oddělení armádní zásobovací základny bude především využito zbytků zásob v odděleních polních armádních skladů zřízených na předních zásobovacích stanicích armádní zásobovací základny pro zásobování vyšších jednotek ve vý-

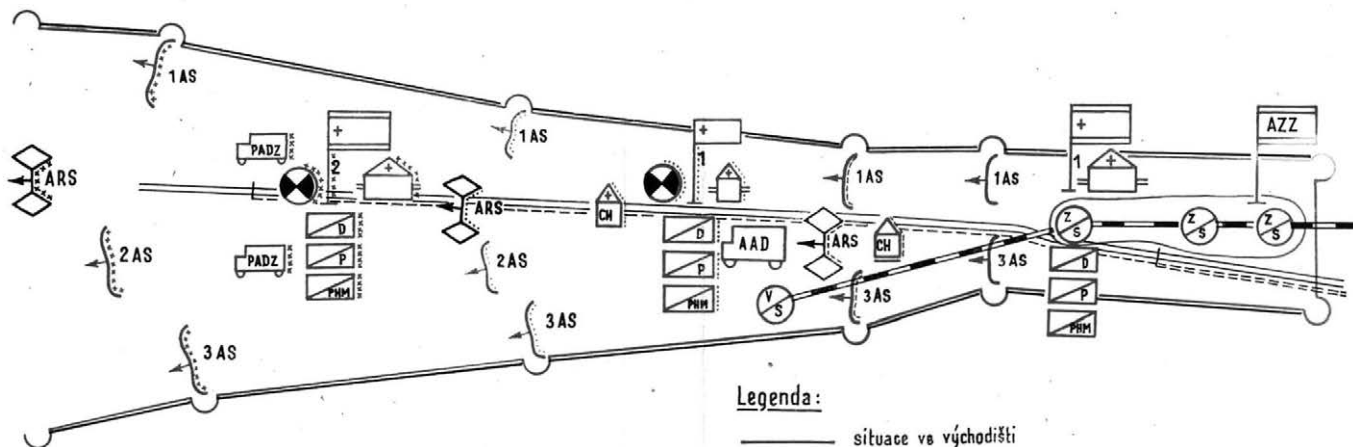
Schema organizace arm. týlu ve východišti k útoku.

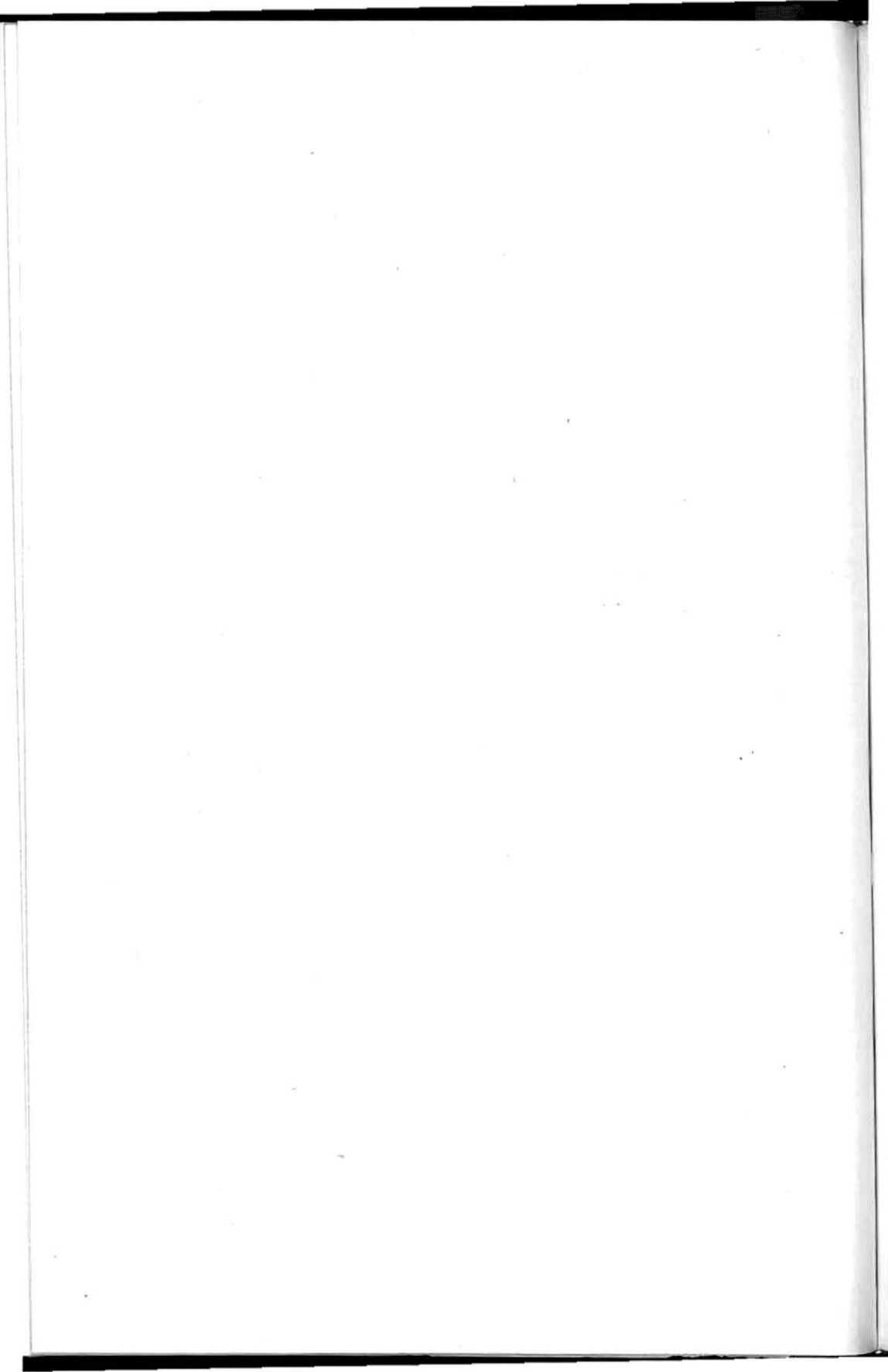
Jedno z možných řešení manévru týlu v útočné operaci armády.

TAJNÉ

Legenda:

- situace ve východišti
- situace při zasazení ARS
- situace při zasazení 2. sledu armády
- xxxxxxxx situace na konci operace
- ===== front. voj. automobil. silnice
- arm. voj. automobil. silnice

chodišti k útoku. Po likvidaci těchto oddělení skladů budou využity tyto zásobovací stanice a ostatní vhodná místa na obnovovaném železničním úseku jako překladiště materiálu odesílaného z armádní zásobovací základny po železnici na automobilní dopravní prostředky.

Tím se zkrátí úsek přísunu pro armádní autodopravní prostředky na 50–70 km t. j. 0,5–1 koloběh denně.

Podle zásady: „Dílenský prostředek k porouchanému materiálu“ přesunuje se v tomto období i valná část armádních dílenských prostředků do prostorů, kde se nahromadilo největší množství porouchaného a poškozeného materiálu. Tím se uvolní vojskové a jim přidělené dílenské prostředky, které mohou postupovat dál za vojsky.

4. Materiální zabezpečení útočné operace v hloubce nepřátelské sestavy

Toto období je konečnou fází útočné operace armády. Spadají do ní boje předsunutých oddílů, boje s přicházejícími nepřátelskými zálohami a boje na zničení obklíčených nepřátelských jednotek.

S hlediska týlu je charakterisováno

- zvýšenou spotřebou pohonných hmot a mazadel u všech druhů motorových vozidel (velká pohyblivost činnosti vojsk),

- v rámci celé armády nízkou, u jednotlivých vyšších jednotek různou výší spotřeby munice,

- stejnoměrnou spotřebou proviantu.

Vzdálenost vojsk od východiště útoku se bude pohybovat od 100–150 km.

Železnice bude k této době prodloužena proti počátečnímu stavu o 25–40 km. Vzdálenost divisních skladů od čela železnice bude činit 80–120 km, jeden koloběh automobilních dopravních prostředků bude činit 1,2–1,7 denního výkonu vozidel na celou délku přísunu.

Počítáme-li s denní potřebou jedné denní dávky proviantu ve váze 200–250 t, t. j. 100 třítunových aut, 0,4–0,5 dávky pohonných hmot a mazadel ve váze 800–1000 t, t. j. 320–400 třítunových aut, 0,2 palebného průměru munice 1 200 t, t. j. 400 třítunových aut, celkem 2 200–2 500 t, t. j. 820–900 aut, při potřebě 1,2–1,7 denního výkonu pro koloběh 1 000–1 550 třítunových aut.

Toto množství dopravních prostředků, počítáme-li, že armáda dostala jako posilu 1–2 automobilní dopravní prapory a že ztráty automobilních dopravních prostředků nepřesáhly 10–20%, má armáda k dispozici a vystačí s ním pro materiální zabezpečení v tomto období. Plynulé zásobování však předpokládá zachování systému předsunutých oddělení armádní zásobovací základny a plánovitého využívání všech automobilních dopravních prostředků v armádě s použitím všech způsobů přísunu — „od sebe“, „na sebe“ i „smíšeného“, t. j. kdy se přísun k jednotkám provádí souběžně armádními i vojskovými dopravními prostředky.

V tomto období překrývá zpravidla front svými zdravotnickými prostředky armádní polní odsunové středisko, které s uvolněními prostředky překračuje předsunuté polní odsunové středisko a vytváří novou zdravotnickou etapu vzdálenou průměrně 30 km od čáry dosažené vojsky.

Další činnost armádního týlu pak závisí na úkolech, které má armáda plnit po skončení dané operace. Je-li předpokládána další operace, nastupuje pro armádní týl nové přípravné období, jehož délka závisí na stavu týlu při skončení dyné operace a na úkolech armády v nastávající operaci.

NĚKTERÉ OTÁZKY A ZÁSADY KONSTRUKCE PĚCHOTNÍCH ZBRANÍ

Škpt. zbroj. Miloslav Sýkora

1. Požadavky vojenské vědy na zbrojní techniku a zkušenosti z Veliké vlastenecké války

Úvodem je třeba si říci několik zásadních slov o požadavcích dnešní pokrokové vojenské vědy na zbrojní techniku a výzbroj v armádě.

Pěchotní zbraně je třeba řešit tak, aby výkon náboje byl plně využit a nebyl zbytečně vysoký, aby byly jednoduché pro používání a zacházení s nimi a aby zaručovaly naprosto spolehlivou funkci při maximálním účinku. K tomu ovšem ještě přistupuje požadavek jednoduché výroby a použití hlavně domácích surovin.

Tyto všechny požadavky jsou důležitým vodítkem pro konstruktéra zbraní a znamenají nemalý problém, jak je beze zbytku a bez kompromisu vyřešit asladit tak, aby výsledek práce byl přínosem pro výzbroj armády.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války nám dokázaly, že výkony ručních pěchotních zbraní (pušky a lehkého kulometu) byly neekonomicky vysoké a že jich bylo ze 70% nevyužito. Pokud nebylo velkorážních kulometů, musely pušky a kulomety svým výkonem náboje vyplňovat mezeru až do pěchotního kanonu, t. j. byl tehdy nutně s taktického hlediska požadován takový výkon, aby účinek střelby byl do 2000 m dostatečný. Proto také vidíme, že byly pušky a kulomety řešeny na náboj s poměrně vysokým výkonem. Dnes, kdy se ve všech armádách světa používá velkorážních kulometů, ztrácí poměrně vysoký výkon pěchotního střeliva svůj význam a vidíme nový směr ve zbrojní technice, že se přistupuje k řešení náboje s takovým balistickým výkonem, aby byl do vzdáleností, kterých se v bojových situacích maximálně využívá, ještě dostatečně výkonný, splňoval naprosto podmínky takticko-střelecké a aby ho bylo plně využito (t. j. měl dostatečný účinek v cíli). Tím ovšem není řečeno, že by při řešení nového náboje byly opomíjeny dobré balistické vlastnosti, t. j. přesnost na co možná největší vzdálenost, rasance a průbojnost střel. V zásadě jde o náboj vyhovující požadavkům dnešního způsobu boje, t. j. náboj splňující všechny podmínky pro zbraň při použití normálního hledí do vzdálenosti 400 až 500 m. Naproti tomu se ukázal dosavadní náboj, t. zv. „střední“, jako vyhovující pro těžký kulomet; spíše se ještě ukazuje potřeba nahradit jej větší ráží nebo vyšším výkonem. To vyplývá z podmínky účinnosti mířené palby na vzdálenost přes 1000 m.

Nové válečné zkušenosti ukázaly, že je třeba řešit zbraně tak, aby jich bylo plně využito. Otázka univerzálnosti náboje (o té bude ještě zmínka) ztrácí význam a účelnost.

2. Zásady při řešení zbraní pěchoty

A. Otázka druhů střeliva

Se všemi otázkami bojového využití pěchotních zbraní a ekonomiky konstrukce souvisí palčivá otázka druhů střeliva.

Pro samopaly se ukázal nejvýhodnější náboj dosud používaný. Řešení samopalu na náboj s vyšším výkonem by nebylo s hlediska využití náboje naprosto ekonomické i vzhledem k taktickému využití zbraně a pak konstrukčně by to mělo za následek komplikaci jednoduchého systému dosud používaných a zavedených samopalů a naprosto nevyužití balistických vlastností náboje. Pro odstřelovačskou pušku zase nám vyvstává potřeba velkého výkonu náboje s velkou rasancí střel. Puškový náboj se sníženým výkonem by ne-

stačil svými vlastnostmi plnit požadavky kladené na odstřelovačskou pušku. Tu jsme již s normálním nábojem na hranici možnosti.

Cestu z tohoto bludiště nám ukazuje zkušenost, že nejvýhodnější je řešení dvou druhů pěchotního střeliva, a to jednak do samopalů, pušky, samonabíjecí pušky a lehkého kulometu, jednak do těžkého kulometu a odstřelovačské pušky. Právě se zřetelem na omezení počtu druhů střeliva je třeba přistoupit ke kompromisnímu řešení v otázce samopalů. Kompromisnost tohoto řešení je právě v tom, že zase výkon jednotného střeliva je nevyužit při velmi krátkých dálkách i když je nám dnes známo, že výkon střeliva pistolového, na který jsou řešeny všechny druhy samopalů, není dostačující pro dnešní formy boje. S tím těsně souvisí otázka upuštění od řešení velkého počtu druhů střel. Tu se ukazuje, že dojít k uspokojivým výsledkům je možno řešením skládané střely, t. j. s ocelovým jádrem. Tyto střely vyhovují podmínkám průbojnosti i smrtícího účinku do poměrně velikých dálek a mimo to znamenají značnou úsporu olova, kterého u nás nemáme nadbytek.

V otázce vyřešení jednotného střeliva pro všechny pěchotní zbraně — nelze ovšem dnes ani v budoucnu vidět cíl veškerého snažení. Větší chyby bychom se dopouštěli, kdybychom zase hledali více než dvojí druh střeliva. Při více druzích střeliva by docházelo k zbytečným komplikacím v zásobování. I válečná zkušenost potvrzuje, že čím je méně druhů střeliva pro pěchotu, tím je to výhodnější.

Na ukončení této úvahy ukáží pro ilustraci jakým způsobem byla řešena otázka ekonomiky využití střeliva do pušky a lehkého kulometu a otázka druhů střeliva v cizích státech.

Jako první příklad vcelku nesprávně řešeného jednotného náboje je 7,92mm náboj vz. 42 N „Polte“, německé výroby. Tento typ náboje je výsledkem úsilí, které vyvinuli němečtí zbrojní technici ke konci války, aby vyřešili jednotný náboj pro pušky, lehké kulometry a samopaly. Jde v podstatě jen o zesílený náboj pistolový, který pro své balistické vlastnosti nemůže být pokládán za náboj puškový. Konstrukci tohoto náboje chtěli Němci vyřešit více otázek, jako využití již vyrobených puškových nábojnic, využití výrobního zařízení a p.; náboj však vyhovoval jen pro samopal vz. 43/44 N a nevyhovoval již požadavkům kladeným na náboj pro pušku.

Americká zbrojní technika přinesla v tomto směru řešení dvojí. Jedním byl náboj 7,62 mm, který byl řešen do samonabíjecí karabiny Peterson a Thomson. Svými balistickými vlastnostmi odpovídá ještě více samopalovému náboji a má ještě slabší balistické vlastnosti než německý „Polte“. V posledních letech byl zkoušen v USA náboj ráže 7 mm, který již odpovídá dosti požadavkům pro puškový náboj a má již dosti vyhovující balistické vlastnosti.

Rovněž ve Švýcarsku a Itálii po druhé světové válce započaly pokusy s nábojem vyhovujících balistických vlastností na „zmenšený výkon“. Italský náboj má celkem slabé balistické vlastnosti a nezaslouží si zvláštní pozornosti.

Z těchto srovnání vidíme, že se ve všech armádách začíná řešit puškový náboj s ekonomickým výkonem.

B. Universálnost zbraní a její využití

Otázka vyřešení univerzální pěchotní zbraně je rovněž neustále živá. Bylo provedeno mnoho pokusů více méně neúspěšných a kolem této otázky je stále vedena živá diskuse.

Řešení univerzálních zbraní dodnes nepřineslo kladných výsledků a mnohdy naopak jen věci jednoduché značně zkomplikovalo. Nahradit jedinou zbraní samopal, samonabíjecí pušku a kulomet je řešení vcelku vábné, ale vzhledem na bojové využití zbraně a mnohotvárnost způsobu použití je to zatím těžko řešitelné. Tu bych chtěl na několika příkladech ukázat obtížnost tohoto řešení. Na př. jednotnou zbraní by se měl plnit úkol odstřelovače. Jak již bylo vpředu uvedeno, tento úkol by byl nesplnitelný, neboť na př.

přesnost zbraně na větší dálky by nebyla dostačující, automatika zbraně naprosto zbytečná a optický zaměřovač, který potřebuje odstřelovač a kterým by byla vybavena každá zbraň, zůstal by bez náležitého využití. Další příklad: Taková zbraň by měla plnit úkol těžkého kulometu, t. j. velkou mohutností palby postřelovat na větší dálky skupinové cíle nebo palebná ohniska. Ani tu by zbraň nesplnila svůj úkol, neboť by musela mít hlaveň řešenu tak, aby stačila akumulovat teplo vzniklé vystřelením velkého množství ran (aniž by nastávalo samovznícení nábojů) a musela by být opatřena podstavcem. Takto upravená zbraň by se ovšem nehodila zase pro samopalníky, který potřebuje zbraň lehkou. Na těchto dvou případech vidíme, že úkol vyřešit zbraň takovou, aby vyhovovala všem bojovým podmínkám, lze těžko splnit. To, co bylo uváděno, byly příklady hodně drastické, ale jasně ukazující, že ne každá zbraň je vhodná plnit všechny úkoly.

Již jenom dílčí úkol — vyřešit jednotný kulomet, je svého druhu poměrně tvrdý oříšek. Aby takový kulomet (lehký, těžký a protiletadlový) mohl plnit podmínky na něj kladené, musel by být zásobován jak pásem, tak i zásobníkem s velkým počtem ran. Jistě že by dokonalé vyřešení přineslo mnoho výhod, jako na př. zjednodušení výroby, zmenšení počtu vzorů, snadnější opravy a jednotné záložní součásti, zjednodušený výcvik a j. Obtížné však zde je dodržet při jednotnosti konstrukce požadavek malé váhy, nesložité konstrukce a všem účelům vyhovujícího podstavce.

V závěru k této otázce možno říci, že každá universalnost znamená do jisté míry komplikaci zbraně a že při neuniversalním využití zbraně je universalnost nerentabilní.

C. Požadavky na výrobu a konstrukci zbraní

Velikým vzorem v jednoduchosti konstrukce, výroby a spojené s tím spolehlivosti funkce zbraní jsou nám zbraně sovětské. Tyto zbraně, které se plně osvědčily ve Veliké vlastenecké válce, podstatně se liší od zbraní vyráběných v kapitalistických státech.

V koncepci sovětských zbraní vyniká jejich účelnost a jednoduchost. Forma provedení odpovídá požadavku jednoduché výroby. Svou jednoduchostí, snadnou a jednoduchou obsluhou, vynikající přesností a spolehlivostí funkce se řadí mezi nejlepší zbraně světa. Jsou to zbraně spolehlivé a v rukou sovětského lidu dovedly a dovedou kdykoli v budoucnu uhájit sovětskou vlast a rozdrtit každého útočníka.

Naproti tomu v kapitalistických státech, kde je zbrojní průmysl ovládnán zbrojařskými kořistníky, tam jsou pohnutky výrobců zbraní naprosto jiné. Tam je konstruktér veden tím, aby zbraň byla prodejnější, t. j. aby byl vzhled zbraně líbivý, a již méně je dbáno na to, aby byla jednoduchá a účelná. Čím složitější zbraň, tím větší zisk zbrojaře, čím je více na povrchu líbivější, tím je větší možnost prodeje. A to, má-li zbraň dobrou a bezvadnou funkci, to již není tak důležité. Nejdůležitější je tu zisk. Proto se setkáváme u cizích zbraní i u našich předválečných zbraní se všelijakými naprosto bezúčelnými doplňky, se složitými a na pohled líbivými konstrukcemi.

Na důkaz toho, jakých nesolidních reklamních method v obchodu se zbraněmi používali a používají kapitalisté, chtěl bych uvést několik příkladů. Za první republiky se dodávaly pušky do Persie. Pro tuto dodávku byly pušky nejen po povrchu leštěny, nýbrž pažba byla vykládána drahým dřevem a znaky na puškách zlaceny (nešlo o výrobu loveckých zbraní). To, že mají mít dobré střelecké vlastnosti, se často opomíjelo. Dodávky zbraní do ciziny byly plněny tak, že zmetkové součásti byly leštěny a povrch se obrousil a tyto zmetky byly prodávány. Takový byl a je způsob zbrojní výroby v kapitalismu, založený na podvodech a klamu.

Závěrem je třeba zdůraznit, že jen takové konstrukce zbraní splňující požadavky jednoduchosti výroby, spolehlivosti funkce a výtečných střeleckých vlastností jsou skutečným přínosem pro obranu vlasti.

Materiál použitý při konstrukci zbraní

Cílem do budoucna u konstrukcí zbraní je vytlačit z používání vysoce legované materiály a zbraně vyrábět z normálních, v průmyslu dostupných uhlíkatých ocelí. Tu se sice naráží na otázky vysoké trvanlivosti zbraně a malé váhy. Rozřešit do posledního písmene tento úkol není snadné, ale dnes již můžeme říci, že se dá řešit. Při jednoduchých principech je tato otázka snadná a právě proto je mnohdy donucujícím prostředkem konstruktéra, aby se vyhýbal filigránským a komplikovaným součástem.

Požadavek příliš vysoké trvanlivosti je někdy zbytečně přepínán. Tím, že dosáhne rekordních trvanlivostí při zkušební střelbě, není ještě otázka vyřešena. Zkušenosti nás učí, že i při zbraních, kde bylo dosaženo vysokých trvanlivostí, zbraň byla mnohdy dříve vyřazována z provozu tím, že byla neodborně čištěna, špatně udržována a nebylo s ní pečlivě nakládáno. Je proto lépe spokojit se středně vysokou trvanlivostí (15 000 až 20 000 ran) a více klást důraz na správné zacházení a ošetřování zbraně.

Závěr

V tomto velmi stručném pojednání bylo jen velmi obecně pojednáno o některých zásadách při řešení pěchotních zbraní. Je tu ještě dosti otázek, jako na příklad řešení miřidel a zaměřovačů zbraní, otázka čištění, konservování a povrchové ochrany zbraní, řešení příslušenství a náhradních součástí a jiných otázek vztahujících se k usnadnění výcviku vojáků. O těchto otázkách zmínka nebyla, ale je nutno se jimi zabývat. Jistě celá řada čtenářů má mnoho velmi cenných poznatků a zkušeností a je třeba jen o těchto otázkách diskutovat a tak přinášet cenné příspěvky a pomoc našim technikům a konstruktérům k jejich úsilí o neustálé zvyšování kvality naší bojové techniky.

Na konec je třeba říci, že se naši konstruktéři a technici musí ještě mnoho a mnoho učit a čerpat ze sovětských zkušeností, kterých se nám dostává nepřeborné množství. Jedinou a neustálou snahou našich odborníků musí být, aby dali naší armádě takové zbraně, kterými by mohla úspěšně spolu se Sovětskou armádou a ostatními spojeneckými armádami odrazit jakýkoli pokus imperialistických nepřátel o násilnou změnu našeho společenského pořádku.

DISKUSE

V hodnocení minulého ročníku *Vojenské mysli* byla velkým počtem čtenářů vyjádřena nespokojenost s tím, že se v časopise neobjevují žádné diskusní a kritické články k uveřejněným statím. I redakční rada časopisu si byla tohoto nedostatku dobře vědoma. Nepodařilo se však v roce 1952 diskusi vyvolat, třebaže k tomu byli čtenáři vybízeni.

Z diskuse probíhající v Sovětském svazu v listopadu 1951 o ekonomických otázkách, která přinesla návrhy na odstranění chyb a nepřesností v navrhované učebnici politické ekonomie, která ukázala sporné otázky a vedla nakonec k vydání nového fundamentálního vědeckého díla soudruha Stalina „*Ekonomické problémy socialismu v SSSR*“ je třeba si vzít příklad i při diskusích a kritice o odborných vojenských pracích otiskovaných v časopise *Vojenská mysl*.

V deníku „*Krasnaja zvezda*“ byl dne 12. 12. 1952 otištěn pozoruhodný článek genmjr. V. Štyrljajeva o rozvíjení vědecké práce v Sovětské armádě, z něhož cituji závažná slova, která platí ve stejné míře i pro nás:

„Soudruh Stalin učí, že ... „žádná věda se nemůže rozvíjet a prospívat bez boje názorů, bez svobody kritiky“. Moudrost této základní poučky soudruha Stalina je každodenně potvrzována samým životem. Tam, kde se řídí vědecká práce smělou a nebojácnou kritikou a bojem názorů, tam není zkostratělosti a stagnace, tam se docílí nejvíce významných vědeckých výsledků. Metoda svobodné diskuse, používaná naší stranou v řadě odvětví vědy, filosofie, biologie, jazykovědy, politické ekonomie, — ukázala ohromný vliv na rozvoj vědeckého myšlení a napomáhala překonání různých druhů ideologických úchylek.

Boj názorů a svoboda kritiky se musí ještě směleji zavést ve vojenské vědecké práci. Je nutné zajišťovat v každém jednotlivém případě široké a tvůrčí posouzení vypracovaných otázek a vydaných prací a vytrvale zavádět do vědecké praxe metodu svobodné diskuse.“

Redakce *Vojenské mysli* otevírá tímto číslem diskusní rubriku a vyzývá všechny důstojníky a generály k rozvinutí diskuse především o článcích plk. Lipového, otištěných ve 3. a 4. čísle VM 1952 a všeobecně k článkům pojednávajícím o použití rychlých skupin. Příspěvky zašlete do konce února t. r. tajným služebním spisem přímo redakci *Vojenské mysli*. Každá samostatná studie zabývající se rozvíjením otázek použití rychlých jednotek a skupin řeší pro nás věci nové, nebo dosud málo propracované a proto je nutno slyšet více názorů, jak to odpovídá citovaným slovům soudruha Stalina.

Závěr diskuse bude zpracován generálním štábem a otištěn ve *Vojenské mysli*.

Jako první příspěvek k diskusím o článcích plk. Lipového otiskujeme článek škpt. tank. Zdeněka Knopa.

K článku plk. Lipového „Zasazení MD do průlomu v útočném boji AS“

(VM čís. 3/1952, str. 33)

Škpt. tank. Zdeněk Knop

1. K otázce tvoření sestavy MD pro zasazení do boje (str. 47—48).

K hodině pohotovosti k útoku je třeba, aby jednotky MD byly ve vyčkávacím prostoru uspořádány tak, aby co nejrychleji mohly vyrazit a začleňováním jedna za druhou podle připraveného schématu pochodovaly sestavy vytvořené plánované 2 až 3 proudy.

Znamená to tedy, že

— průzkumné orgány musí být co nejbližší pochodových os,

— hned na průzkumné orgány musí navazovat regu-

lační a uvolňovací oddíly, a za nimi musí být připraveny jednotky tvořící předem určené oddíly k zařazení do proudů v takovém pořadí, jak určí velitel MD ve svém rozhodnutí,

— jako další pak jsou připraveny hlavní síly divise a orgány tankové technické a tylové služby (1. sled týlu).

Předvídá-li se začlenění některých posilových jednotek do proudů divise v průběhu přesunu na čáru zasazení, je třeba ponechat příslušnou mezeru v proudě divise. Je třeba velmi pečlivě připravit jejich přijetí zejména po stránce regulační, aby začle-

nění bylo provedeno hladce a bez zdržení. Je proto třeba přesně co do místa a času domluvit kdo, kdy a kde bude tu nebo onu posilovou jednotku očekávat, a kam, po které ose a v kterou dobu se přesune, aby se zařadila do sestavy divise.

Z posilových prostředků, které se berou v úvahu pro zařazení do MD až v průběhu boje, jsou to zejména jednotky dělostřelecké a ženijní. Jejich umístění v sestavě divise je třeba plánovat tak, aby začlenění bylo co nejjednodušší. Mám za to, že čelní jednotky MD je třeba dotovat z organických jednotek dělostřeleckých, ženijních a chemického vojska MD. Posilové prostředky pak co možná zařazovat na záď sestavy sledů (proudů) MD. To je možné na příklad u protitankové zálohy, pohyblivého oddílu zatarasovacího a dělostřeleckého. Jestliže situace na frontě vyžaduje zasadit MD v rozvinuté sestavě, bude účelné dirigovat dělostřelecko vcházející do sestavy MD přímo do palebných postavení, z nichž bude podporovat boj MD. Obdobně je možno vyslat protitankovou dělostřeleckou jednotku, vcházející do sestavy MD, jako protitankovou zálohu přímo do palebného postavení na směr, z něhož hrozí silný nepřátelský protiútok, aby tak kryla zasazení MD do boje. Toto vše ovšem záleží na konkrétní situaci a na opatřeních, která k zabezpečení zasazení MD mohou učinit velitel sboru a velitel armády svými prostředky.

2. K otázce postupu MD na čáru zasazení (str. 43 až 46).

Výzkavací prostor MD je zpravidla vzdálen 8 až 12 km od předního okraje nepřátelské obrany. Je-li MD zasazována k doprolovení hlavního pásma nepřátelské obrany, bude čára zasazení vzdálena od původního předního okraje 4 až 5 km, podle vzdálenosti předního okraje postavení divisních záloh od původního předního okraje nepřátelské obrany. Celkem tedy bude vzdálenost od výzkavacího prostoru na čáru zasazení 12 až 17 km. K překonání této vzdálenosti při průměrné rychlosti 8 km/hod. potřebuje MD asi 1,5 až 2 hodiny. Za tuto dobu je pěchota s to při středním tempu útoku 2 km/hod. překonat vzdálenost 3 až 4 km. Z toho vyplývá, že velitel AS musí přijmout rozhodnutí k zasazení MD již brzy po zahájení průlomu; zpravidla již v době boje pěších divisi o postavení praporek záloh (3. zákop). Jakmile byl dán rozkaz k vyražení MD z výzkavacího prostoru, je třeba nedopustit v žádném případě zastavení MD a je nutno provést zasazení i tehdy, jestliže nebyly pěšími divicemi vytvořeny všechny podmínky pro zasazení MD do boje. MD v pohybu je daleko méně zranitelná než stojící MD.

Nelze považovat za zdržení dobu, kterou MD potřebuje k rozvinutí do bojové sestavy, protože se rozčleňování a rozvíňování MD děje během pohybu na čáru zasazení. Sníží se sice poněkud tempo postupu, avšak s tím nutno již předem počítat při kalkulaci času, kdy musí velitel AS vydat rozkaz k vyražení MD z výzkavacího prostoru.

Pokusím se naznačit, jakým způsobem postupuje MD na čáru zasazení:

Za sledy pěších divisi již se zahájením průlomu postupují průzkumné součásti MD, které tak zabezpečují veliteli MD dostatek čerstvých zpráv o ne-

příteli i o terénu, zejména pak v době těsně před zasazením MD do boje.

V prostoru původního předního okraje volíme zpravidla čáru rozvinutí (lépe by bylo nazývat ji čarou rozčleňování), na níž se začínají postupující sledy jednotlivých proudů rozčleňovat do proudů součástí. Toto rozčleňování je nutné i tehdy, nebude-li MD zasazena v rozvinuté sestavě. Je tu několik důvodů:

a) Přesun MD nezůstane nepříteli utajen, to znamená, že soustředí palby svého dělostřeleckého a údery letectva na postupující proudy MD. Rozčleňovaná sestava je méně zranitelná.

b) Aby překročení divisi prvního sledu AS trvalo co nejkratší dobu, je třeba zkrátit délky jednotlivých proudů rozčleňováním MD do většího počtu kratších proudů.

c) Rozčleňovaná sestava MD dává lepší možnosti rychle rozvinout bojovou sestavu MD, vyžádá-li si to situace.

Je tu ovšem také několik nepříznivých momentů, které je třeba při rozčleňování vzít v úvahu:

a) Rozčleňovaná sestava divise vyžaduje větší rozsah ženijních úprav na směrech postupu jednotlivých dílků proudů (odminování, úprava nesjízdných úseků nebo vyhledání objezdů a p.). Je třeba, aby se k otázce ženijního zabezpečení přesunu vyjádřili ženijní odborníci.

b) Rozčleňování poněkud zpomalí postup MD.

Dejme tomu, že MD postupuje z vyčkávacího prostoru ve dvou proudech, majíc na jedné ose mechanisovaný pluk, na druhé ose mechanisovaný pluk a tankosamohybný pluk v druhém sledu. Na každé ose postupují předsunuté oddíly (zesílené mechanisované prapory).

Jakmile předsunuté oddíly dosáhnou čáry rozvinutí (rozčleňování), rozčlení se v rotní proudy a postupují pak prakticky po šesti osách. Před nimi postupují orgány regulačního a uvolňovacího oddílu (RUO) musí vytyčit a podle okolností odminovat všech šest os.

Těchto šesti pochodových os pak využívají mechanisované pluky, které se rovněž rozčlení, nyní však jen do praporek proudů (celkem šest proudů). Tankový prapor mechanisovaného pluku může být rozdělen k jednotlivým praporům po rotách a ty pak postupují v jejich sestavě. Tankosamohybný pluk postupuje za mechanisovaným plukem rovněž rozčleňován na praporek proudy. Vzdálenosti mezi jednotlivými vozidly je třeba zkrátit na nejmenší možnou míru (10 až 15 m).

Při tom rozstupy mezi jednotlivými proudy musí být takové, aby dovozovaly rozvinutí praporů do bojové sestavy, t. j. 500 až 700 m. Bude tedy celková šířka sestavy MD asi 3 až 4 km. Protože na takovéto šířce nebude dostatek stálých komunikací, znamená to, že proudy budou postupovat většinou terénem po pomocných cestách. Pro pásová vozidla nebude pochod terénem celkem obtížný.

Pělivějšího zabezpečení budou vyžadovat kolová vozidla, zejména dělostřelecko. Bude proto záhodno mít zálohu ženijních sil a prostředků a zálohu vyprošťovacích vozidel u každého pluku k rychlému uvolnění pochodových os.

Tímto rozčleňováním se zkrátí délka proudů MD asi na třetinu, to znamená, že hloubka sestavy MD i s předsunutými oddíly nebude přesahovat 5 až

6 km. To dává možnost, aby celá MD prošla sestavou pěších divisí asi za hodinu.

Předsunutě oddíly, jakmile se rozčlenily v rotní proudy, postupují normální rychlostí, t. j. 6 až 8 km/hod., až do vzdálenosti asi 1 km od čáry dotyku (dostřel nepřátelských protitankových kanonů) a potom přispůsobí tempo svého postupu tempu postupu pěších divisí.

Jakmile velitel AS dá signál k zasazení MD do boje, vyrazí předsunutě oddíly kupředu, a vyžaduje-li to situace, rozvinou se do bojové sestavy, při čemž tanky postupují před motorisovanou pěchotou.

Motorisovaná pěchota využívá svých dopravních vozidel (obrněných transportérů) k tomu, aby se co nejvíce přiblížila k čáře zteče. Zpravidla využije k sesednutí posledního skrytu před čarou dotyku (terénní vlny, lesíků, osady), nejméně však tak daleko, aby vozidla nebyla ohrožována přímou palbou nepřátelských protitankových kanonů.

Před zasazením MD do boje předchází vždy mohutný palebný přepad. Jednotky předsunutých oddílů ho využívají jednak k tomu, aby se co nejlépe dostaly k čáře dotyku, jednak k tomu, aby se sesedla pěchota mohla pracovat na ztečnou vzdálenost.

Obdobným způsobem postupují jednotky MD, jestliže situace vyžaduje, aby doprolovení hlavního pásma nepřátelské obrany provedla MD s rozvinutými hlavními silami.

V tom případě se předsunutě oddíly zařadí do útočné sestavy svých pluků a velitel MD musí vytvořit z jednotek svého druhého sledu nový předsunutý oddíl. V takovém případě je výhodné použít celého tankosamohybného pluku (který byl v druhém sledu MD), zesíleného asi praporem motorisované pěchoty, dělostřelectvem, ženisty a chemickými jednotkami. Tento divisní předsunutý oddíl může pak po prolomení postavení divisních záloh mechanisovanými pluky úspěšně řešit úkol proniknout co nejrychleji k postavení sborových záloh a zabránit tam nepříteli organisovat novou obranu. Bylo-li postavení sborových záloh již drtivě nepřítel obsazeno, musí provést na toto postavení útok z chodu.

Velitel MD, jakmile dostane rozkaz velitele AS k zasazení MD do boje, neodjíždí na svou pozorovatelnou, nýbrž dále s velitelem AS sleduje boj pěších divisí. Během přesunu MD na čáru zasazení se může situace na frontě změnit tak, že to bude mít vliv i na činnost MD a že velitel AS bude muset dodatečně upravit nebo i pozměnit své původní rozhodnutí. Proto bude výhodnější, zůstane-li velitel MD až do příjezdu předsunutých oddílů na pozorovatelně velitele AS. Potom může přejít na svou pozorovatelnou, na níž si byl předtím povolal své velitele pluků a velitele a náčelníky druhých vojsk, a jim upravit úkoly stanovené jednotkám a druhým vojsk zabezpečujícím zasazení MD do boje.

Nelze dost dobře počítat s tím, že velitel MD bude moci na své pozorovatelně upravit otázku součinnosti s veliteli (náčelníky) druhých vojsk AS a s veliteli pěších divisí do příchodu MD. Velitelé pěších divisí velí v této době svým divisím, a proto je

nelze z této činnosti odvolávat. Je možné, že se na jeho pozorovatelnou dostaví styční důstojníci od pěších divisí a jejich prostřednictvím může velitel MD upravit otázku uvedenou v článku v odstavci d) „Organisace součinnosti“ na str. 51. Další tu uvedené otázky dohoví velitel MD s veliteli (náčelníky) druhých vojsk sboru ještě na pozorovatelně velitele AS.

3. K otázce výběru pochodových os všeobecně (str. 48, 3. odst. zdola):

Tanková a mechanisovaná vojska svými takticko-technickými vlastnostmi nejsou příliš vázána na stále komunikace. Mohou s úspěchem využívat pomocných cest vytyčených v terénu.

Při zasazování tankových a mechanisovaných jednotek do boje (průlomu) je třeba vyhýbat se zvláště nebezpečným místům jako jsou osady, soutěsky, kde by činností nepřátelského dělostřelectva, letectva nebo i diversantů mohlo dojít k ucpání komunikací a tím ke značnému zdržení pohybu na čáru zasazení. To nás ovšem nutí opouštět stále komunikace a postupovat volným terénem. Kromě toho na stále komunikace může se nepřítel velmi přesně zastřílet a donutit nás stejně k postupu terénem. Bude proto výhodnější přímo plánovat přesuny tankových a mechanisovaných jednotek po pomocných cestách a jen výjimečně používat stálých komunikací.

4. V stati „Plánování a příprava zasazení MD do boje v přípravném období“ (odstavec c) (str. 39 až 42) „Organisace součinnosti“, je několik nejasností. Autor především příliš rozdrží otázku organisace součinnosti, takže se v některých otázkách opakuje, zejména v otázkách organisace součinnosti k zabezpečení přesunu MD a k zabezpečení zasazení MD do boje.

Mám za to, že organisace součinnosti k zabezpečení zasazení MD do boje je komplex otázek, které není účelné rozdělovat na několik etap (přesun, zasazení, boj v hloubce).

Je lépe ukázat, které otázky musí velitel armádního sboru s tím nebo oním funkcionářem probrat při organisaci součinnosti, aby zabezpečil úspěšnou činnost MD v celku od vyrazení z vyčkávacího prostoru až do splnění úkolu dne.

Z kapitoly „Organisace součinnosti“ není jednoznačně jasno, kdo uvedené otázky s jednotlivými veliteli a náčelníky má řešit. Organisaci součinnosti k zabezpečení zasazení MD do průlomu řídí velitel armádního sboru. Velitel MD při tom může klást požadavky nebo dotazy na jednotlivé velitele a náčelníky druhých vojsk. S konečnou platností rozhoduje pak velitel armádního sboru.

Otázky uvedené v této kapitole je možno doplnit ještě těmito: Manévr sborové protitankové a tankové zálohy, manévr sborového pohyblivého oddílu zatařasovacího a smlouvená znamení, která jsou uváděna jen se vztahem k dělostřelectvu a letectvu. Je třeba upravit signály součinnosti i s pěšími divisemi a se zálohami AS.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

DŮLEŽITOST OPERAČNÍ PŘÍPRAVY

Brig. gen. Josef Haman

Soudobé operace vyznačující se ohromným počtem vojsk i bojové techniky kladou zvýšené požadavky na velení a velitelský aparát. Z toho také vyplývají zvýšené požadavky na přípravu velitelů a štábů.

Operační vyšší jednotka, jako je armáda, má ve své sestavě značný počet tankových a mechanisovaných vyšších jednotek, což zvyšuje její manévrovost. Rovněž značná motorisace pěších divisí a nasycenost tankovými útvary zvýšila pohyblivost těchto jednotek a v celku i armády. Soudobé armády vybavené početným dělostřelectvem s mohutnou silou úderu a dalekou působností a podporované leteckými vyššími jednotkami a jinou moderní vojenskou technikou jsou schopny vést operace nebyvalého rozmachu, tempa, pádnosti a rozhodnosti.

Rychlý spád událostí, proměnlivost operační situace, použití různých forem manévru, nutnost rychlých přeskupení vyšších jednotek v průběhu operace, to vše klade neobyčejně vysoké a obsáhlé požadavky na velení.

Má-li velení odpovídat všem požadavkům vyplývajícím ze složitosti soudobé operace, musí velitelé a štáby nepřetržitě znát situaci, rychle na ni reagovat, zpracovávat ji a vydávat potřebné rozkazy. K tomu musí využívat všech nejmodernějších pojitků. Rovněž samy orgány velení musí být co nejpohyblivější, aby zabezpečily správnost rychlého rozhodování a stačily plně zvládnout rychle se měnící situaci.

Pohyblivost velitelského aparátu, dovednost využívání soudobých rychlých a spolehlivých pojitků a důkladná znalost všech forem operačního umění a schopnost pružně jich použít, to jsou znaky mobilního velení vojskům, které je nezbytné za dnešních podmínek boje.

Nutnost mobilního velení požaduje od velitelů a štábů rozsáhlé a všestranné vědomosti a schopnosti správně jich využít v dané situaci a značnou zběhllost v praktickém provádění velení.

Jestliže rozebereme tyto požadavky podrobněji, rozpadnou se nám na několik základních úkonů, které nám dávají jasnou představu o práci velitelů a štábů, jakožto orgánů velení.

Každý vyšší velitel a příslušník štábu vyššího velitelství musí umět:

- předvídat rozvíjení operace a boje na základě hluboko osvojených znalostí operačního umění, taktiky nepřítelů a takticko-technických vlastností jeho bojových prostředků,
- mít jasnou představu o soudobém boji, umět určit jeho ráz a spád na základě různých a často i neúplných zpráv získaných během boje,
- umět rychle hodnotit situaci a na základě toho jasně vyjadřovat zámysl, stylisovat rozkazy a zabezpečovat jejich rychlé dodání vykonavatelům,
- bezvadně znát způsoby využití všech k dispozici jsooucích pojitků a umět vést radiové hovory,
- umět správně časově i prostorově volit velitelská stanoviště a velitelské pozorovatelný v průběhu operace i boje.

Rychlé rozvíjení a spád událostí v soudobé operaci vyžadují zvýšené pružnosti a mobilnosti práce štábů a vysokého umění udržovat nepřetržitost velení vojskům.

Základním pojítkem štábů se stalo radio.

Nepřítel se bude vždy snažit rušit velení působením letectva, dělostřelectvem a jinými prostředky. Velitelská stanoviště jsou vždy vyhledávaným objektem umlčování, aby tak byl zasažen systém velení na nejcitlivějším místě. Linkové spojení je na takové zásahy nepříteli nejcitlivější, a bývá proto často vyřazeno z provozu. K zabezpečení nepřetržitosti velení je proto třeba soustavu spojení organisovat tak, aby bylo vždy několikanásobně zabezpečeno. Tomu napomáhá vhodná volba velitelských stanovišť a záložních velitelských stanovišť.

Stává se dosud často při cvičeních, že nepřetržitost spojení a tím i velení je přerušeno v době přemísťování velitelských stanovišť. Mnoho viny na tom zpravidla mají velitelé i štáby tím, že včas nepředvídají a nečiní opatření k přemístění VS (VP) anebo neinformují včas o přípravě přemístění náčelníka spojení.

Časté používání dohovorů s podřízenými, používání styčných důstojníků, nepřetržitá a několikanásobná kontrola vydaných nařízení a rozkazů jsou základním způsobem velení, který je přiléhavě označován názvem „živé velení“.

V soudobých operacích má nebyvalý význam součinnost všech druhů vojsk. Bez tohoto základního uspořádání činnosti všech druhů vojsk nejen na začátku, ale i během celé operace nemůže být dosaženo úspěchu. Velké množství a různorodost posilových prostředků přímo podřízených veliteli vyžaduje od něho a jeho štábu dávat jim přímé konkrétní úkoly a usměrňovat vzájemnou jejich činnost v průběhu operace a boje.

Proto jak příprava, tak provedení operace vyžadují od velitelů a štábů velké organisátorské schopnosti a praxe.

Znalost operačního umění spojená s organisátorskými schopnostmi a uměním předvídat vývoj událostí jsou žádoucími vlastnostmi příslušníka velitelského sboru.

Proti předválečnému pojetí se v ohromné míře rozšířily požadavky na příslušníky všech vyšších štábů, zejména na příslušníky štábu armády. Na příklad před válkou bylo zpracování plánové tabulky boje především povinností štábů armádního sboru a divise. Vývojem ve Veliké vlastenecké válce se to značně změnilo. Nyní může být organizace součinnosti různých druhů vojsk v celé operaci dokonale zpracována jedině na stupni velitelství armády. Plánová tabulka boje, v které je vyjádřena součinnost, stala se jedním ze základních štábních dokumentů armádní operace. Plánové tabulky boje na nižších vševojskových velitelských stupních jenom podrobně konkretisují součinnost druhů vojsk.

Tím vzrostl rozsah organisátorských povinností operačních štábů a vyššího velitelského sboru a zvětšily se požadavky, co se týče znalostí bojové techniky, umění správně v boji používat všech druhů vojsk, aby bylo mezi nimi dosaženo součinnosti.

Stejně velký význam má v soudobé operaci materiálně technické zabezpečení vojsk a správně sladěný chod týlových služeb. Žádný štáb nemůže ani na okamžik pustit se zřetele plnění těchto úkolů.

Všechny uvedené zvláštnosti a složitost velení vojskům v soudobém boji a operaci neobyčejně zvyšují význam operační přípravy štábů a vyššího velitelského sboru.

Operační příprava je proto úkol vysoce důležitý, složitý a odpovědný. Vyžaduje od velitelů dlouhé a pečlivé přípravy, obsáhlých vědomostí nejen odborných a politických, ale i umění správně operační přípravu organisovat a provádět.

Obsahem operační přípravy musí být nepřetržitě zdokonalování operačně taktického mistrovství velitelů a štábů.

Systém odborné přípravy štábů a vyššího velitelského sboru musí být bezpodmínečně zaměřen na to, aby se velitelé a štáby učily všemu potřebnému k velení ve válce a dosáhly praktické zručnosti v umění velet. Toho může být dosaženo jen živou náplní programů a jejich pečlivým prováděním. Vyučování by se minulo svého cíle, kdyby bylo odbyváno suchým a šablonovitým způsobem, jen aby byla vyplněna předepsaná doba vyučování.

Při poměrném nedostatku potřebné literatury a při pomalém vědeckém rozvíjení otázek operačního umění je situace tím těžší a vyžaduje od velitelů tím důkladnější přípravy k dosažení vytyčených učebních cílů.

Jaké jsou hlavní úkoly operační přípravy, při jejichž plném a úspěšném plnění je vyšším velitelům a štábům umožněno vypořádat se se všemi těžkostmi velení v soudobých operacích?

Úkoly samy o sobě mohou být v zásadě shrnuty takto:

- Studium, zevšeobecnování a maximální využívání zkušeností z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu. Kromě speciálních zaměstnání zaměřených zvláště na studium bojů a operací Veliké vlastenecké války musí všechna zaměstnání v operační přípravě, ať již jsou prováděna jakoukoli formou nebo methodou, vycházet ze zkušeností války. Použití těchto bohatých zkušeností zbaví operační přípravu scholastičnosti a šablonovitosti a umožní ve značné míře rozvíjet pružnost operačního myšlení účastníků.
- Prohlubování umění organisovat, zabezpečovat a provádět operaci. Zvláštní pozornost při tom, jak ukazují zkušenosti, je třeba věnovat: Praktickému probrání otázek plánování operace a prostudování method její přípravy. Rychlé organisaci a provádění přeskupení vojsk. Soustředění sil a prostředků při zachování utajení příprav. Organisování součinnosti druhů vojsk ve všech obdobích operace a boje. Sestavování operačně taktických propočtů pro použití druhů vojsk v rozličných druhích boje i operace. Velení vojskům v průběhu operace a přechodu z jedné prostředků velení na druhé. Organisaci a přesunům velitelských stanovišť. Organisaci průzkumu a jeho nepřetržitému provádění během operace.
- Prostudování vlastností a možností druhů vojsk, jejich použití a organisace součinnosti mezi nimi. Propracovávání umění správně dávat úkoly druhům vojsk a technickým prostředkům se zřetelem na jejich vlastnosti a na situaci.
- Studium válčič a základních operačně taktických zásad a organisace cizích armád.
- Prostudování otázek organisace materiálně technického zabezpečení operace a práce týlu.
- Osvojení si praxe velení vyšším jednotkám na velkých vševojskových cvičeních.

Hlavní úkol přípravy štábů je v operačně taktickém zdokonalování důstojníků štábů. Jenom na této základně může být budována veškerá operační příprava štábů jako orgánů velení.

Od důstojníků štábů se požaduje dokonalost pojetí soudobého boje, bez něhož by se mohla zvrhnout ve formálnost a schematičnost.

Příprava štábů jako orgánů velení je vrcholem celého systému přípravy a záleží ve vytvoření vysoce výkonného pracovního kolektivu, způsobilého za všech podmínek bojové situace rychle získávat a připravovat veliteli potřebné prvky pro rozhodnutí, jeho rozhodnutí pak rychle dovést do vojsk, zabezpečovat mu nepřetržité spojení s vojsky a provádět důslednou kontrolu prováděných rozkazů.

Hlavním organisátorem a řídicím orgánem operační přípravy svých podřízených důstojníků a generálů a svého velitelství nebo štábu je velitel (náčelník). On je odpovědný za jakost a hodnotu operační přípravy, určuje v souladu s rozkazy a směrnicemi svého představeného o operační přípravě úkoly, lhůty, postup, způsoby a metody operační přípravy. On též osobně učí své podřízené a je přezkušuje.

Štáb je jeho pomocníkem při plánování, provádění a kontrole operační přípravy u podřízených štábů.

Při plánování a organisaci operační přípravy je nutné mít na zřeteli všechny zvláštnosti přípravy u podřízených štábů (velitelství) a jejich celkovou odbornou úroveň i odbornou úroveň jednotlivců.

Systém školení štábů a vyššího velitelského sboru musí být zaměřen tak, aby se velitelé a příslušníci jejich štábů učili především tomu co budou potřebovat v případě války, aby dosáhli co největší zručnosti v praktickém velení. To může být dosaženo jen živou náplní programů a jejich pečlivým prováděním.

Je samozřejmé, že čím je nižší všeobecná úroveň znalostí a čím je různorodější předběžné vojenské vzdělání jednotlivců štábu, tím je školení těžší a zdlouhavější.

Nepříznivě na školení a stmelování štábů působí zejména nadměrné přemísťování a fluktuace osob jak uvnitř štábů z jedné funkce na druhou, tak mezi jednotlivými štáby.

Tuto okolnost v důsledku přirozených úbytků a nutnosti jejich doplňování, nelze vyloučit absolutně, ale je nutno ji omezit na minimum, zejména pak v nejdůležitějších odděleních štábů.

Okamžité různé a důsledné odstraňování chyb a nedostatků při školení a cvičeních je jedním z neúčinnějších činitelů správné metodiky přípravy.

Mezi všeobecné nedostatky operační přípravy, které jsou stále ještě zjišťovány patří:

- povrchní znalost ustanovení Polního řádu a takticko-technických dat. Z toho pak vyplývá nedokonalé pojetí soudobého boje, což se projevuje v nesprávném použití jednotlivých druhů vojsk a v nedokonalé organizaci součinnosti mezi nimi;
- pomalé hodnocení situace a nedostatečná dovednost rozpoznat rychle hlavní a důležité od podřadného;
- nedostatek vzájemné informace uvnitř oddělení a štábů;
- nedostatečná zběhllost v použití pojítek všech druhů;
- nedostatečný stupeň v získání nutných návyků práce s mapou a nízká štábní kultura.

V každém štábu a u každého velitelství se projevují uvedené nedostatky v různém stupni a v různých formách.

Velitelé musí kontrolami odhalit rozsah těchto nedostatků u jednotlivých příslušníků štábu, aby pak mohli volit vhodnou metodu k jejich odstraňování.

Proto musí neustále provádět pečlivou kontrolu průběhu operační přípravy. Formy a metody kontroly mohou být rozličné. Je to především záznam o růstu jednotlivců v operační přípravě, přezkušovací práce a cvičení. Celková vyspělost, pracovní souhra a výkonnost štábů a velitelství se přezkazuje hlavně při cvičeních na mapách, při cvičeních v terénu s pojítky a při cvičeních s vojsky.

Operační příprava je jedním z nejdůležitějších odvětví výcviku vyššího velitelského sboru, velitelství a štábů operačních jednotek.

Ona je průpravou a cestou k dosažení všestranně odborně vzdělaného, schopného, politicky uvědomělého velitelského sboru, jako jednoho z důležitých stále působících činitelů ve válce.

Vysoká hodnota a vyspělost velitelského sboru je příspěvkem k boji za mír, neboť čím bude náš velitelský sbor vyspělejší, tím se stane naše armáda cennějším strážcem mírového budování, spolu se sovětskou armádou a armádami zemí tábora míru.

VOJENSKO - HISTORICKÁ ČÁST

DESET LET OD VÍTEZNÉ STALINGRADSKÉ BITVY

Plk. děl. Vojtěch Skol

Již deset let nás dělí od skončení bitvy o Stalingrad. 2. února 1943 umlkl ve zříceninách tohoto města hrdinný boj, který tam zuřil s nevídanou prudkostí od začátku září 1942. Stalingrad byl cílem jednoho období letní ofensivy Němců v roce 1942 a stal se místem jejich rozhodné porážky, „soumrakem německé armády“, jak řekl soudruh Stalin.

A přece se v Hitlerově plánu „Barbarossa“, plánu bleskové války proti Sovětskému svazu, nikde se jménem Stalingrad neshledáváme. Jako cíle operací se uvádějí: 1. Moskva, 2. Leningrad a Ukrajina, 3. Severní Kavkaz s naftovými zdroji, 4. čára Archangelsk, Astrachaň. Usměření hlavní německé ofensivy roku 1942 na Stalingrad je výsledkem změn, které musel Hitler provést v operačních plánech, byv k tomu donucen aktivitou Sovětské armády, která dokázala, že v obranném boji lze vzít iniciativu do rukou. Už zimní sovětské vítězství u Tichvince a úporná obrana Leningradu přinutily Němce na severu se zakopat a jen se bránit. Sovětské vítězství před Moskvou je přesvědčilo, že přímý směr na hlavní město Sovětského svazu je pro ně definitivně uzavřen. Těžké boje od začátku války způsobily Němcům milionové ztráty na lidech a velké ztráty na materiálu. Živá partyzánská činnost na celém obsazeném území poutala řadu okupačních jednotek. Nebylo už možno útočit na všech zamýšlených směrech. Ale ohromný zbrojní průmysl Německa, vasalských a okupovaných států dával možnost získat rozhodující převahu v bojové technice. A s další příznivou okolností mohl Hitler na rok 1942 počítat: bylo jisto — a to věděl od svých přátel v New Yorku i v Londýně — že toho roku nebude uskutečněna invaze do Evropy. Němci mohli tedy soustředit dostatek sil, aby zorganizovali význačnou ofensivu v jednom směru.

Na jaře 1942 obléhali Němci ještě Leningrad, drželi prostor Staraja Russa, stáli západně od Velikije Luki, udrželi však Ržev, Orel, Kursk i Charkov; jižně odtud tvořila fronta hluboký výstupek na západ, kde se sovětská vojska zmocnila Lozovaja, pak se otáčela k severovýchodu k řece Sev. Doněc, odkud šla napříč přes Donbas k Taganrogu. Na poloostrově Krym se bránil již od 5. listopadu 1941 Sevastopol a východní cíp kerčského poloostrova.

Německé síly, které byly v zimních bitvách značně oslabeny, byly doplněny a zesíleny novými vyššími jednotkami. Začínal-li Hitler před rokem válku armádami o 210 divisích, měl na jaře 1942 na východní frontě k dispozici 240 divisí. Z toho bylo 179 divisí německých (v červnu 1941 jen 170), 61 divisí vasalských (v r. 1941 jen 40); Hitler přinutil své „spojence“ k aktivnější účasti.

Operace měly provést dvě skupiny armád. Na směr hlavního úderu byla na úseku Orel, Lozovaja připravena skupina armád B (Weichs), složená z 2. a 6. armády, 4. tankové armády, 2. maďarské armády a 6. rumunského armádního sboru; celkem měla 71 divisí. Na směr pomocného úderu — na Kavkaz — se shromažďovala s čelem na frontě od Lozovaja po Taganrog skupina armád A, složená ze 17. armády a 1. tankové armády, 8. italské a 3. rumunské armády; k této skupině patřila také 11. armáda na Krym. Skupina armád A měla celkem 43 divisí.

Hitler byl pln naděje, že se mu podaří Sovětskou armádu porazit v létě 1942 a válku skončit do zimy. Podle jeho dispozic byl vypracován tento plán:

Prolomit sovětskou frontu v úseku od Kurska po Rostov s hlavním úderem ve směru Charkov, Stalingrad, proniknout v široké sestavě do prostoru západně od Volhy a přetít tak spojení centra státu s Kavkazem. Poté vést ofensivu podél Volhy na sever k vyvrácení obrany prostoru Moskvy od východu a zmocnit se hlavního města Sovětského svazu v sou-

činnosti s vojsky útočícími čelně od západu. Současně útočit na pomocném směru Rostov, Baku, vázat tak zálohy sovětského vrchního velitelství a zmocnit se kavkazských naftových revírů.

V dalším průběhu se předvíдалo — za předpokladu, že se uvedený plán bude dařit — vyslání motorisovaného expedičního sboru přes Zakavkazsko směrem na Perský záliv s úkolem zabezpečit německému vlivu Irak a Syrii, popřípadě i Egypt.

Německé velení vykalkulovalo rychlý průběh operací: 25. 7. Stalingrad, 10. 8. Saratov, 15. 8. Kujbyšev, 10. 9. Arzamas; 25. 9. Baku. Obchvat prostoru Moskvy a likvidace posledního sovětského odporu byly plánovány na říjen a listopad 1942.

Prostor operací je jihoruská step s mírnými vlnami od severu k jihu, ubývajícími k jiho-východu. Největší nadmořská výška je u Charkova 200 m/nm, nejmenší u delty Volhy, 20 m pod hladinou Černého moře. Z Kubánské nížiny se pojednou terén prudce zvedá do 5000 m vysokého Kavkazu. Půda popisovaného bojiště je sprásová černozem, promíšená někde pískem, ve východní části s ojedinělými menšími solnými stepmi.

Významné řeky, které tvořily překážku německému postupu, jsou tyto:

Doněc, široký ve svém dolním toku 100 m a hluboký až 3 m.

Don, na toku od Voroněže po velký ohyb západně od Stalingradu 100 až 400 m široký a až 2 m hluboký, odtud po ústí až 600 m široký a 3 až 6 m hluboký;

Volha, jejíž šíře byla u Stalingradu 500 m až 2 km a hloubka od 3 m do 20 m.

Údolí těchto řek se vyznačuje tím, že jejich západní (pravý) břeh je vysoký, s příkrými svahy až stěnami, kdežto východní (levý) břeh je po většině písčité a nízký. Výška stěn dosahuje na Donci až 80 m, na středním Donu až 150 m, u Stalingradu několik desítek metrů. Přítoky zprava vyrývají v terénu hluboká a úzká koryta zvaná „ovragi“. Údolí Donu a Doňce je tedy větší překážkou při vojenských operacích směrem na západ než směrem na východ. Uvedené řeky jsou splavné, přechodů bylo přes ně málo.

Lesní porost od čáry Charkov, Voroněž je jen podél toků řek, jinak je step bezlesá.

Podnebí je celkem suché, a proto jsou travnaté stepy v létě sjezdné i mimo cesty.

Komunikačními středisky jsou Rostov a Stalingrad. Všemi komunikacemi je bohatý Donbas, jímž probíhala fronta.

Z železnic vedla ve směru německých operací na východ jediná jednokolejná trať Li-chaja, Stalingrad. Síť rokádních tratí, velmi výkonných, končila v Rostovu. Pomocný úder ve směru Rostov, Baku měl k dispozici výkonnou železnici, předpokládal však v dalším průběhu ovládnutí posledních obranných postavení sovětských na Krym.

Hustota obyvatelstva od čáry Charkov, Voroněž na jihovýchod rychle klesá. Mimo hustě zalidněnou hornickou a hutnickou oblast Donbas, průmyslový prostor Stalingrad a úrodnou Kubáň jsou stepní části málo zalidněny.

Část průmyslových podniků z prostoru Donbas byla evakuována i s dělnictvem, část pracovala; všechny doly plnily i za těžkých přífrontových podmínek svou plánovanou těžbu. Obyvatelstvo, v němž bylo značné procento účastníků občanské a intervenční války z let 1918 až 1920, bylo velmi uvědomělé.

Sovětské velení předvíдалo velkou německou operaci a pátralo po jejích přípravách. Protože Němci shromažďování ohromné masy vojsk plně neutajili, mohlo učinit první kroky k tomu, jak německý úder zeslabit, pak usměrnit a konečně zastavit a současně vytvořit vhodnou situaci pro protiofensivu. Krajní hranici, na které musel být nepřítel zastaven, byla stanovena čára Don, Volha, na jihu Kavkaz.

Co způsobilo, že nepřátelské přípravy nezůstaly sovětskému velení utajeny? Byl to pečlivý a soustavně prováděný průzkum. I když mohli Němci v první části války dosáhnout v určitém prostoru převahy ve vzduchu, mělo sovětské letectvo po celou válku převahu nad německým, bylo výtečně vycvičeno a své úkoly plnilo s hrdinstvím. I ostatní průzkumné orgány pronikaly hluboko za frontu. Konečně výtečným zpravodajským činitelem bylo i obyvatelstvo okupovaných území, které z velké části vstupovalo do partyzánských oddílů nebo aspoň s nimi pracovalo. Nepomáhala ani nejkrutější opatření ně-

meckých okupačních úřadů ani vyhnání obyvatelstva z celých prostorů: odvážní sovětsí lidé pronikali do uzavřených prostorů, sledovali všechnu činnost německých jednotek a podávali zprávy, které byly odesílány radiotelegraficky.

Obranné období bitvy

Zamýšlená německá ofensiva na Stalingrad a na Kavkaz předpokládala zabezpečení týlu před možností sovětského útoku z poloostrova Krymu na sever. Proto 8. května začal nový útok německé 11. armády na Sevastopol. Obránci opustili město teprve 3. července na rozkaz vrchního velitelství a byli přepraveni černomořským loďstvem do Zakavkazí. Německá 11. armáda byla pro ztráty vyřazena na čtvrt roku.

Sovětské velení nedovolovalo německým jednotkám shromažďovat se v klidu. Od 12. do 18. května provedl jihozápadní front na rozkaz vrchního velitelství úder na shromažďující se německé síly v prostoru Charkov, jímž byly německé armádě způsobeny ztráty v hodnotě deseti divisí a vynucen odklad připravované ofensivy. Současně se připravovala na směr možných německých úderů hluboká obrana. Již začátkem června ukončil stalingradský vojenský okruh formování záložních vyšších jednotek a v polovici června zaujala část vojsk obranu na středním toku řeky Don mezi Voroněží a ohbím řeky severozápadně od Stalingradu.

Koncem června začal útok 2. německé armády s 2. maďarskou armádou ve směru Kursk, Voroněž, určený k zabezpečení levého boku hlavní úderné skupiny a k vyvrácení obrany řeky Don od severu. Úder však svého cíle nedosáhl. Sovětská vojska Voroněž aktivní obranou uhájila a střední tok řeky Don zůstal pro německá vojska nadále nepřekročitelnou překážkou.

Připravovaná hlavní německá ofensiva ve směru na Stalingrad se již nedala odkládat. Úderem soustředěných sil skupiny armád B v prvním týdnu července se podařilo Němcům prolomit obranu jihozápadního frontu. Do průlomu byly zasazeny 6. armáda (Paulus) a 4. tanková armáda (Gott) k rozvíjení útoku směrem na Stalingrad. Tyto armády měly dohromady 29 divisí, z toho 22 pěších, 4 tankové a 3 motorisované; podporovala je 4. letecká armáda, která měla při začátku operací okolo 900 letounů. Německé armády byly ohromné operační svazy, které se dělily na značný počet silných armádních sborů. Byly proto těžkopádné proti sovětským armádám, tehdy bez svazků pěších sborů, tedy menším, ale operativnějším. Německé pěší divise měly silné počty (16 900 mužů, 134 děl, 141 minometů), německé tankové divise měly 169 tanků (z toho 30 tanků s kanonem 75 mm). Mimo organické pěší, minometné a tankové pluky byly německé armády zesíleny značným počtem posilových jednotek.

Přes ohromnou přesilu se předpokládaná rychlost postupu pro houževnatý odpor sovětských vojsk rychle snižovala.

Zatím co druhé sledy jihozápadního frontu bojovaly s útočnými klíny německých armád, prováděla se opatření směřující k uhájení prostoru Stalingradu. Na širším donském předmostí, hlubokém 35 km, 65 km západně od Stalingradu, zaujaly v polovici července obranu dvě armády ze zálohy hlavního velitelství, které měly dohromady deset pěších divisí s nízkými počty: 62. armáda mezi řekou Don a Čir na čáře Kletskaja, Surovikino (na úseku 85 km), na jih od ní po Verchně Kurmojarskaja 64. armáda (fronta 80 km). Současně bylo připravené obranné pásmo na severním břehu Don obsazeno 63. armádou. Na dolním toku řeky od Verchně Kurmojarskaja po Konstantinovku zaujala obranu 51. armáda. Prostor města Stalingradu byl budován jako opevněný rajon s obrannými obvody vnějším a vnitřními, zesílenými ve směrech od západu a jihozápadu několika mezilehlými postaveními. Velitelem nově zřízeného stalingradského frontu byl ustanoven genplk. Jerezenko.

Po 17. červenci zjednaly čelní jednotky nepřítele dotyk s obranou 62. a 64. armády. Němci se rozhodli likvidovat jednotky na donském předmostí sbíhavým útokem obou

armád: 6. armády směrem na Perelazovskij, Kalač a 4. tankové armády směrem na Morozovsk, Kalač. Útok začal 20. července, ale probíhal velmi pomalu.

Sovětská vojska, zesílená postupně několika tankovými vyššími jednotkami a protitančným dělostřelectvem, kladla houževnatý odpor a smělymi protiútoky znemožňovala zamýšlený obchvatný manévř Němců. Nebezpečí vzniklé pronikáním německých tanků a pěchoty na styku mezi 62. a 64. armádou bylo odstraněno protiútoky a opřením obrany o řeku Čir a Don. 51. armáda musela pod tlakem nepřítele ustoupit na čáru jezer jižně od Stalingradu. Němci soustředili své síly proti 62. armádě a v novém útoku, který začal 7. srpna, kombinovali čelní úder s obchvatným manévrem z jihu proti 64. armádě na směru Verchně Kurmojarskaja, Stalingrad. 64. armáda byla zatlačena a zaujala novou obranu na jižní části připraveného vnějšího obranného stalingradského obvodu, t. j. na řece Myškova, dále na Plodovitoje a Rajgorod (u Volhy). 62. armáda odrazila nepřátelské útoky obranou na místě. Když se nepříteli podařilo provést několik vlomů, které pro nedostatek sil nebylo možno likvidovat, nařídilo velitelství frontu, aby také 62. armáda zaujala obranu na vnějším obranném stalingradském okruhu, t. j. na východním břehu Don. Na tomto postavení 62. armáda 17. srpna nepřítele zastavila. Její části, které bojovaly v obklíčení, většinou se probily k hlavním silám.

Němci spěšně zorganizovali nový útok, podle jejich přesvědčení poslední. Hlavní úder vedli severní skupinou o deseti divisích ve směru Verchnaja Buzinovka, severní okraj Stalingradu, prostřední skupina útočila čelně, jižní obchvatem podél železnice Kotělnikovskij, Stalingrad. Útok připravili a podporovali nejsilnějším leteckým bombardováním města Stalingradu. Pokusy nepřátelské střední skupiny o přechod řeky Don ztroskotaly o úpornou a aktivní obranu 62. armády. Severní skupině se však podařilo přejít Don a vytvořit úzký průlom, do něhož zasazené tankové a motorisované jednotky pronikly 23. srpna na pravý volžský břeh mezi osadou Jerzovka a stalingradským předměstím Rynok. To znamenalo nebezpečné ohrožení města Stalingradu i týlu 62. armády, která bojovala na Donu. Jižní nepřátelská skupina byla několikrát odražena, ale 29. října se jí podařilo prolomit obranu 62. armády a ohrozit bok a týl 62. armády také z jihu. Proto velitelství frontu nařídilo jednotkám zaujmout obranu na vnitřním obranném okruhu města na čáře Dubovka, Samofalovka, říčky Rossoška a Červlennaja. Nepřítel, který chtěl dobýt město z chodu, rozpoutal zuřivou bitvu, trvající bez přestání od 3. do 14. září.

Jednotky německé 6. armády a 4. tankové armády se mohly soustředit na dobývání města, protože ochranu jejich severního boku převzaly po 23. srpnu 8. italská a 3. rumunská armáda. O ně musela být ochuzena skupina armád A, která vyrazila 25. července na Baku, již však zase kavkazský hřbet zůstal nepřekročitelnou překážkou.

Stalingrad, velkoměsto o 525 000 obyvatel a středisko Stalingradské oblasti, patřil mezi nejprůmyslovější města Sovětského svazu. Měl přes 200 průmyslových závodů, z toho 25 významu všesvazového nebo republikového. Stalingradský traktorový závod, závod Krasnyj oktabr a Barikády dodávaly armádě traktory, tanky, děla a střelivo. Stalingrad je i důležitým střediskem dopravy železniční, vodní a letecké, zvláště se zřetelem na spojení s naftovými oblastmi kavkazskými.

Mírně zvlněný terén, klesající směrem na východ a rozrytý četnými suchými roklami a hlubokými koryty říček Orlovka, Mokraja Měčotka a Carica, svažuje se ve vzdálenosti 500—1500 m od řeky náhle k řece kde tvoří stupeň vysoký několik desítek metrů. Její hlšina je tu asi 10 m pod úroveň Černého moře, Kaspické moře do něhož se Volha vlévá je samo 25 m pod úroveň moře Černého. Město, při délce 25 km jen 500 až 3000 m široké, bylo ve stalinských pětiletkách přestavěno v moderním slohu a tvořilo zděnou hradbu před řekou, zabraňujíc pozorování a přímému postřelování řeky. Asi uprostřed města byla nezastavěná dominující výšina, Mamajova mohyla, kóta 102. Odtud bylo možno dobře přehlédnout jak město, tak tok řeky po proudu i proti proudu. Na západním okraji města byl pás zahrad a parků. Jinak v krajině není porostu kromě řídkého křoví. Zemědělské osady v okolí města měly budovy z větší části dřevěné.

V řece, která se dělí u města na dvě ramena, je několik plochých ostrovů. Východní břeh je plochý, s častými mrtvými rameny a je málo osídlený.

Obyvatelstvo se od počátku obětavě účastnilo budování opevnění. Dělnictvo zbrojařských závodů neustávalo ve své práci na výrobě a opravě zbraní a techniky až do okamžiku, kdy muselo odložit nástroje a bránit budovy proti útočícím německým tankům a samopalníkům. Boje schopné obyvatelstvo utvořilo jednotky, které byly vřaděny do 62. armády. ostatní se zařadili do pracovních praporů. Jen práce neschopní byli evakuováni.

Obrana města byla svěřena jedině 62. armádě, jejímž velitelem byl 12. září ustanoven gen. Čujkov.

K stalingradskému frontu patřily mimo 62. armádu 64., 57. a 51. armáda, která hájila jižní část prostoru Stalingradu a udržovala spojení se zakavkazským frontem. Vojska na levém břehu středního toku řeky Don a na sever od Stalingradu byla podřízena nově zřízenému donskému frontu.

Po 3. září postupovali Němci již velmi pomalu. Přesto přilnuly části 4. tankové armády k jihozápadnímu okraji města. Do 13. září byl nepřítel zastaven na obranných a příčných postaveních 2 až 10 km na západ a severozápad od města. Němci tam soustředili nejlepší jednotky a více než polovinu svých leteckých sil, které měli na sovětsko-německé frontě.

14. září vyrazil německý nový útok, vedený čelně sedmi divisemi 6. armády a podporovaný 500 tanky a 1400 děly. Od svítání toho dne bylo město bombardováno 2000 letouny. Nepřítel se s velkými ztrátami zmocnil rozhodující výšiny Mamajova mohyla, ale byl zatlačen protiútokem 13. gardové divise gen. Rodinceva, která se přepravila přes řeku za dne, v palbě nepřítele. V touž dobu pronikly do jihozápadní části města a 22. září až k řece také jednotky 4. německé tankové armády. Od tohoto dne se boje přenesly přímo do města a trvaly do 2. února 1943. Na pravém křídle 62. armády se útočník dostal na okraj města teprve koncem září. Sovětské jednotky tu dovedně využívaly mezery široké 5 až 6 km mezi Stalingradem a obranou levého křídla donského frontu, kde křížovou palbou Němcům nedovolovaly rozvinout větší činnost křížovou palbou.

Obrana města při jeho délce a malé hloubce s velkou řekou v zádech byla velmi obtížná. Zejména těžké bylo vedení boje, neboť zálohy umístěné na levém břehu se musely přepravovat přes řeku a menší zálohy na pravém břehu musely se přesunovat v dosahu pěších zbraní nepřítele. Velení bylo ztíženo tím, že pro neustálé postřelování dělostřelectvem a pro denní bombardování letectvem nastávaly poruchy na vedeních a v radiových stanicích vznikaly vlivem prudkých otřesů časté poruchy. Všichni obránci města byli však proniknuti myšlenkou, že nepřítele musí zastavit ve zdech svého města a že pro ně na levém břehu řeky není místo. Výraz tomu dal i gen. Čujkov tím, že umístil své VS (první sled) na pravém břehu řeky. Přední okraj obrany byl někdy jen několik set metrů od jeho stanoviště.

Všechny přísuny i odsuny se mohly provádět přes řeku jedině v noci. Plavidla, která nekotvila na několika málo místech krytých vysokým břehem, byla vždy přes den u břehu ponořena pod vodu, aby byla uchráněna před účinkem palby. Když začala po řece plout ledová tříšť, byla možná přeprava jen opatrným převážením veslovými soulodími.

Velké útoky Němců se střídaly s obdobím drobného ženijního boje o jednotlivé domy. Sovětská vojska se tvrdě bránila a dobývala ztracených objektů zpět odvážnými výpady malých jednotek. Přesila Němců v dělostřelectvu, tancích a letectvu, ve volném terénu přínášející úspěchy, se ve městě nemohla uplatnit.

Německé jednotky byly jedna za druhou decimovány. Ale velitelství skupiny armád a Paulus zasazovali další divise, další tanky. Německému 41. tankovému sboru a 4. armádnímu sboru, které útočily podél řeky a od jihozápadu, podařilo se do 27. září zmocnit se téměř celé jižní části města. Mnohem pomaleji postupoval útok 14. mechanizovaného sboru od severu a nejsilnější skupiny, 51. armádního sboru, od západu. Nejtužší boje byly svedeny o Stalingradský traktorový závod, závody Barikády a Krasnyj okťabr, kterých několikrát dobyli sovětsí vojíci zpět.

62. armáda byla za celou dobu zesílena jediné na dělostřelectvu, minometech a raketo-metech, na tancích a jedinou 13. gardovou divisi gen. Rodimceva.

Nepříteli se dobýt města nepodařilo. Sovětská vojska byla sice znovu vytlačena s kóty 102 a v dalších bojích v říjnu rozdělena na tři skupiny: skupina „Rynok“ na severním okraji města, v rozloze 3×2 km, od ní 4 km na jihozápad menší skupina, jen úzkým koridorem oddělená od největší skupiny východně od závodu Krasnyj oktábr, na prostoru $5 \times 1,5$ km; tam bylo VS 62. armády. Ale německé jednotky byly už velmi vyčerpaný, zatím co obrana sovětských vojáků byla stále úpornější.

Když v předvečer oslav Velké říjnové socialistické revoluce poslouchali obránci města slova Stalinova o tom, že splnili úkol a že se blíží den odplaty, trvaly ještě pouliční boje, ale sami Němci si byli vědomi, že dále již neproniknou. Sovětský svaz však postupně hospodářsky i vojensky sílil. Na Urale a na Sibiři byly uvedeny do chodu závody, které byly evakuovány na západě. V dělnictvu nabývalo čím dál tím většího rozšíření socialistické soutěžení. Proto mohlo být doplňování armády zbraněmi, municí a technikou stále zdokonalováno. Sověští vědci a konstruktéři dali do služeb obrany vlasti své schopnosti a výzbroj stále zdokonalovali. Kolchozníci, většinou ženy, mládež a starší lidé, obětavě pracovali, aby armáda měla dostatek potravin. Je podivuhodné, že 62. armáda mohla být zásobována z velké části z místních zdrojů (na př. moukou ze 75%, kroupami z 35%, masem ze 70%, zeleninou a brambory z 33%). Lidé věnovali své úspory na zakoupení zbraní pro armádu. Všechn sovětský lid plnil s nadšením Stalinovu květnovou výzvu „Všechny síly na pomoc frontě!“

Sovětská armáda, která v zimních bojích porazila nepřítel u Moskvy, pilně cvičila s novými zbraněmi, které dodávaly závody čím dál ve větším počtu. Sověští velitelé zhodnocovali způsob boje Rudé armády a studovali způsoby boje a operací německé armády. Sovětské štáby si v bojích a při cvičeních osvojovaly součinnost druhů vojsk a součinnost mezi jednotkami, aby poraženému nepříteli nebylo dovoleno ustoupit.

Neutuchající úsilí Němců zmocnit se města stůj co stůj, za jakýchkoli ztrát, dokazuje, jaký význam mu přikládali. Byla to sovětská tvrz, bylo to město se jménem Stalina, Němci nenáviděného vůdce celého protifašistického tábora, bylo to město, které i v minulosti odolalo náporům kontrarevoluce. Ale bylo to i předmostí na západním břehu velké vodní překážky, odkud by mohl být ohrožen bok a týl plánované další německé ofensivy na sever.

Německé vrchní velitelství nemělo připraveny další operační zálohy. Ofensivu na sever měla podle všeho vést zase skupina 6. armády a 4. tankové armády. Němci si představovali, že sovětský odpor u Stalingradu je poslední, že sovětské hlavní velitelství nemá větších záloh a že další ofensiva nenarazí na vážný odpor.

Sovětským předmostím na řece Don v prostoru jižně od Serafimoviče a Klětskaja, Sirotinskaja nevěnovali větší pozornost.

Německá vojska v prostoru Stalingradu byla po celou dobu v útočné sestavě. Paulusova skupina měla z dvaceti divisí třináct soustředěno přímo v městě nebo v jeho nejbližším okolí.

Rozložení nepřátelských sil bylo k 19. listopadu toto: na levém křídle byla v obraně na úseku řeky Don od Verch. Mamon po Bazkovskaja 8. italská armáda o devíti pěších divisích (jedna divise na 15 km), odtud po Klětskaja na úseku 110 km v obraně 3. rumunská armáda o dvanácti divisích (osm pěších, dvě tankové a dvě jezdecké divise, t. j. jedna divise na 9 km), v prostoru Stalingradu na frontě 170 km Paulusova skupina o dvaceti divisích (čtrnáct pěších, tři motorisované a tři tankové divise, t. j. jedna divise na 8,5 km), dále na jih byly v obraně jí podřízené sbory rumunské: 6. rumunský armádní sbor o pěti divisích na úseku 60 km (jedna divise na 11 km) a 4. rumunský jezdecký sbor o dvou jezdeckých divisích.

Zálohy skupiny armád nebylo. Jednotlivé armády měly v záloze: 8. italská armáda čtyři pěší divise, z nichž jen jedna, v prostoru Millerovo, měla vhodné umístění, 3. rumunská armáda čtyři divise, z toho dvě tankové, Paulusova skupina pouhé dvě tankové

divise, z nichž jedna byla v prostoru VS 4. armády Gumrak a druhá byla přesunuta na levé křídlo 6. armády do prostoru Věrch. Buzinovka tři dny před sovětskou ofensivou.

Sovětské velení vázalo větší německé zálohy na ostatních úsecích celé sovětsko-německé fronty aktivní činností svých vojsk. Byly to místní útočné akce hlavně u Leningradu, Starej Rusi, Rževu a Voroněže. Rovněž tak úporná obrana zakavkazského frontu, která zhatila německý útočný plán na Baku, nedovolovala nepříteli brát od armádní skupiny A větší síly.

Celkem bylo od Bogučaru po jezero Barsk (220 km jihovýchodně od Stalingradu), to jest na frontě 500 km. 48 divisí (36 pěších, 3 motorisované, 5 tankových a 4 jezdecké) na plných počtech (kromě divisí v městě Stalingradu, které ještě nebyly doplněny), a značný počet posilových dělostřeleckých, minometných, tankových a jiných útvarů. 4. letecká armáda o 4., 5. a 8. leteckém sboru měla z původních 2000 letounů asi polovici.

Sovětská ofensiva

Jakmile sovětské vrchní velitelství poznalo uskupení z německých sil, z útoku na Voroněž a z mohutného úderu ve směru na Stalingrad plán celé operace, přikročilo k přípravám vlastní ofensivy. V době, kdy Němci pronikli na řeku Volhu severně od Stalingradu a začínali svůj útok na samo město, zmocnila se 63. a 21. armáda útočnými akcemi několika důležitých předmostí na středním toku Donu. Německé velení tuto činnost pokládalo za útoky, které měly odlehčit obráncům města Stalingradu a jaké byly prováděny už předtím. Muselo však ponechat na ochranu svého levého boku více jednotek, než zamýšlelo. Tyto jednotky pak chyběly na východě.

Sovětské vrchní velitelství plánovalo zničení německého uskupení u Stalingradu obkličovacím manévrem: prolomit nepřátelskou obranu na severozápad a na jih od Stalingradu a dvěma vstřícnými údery rychlými jednotkami obklíčit jádro nepřátelských sil uzavřením vnitřního obkličovacího kruhu na řece Don v prostoru Kalače. Směr hlavního úderu byl určen z prostoru jižně od Serafimoviče přes Perelazovskij na Kalač, od jihu ve směru Caca, Kalač. Za místa průlomu byl po pečlivém průzkumu zvolen prostor Serafimovič, Klětskaja (150 km severozápadně od Stalingradu) a prostor Caca (60 km jižně od Stalingradu). Oba tyto úseky bránila rumunská vojska, jejichž bojová morálka nebyla na výši, protože bojovala za cizí zájmy a daleko od své země. K zabezpečení vnějšího obkličovacího kruhu byl plánován úder ve směru Bogučar, Millerovo prostorem 8. italské armády, z jihu na Kotělnikovskij. V souvislosti s ofensivou jihozápadního frontu byla předvídána i ofensiva voroněžského frontu ve směru na Kursk.

Provedení obkličovací operace bylo svěřeno třem frontům: jihozápadnímu (gen. Vaututin), donskému (gen. Rokossowski) a stalingradskému (gen. Jeremenko) pod společným velením gen. Žukova. K němu vyslalo sovětské vrchní velení jako stálého zástupce generálního štábu genplk. Vasilevského.

K ofensivě byly přisunuty zálohy a provedeno přeskupení na frontě. Soustředění sil a prostředků bylo provedeno za nejpřísnějších podmínek utajení. Jednotky se přesunovaly jen v noci, rozkazy a hlášení o přípravách ofensivy se nesměly podávat technickými pojiťky. Nejtěžší bylo utajit přípravy na jižním úseku průlomu, kde byla holá step; jednotky přepravované v noci přes Volhu u Stalingradu přesunovaly se do východiště podél fronty. Železniční síť byla málo výkonná a mnoho jednotek muselo konat dlouhé pochody. Přesto byly přípravy mistrovsky utajeny, takže Hitler po ztroskování „letního“ tažení sliboval svým vojákům pohodlné přezimování a nabrání sil k další, už opravdu rozhodné ofensivě.

Sovětská vojska neměla na frontě připravované operace celkovou převahu, ale utajeným vytvořením úderných skupin na místech průlomu při ponechání nejnmutnějších sil na úsecích podružných dosáhlo se na směrech úderu drtivé převahy. Armády provádějící průlom měly průměrnou hustotu dělostřelectva 60 až 90 hlavních na 1 km.

K rozvinutí průlomu a k uzavření obkličovacího kruhu byly vytvořeny rychlé skupiny: u jihozápadního frontu tři tankové sbory a dva jezdecké sbory, u stalingradského frontu dva

mechanisované sbory a jeden jezdecký sbor. Pro průlom byly jednotky silně vybaveny dělostřelectvem a tanky.

V 07.30 hod. 19. listopadu začala dělostřelecká a letecká příprava na donském úseku průlomu. V 08.50 hod. vyrazil útok tanků a pěchoty, který probíhal velmi rychle, protože dělostřelectvo a raketomety přímo smetly odpory prvních sledů obrany.

U jihozápadního frontu prolomila 5. tanková armáda obranu 3. rumunské armády na úseku 10 km, útokem na jihovýchod podél fronty obklíčila v součinnosti s levým sousedem — 21. armádou — dva rumunské armádní sbory a rychle pronikala dále na jihovýchod. Vlevo od ní na směr hlavního úderu frontu 21. armáda prolomila nepř. obranu v úseku 12 km od Klětskaja na západ, zúčastnila se obklíčení rumunských sborů, zajala je a postupovala do hloubky nepřátelské obrany.

65. armáda na pravém křídle donského frontu prolomila v těsné součinnosti s 21. armádou nepřátelskou obranu v šířce 6 km, podporovala útokem svého pravého křídla útok hlavní úderné skupiny jihozápadního frontu a útokem svého levého křídla ve spojení s 24. armádou obklíčila a zničila zadonskou nepřátelskou skupinu — jeden německý armádní sbor.

Vnější bok severního úderu zajišťovaly dva jezdecké sbory rozšiřováním průlomu na jih a jihozápad směrem k řece Čir.

Za první den pronikly tankové a jezdecké oddíly do hloubky 20—40 km, rozbíjely německé a rumunské jednotky a blízké zálohy.

Druhého dne, 20. listopadu, vyrazil po dělostřelecké přípravě útok stalingradského frontu. 51. armáda na směr hlavního úderu prolomila obranu 6. rumunského sboru severně od jezera Caca a rozvíjela další útok mechanisovanými sbory ve směru na Kalač. 57. armáda obklíčila svým levým křídlem nepřátelskou obranu v těsné součinnosti s 51. armádou a zničila dvě rumunské divise a vyslanou mechanisovanou jednotkou přetala ústupové cesty od Stalingradu na jihozápad.

64. armáda vedla hlavní úder svým levým křídlem a zabezpečovala pravý bok rychlého oddílu 57. armády. 62. armáda rozvinula útočnou činnost na celé frontě a poutala tak nepřátelské síly u Stalingradu. Jižní bok úderu stalingradského frontu zabezpečovalo jezdecké pronikáním do týlu rumunských jednotek na jih a jihozápad.

Sovětské letectvo, které od začátku ofensivy ovládalo vzdušný prostor do velké hloubky, zúčastnilo se vynikajícím způsobem boje pozemních jednotek.

Nečekaný a téměř současný úder z několika směrů (již 18. listopadu vyrazila protiofensivní zakavkazského frontu u Ordžonikidze) desorganizoval velení u nepříteli. Rumunské a německé jednotky ve směru úderů byly obklíčovány a ničeny nebo zajímány. Sovětská pěchota závodila s tanky, aby co nejdříve dokončila obklíčení. Jednotky jihozápadního frontu dospěly k Donu 22. listopadu, zatím co mechanisované jednotky stalingradského frontu bojovaly o přechod řeky Kaprovky. 23. listopadu v 16.00 hod. u osady Sovětskij vešly ve styk jednotky 21. armády jihozápadního frontu s jednotkami 51. armády stalingradského frontu — vnitřní obklíčovací kruh byl uzavřen.

Sovětské velení předpokládalo, že se Němci pokusí vyprostit z obklíčení, a to jak úderem zevnitř, tak zvenčí. Proto chránilo již při průlomu německé fronty vnitřní křídla úderných skupin útokem zabezpečovacích jednotek a vnější obklíčovací kruh rozšiřovala a chránilo ve směru na západ a jihozápad clonou jezdeckých a mechanisovaných jednotek. Mimo to byl předvídan úder levého křídla voroněžského frontu a pravého křídla jihozápadního frontu ve směru na jih a jihozápad do týlu nepříteli.

První reakcí obklíčených německých vojsk byla snaha probít se na západ. Paulus však dostal Hitlerův přímý rozkaz zůstat na místě a udržet prostor Stalingrad přes zimu jako východiště pro další ofensivní operace. Pokusy záloh narychlo stažených z jiných úseků fronty, prorazit vnější obklíčovací kruh na řekách Čir a Don byly odraženy. Proto začalo německé vrchní velitelství tvořit dvě silnější skupiny, aby obnovilo spojení s obklíčenými vojsky:

skupinu v prostoru Tormosin, Morozovsk ze tří divisí letecké pěchoty, dopravených

letouny z Německa, z jedné tankové divise, částí pěti pěších a zbytků rumunských dvou pěších a jedné tankové divise; tato skupina měla překonat nejkratší vzdálenost od Paulusovy armády, t. j. 55 km;

tankovou skupinu Mannsteinovu v prostoru Kotělnikovskij, složenou z jedné tankové divise předsunuté z Kavkazu, z jedné tankové divise od Brjanska, z jedné tankové divise převezené z Francie a ze zbytků rumunských jezdeckých divisi rozdrčených na jih od Stalingradu.

Mannsteinova skupina, vzdálená 120 km od obklíčených jednotek, vyrazila 12. prosince úderem soustředěnými silami ve směru Kotělnikovskij, Marinovka, pronikla zabezpečovacími oddíly stalingradského frontu a postupovala na severovýchod. 15. prosince narazila na připravené obranné postavení na řece Aksaj, kterým pronikla teprve po čtyřech dnech vysilujících bojů. Její další postup byl velmi pomalý.

Avšak již 16. prosince začal na severozápadě nový útok voroněžského a jihozápadního frontu. Sovětské jednotky rozrazilily nepřátelskou obranu a rychle postupovaly do týlu italských, německých a rumunských jednotek v obraně na západním břehu řeky Čir. Německá skupina, shromažďovaná s obtížemi v prostoru Tormosin, ani nezačala plnit svůj úkol, t. j. průlom, plánovaný na nejkratší směr k Paulusově armádě, nýbrž musilo ji být použito po částech k obnovení souvislé fronty před útočícím jihozápadním frontem.

Týl Mannsteinovy skupiny byl ohrožen jednak jednotkami stalingradského frontu, které ji napadaly se všech stran, jednak zmatkem v prostoru Tormosin. Ale Mannstein útočil ještě dále na severovýchod. Pronikl až k řece Mýškova, t. j. téměř na poloviční vzdálenost k svému cíli. Tam však byl sovětskými zálohami 24. prosince poražen a obrácen na ústup, při kterém se jen stěží podařilo částí jeho sil probít se zpátky. Ústup této skupiny mařily i čelní jednotky stalingradského frontu, které mezitím postoupily dále na jihozápad.

Do 31. prosince 1942 dosáhly sovětské jednotky železnice Kantěmirovka, Millerovo — postoupily tedy až o 200 km — blížily se k Morozovsku a Tormosin, obsadily Kotělnikovskij a postupovaly na celé frontě k jihozápadu. Vzdálenost mezi vnitřním a vnějším obklíčovací kruhem měřila na nejužším místě již 120 km a německé velení nemělo naděje, že v tomto prostoru bude moci obnovit aktivitu. Přesto Hitler trval na svém rozhodnutí, aby se Paulusova skupina déle bránila. Její další odpor měl však pramalý význam. Projevoval se jen poutáním sovětských sil určených k jejich likvidaci.

Zničení obklíčeného nepřítele

V obklíčení v prostoru Stalingrad, Borodkin, Marinovka, Cyběnko bylo dvaadvacet divisi 6. armády a 4. tankové armády s velitelstvím 6. armády. Bylo to patnáct pěších divisi (v tom jedna rumunská), tři motorizované, tři tankové divise a jedna rumunská jezdecká divise, dále armádní útvary v počtu šesti dělostřeleckých a dvou minometných pluků, dále letecké jednotky, celkem 330 000 mužů. Až na dvě tankové divise, které byly v záloze, byly všechny vyšší jednotky v obraně na obvodu 174 km (na jednu divisi průměrně 8 km). Velitelství 6. armády bylo v Gumraku, letiště u Gumraku, Pitomniku a Bol. Rossošky. V obklíčení nebylo velitelství 4. tankové armády, které uniklo na jihozápad.

Prostor podoby nepravidelného oválu s osami západovýchodní 60 km a severojižní 40 km byl pod neustálými útoky sovětského letectva a dalekonosného dělostřelectva. Sovětské jednotky v Stalingradu nepřestaly útočit. Na ostatní frontě obklíčení podnikaly místní akce k získání vhodných východišť a opevňovaly se, hlavně proti směru na západ a jihozápad. Celkem zanechalo sovětské velení na likvidaci obklíčených sil mnohem slabší síly, než měl obklíčený nepřítel.

V obklíčené skupině se začal brzo projevovat nedostatek potravin, léčiv a střeliva některých druhů. „Vzdušný most“, který nařídil Hitler udržovat k zásobování a odsunu, přestal fungovat kolem 10. ledna, když ztráty dopravních letounů přesáhly číslu 600, a stíhacích letounů, které je doprovázely, počet 400. Nedostatek všech potřeb podporoval

vznik a rozšíření chorob. Morálka rychle upadala. Jedině drakonická opatření velitelů a strach před zajetím, které bylo líčeno Goebbelsovou propagandou v hrůzných barvách, udržovaly jádro Paulusovy skupiny pohromadě.

Sovětské vrchní velitelství pověřilo likvidací obklíčených německých sil donský front, který převzal od stalingradského frontu 62., 64. a 57. armádu. K přípravě a řízení operace vyslalo jako svého zástupce genplk. děl. Voronova.

Operace byla plánována ve třech obdobích:

1. zničení nejlepších německých jednotek v západní části hlavním úderem od severu, současně likvidace německých sil v severovýchodní části vstřícnými útoky ze středu Stalingradu a od severu na Gorodišče;

2. zničení nepřítele v prostoru na západ od Stalingradu až po železnici Gumrak, Voronovo;

3. zničení nepřítele ve střední části prostoru.

Sovětské útoky měly od řeky Rossoška a Červlennaja směřovat na východ podél četných hlubokých koryt, které by silně překážely postupu jiným směrem.

Výzvu vrchního sovětského velitelství ke kapitulaci Paulus odmítl.

Proto v 09.00 hod. 10. ledna 1943 vyrazil po 55minutové dělostřelecké a letecké přípravě útok k provedení prvního období. Hustota dělostřelectva a minometů byla u severní skupiny 165 hlavní na 1 km, jinde 120 až 170 hlavní. Nepříteli byly způsobeny velké ztráty, asi $\frac{1}{10}$ celkového počtu. Části se však podařilo ustoupit na východní břeh řeky Rossoška a Červlennaja do bývalých sovětských obranných postavení. Sovětská vojska nepřestávala útočit a místními útoky vyháněla německé jednotky ze zákopů a úkrytů do zasněžené stepi. V jižní části se nepřítel zachytil na řece Červlennaja.

Útok ve východní části vázl pro zoufalý odpor silně opevněných ohnisek odporu. Proto sovětské vrchní velení pružně změnilo provedení a zařadilo likvidaci středního prostoru hned po zničení nepřítele v západní části.

Ráno 15. ledna přistoupila sovětská vojska k provedení likvidace od západu. Nepřítel utrpěl další velké ztráty, pokoušel se však ogranisovat odpor na dalším bývalém obranném stalingradském obvodu Borodkin, žel. stanice Voronovo. Paulus přenesl své VS přímo do Stalingradu, asi 8 km na jihozápad od VS gen. Čujkova.

Sovětská vojska vyrazila k dalšímu útoku 22. ledna a 26. ledna se spojila v prostoru Mamajovy mohyly s jednotkami 62. armády, které se probíjely na západ. Tím byly zbytky německých jednotek, které se bránily v stalingradských zříceninách a v nejbližším okolí na západ, rozděleny na dvě části: severní (prostor Stalingradského traktorového závodu a Barikád) a jižní (ve střední části města). Odpor demoralisovaných německých skupin byl v pouličních bojích rychle lámán. 31. ledna se vzdal s jižní skupinou Paulus, před několika dny povýšený na říšského maršála, 2. února severní skupina.

Tímto dnem skončila stalingradská bitva, která trvala od 14. září 1942, tedy čtyři a půl měsíce. 6. německá armáda a 4. tanková armáda, určené Hitlerem pro konečnou ofensivu na hlavní město Sovětského svazu, přestaly existovat. V době od 10. ledna do 2. února bylo zajato přes 91 000 mužů a na bojišti zůstalo 147 000 mrtvých Němců a všechen materiál obou armád.

V době likvidace obklíčeného nepřítele se však vojska voroněžského, jihozápadního nově zřízeného jižního a zakavkazského (později severokavkazského) frontu nezastavila. Po zničení pokusů nepřítele spojit se s obklíčenými vojsky vyrazily sovětské armády od Voroněže po Kavkaz jako lavina na západ, ničící a zajímající jednotky německé i jejich vasalů. Tak koncem ledna bylo západně od Voroněže zajato osm nepřátelských divísi a 100 km odtamtud na jih sedmáct divísi. Ve dnech, kdy byla skončena likvidace posledních německých odporů v městě Stalingradu, osvobodila sovětská vojska útokem Kursk, kde získala významné nástupiště pro další ofensivní operace, Vorosilovgrad, Rostov, Krasnodar a došla až k Charkovu. Zisk německé letní ofensivy roku 1942 byl ztracen a německo-fašistická vojska byla slabší o více než milion mužů a materiál 112 divísi.

Sovětská armáda zvítězila v těžkém boji. Jednotky určené k obraně prostoru Stalin-

gradu musely nejprve vést úporné obranné boje na postaveních 110 km na západ, na rozkaz ustoupily a bránily se na řece Don; tytéž jednotky pak postavily hráz německému útoku v samém městě.

Zvítězil sovětský voják, sovětský velitel, sovětský dělník i sovětský kolchozník.

Stalingradská bitva je triumfem sovětského vojenského umění. Její význam byl strategický, neboť definitivně ukončila německé pokusy rozhodnout válku široce založeným manévrem. Sama předvídajíc, sovětská strategie připravovala nepříteli situace jím nepředvidatelné. Málomterý nepřítel to přiznal tak nepokrytě, jako sám Hitler, který si veřejně postěžoval, že ve válce se Sovětským svazem má co činit s nepřítelem, na kterého nestačí obvyklá měřítka. Ofensivní operace nepřitele použilo sovětské velení k tomu, aby tím pevněji uchopilo iniciativu do rukou a připravilo nepříteli rozhodující porážku.

Obranné období bitvy i její období útočné jsou vítězstvím sovětského operačního umění. Sovětské velení použilo obojího druhu obrany již v začátcích operace: posílení v prostoru Voroněže a na dalším toku řeky Don po velký ohyb, v prostoru Stalingradu, naproti tomu manévrově na směr Vorosilovgrad, Stalingrad. Šetříc silami pro rozhodný okamžik, využívalo maximálně několika terénních překážek (řeky, města).

Vycházejíc z obranného boje, připravilo podmínky pro ofensivu. Provedlo největší obklíčovací bitvu dějin, při které nikdo z obklíčených neunikl zajetí nebo zničení.

Sovětská armáda ukázala ve stalingradské bitvě znovu a v stoupající míře řadu vynikajících vlastností.

Nacistická zvěrstva v okupovaných územích naučila sovětské vojáky, že nepřítel třeba z celé duše nenávidět a ničit. Vojáci odvrhli shovívavost k nepříteli, stali se tvrdšími. Armáda byla čím dál tím víc vybavována nejmodernějšími i obrannými útočnými zbraněmi a bojovou technikou. Význam dělostřelectva proto stále stoupal. To se projevilo zejména v dělostřelecké přípravě a v dělostřeleckém útoku 19. a 20. listopadu 1942, kdy byl tankům a pěchotě velmi usnadněn postup. Proto byl 19. listopadu prohlášen za Den sovětského dělostřelectva. Změnila se sestava rychlých skupin. Vedle jezdeckých jednotek se objevily rychlejší a průraznější tankové a mechanisované sbory, které byly cvičeny k rozvíjení průlomu, k útoku na zálohy a k hlubokým akcím do týlu nepřitele s cílem obklíčit a ničit. Letectvo pokročilo v součinnosti s pozemními vojsky a stalo se pravou metlou německým tankům. Úsilovně byly zpracovávány zkušenosti ze současné války. Polní řád z roku 1936, který byl nejmodernějším Polním řádem všech armád, byl podroben kritice. Ukázalo se, jak lépe využít účinnosti všech palebných prostředků a vyhnout se tvoření velkého počtu sledů u menších jednotek. Došlo se k závěru, že divise druhého sledu třeba zasahovat nikoli proto, aby zesílily opotřebované divise prvního sledu, ale aby je vystřídaly nebo aby rozšiřovaly průlom. Bylo třeba dosáhnout součinnosti na bojišti jak druhů vojsk, tak vyšších jednotek, a to nejen divisií, ale i armád a frontů.

S takto připravenou armádou mohlo sovětské velení provést složité a rychlé operace k obklíčení a zničení velkých skupin nepřitele.

Velitelský sbor byl seznamován se zkušenostmi doplňujícími i měnícími dosavadní Polní řád a pečlivě školen a cvyk jednotek stále zdokonalován podle Bojového řádu pěchoty vydaného v říjnu 1942.

Právě bitva u Stalingradu potvrdila učiněné závěry, a proto mohl být roku 1943 vydán již návrh nového Polního řádu, kterým — doplněným roku 1944 jen ve dvou částech — se řídili sovětské velitelé ve všech dalších bojích do vítězného ukončení. (Je třeba říci, že tento Polní řád je i základním operačním předpisem naší armády.)

Vítězství Sovětské armády bylo vítězstvím světového významu. Bylo dílem soudruha J. V. Stalina. Stalin odhalil nepřátelský záměr obchvatu hlavního města Svazu od východu, Stalin položil důraz na to, že Stalingrad a střední Don musí být hájeni a uhájeni. Stalin byl původcem myšlenky obklíčovacího manévru. Stalinovo slovo nadchlo všechny sovětský lid k nutnému pracovnímu vypětí. Podle Stalinových směrnic a nařízení pak se na vítězství podíleli svým mistrným řízením operací ostatní vojevůdci stalinské školy.

Stalingradská bitva a stalingradské vítězství je částí Veliké vlastenecké války Sovětského svazu. Tato válka byla vedena ze sovětské strany podle zásad sovětské vojenské vědy. Vítězství bylo připravováno trpělivě, postupně a cílevědomě podle Stalinovy poučky o činitelích rozhodujících o výsledku války.

Význam stalingradského vítězství byl nesmírný jak pro Sovětskou armádu, tak pro boj všeho pokrokového lidstva proti fašistickým utlačovatelům. Vítězství samo bylo nejlepším povzbuzením národů porobených Německem, neboť prokázalo neporazitelnost Sovětské armády i za nejtěžších podmínek, její převahu nad německou. Bylo východiskem dalších vítězství. Ukázalo nejkrásnější vlastnosti všeho sovětského lidu, odhodlaného k jakýmkoli obětím v zájmu milované vlasti. Potvrdilo, že německá armáda je porazitelná. Zabránilo vstupu Turecka a Japonska do války po boku Německa a uspišilo rozklad Osy. Stalingradské vítězství vzbudilo obrovské nadšení lidí na celém světě vyjímaje hrstku imperialistických politiků a kořistníků, kteří spekulovali na to, že Stalingrad padne a s ním i vůle Sovětského svazu k dalšímu odporu.

Sovětská armáda, ověněná dalšími skvělými vítězstvími, je dnes bezpečnou záštitou svobody, demokracie a pokroku proti všem pokusům směřujícím k zotročení lidstva.

Náš vrchní velitel, prezident republiky soudruh Klement Gottwald řekl r. 1929 v československém parlamentě na adresu československé buržoazie, že se naši komunisté chodí do Moskvy učit, jak svrhnout svou buržoazii. Nyní, kdy se výcvik československé armády provádí podle vzoru armády Sovětské, můžeme na adresu světových imperialistů říci: Ano, my se chodíme učit do Moskvy, víte co? My se od Stalinových velitelů, vítězů od Stalingradu i Berlína, učíme, jak porazit fašistické agresory. A vy víte, že sovětské vojáky jsou v tom mistři, řeknou vám to i vaši instruktoři, němečtí generálové, poražení u Stalingradu a u Berlína!

- Náčrtý: 1. Ztroskotání německé ofensivy na dolní Volhu a Kavkaz
2. Boje na přístupech k Stalingradu
3. Porážka Němců pod Stalingradem
4. Ničení obklíčeného nepřítele u Stalingradu

Literatura: J. V. Stalin: O Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu

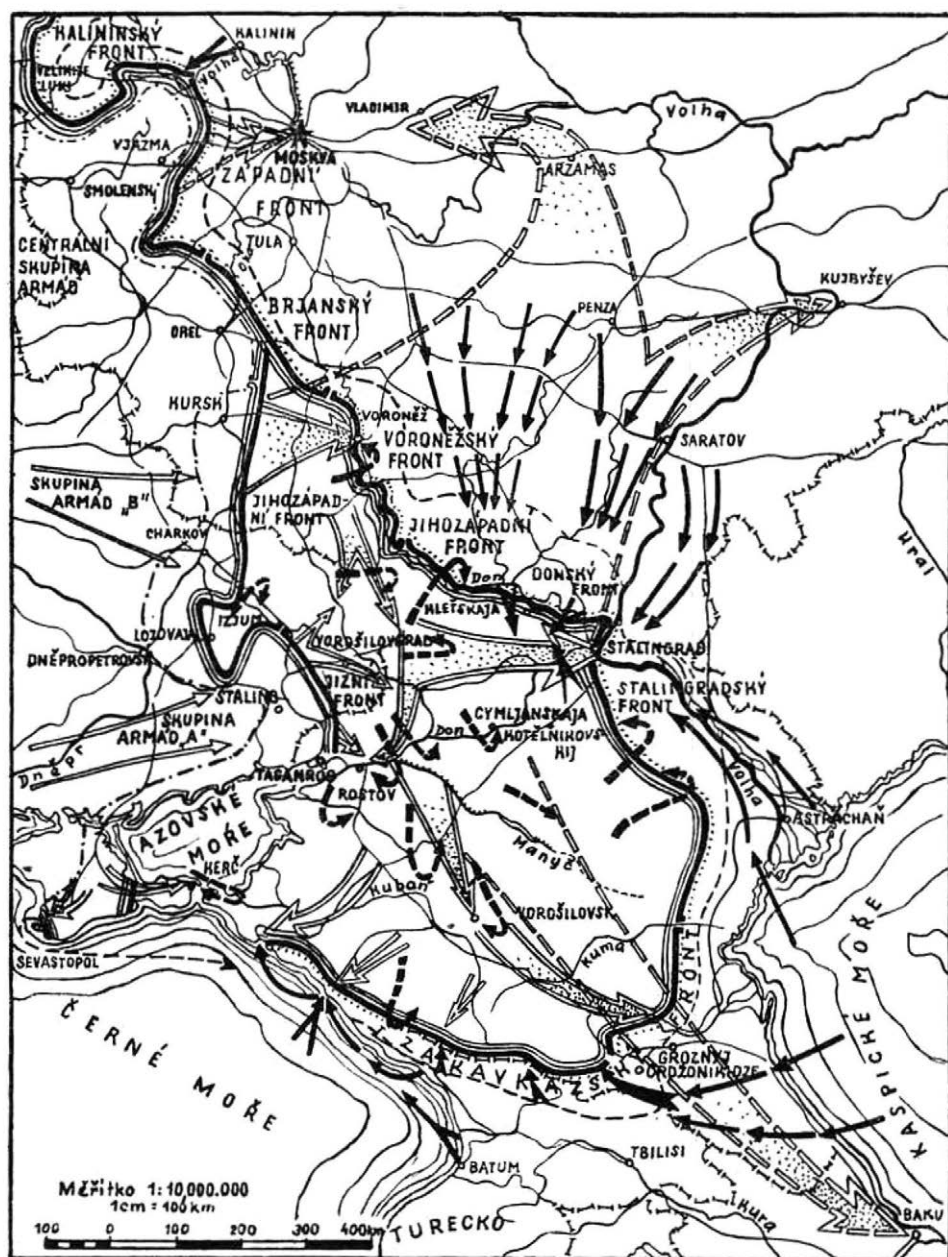
N. M. Zamjatin: Bitva u Stalingradu

J. M. Klimov: Veliká stalingradská bitva

Polevoj ustav Krasnoj armiji (Projekt) z r. 1943 a 1944

Články v sovětských časopisech Vojennaja mysl, Artillerijskij žurnal, Vestnik vozdušnogo flotu, Vojennyj vestnik

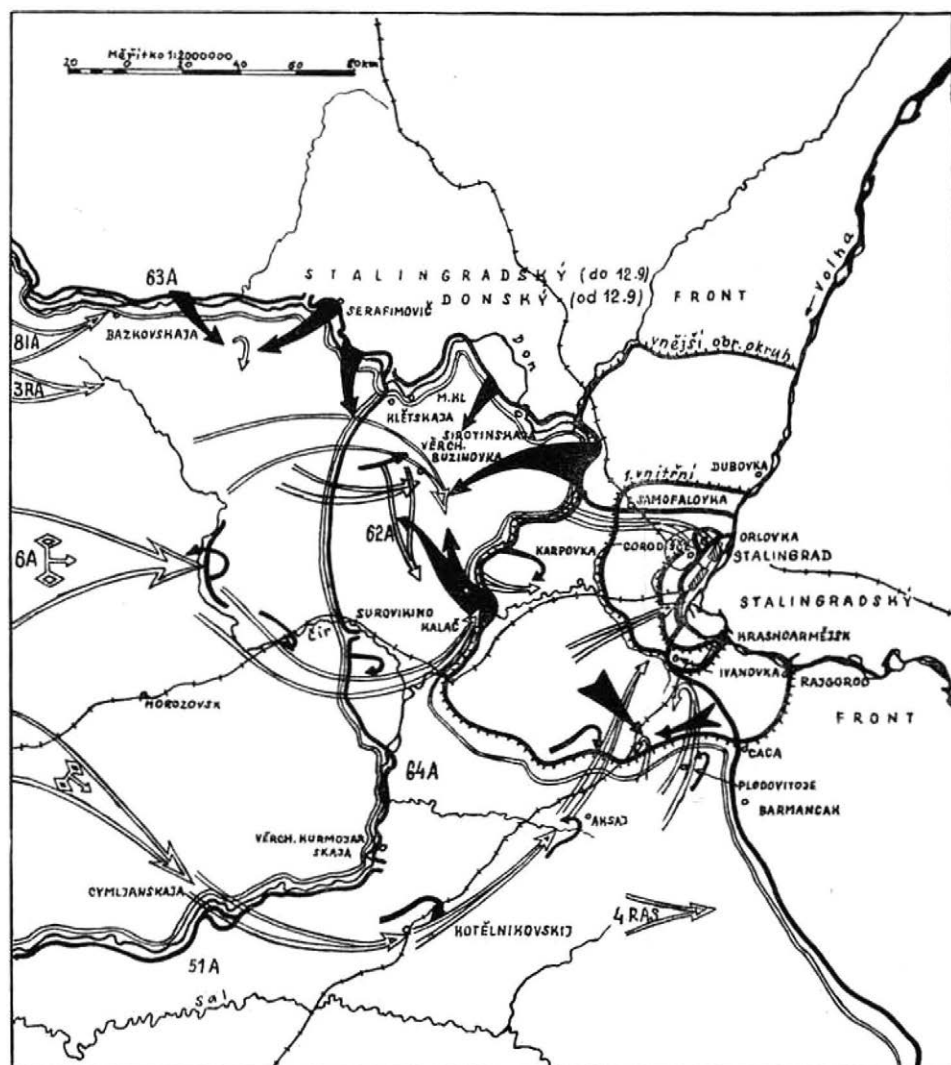
Ofenziva
Ztroskotání německé ofensivy na dolní Volhu a Kavkaz (červen — listopad 1942)

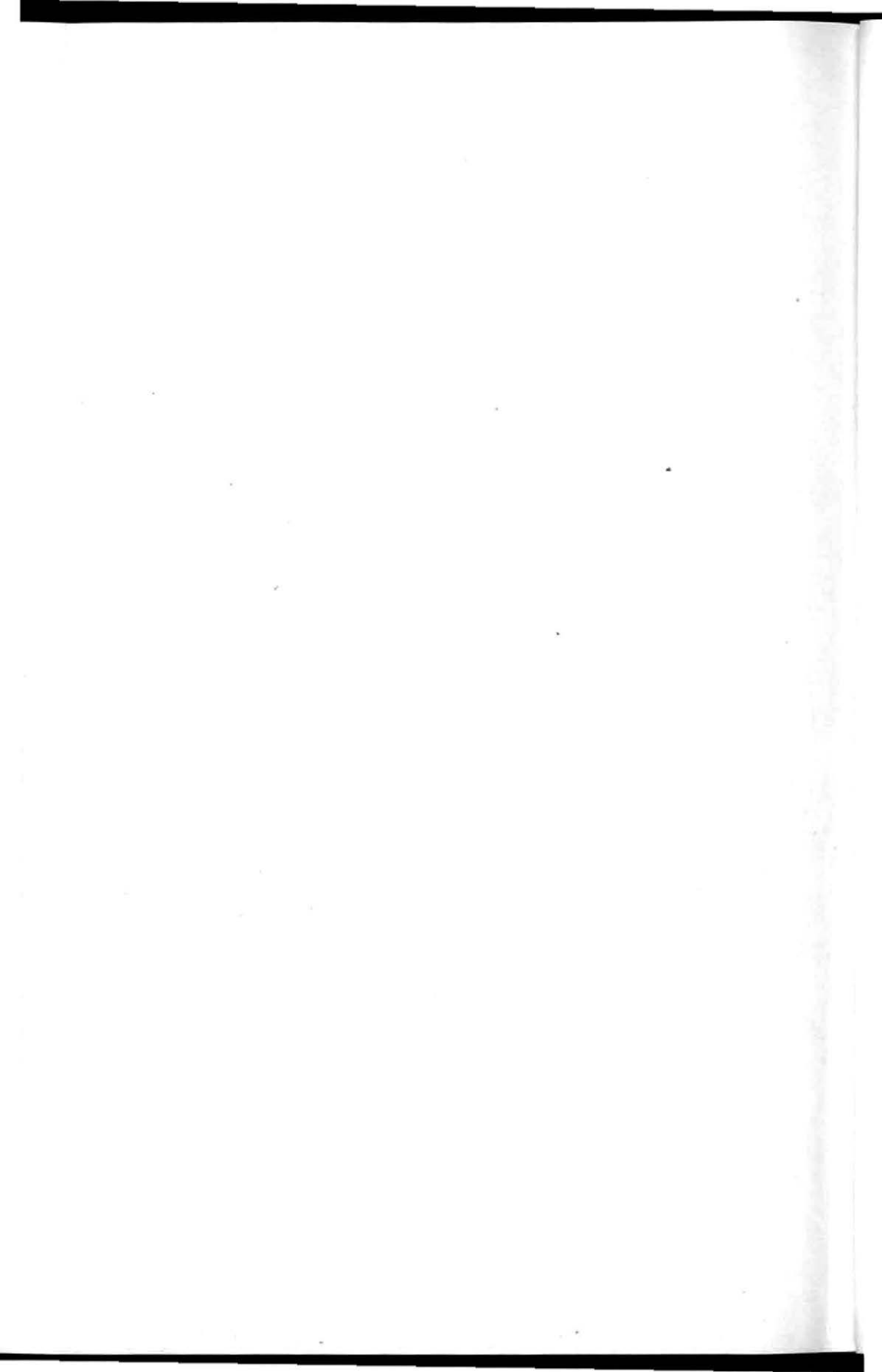
Náčrt 1

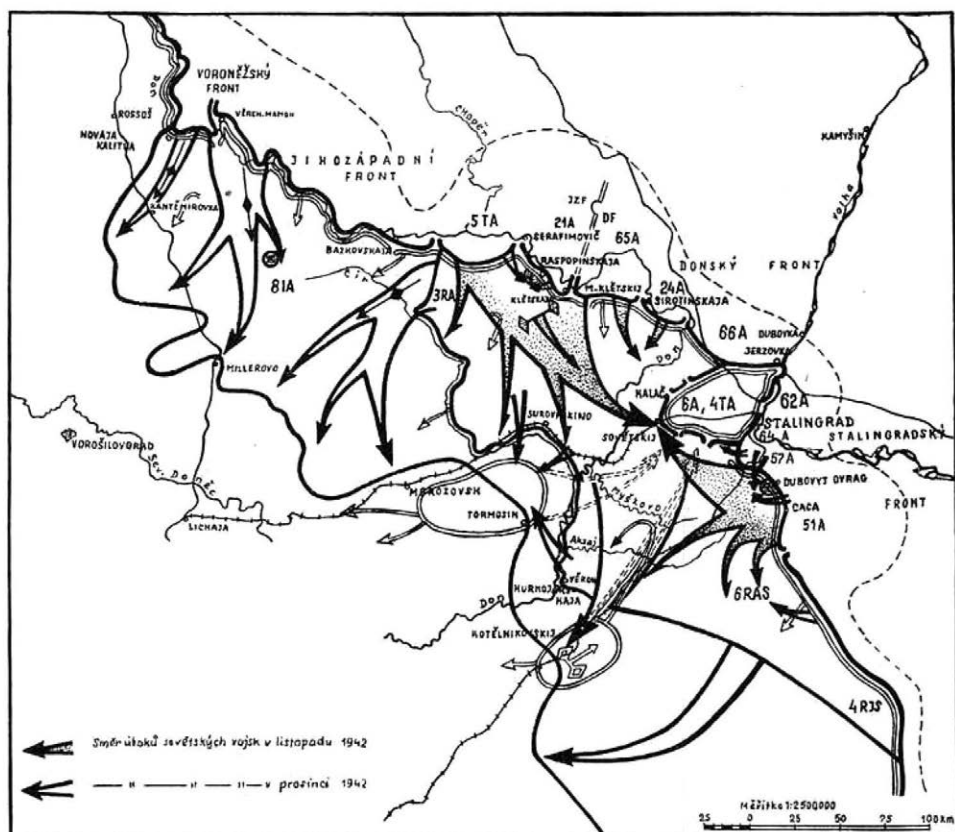
Boje na přístupech k Stalingradu (17. červenec—13. září 1942)

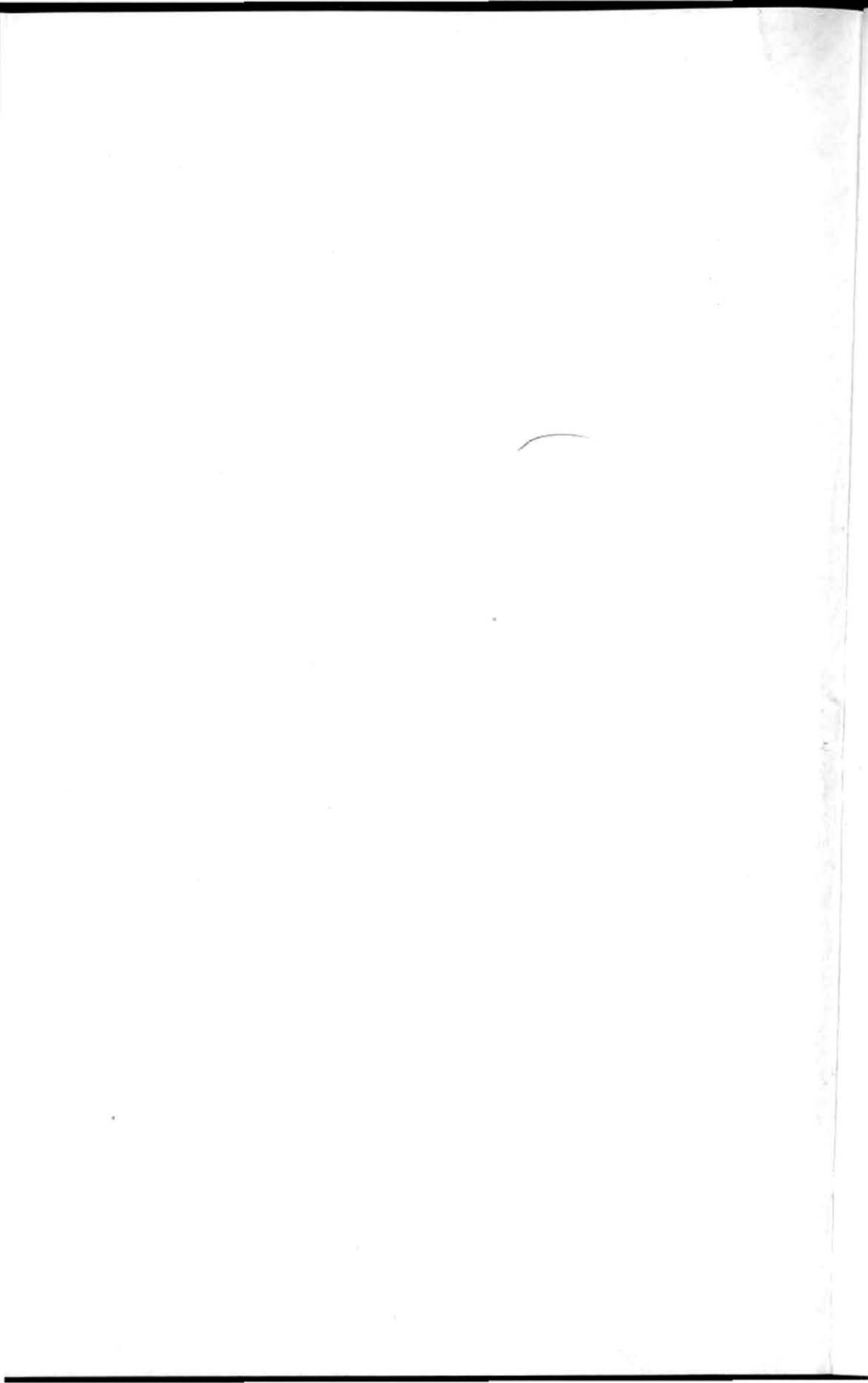
Náčrt 2

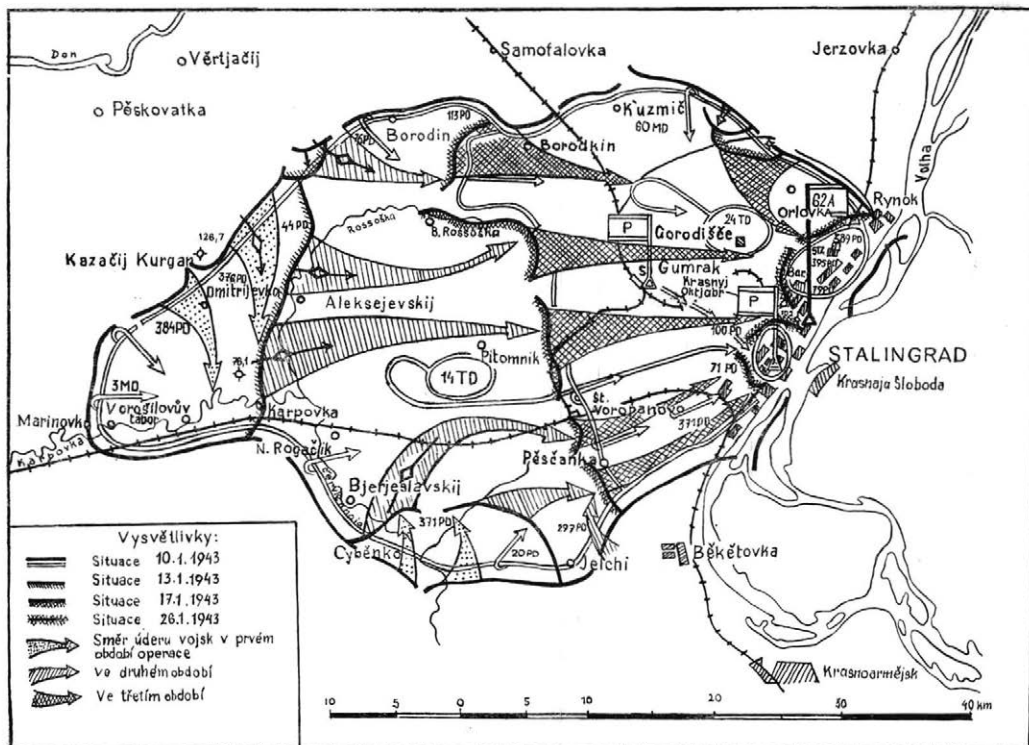
9

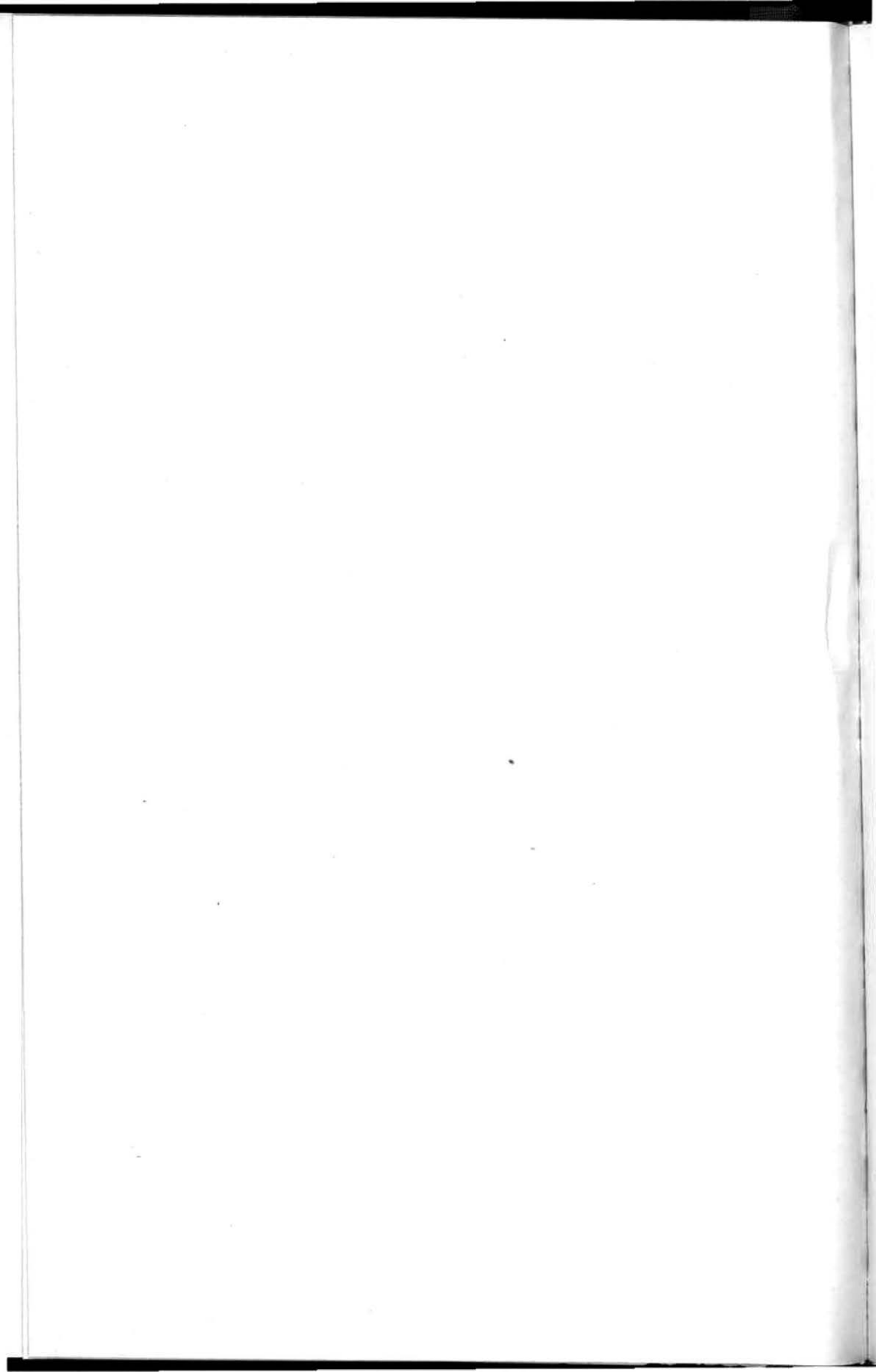

Náčrt 3

Ničení obklíčeného nepřítele u Stalingradu (10. 1. — 2. 2. 1943)

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

PŘEHLED VOJENSKÝCH OPERACÍ V KOREJI

(4. období operací od června 1951 do konce roku 1952)

1. Jednání o příměří

Dne 23. 6. 1951 podal zástupce Sovětského svazu u Organizace spojených národů J. A. Malik návrh, aby jako první krok k mírovému urovnání korejské otázky, bylo zahájeno jednání mezi bojujícími stranami o zastavení bojových akcí a o příměří s oboustranným odvoláním vojsk od 38. rovnoběžky.

Dne 30. 6. generál Ridgway nabídl jednání, které bylo vrchním velitelem lidové armády Kim-Ir-Senem a velitelem jednotek čínských dobrovolníků Pen-Teh-Hvajem dne 1. 7. přijato. Místem jednání bylo stanoveno město Keseng (3 km jižně od 38. rovnoběžky).

Dne 8. 7. došlo k prvnímu předběžnému jednání mezi oběma delegacemi a 10. 7. započala vlastní jednání. Hlavním delegátem generálního štábu korejské lidové armády a čínských dobrovolníků byl generál Nam-Ir. Jako zástupce intervenčních vojenských sil byl přítomen generál amerického letectva L. C. Craigie.

Delegace severokorejské lidové armády a čínských dobrovolníků podala návrh, kterým mělo být co nejdříve dosaženo příměří: „Vydát rozkaz k zastavení veškeré nepřátelské vojenské činnosti, uznat 38. rovnoběžku za vojenskou demarkační čáru, odvolat od ní na vzdálenost 10 km ozbrojené síly obou stran a prohlásit evakuované okresy za demilitarizované, pásmo, ve kterém nesmí být ani vojenské oddíly, ani prováděna vojenská činnost. Bylo také navrhováno započít jednání o výměně vojenských zatajců, aby se tito mohli vrátit ke svým rodinám a konečně odvolat veškerá cizí vojska z Koreje v co nejkratší době.

Američané však žádali ultimativní formou, aby za demarkační čáru byla stanovena linie fronty v hloubi posic lidové armády a čínských dobrovolníků. Ultimatum vyžadovalo odtržení 13 000 km strategicky důležitého území Severokorejců, bohatého na užitečné nerosty. (Viz průsvitku přiloženou k l. číslu VM/1951).

V důsledku těchto nespravedlivých požadavků a uměle vytvářených překážek Američanů, byla jednání o příměří stále protahována. Americké velení využívalo této situace a předstíralo ochotu k jednání o uzavření příměří, připravovalo se na další vojenské akce.

V době od 15. 6. do 15. 7. 1951 se situace na frontě podstatně nezměnila.

Do 15. 8. 1951 bylo konáno celkem 25 zasedání zástupců obou stran aniž bylo dosaženo nějaké dohody.

Dne 18. 8. 1951 zahájili interventi na středním a východním úseku fronty v prostoru Čerwon Yanggu — Kanseng útok. Před tím předcházela mohutná dělostřelecká příprava. Útok byl silně podporován tanky, letectvem a válečnými loděmi.

Vojska interventů útočila na východním pobřeží v pásmu širokém asi 40 km mezi Yanggu a Kanseng. Jednotky lidové armády a čínských dobrovolníků využívající horského terénu útok odrazily dělostřeleckou palbou, palbou pěchotních zbraní a bojem zblízka. Odraženy byly i pokusy o obnovení útoku koncem srpna 1951 na východním úseku fronty v pásmu širokém 25 km, přes silnou leteckou a dělostřeleckou podporu. Průběh zůstal v podstatě beze změny.

Také pokusy o průlom na středním úseku fronty prováděné v prostoru Jênčên a Hwachên silami 1. motomechanizované a 25. pěší americké divise selhaly. Po celý srpen a září 1951 docházelo k urputným místním bojům. Americké velení soustředilo úsilí na

východním a středním úseku fronty s cílem zmocnit se důležitého horského masivu, který uzavírá cestu do Severní Koreje.

Podle plánů velitele 8. americké armády Van Fleeta mělo dojít k průlomovým akcím na několika místech současně; zasazením rychlých jednotek do těchto průlomů zamýšlel proniknout hluboko do Severní Koreje.

Aby zajistil úspěch této operace, vytvořil velitel 8. americké armády několik útočných skupin zesílených tanky a dělostřelectvem a silně podporovaných letectvem. Použito bylo celkem šest amerických a sedm jihokorejských divisí. Útok však narazil na hluboko a důkladně organizovaný systém jednotek lidové armády a čínských dobrovolníků. V těchto bojích severokorejští a čínští dobrovolníci opět prokázali vysokou bojeschopnost a vojenské umění. Zatím co dělostřelci ničili přesnou palbou tanky interventů, pěší jednotky prováděly obchvatné manévry a útočily překvapivě na nepřítele, působíce mu těžké ztráty na lidech i materiálu. Operace opět skončila nezdarem.

Během této operace Američané poprvé použili v prostoru severozápadně Kansêng k přesunu bojových jednotek vrtulníků.

12 vrtulníků typu Sikorski přepravilo rotu námořní pěchoty (228 mužů a 9 tun výzbroje) na výhodné postavení v hornatém a těžko přístupném terénu. Operace byla chráněna stíhacími letouny.

Podzimní ofensiva

Po přeskupení vojsk koncem září 1951 byla zahájena dne 3. října 1951 na západním a středním úseku fronty v pásmu širokém asi 65 km západně od Čêrwon t. zv. „podzimní ofensiva“. Účastnilo se jí celkem pět divisí v prvním sledu (24. americká pěší divise, 1. americká motomechanizovaná divise, 1. divise britského společenství národů a dvě divise Jihokorejců) za silné letecké podpory.

Útočné jednotky byly silně podporovány dělostřelectvem a tanky, přece však se jim nepodařilo prolomit postavení Severokorejců, kteří četnými protiútoky, zvláště v prostoru jihozápadně Čêrwon, odráželi útočící jednotky interventů a působili jim těžké ztráty. Podle zpráv čínské agentury ztratili na př. interventy jen za prvních 7 dní této „podzimní ofensivy“ 13 366 mužů a velké množství válečného materiálu.

Během těchto těžkých bojů, které trvaly do 9. 10. a které byly v některých oblastech podporovány i partyzánskou činností, nedosáhli interventy územních zisků, které by stály za zmínku.

Dne 13. 10. podnikla 8. americká armáda na východním úseku fronty novou ofensivu. V této druhé etapě „podzimní ofensivy“ utrpěli interventy znovu porážku.

Odpor jednotek lidové armády a čínských dobrovolníků byl tak houževnatý, že interventy za 11 dní bojů, t. j. do 23. 10. postoupili jen o několik km na jih a jihovýchod od Kumsöng. Lidové armády působily nepříteli těžké ztráty. Tak na př. jen v pěti dnech urputných bojů od 13. do 17. 10. bylo v prostoru jihovýchodně Kumsöng pobito a zraněno přes 4000 příslušníků intervenčních jednotek. Američané zasazovali denně do boje 60 až 70 tanků a desítky letadel. Jejich útoky však byly vždy odrazeny dělostřeleckou a protitankovou palbou. V těchto bojích byl téměř úplně zničen 1. prapor 5. pluku 1. americké motomechanizované divise.

Dále na východ byly sváděny urputné boje zejména v prostoru severně Yanggu. Válečné lodě a námořní letadla pokračovala v bombardování východního pobřeží.

Dne 11. 10. 51 provedli Američané další přesun pozemní jednotky pomocí vrtulníků. Podle amerických zpráv přepravilo 12 vrtulníků typu Sikorski na frontu do prostoru sv. Yanggu během 6 hodin, 15 minut celý prapor námořní pěchoty v síle asi 1000 mužů. Jeden vrtulník byl obsazen 6 muži v plné výzbroji. Podle sdělení velícího důstojníka, trval by tentýž přesun motorovými vozidly, vzhledem k nesjízdnému terénu asi 2 dny. Vrtulníky přilétávaly v intervalech 1 minuty, během níž bylo vždy vysazeno 6 mužů.

Jinak situace na frontě nedoznala ani v druhé polovině října a začátkem listopadu 1951 žádných podstatných změn.

Pokračování v jednání o příměří

Jednání o příměří, které bylo mezitím (25. 10.) na podkladě oboustranné dohody, přeneseno do Panmundžonu, pokračovalo, aniž bylo dosaženo nějaké dohody. Šlo hlavně o určení demarkační čáry a demilitarizovaného pásma, kterážto jednání byla se strany Američanů stále protahována.

Korejsko-čínská delegace snažila se o odstranění průtahů a navrhovala stanovit demarkační čáru, odpovídající v podstatě skutečnému průběhu fronty v době jednání. Tento požadavek byl americkými zástupci odmítnut. Američané vznesli drzý požadavek, aby vojska lidové armády a čínských dobrovolníků opustila kesonský okres pod směšnou záminkou — zajištění obrany Seulu.

Teprve dne 23. 11. bylo dosaženo částečné dohody o určení demarkační čáry a demilitarizovaného pásma podle korejsko-čínského návrhu (viz průsvitku přiloženou k VM 1/51).

Zástupci lidové armády a čínských dobrovolníků projevíli další iniciativu a navrhli provedení těchto opatření:

- všechny ozbrojené síly obou stran, zastaví veškerou bojovou činnost v den podepsání dohody o příměří;
- během 3 dnů po podepsání dohody o příměří stáhnou obě strany z demilitarizovaného pásma všechny ozbrojené síly;
- všem příslušníkům ozbrojených sil obou stran se zakazuje vstupovat do demilitarizovaného pásma nebo podnikat jakékoli bojové akce proti tomuto pásmu;
- vytvořit komisi pro příměří, sestávající ze stejného počtu členů obou stran, která vypracuje konkrétní opatření k provádění dohody o příměří.

Tyto návrhy americko-angličtí zástupci odmítli a předložili vlastní, požadující pro kontrolní orgány komise pro příměří právo svobodného přístupu do všech částí Koreje. Za tímto požadavkem byla skryta snaha získat možnost zasahovati do vnitřních záležitostí lidové demokratické republiky Korejské a zabraňovat pracem na obnově země.

Jednání, konané začátkem prosince 1951 týkala se i vzájemného závazku, podle něhož nebudou do Koreje dopravovány žádné ozbrojené síly, zbraně ani střelivo. Kontrolu těchto závazků měli prováděti zástupci neutrálních zemí v místech mimo demilitarizované pásmo a v přesně stanovených námořních přístavech. O výsledcích měli podávat zprávy komisi pro příměří. Američtí interventi zamítli i tento správný návrh a snažili se protahovat jednání, vystupující s námitkami proti složení komise navrhovanému korejsko-čínskou delegací.

Jednání o čtvrtém bodu návrhu, který se týká výměny válečných zajatců po uzavření příměří je nejtěžší a trvalo až do VII. zasedání valného shromáždění OSN koncem roku 1952 na němž byl americkým „hlasovacím strojem“ prosazen indický návrh v podstatě souhlasící s návrhem americkým, odporující haagské a ženevské úmluvě o zajatcích. Podle odhlasovaného indického návrhu má být provedena t. zv. dobrovolná repatriace válečných zajatců.

Během jednání o příměří porušují interventi neustále dohodu o neutrální kesonské a panmundžonské oblasti, jejich letouny ji přelétávají a bombardují.

V prosinci 1951 a začátkem ledna 1952 odehrávaly se boje přibližně na stejných bojových liniích. Po nezdaru podzimní ofensivy se interventi marně pokoušeli dobýt ještě před určením průběhu demarkační čáry hornatou oblast v prostoru Čerwon, Kimhwa a Phjeng-gang a tím ovládnout hlavní dopravní tepny střední části korejského poloostrova.

Když americké velení shledalo, že pozemní boje nepřinášejí očekávané výsledky, zahájilo koordinované útoky letectva a námořních sil. Američtí letci bombardovali téměř každou noc Wonsan, Phjeng-gang, Andžu a jiná města přes značné ztráty způsobované zejména palbou protiletadlových děl.

Když se interventům nepodařilo dosáhnout úspěchů ani pozemními vojsky ani bezohledným leteckým bombardováním rozhodli se k použití zákeřných bakteriových pro-

středků proti lidovým vojskům a severokorejskému civilnímu obyvatelstvu, při nichž byly shazovány v oblastech Incên, Cêrwon, Kumsong a j. hmyz, infikovaný bacily moru, cholery a jiných nakažlivých nemocí. V období od 28. 1. do 25. 3. 1952 svrhli Američané infikovaný hmyz celkem ve 410 případech na 75 různých místech. Do boje proti bakteriové zbraně byly zapojeny všechny orgány lidové správy, stranické i veřejné organizace, které řídily očišťovací a profylaktické práce, takže bylo zamezeno rozšíření epidemií nakažlivých nemocí.

Situace na frontě v lednu a únoru 1952

Korejská lidová armáda spolu s čínskými dobrovolníky vedla během měsíce ledna a února 1952 úporné obranné boje, které přinesly angloamerickým a jihokorejským jednotkám další značné ztráty na lidech i materiálu.

V důsledku neúspěšných operací v druhé polovině r. 1951 vznikla v lednu 1952 v Koreji zvláštní situace. Síly intervenčních vojsk byly oslabeny a bylo třeba je doplnit. Vlády satelitních států však nutné doplňky vojsk neposílaly. Americké velení bylo odkázáno hlavně na své vlastní zálohy. Proto nepodnikla 8. americká armáda žádnou větší operaci, třebaže byla v této době posílena vystřídáním 1. motomechanizované a 24. pěší divise, 40. a 45. pěší divise 16. armádního sboru přesunutého do Koreje z Japonska. Dosavadní zkušenosti ukázaly, že obrana Korejské lidové armády a čínských dobrovolníků je pro intervenční vojska nepřekonatelnou překážkou. Americké časopisy psaly o mohutných opevněních nepřítelů a o dobře zabezpečených bocích a o špatných perspektivách války v Koreji. V lednu a únoru r. 1952 byly podnikány bojové akce omezeného rozsahu. V prvních lednových dnech na př. Američané zaútočili několikrát v západním úseku fronty severně od Panmundžonu. Cílem těchto útoků bylo prolomení obranných postavení jednotek lidové armády a čínských dobrovolníků v severozápadním směru a obsazení komunikace vedoucí na Phjeng-jang. V urputných bojích o pohoří v tomto prostoru, při nichž intervenční utrpěli těžké ztráty, změnily některé výšiny několikrát svého držitele.

V druhé polovině ledna r. 1952 podnikal nepřítel úporné, ale bezvýsledné místní boje též ve východní a střední části fronty. Ani silná letecká podpora útočících pozemních jednotek nepřítelů, bombardování komunikací a barbarské nálety na civilní obyvatelstvo nepřinesly intervenčním očekávané výsledky ale jen další citelné ztráty, které dosáhly jen za leden 1952 výše 11 000 mužů, 57 tanků, 64 válečných plavidel.

Vzdor tomu podnikali intervenční nové místní útoky i v únoru 1952, znovu však bez úspěchu.

Neúspěchy měly za následek další pokles morálky intervenčních vojsk. Potvrzují to dopisy amerických vojáků a důstojníků, prohlášení vrátivších se vojáků o prohrané a nesmyslné válce v Koreji a v neposlední řadě i pokusy o vyhnutí se vojenské službě, deserce a sebevraždy.

Americkým interventům stála a stojí v cestě severokorejská armáda a čínští dobrovolníci, jejichž morálka se každým dnem upevňuje, jejichž bojové umění roste a víra ve vítězství se utvrzuje. To vše se odráží v masovém hrdinství a v železné vytrvalosti.

Bojová činnost v době od března do konce května r. 1952

V dubnu r. 1952 byl generál Ridgway jmenován hlavním velitelem vojsk Atlantického paktu místo generála Eisenhowera, který byl vybrán za kandidáta na prezidenta Spojených států. Vrchní velení vojsk na Dálném východě převzal generál Clark. Generál Clark velel za 2. světové války 5. americké armádě v Itálii a 15. skupině ve Středozemní oblasti. Po 2. světové válce byl velitelem amerických okupačních vojsk v Rakousku, v r. 1947 se vrátil do USA, kde převzal velení 6. vojenské oblasti v San Francisku. V roce 1950 se stal náčelníkem amerických polních pozemních sil.

Nepokoje v zajateckých táborech

Dne 7. května 1952 vypukly v táboře zajatců čís. 76 v jihovýchodní Koreji na ostrově Kêdže vážné nepokoje. Zajatci tábora, pobouření nelidskými životními podmínkami se zmocnili u vchodu do tábora velitele tábora gen. Dodda a drželi ho jako rukojmí. Velitel 8. americké armády gen. Van Fleet dostal rozkaz učinit opatření k osvobození gen. Dodda a použít k tomu všech prostředků. Mezitím slíbil nový velitel zajateckého tábora Charles Colson splnit požadavky zajatců předložené 10. 5., to jest, že záboje budou spravovány podle pravidel Ženevské konvence a že se pokusí zabránit krveprolití v táboře.

Dále přislíbil schválení výboru válečných zajatců vytvořeného zajatými Číňany a Korejci. Tento přislíb dostali zajatci písemně za propuštění generála Dodda. Výbor zajatců též požádal o zákaz nelidského zacházení se zajatci, jejich masového vraždění, zákaz používání bakteriových zbraní, jaderných plynů a atomové bomby a odvolání požadavku t. zv. „dobrovolné repatriace“ zajatců.

Tyto ústupky gen. Colsona vyvolaly ve Washingtoně paniku a gen. Colson byl po 4 dnech zbaven velení tábora. Jeho nástupcem byl jmenován gen. Boatner. Oběma generálům Doddovi a Colsonovi byla později po provedeném vyšetřování snížena hodnost z generála na plukovníka.

Na ostrov Kêdže byl dopraven vzduchem výsadkový pluk, aby posílil vojska střežící vojenské zajatce. Nový velitel tábora gen. Boatner prohlásil, že povede ostrou politiku vůči válečným zajatcům a bude-li toho třeba, že bude pokračovat v krvavých represáliích. Nařídil vytvoření pohyblivých kulometných palebných stanovišť na nákladních autech, a hlídkových věží. Tábor byl obehnan třemi stěnami z ostnatého drátu.

Dne 21. 5. 1952 provedl velitel 8. americké armády gen. Van Fleet inspekci tábora a vyslovil se pochvalně o opatřeních nového velitele tábora, který byl později za tento „úspěch“ povýšen. Od té doby se čas od času opakují krvavé zákroky proti zajatcům které budí rozhořčení mírumilovných lidí v celém světě.

Do konce května 1952 byla na frontě prováděna jen místní bojová činnost při níž nedošlo k žádným územním změnám.

Také v červnu pokračovaly jednotky korejské lidové armády a čínských dobrovolníků na všech frontách v obranných bojích s intervenčními jednotkami. Bojovalo se v prostoru Panmundžonu, Čêrwon, Kimhwa a Kumsong. Interventi vrhali do boje jednotky v síle až jednoho pluku a dělostřelectvo vypálilo denně 50 000 až 70 000 ran. Protiútoky lidových vojsk odrazily všechny pokusy o pronikání do hloubky obrany a způsobily intervenčním těžké ztráty.

Na př. dne 12. 6. 1952 podnikly na západní frontě jednotky 45. americké divise v síle dvou praporů, za podpory 52 letounů, 34 tanků a palby těžkého dělostřelectva celkem 7krát útok na výšiny západně od Čêrwonu. Všechny útoky byly zastaveny a nepřítel ztratil toho dne přes 400 mužů.

Na střední frontě zasadil nepřítel dne 12. 6. 1952 do boje o dvě výšiny jihovýchodně od Kumsong jednotky v síle asi jednoho pluku. Za podpory tanků a dělostřelectva vyrazila skupina asi 30krát do útoku, který však byl vždy odražen a nepřítel ztratil přes 600 mužů. Podobně v oblasti severně od Čêrwonu podnikl jeden prapor 7. pěší divise Američanů a jedna rota 9. divise Jihokorejců za podpory tanků, šest marných útoků za den a dne 14. 6. 1952 marně útočil jeden prapor 40. pěší divise Američanů třikrát na výšinu jihozápadně od Kumsongu a ztratil přes 100 mužů.

Také na východní frontě útočil marně prapor interventů na výšinu západně Mundung-ni a ztratil 170 mužů.

Letectvo provádělo v červnu teroristické nálety na obydlená místa a bombardovalo zeměna 13 hydroelektráren na řece Amnokkang. Náletu se zúčastnilo více než 500 letounů.

Podle amerických zpráv činily ztráty interventů ku dni 21. 6. 1952 109 971 mužů. z toho: 19 329 mrtvých, 80 136 raněných a 10 506 nezvěstných. Z toho připadá na pozemní armádu 88 993, námoř. pěchotu 18 397, námořnictvo 1383 a na letectvo 1198 mužů. V předposledním týdnu června ztratili Američané celkem 640 mužů, což prý je největší týdenní počet ztrát za posledních 17 měsíců. Tím se zvýšil celkový počet ztrát na 110 611.

Při náletu na město Phjeng-jang provedeném dne 11. 7. bylo zabito na 2000 lidí a 4000 osob bylo raněno.

V červenci 1952 pokračovaly bezvýsledné boje interventů, takže nedošlo k žádným územním změnám na frontě. Boje pozemních jednotek se omezovaly jen na místní akce, hlavně o důležité výšiny západně od Cêrwonu. Jednotky korejské lidové armády a čínských dobrovolníků vedly úspěšné obranné boje a smělymi protiútoky a organisovanou dělostřeleckou palbou mařily všechny útoky nepřítele (viz obr. 1).

Také v červenci pokračovali Američané v barbarských náletech, které byly vedeny hlavně na města Phjeng-jang, Kwangdžu a Sariwon. Zároveň s barbarským bombardováním měst a vesnic severní Koreje, zesílili v červenci Američané své agresivní akce proti Číně. Tak na příklad jen za 5 dnů od 12. do 16. 7. podniklo 489 amerických bombardovacích letounů nálety do severovýchodní Číny, při nichž byly ostřelovány pokojné osady. Tyto vpády možno označit za přímou provokaci a snahu rozšířit válku.

Koncem července byl jmenován do štábu t. zv. vrchního velitelství vojsk OSN britský generál Shoosmithe, jako zástupce amerického generála Clarka.

Během srpna 1952 pokračovaly boje na předsunutých postaveních, východně od Pan-mundžonu. Letectvo pokračovalo v bombardování osad okolí Phjeng-jang. Začátkem srpna oznámilo t. zv. vrchní velitelství vojsk OSN, že zahájí bombardování 78 severokorejských měst. Pod záminkou „ničení vojenských objektů“ však provádělo vyhlazování měst a vesnic. Byl to pokus o t. zv. vojenský nátlak, který měl přimět Severokorejce při jednání o příměří k povolnosti. Ve dnech 17., 18. a 20. 8. 1952 byly provedeny barbarské útoky zápalnými, tříštivými a napalmovými pumami na místa do 50 km severně od fronty. V srpnu musela být vystřídána 45. americká pěší divize, která v prosinci 1951 vystřídala 1. motomechanisovanou divisi a která na frontě v prostoru Cêrwonu utrpěla mocnými údery jednotek lidové armády ztráty v celkovém počtu 8000 mužů. Byla vystřídána 2. americkou pěší divisi. (Bojová sestava interventů viz obr. 2.)

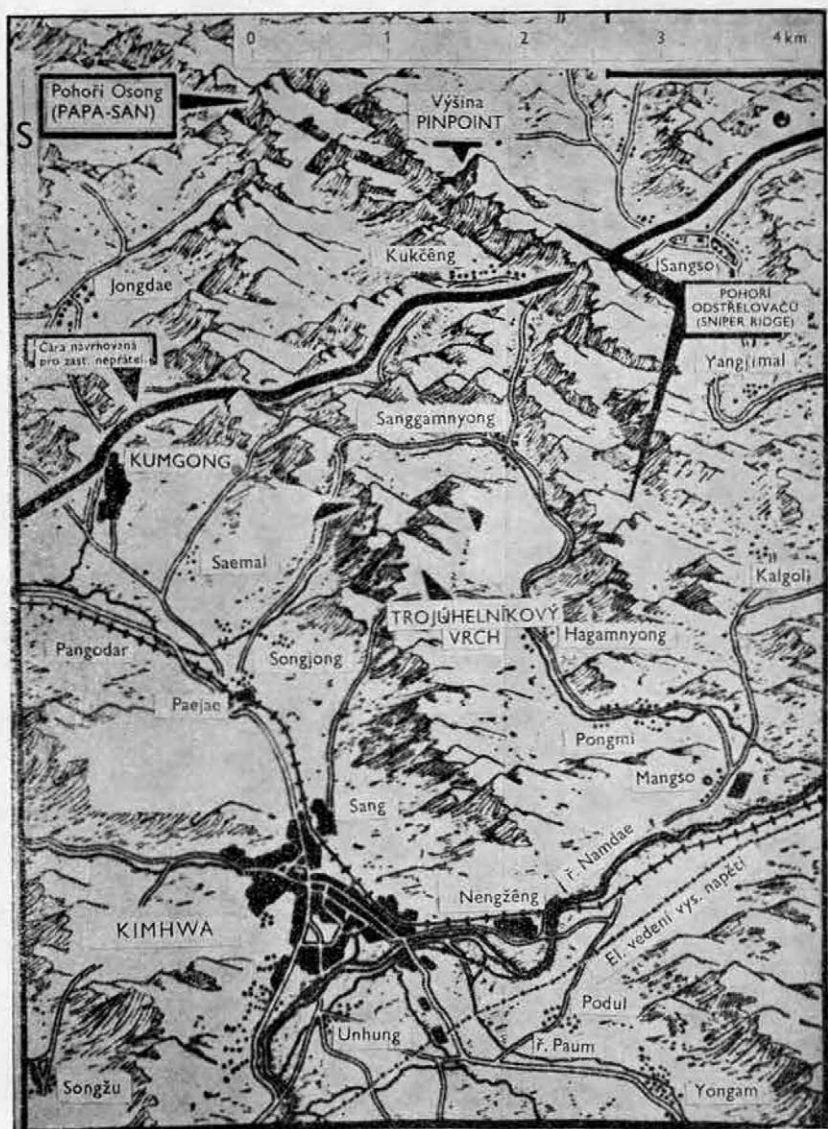
Podle zprávy velitele t. zv. vrchního velitelství vojsk OSN gen. Clarka byl vytvořen nový, početně slabší generální štáb složený z důstojníků pozemní armády, námořnictva a letectva. V dosavadním štábu byli zařazeni převážně důstojníci pozemní armády. Reorganisací štábu se má zajistit užší součinnost pozemních vojsk, letectva a námořnictva. Vrchnímu veliteli budou podřízeni t. zv. náměstkové generálního štábu pozemní armády, námořnictva a letectva. Všichni pak mají nésti společně odpovědnost za vedení operací a za jednání o příměří.

V měsíci srpnu se objevila v americkém tisku zpráva, že byly u jedné americké jednotky zasazené v Koreji vyzkoušeny pružné, ochranné nylonové vesty proti granátovým střepinám a pěchotním střelám. Ve zprávě se praví, že vesta může snížit počet zranění na prsou a v břišní krajině až o 60%.

Začátkem měsíce srpna byly v Jižní Koreji provedeny t. zv. presidentské volby, které se konaly pod přímým vedením amerického vyslance Murcia, velitele vojsk OSN gen. Clarka a velitele 8. armády gen. Van Fleeta.

V polovině srpna r. 1952 bylo odesláno do Koreje 1000 příslušníků náhradního policejního sboru.

V první polovině měsíce září 1952 byly sváděny těžké boje o takticky důležitá postavení ve středním úseku fronty.

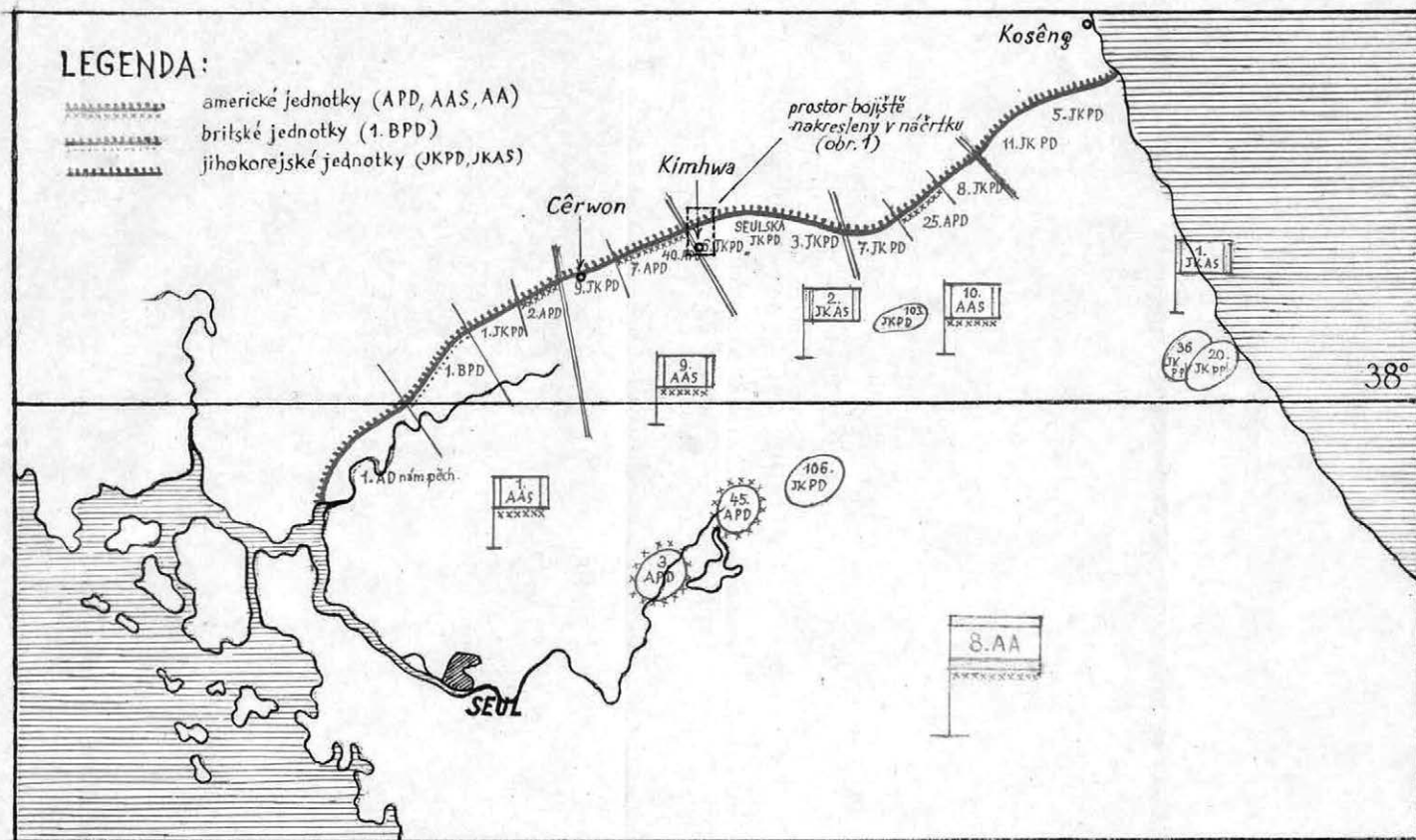

Obr. 1

Náčrt bojiště sev. od Kimhwy, kde byly v roce 1952 sváděny nejtvrďší boje. Průměrná výška výšin v náčrtu schematicky naznačených je kolem 1000 m. Ráz pohorí je patrný z fotografie na obr. 2.

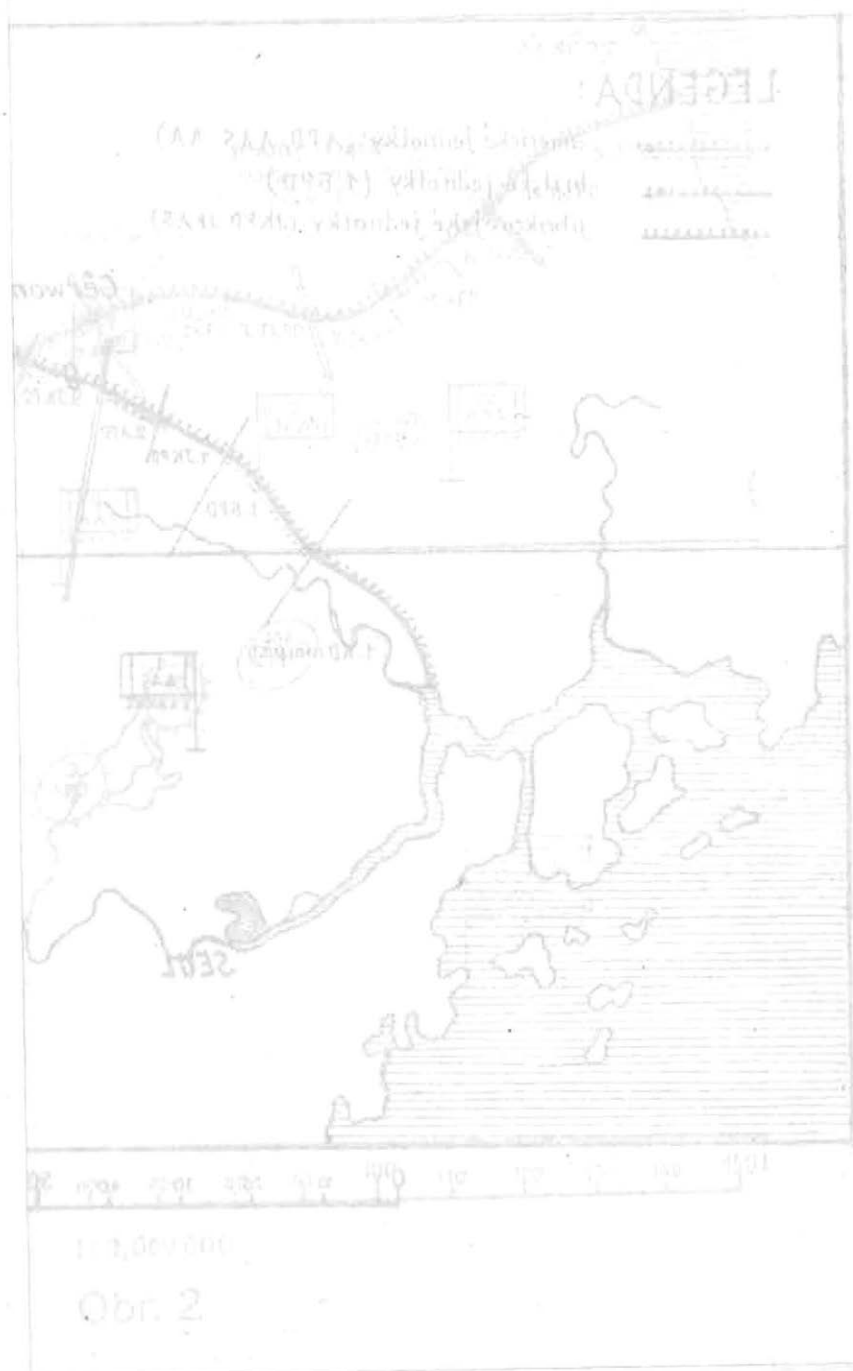

BOJOVÁ SESTAVA INTERVENČNÍCH VOJSK V KOREJI (podle časopiseckých zpráv z konce r. 1952)

Obr. 2

ОБЪЕДИНЕНАТА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Závěr

Válka v Koreji trvá již plných 30 měsíců.

Připravující krvavou intervenci v Koreji, počítali američtí imperialisté s tím, že se jim v krátké době podaří zlomit odpor korejské lidové armády, srazit na kolena svobodný korejský lid, obsadit celý Korejský poloostrov a přeměnit jej ve vojenské nástupišťe proti Sovětskému svazu a Čínské lidové republice.

Za celou dobu nepodařilo se armádě interventů, která používá nejhanebnějšího způsobu vedení boje chemickými a bakteriovými prostředky zlomit, hrdinný odpor korejských jednotek a jednotek čínských dobrovolníků.

V Koreji se znovu potvrdilo a potvrzuje, že americký voják je vlastně žoldnéřem, ovládaným pocity nadřazenosti, odrážejícími se v pohrdání příslušníky jiných národností, v bezohlednosti, brutalitě a v podceňování nepřítele, prýšticí především z domýšlivosti na jeho americký původ, domněle nepřekonatelnou americkou výzbrojí výstrojí a techniku. Avšak v tvrdých podmínkách boje proti odhodlanému protivníkovi propadá lehko panice, strachu a zbabělosti.

Americká výchova učí vojáky dívat se na válku jako na výhodný „obchod“, při kterém je možno lehce zbohatnout, učí ho loupit a vraždit, učí ho, že ve válce je proti „méněcenným národům“ všechno dovoleno.

Avšak lživá americká propaganda a ani návštěva samého presidenta gen. Eisenhowera nedává srozumitelnou odpověď na otázky znepokojených amerických vojáků, kdy skončí válka v Koreji. Generalissimus Stalin při rozmluvě s dopisovateli „Pravdy“ mluví o nevyhnutelné porážce amerických interventů v Koreji poznamenal:

„Je těžké přesvědčit vojáky, že Čína, která neohrožuje ani Anglii, ani Ameriku a které Američané okupovali ostrov Tajvan, je agresorem a Spojené státy severoamerické, které se zmocnily ostrova Tajvanu a přivedly svá vojska až k samým hranicím Číny, to že je bránící se strana. Je těžké přesvědčit vojáky, že Amerika má právo chránit svou bezpečnost na území Koreje a u hranic Číny, kdežto Čína a Korea nemají právo bránit svoji bezpečnost na svém vlastním území nebo na hranicích svého státu.“

Poznámka: V příštím čísle časopisu Vojenská mysl bude pojednání o bojových zkušenostech a poznatcích z bojů v Koreji, hlavně o použité výzbroji, výstroji, taktice a technice vedení boje.

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

Informace o služební pomůcce Pom-děl-1

„Bojové použití protitankového dělostřelectva“

Služební pomůcka „Bojové použití protitankového dělostřelectva“, zpracovaná pplk. děl. E. Šrankem a vydaná v listopadu 1952, je velmi cenným přínosem k zvýšení bojové schopnosti naší armády. V moderním boji armád bohatě vybavených technikou je protitanková obrana zásadní a rozhodující otázkou. Jádrem, kostrou protitankové obrany tvoří protitankové dělostřelectvo. A právě uvedená pomůcka podává ucelený obraz o použití protitankového dělostřelectva ve všech druzích boje i za zvláštních podmínek.

Další předností pomůcky je, že řeší těsnou spolupráci protitankového dělostřelectva s ostatními druhy vojsk, nezbytnou to podmínkou k dosažení úspěchu v boji s nepřátelskými tanky. Rovněž tak řeší i otázky materiálně technického zabezpečení boje protitankového dělostřelectva. Jasnost a názornost pomůcky zvyšuje 17 hodnotných příloh.

Z krátkého historického úvodu jasně vysvítá převaha sovětské vojenské vědy založené na vědeckém podkladě dialektického materialismu nad buržoasními vojenskými doktrínami, kterážto věda jediná správně vystihla důležitost protitankového dělostřelectva a správně vyřešila jeho použití.

V části všeobecné vyzdvihuje autor nutnost spolupráce protitankového dělostřelectva s ostatními druhy vojsk, důležitost osoby velitele pro organizování a řízení boje jednotky, důležitost spojení morálně politického činitele s dokonalým odborným výcvikem, vysoké morálky a uvědomělé kázně.

Z rozboru předností a nedostatků tanků jsou odvozeny požadavky na protitankové zbraně. Je podán přehled o rozdělení dělostřelectva podle organické příslušnosti, ráže a přehled o rozdělení střeliva.

Řešeny jsou otázky spojení v jednotkách protitankového dělostřelectva v různých situacích, otázky průzkumu, hlásné služby, zastírání a ženijního zabezpečení.

V pomůcce je uvedeno rozdělení protitankových palebných postavení, jejich vlastností, otázky jejich vybudování co do času, pracovních sil i potřebného materiálu. Rovněž tak pomůcka řeší otázky umístění a zabezpečení dopravních zásobovacích prostředků jednotek protitankového dělostřelectva.

Ve zvláštní stati jsou podrobně popsány a v příslušných přílohách nakresleny všechny druhy protitankových překážek.

V hlavě „Bojové použití protitankového dělostřelectva za útoku“ jsou rozebrány hlavní úkoly protitankového dělostřelectva za útoku. Podrobně je rozebrána jeho činnost v prostoru soustředění, jak chrání rozvinutí hlavní masy dělostřelectva, střídání a směnu vojskových jednotek.

Dále autor podrobně rozvádí jak se na jednotlivých

stupních plánuje bojová činnost protitankového dělostřelectva, které se zúčastní přímé střelby, plánování činnosti protitankových záloh všech stupňů, a ujasňuje otázku jejich účasti při dělostřelecké přípravě a podpoře útoku.

Ve stati „Vedení boje protitankového dělostřelectva za útoku“ je rozebrána činnost protitankového dělostřelectva za všech údobí dělostřeleckého útoku, při zasazování druhých sledů, zasazování MD a ARS.

Rovněž je rozebrána činnost protitankového dělostřelectva za boje o osadu, za útoku v noci, v lese, za násilného přechodu vodních toků a za boje v horách.

V hlavě „Bojové použití protitankového dělostřelectva na pochode a při střetnutí s nepřítelem“ je mimo jiné rozebráno protitankové zabezpečení předem nastavených oddílů pochodových proudů, rozdělení protitankových prostředků na pochodové proudy a práce velitelů a štábů na organizaci a zajištění pochodu, průzkumu za pochodu a odražení útoku nepřátelských tanků.

K části této hlavy pojednávající o „hlavních zásadách pro rozdělování protitankových dělostřeleckých jednotek“ je nutno též připomenout, že někdy bude třeba jednotky protitankového dělostřelectva rozdělit podle terénu a nepřátelských možností v proudcích po bateriích nebo i četách, tak aby byly chráněny celý proud.

Za střetného boje je jasně popsána činnost protitankového dělostřelectva předvojí při střetnutí s nepřítelem, při útoku předvoje, při zajištění rozvinutí hlavních sil a při jejich útoku na nepřítele.

Dále objasňuje pomůcka protitankové zabezpečení střetného boje tankových a mechanizovaných vojsk (na př. ARS) za různých podmínek (máme-li či nemáme-li převahu v tancích, při střetnutí s vševojskovými proudy, při střetnutí s nepřítelem, který už přešel do obrany).

V hlavě pojednávající o bojovém použití dělostřelectva v obraně“ je vysvětleno, které hlavní se počítají do hustoty hlavní protitankového dělostřelectva. Toto vysvětlení (viz str. 72, „Poznámka“ pod čarou) však není správné, pokud se týče tarasnic. Tarasnice se v „legendě k schématu dělostřelecké protitankové obrany“ ve sloupci „tarasnice“ uvádí zvlášť. **To není správné, neboť do hustoty protitankových prostředků počítáme děla i tarasnice.**

Dále upozorňuji na „Poznámku“ v „legendě ke schématu dělostřelecké protitankové obrany AS“ (příloha 17) o započítávání děl ze zakrytých palebných postavení do hustoty protitankových prostředků. Zdůrazňuji, že nutno počítat jen ty hlavně, které

předvidá „plán obranného boje“ pro přímou střelbu proti tankům, které proniknou do hloubky naší obrany. Tato děla vytvoří protitankový rajon v hloubce obrany.

To ovšem neznamená, že při náhlém proniknutí nepřátelských tanků do prostorů zakrytých palebných postavení nebojují všechna děla přímou střelbou, i když pro tuto střelbu nejsou plánována.

Na str. 72 a 73 vyvozuje autor potřebnou hustotu protitankových hlavních v hlavním obranném postavení – 10 až 12 děl na 1 km – z šířky prostoru, který potřebuje jeden tank k manévru, dále z počtu tanků, které může zničit jedno protitankové dělo, z předpokladu, že při ztrátě 50% tanků nepřítel útok přeruší, a z možných ztrát tanků nepřítele v naší pohyblivé přehradné palbě.

Toto odůvodnění by mohlo svést velitele a štáby k šablonovitému výpočtu potřebné hustoty protitankových hlavních. Válečné zkušenosti prokázaly, že nepřítel často pokračoval v útoku, i když ztratil 50% svých tanků.

Dnes již také nelze vždy počítat s hustotou 60 až 70 nepřátelských tanků na 1 km, protože je pravděpodobné, že nepřítel, s kterým je nutno dnes počítat, bude útočit i s větší hustotou tanků.

Proto nutno při výpočtu potřebné hustoty protitankových hlavních postupovat vždy podle konkrétních podmínek a často na směr hlavního úderu nepřátelských tanků počítat i s větší hustotou protitankových hlavních.

Pomůcka odstraňuje veškeré nejasnosti v názvech protitankových prvků, jejich struktuře, umístění a vybudování.

Nejednotnost se projevovala hlavně v názvech protitankových prvků. Upozorňují na „Poznámku“ pod čarou na str. 74, která nahrazuje názvy „protitankový opěrný bod“, „protitankovým rajonem“ (PTR) a „protitankový opěrný rajon“, „armádním protitankovým rajonem“ (APTR), v kterých se nejednotnost projevovala nejvíce. Máme tedy nyní tyto prvky protitankové obrany:

- praporem protitankový uzel — PPTU,
- rotní protitankový rajon — RPTR,
- protitankový rajon — PTR,
- armádní protitankový rajon — APTR,
- protitanková nástraha (léčka),
- protitanková záloha (na stupni pěšího pluku až armády),
- dělostřelectvo v zakrytých palebných postave-
ních.

V odstavci „praporem protitankový uzel“ je uvedeno, že protitanková děla jsou zpravidla rozmístěna v prostoru druhého a třetího zákopu. I když tomu tak zpravidla bude, mohou být někdy, v určitých terenních podmínkách umístěna protitanková děla i v prostoru mezi prvním a druhým zákopem, ba někdy i před předním okrajem obrany. Bude to zvláště tehdy, když terén před předním okrajem nelze dobře ostřelovat z druhého a třetího zákopu a když je výhodné přivábit nepřátelské tanky na toto předsumně dělostřelectvo v zakrytých palebných postave-
ních.

U některých příslušníků velitelského sboru je nesprávná představa vzájemného poměru praporem protitankového uzlu a rotního protitankového rajonu. Upozorňují na vysvětlení ve „Vojenské mysl“ č. 1/1952 na straně 120.

Jasně je popsáno složení a rozmístění protitankových záloh na všech stupních, o kolik tankových směrů asi na každém stupni jde, potřebný počet protitankových postavení na nich, na jakou vzdálenost od předního okraje se asi určuje první protitankové postavení a na jaké vzdálenosti se určují další postavení.

Velmi důležitou otázkou, která je v pomůcce řešena, je moment vydání rozkazu k nasazení protitankové zálohy na všech stupních.

Dále objasňuje autor otázku účasti armádní protitankové zálohy při provedení dělostřelecké protipřiprav, jak mají být pro ni v tomto případě volena palebná postavení, činnost protitankových záloh při zabezpečování protiúderu druhého sledu armády, protiúderu druhého sledu a záloh sborů, divisi a pěších pluků.

Cenným příspěvkem je též rozbor práce velitelů a štábů vševojskových a dělostřeleckých na organizaci boje s tanky.

Obsahuje body týkající se protitankové obrany v zamýšleném rozhodnutí vševojskových a pěších velitelů na všech stupních, návrhy dělostřeleckých velitelů v otázkách protitankové obrany v jejich informačních zprávách, body týkající se protitankové obrany v operačních a bojových rozkazech jak velitelů vševojskových, tak dělostřeleckých na všech stupních. Veliký důraz je kladen na řešení otázek spolupráce a slázení činnosti protitankového dělostřelectva s činností ostatních druhů zbraní a též slázení činnosti protitankového dělostřelectva s činností dělostřelectva střelícího ze zakrytých palebných postavení, kteréžto otázky musí především řešit vševojskoví velitelé.

Je též objasněna otázka zajištění styku protitankovými prostředky, probíhá-li tento styk na tankovém směru.

V stati „Dokumentace“ jsou podrobně popsány a přílohami doplněny veškeré dokumenty, týkající se protitankové obrany na všech stupních, způsob jejich zpracování, předkládání a schvalování.

V stati „Obrana v mimořádných podmínkách“ je poukázáno na rozdíly v organizaci protitankové obrany proti obraně za normálních podmínek, rozdíly v tvoření prvků protitankové obrany, v použití protitankových záloh a ve způsobu vedení boje s nepřátelskými tanky.

Z uvedeného rozboru pomůcky je jasné, že není jen pomůckou dělostřeleckou, nýbrž rozbírá též velmi důležité otázky, jejichž řešení přísluší hlavně velitelům vševojskových a pěších jednotek, poněvadž podle čl. 471 Polního řádu čs. branné moci „organizuje protitankovou obranu vševojskový velitel“ a plně za ni odpovídá.

Je tedy nutné, aby i vševojskoví velitelé věnovali této pomůcce náležitou pozornost, dlužno si osvojit stati důležité pro jejich odpovědný úkol — organizaci protitankové obrany.

(Zpracoval pplk. děl. Bohuslav Barák.)

Informace o služební knize Let-II-4

Práce doc. plukovníka A. I. Čugunova „Součinnost letecká s rychlými vyššími jednotkami při rozvinutí průlomu fronty“ je založena na důkladném vědeckém zpracování zkušeností ze dvou světových válek, zvláště z Veliké vlastenecké války. Vývody, z nichž jen nejdůležitější jsou uvedeny v tomto článku, opírají se o značný počet charakteristických příkladů z operací Veliké vlastenecké války. Autor se v podstatě zabývá těmito otázkami:

1. příčinami neúspěchu pokusů rozvinutí taktického průlomu v průlom operací v první světové válce,

2. součinnosti letectva s rychlými vyššími jednotkami v přípravném období a při zasazení rychlých vyšších jednotek do průlomu fronty,

3. součinnosti letectva s rychlými vyššími jednotkami při činnosti v hloubce nepřátelské obrany,

4. některými otázkami velení.

V závěru rozboru první otázky konstatuje autor, že se ve válce 1914 až 1918 octlo vojenské umění západních armád ve slepé uličce, z které nemohlo vyředitout pro nedokonalost rychlých druhů vojsk, (t. j. tanků a jezdeckých nepřizpůsobených novým podmínkám boje) a letectva, které nebyly s to umlčet a rozvrátit nepřátelskou obranu do celé její operační hloubky. Mechanisace armády vytvořením mohutných vyšších tankových jednotek a růst moci letectva působí však přímo na změnu forem a způsobů vedení války. Mohutné rychlé vyšší jednotky a silné letectvo dovolují novým způsobem řešit úkol hlubokého úderu proti nepřátelské sestavě.

Soudobé tankové mechanisované a jezdecké jednotky mající velkou operační pohyblivost, sílu palby a úderu, mohou rychle prodloužit úder do celé operační hloubky obrany, zadržet příchod rychlých záloh obránců k úseku průlomu, zaujmout pro obranu takticky důležité čáry a body, přetít komunikace nepřítel, dovést obklíčení do úspěšného konce a pak spolu s vševojskovými vyššími jednotkami zničit rozčleněná uskupení protivníka. V zájmu co nejrychlejšího dosažení konečných cílů operace zabezpečuje rychlé vyšší jednotky letectvo tím, že předchází a doprovází veškerou silou své palby jejich manévry a úder.

Velitelství frontu plánuje a soustřeďuje pod společným velením činnost letectva i činnost rychlých vyšších jednotek. Tím je do jisté míry zabezpečena jednotnost společné činnosti pozemních jednotek a letectva. Je nutno přiznat, že se podrobně plánování a uskutečnění společných plánovaných akcí pozemních jednotek a letectva daří jen v období průlomu hlavního pásma obrany. Pokud jde o součinnost letectva s rychlou vyšší jednotkou při rozvinutí úspěchu průlomu fronty, nutno mít na zřeteli, že se situace mění tak rychle, že nelze předvídat, kde a kdy bude nutno, aby letectvo poskytlo rychlým vojskům podporu.

Taktická součinnost s rychlou vyšší jednotkou (t. j. jejich společná činnost na bojišti) bude neúspěšnější tehdy, budou-li letečtí velitelé seznámeni s podrobnostmi situace, v které budou působit, i se způsobem činnosti a taktikou pozemních vojsk, budou-li s hlediska taktiky správně hodnotit význam různých cílů útoku letectva a rychlých jednotek a budou-li na konec letci nad bojištěm vždy včas,

aby mohli poskytnout podporu pozemním vojskům.

V přípravném období účinné operace bude letectvo provádět především

a) leteckou ochranu rychlých vojsk v prostorech jejich soustředění a zvláště ve vyčkávacích prostorech,

b) průzkum cílů důležitých s hlediska činnosti rychlých skupin, a to jak ve směru jejich budoucího pohybu, tak i na bocích pásma jejich činnosti. V tomto období nebude ještě letectvo v přímé součinnosti s rychlou skupinou fronty. Letecká ochrana i letecký průzkum budou prováděny podle plánu štábu fronty (letecké armády). Štáby rychlé skupiny a vyšších jednotek dostanou již zpracované výsledky fotografického průzkumu v podobě opravených map, z kterých bude zřejmý stav cest v týlu nepřítel, množství obranných postavení a záloh, dále pak šikmo fotografované osy pohybu v plánovaném pásmu činnosti rychlé skupiny.

Je záhodno, aby šikmo fotografování os pohybu a přepraviště bylo svěřeno těm bitevním leteckým divizím, kterých budou určeny k součinnosti s rychlou skupinou, to jim umožní daleko podrobněji prostudovat prostor jejich budoucí činnosti i cíle v tomto prostoru.

Základním způsobem provádění letecké ochrany v tomto údobí je střež na letištích, neboť neprozrazuje uskupení vyšších jednotek a tím ani směr hlavního úderu.

V době nasazení rychlé skupiny fronty do průlomu nepřátelské obrany má letectvo mimo ochranu a průzkum ještě za úkol poskytnout podporu rychlé skupině, aby co nejrychleji dosáhla operační hloubky nepřátelské obrany. Předpokládáme-li, že do průlomu je zasazován tankový nebo mechanisovaný sbor musí stíhací letectvo chránit husté sestavy tanků na dvou až třech pochodových osách na ploše asi 6×20 km po 6 až 5 hodin i déle. V této době jsou rychlé vyšší jednotky výhodným cílem pro nepřátelské letectvo, které vyvine veškeré své úsilí proti rychlé skupině. Proto se v tomto údobí letecká ochrana provádí způsobem nepřetržitého hlídování a volným stíháním. Hlídkující stíhací letouny jsou v boji posilovány jednotkami stíhacího letectva, které jsou ve střež na letištích v blízkosti pásma průlomu. V tomto údobí musí být část letectva, především bitevního určena přímo k doprovodu vyšší rychlé jednotky. Úkolem tohoto bitevního letectva bude podpora rychlé skupiny, to znamená, že bitevní letectvo bude plnit tyto dílčí úkoly:

a) umlčovat a ničit palebné prostředky (především dělostřelectvo a tanky), které jsou přímo v pásmu činnosti rychlé skupiny,

b) pozorovat nepřítel na bocích pásma činnosti rychlé skupiny a umlčovat jej, kdyby se pokusil organizovat a provést tankový protiútok, umlčet dělostřelectvo ohrožující rychlou skupinu boční palbou,

c) nedopustit, aby zálohy a ustupující proudy nepřítel obsadily druhé pásmo obrany ještě před dosažením tohoto pásma čelními jednotkami rychlé skupiny.

d) jestliže nepřítel přešel rychlou skupinu a organizoval třeba jen malými silami obranu na druhém pásmu, musí bitevní letectvo podporovat útok

tanků a motorisované pěchoty při průlomu tohoto obranného postavení.

Všechny tyto dílčí úkoly budou plněny letectvem buď spolu s jednotkami rychlé skupiny nebo samostatně. Základním způsobem bojové činnosti při tom bude bitevní doprovod.

Rychlé vyšší jednotky jsou zasazovány do průlomu provedeného vševojskovými vyššími jednotkami, v některých případech musí však rychlé vyšší jednotky samy dokončit průlom hlavního pásma obrany nepřítele a pak teprve mohou proniknout do hloubky jeho sestavy.

Proto v plánu doprovodu tankových jednotek bitevním letectvem do celé taktické hloubky obrany nepřítele musí být zvažována řada za sebou jdoucích terénních čar, kde mohou tanky narazit na odpor a potřebovat podporu letectva. Hlavní pásmo obrany se obvykle skládá ze tří obranných postavení. Dále pak může následovat řada opěrných bodů mezi prvním a druhým pásmem obrany. Další bariérou je druhé pásmo obrany skládající se z jednotlivých uzlů obrany nebo ze systému zákopů.

Hluboké rozčlenění obrany nepřítele nelze použít se zřetelem. V souvislosti s tím je nutno v plánu součinnosti vytyčit činnost letectva tak, aby byla v souladu s dříve určenými terénními čarami.

Bitevní letouny jsou neustále ve vzduchu a umlčují palbu nepřítele. Tím zabezpečují rychlé tempo postupu tankových jednotek, nedovolují nepříteli zdržovat postup rychlých jednotek na zátařasech zřízených v hloubce obrany a chráněných organizovaným systémem paleb.

V období bojové činnosti v hloubce nepřátelské obrany lze všeobecný nástin součinnosti letectva s rychlými vyššími jednotkami vyjádřit takto:

a) Letectvo soustavným pozorováním pohybu a rozvinování pochodových proudů nepřítele poskytuje veliteli rychlé vyšší jednotky hlavní prvky nutné k určení směru úderu a pro celkovou organizaci budoucího boje.

b) Před zahájením boje hlavními silami zdržuje letectvo část pochodových proudů nepřítele a tím vytváří výhodné podmínky pro zahájení boje a pro úder rychlých vyšších jednotek.

c) Pro zabezpečení rozvinutí rychlých jednotek soustřeďuje letectvo své síly na směr, kde je plánován hlavní úder, a spolu s hlavním uskupením vyšších rychlých jednotek působí proti uskupení nepřítele označenému plánem boje.

Rozhodného rozdrčení nepřítele lze dosáhnout společným úderem jen tehdy, když útok letectva přímo předchází a doprovází útok tanků a motorisované pěchoty. Hlavní úsilí letectva má proto směřovat proti tomu uskupení nepřítele, proti němuž směřuje i hlavní úder rychlé skupiny (vyšší jednotky).

Na druhých směrech se letectvo bude omezovat jen na činnost nevelkých skupin nebo jen na pozorování — průzkum.

Společná bojová činnost letectva a rychlých vyšších jednotek si vyžaduje:

a) přesné organizace součinnosti, opírající se především o spolehlivé radiové spojení,

b) plného chápání plánu boje leteckým velitelem (představitelem) a rozumné iniciativy velitelů útočících tankových útvarů i leteckých velitelů — vedoucích skupin letounů —, kteří s nimi společně pracují,

c) organizace nepřetržitého pozorování situace vlastních vojsk i nepřítele, čemuž musí odpovídat i organizace velení skupinám letounů působícím nad bojištěm; činnost těchto skupin se má řídit se zemí,

d) aby letectvo i pozemní vojska přesně a spolehlivě znala pro daný den smluvená znamení. Vedoucí skupin letounů jsou povinni po přiletu nad bojiště rychle se seznámit se situací, musí určit postavení vlastních jednotek, najít cíl, proti kterému mají působit, podle souřadnic nebo podle drah letů svítilnic střel a podle výbuchů dýmových dělostřeleckých střel. Každý pokus o činnost jedině na základě pokynů, které letci dostali před startem na letišti, může se ukázat za rychle se měnící situace střetného boje rychlých jednotek neprospěšným, dokonce i škodlivým.

Jen dobře organizované velení letectvu uskutečňované se zemí přímo na bojišti a důkladná znalost smluvených znamení umožňuje, aby se letectvo vyvarovalo úderů proti vlastním vojskům a aby bylo navedeno na ty objekty, které jsou v danou dobu pro rychlé jednotky nejdůležitější.

Abyste velitel vyšší letecké jednotky byl stále informován o všech změnách situace a aby mohl bez prodlení uplatňovat svůj vliv na průběh boje právě na tom směru, kde v daném údobí boje je činnost letectva zvláště nutná, musí být v blízkosti velitele rychlé skupiny (vyšší jednotky). Tak bude velitel vyšší letecké jednotky zabezpečena možnost uskutečňovat těsnou součinnost s rychlými jednotkami bez ohledu na to, zda je podporuje nebo zda je velitel rychlé vyšší jednotky operačně podřízen. Je přirozené, že velení u tak pohyblivého druhu vojsk, jako je letectvo, má být centralisováno. Jedině tak je možno rychle soustředit síly letectva na rozhodujících směrech, jak to právě vyžaduje situace.

Dále se autor věnuje hlubokému rozboru dalších otázek velení letectvu působícímu v součinnosti s rychlými vyššími jednotkami.

Docent plukovník Čugunov řeší ve své práci též dosud velmi málo diskutovanou otázku letištního manévru letectva při zabezpečení bojové činnosti rychlých vyšších jednotek v hloubce nepřátelské obrany a mimo jiné také uvádí, jaké týlové letecké jednotky a s jakým vybavením postupují spolu s rychlými vyššími jednotkami do průlomu, jakož i jejich místo v sestavě rychlé skupiny a jejich úkoly.

(Zpracoval mjr. let. Vyhnánovský.)

Informace o obsahu zahraničních vojen. odborných časopisů

Z obsahu západoněmeckého časopisu „Wehr-Wissenschaftliche Rundschau“

V nakladatelství E. S. Mittler a syn v Darmstadtu vychází již druhý rok měsíčník „Wehr-Wissenschaftliche Rundschau“, jehož hlavním redaktorem je bývalý nacistický generál Alfred Toppe. Časopis chce podle oznámení na obálce „poskytovat přehled o posledním stavu vývoje vojenských věd“, do nichž redakce zahrnuje: válečné dějiny, brannou politiku, strategii, taktiku, válečnou techniku, nauku o zbraních a zbrojní hospodářství. V tomto výčtu není zmínka o operačním umění a o politické výchově. Linie daná kapitalistickými vojenskými doktrínami zůstává pochopitelně beze změny.

Časopis je ve skutečnosti jakýmsi neoficiálním orgánem bývalého generálního štábu hitlerovců, kde se objevují jména všech možných nacistických generálů a důstojníků, kteří se podpisují s plným hodnostním označením s poznámkou a. D., to znamená „mimo službu“.

Poslání časopisu lze shrnout do těchto hlavních bodů:

1. Dokázat Američanům, že jejich účast na zničení nacistické armády byla největší chybou západních spojenců, že to byl „historický omyl“, který je schopna napravit jen znovu na nohy postavená německá fašistická armáda pod vedením hitlerovských generálů.

2. Svalit odpovědnost za zdrcující porážku na neschopnost Hitlerovu a ukázat „genia lidu“ nacistických generálů.

3. Dokázat, že Clausewitzova doktrína nebyla poražena, nýbrž naopak, že uplatněna na mechanizovanou, opacifikovanou a okřídlenou armádu je tou nejlepší doktrínou pro válku a útok na SSSR.

4. Časopis na jedné straně dotěrně nabízí služby Wehrmachtu Američanům, tvrdí, že bez německých generálů a jejich zkušeností nelze táhnout proti Sovětskému svazu, a na druhé straně se nenápadně snaží dokazovat převahu německého vojenství nad americkým válečnictvím.

5. Snaží se zbavit Němce, hlavně německou mládež, strachu před válkou, zlomit v nich odpor proti vojenské službě. Časopis se snaží malovat válku jako dobrodružnou vojenskou hru, jako nejvhodnější zaměstnání pro německé muže.

Většina článků se zabývá problémy remilitarisace Německa. Autoři se snaží dokázat, že válka vlastně již dávno vypukla nebo, lépe, že nikdy nepřestala. Neustále se vytýká Západu jeho „osudná chyba“, že nechal Německo prohrát válku. S vytvořením fašistické armády v západním Německu časopis na jisto počítá: „Kyvadlo osudových hodin se rychle kývá. Poslední naděje pro Evropu leží v remilitarisaci Německa“ píše autor článku „Křesťan a remilitarisace“. Časopis si ovšem stěžuje, že ani v západním Německu není situace taková, jak by si to revanšisté přáli. „Zvláště německá mládež se daleko odklonila od

ideálů vojenství, žije ze dne na den a stará se jen o své osobní zájmy, píše se v článku „Mládež a její přispění k brannosti“. Časopis se proto zabývá otázkou výchovy, „vojenského ducha“ v několika státech: „Vojáci občané?“, „Německé vojenství a evropská obroda“ a „Zkušenosti s vedením a zacházením s lidmi na pomocném křižníku v letech 1939-1942“. Tento článek na příklad objevuje nutnost toho, aby důstojník znal své podřízené. Autor píše otom, že na palubě bylo lépe říkat po ránu „Dobré jitro“ než „Heil Hitler“, což prý byl pozdrav zcela „neosobní“. Další „výchovné“ články jsou: „Proměnná a neproměnná hodnoty ve světě vojáků“ a „Kameradschaft“.

O tom, jak se zbavit „liberálních názorů minulosti“, poučuje čtenáře autor citovaného už článku „Křesťan a remilitarisace“. Podle něho „stát není přece nic jiného než semknutí všech zbraní schopných mužů k obraně jejich rodin. Kdo — jako na příklad pacifista — myslí jen na sebe, nepotřebuje stát; stát by neměl potřebovat ani jeho a měl by ho vysadit nahého na zemských hranicích.“ Proto prý se všemi námitkami proti remilitarisaci! Vždyť po dvě tisíciletí vedou křesťané válku, a přece církev nikdy neodsuzovala válku samu o sobě... Také každý křesťan ví, že války trvají, dokud trvají dědiční hříchy, a proto má křesťan povinnost na válku se připravit.

Jsou to odporné články, ale zároveň, i směšné kdyby tu nešlo o věci tak nebezpečné míru. Jsou projevem toho neomezenějšího prusáctví, které se ani trochu nepoučilo strašlivou porážkou.

Některé články vyjadřují obavy z pronikání politiky do armády: „svět vojáka je jiným světem než svět občana... občan se soustřeďuje na svou výdělečnou činnost, pracuje pro sebe... vojenská služba je službou celku... má-li voják splnit svůj úkol, musí na hranicích jeho světa ztichnout spor o formy a metodologickou náplň společenského zřízení... pro vojáka se nehodí označení občana ve zbraní, ...německé vojenství nevytvořilo teprve Prusko, nýbrž žilo už dávno před počátkem braniborskopruských dějin, obdobně jako nenalezlo svůj poslední a nejvyšší výraz teprve v materiálních bitvách 20. století.“

Časopis se zabývá i odbornými „poučeními“ z druhé světové války. Jsou to články plné ideologických zmateností. Dokonce Georg. V. Sondenstern se ve svém článku „O sovětském dialektickém a historickém materialismu“ snaží vysvětlovat marxismus, ovšem jen vzhledem na to, že je třeba, znát ideologii nepřítele“. Autor obšírně „vykládá marxismus“, ale nedovede zhodnotit jeho význam. Neuvědomuje si, že vysoká morálka sovětských vojáků pramenila právě z marxistického uvědomění a že to byl jeden z hlavních faktorů, který přispěl k porážce Německa. Autora ovšem ani nenapadne se nad tím zamyslet. Hledá jen způsoby, jak této ideologii čelit.

Tyto články o „zkušenostech“ jsou charakteristické tím, že přes všechna drzá slova a vychloubač-

ství proniká podvědomě ze slov těchto zbitých průšáckých generálů hrůza před neporazitelnou silou sovětského lidu, která je přes všechny úvahy pro ně něčím děsným, nepochopitelným: „Evropská armáda — bude-li kdy muset vstoupit do boje — utká se s nejtvrdším bojovníkem světa.“

Na adresu těch, kteří se domnívají, že Západ má přece jen lepší vedení, vyvinutější ducha, vyšší kulturu a pokročilejší zbrojní techniku v míře vyrovnávající, ne-li převyšující, ozývají se varovná slova: „Ti kdo vyslovují takové názory, přehlížejí, že se právě sovětské vedení vojsk naučilo mimořádně mnoho, že toto vedení má nejlepší a nejmodernější zbraně, že ovládnutí zbraní, kázeň, vytrvalost a bojová zdatnost sovětského vojáka jsou nesporně dokonalé a že pro vybavení a zásobování milionových armád pečují zbrojní průmysl, pracující podle nejmodernějších metod, proti němuž Evropa ještě vůbec nemůže vykazovat něco rovnocenného.“ Stejný názor vyslovuje autor jiného článku, španělský generál slovy: „Sovětský voják za poslední války prokázal vynikající vojenské vlastnosti: vytrvalost, statečnost, odolnost, kázeň a oddanost.“

Rovněž v článcích, v nichž jsou popisovány některé operace a boje nacistických vojsk na východní frontě, setkáváme se často s vysokým hodnocením sovětského vojenského umění, osobních hodnot sovětského vojáka a kvality sovětské vojenské techniky; zkrátka váleční štváči si přece jen zčásti uvědomují, jakou silou je dnes Sovětský svaz s celým táborem míru.

O československé armádě se vyslovuje jeden z pisatelů: „Z armád dunajského prostoru je československá armáda nejlépe vyzbrojenou armádou. Zaujímá důležité strategické místo v Evropě.“

Obzvláště nepříjemné vzpomínky zanechal u příslušníků bývalé nacistické armády hrdiný boj sovětských partyzánů. Jsou uváděny statistické údaje o počtu útoků partyzánů na železniční zařízení, jichž bylo jen u armádní skupiny „Střed“ za jediný měsíc srpen 1943 celkem 1392. „... činnost partyzánů za německými frontami druhé světové války postavila německé vedení války před úkoly, které se za daných okolností nedaly vyřešit.“ K opakování toho, co dělala nacistická armáda za druhé světové války, vyzývá jeden z autorů slovy: „Čím méně jasnými se staly ženevské a haazské konvence se zřetelem k soudobým bojovým metodám, tím bezohledněji a bez váhání nutno vystupovat proti všemu, co lze považovat za partyzána, chceme-li proti jeho zákeřné bojové činnosti účinně zasáhnout. Při tom je bez významu, zda někdo je partyzánem z vlasteneckého popudu, tedy dobrovolně, anebo zda se stane partyzánem nuceně, zda nosí stejnokroj nebo občanský šat.“ Autoři nejvíce valnou včtu před ženevskými konvencemi. Tak na příklad autor článku „Idea a symbol Červeného kříže ve vojenské zdravotnické službě“ doporučuje vůbec odstranit používání označení zdravotnických zařízení a zdravotnického personálu znakem červeného kříže a tento personál plně ozbrojit. Jsou to úvahy, které se velmi dobře rýmují s tím, co dnes skutečně dělají Američané v Koreji. A srovnat tyto názory a praxi je velmi usvědčující.

Mnoho místa věnuje časopis strategickým úvahám. Tyto strategické úvahy jsou jen omílanými amerických

útočných plánů. Píše se tu o Středomoří, o dunajském prostoru, o strategickém významu Turecka a také o strategickém významu Arktidy. Tyto články slouží k potvrzení amerických útočných plánů.

V časopise jsou rovněž články o americké válečné technice. Opakuje se tu všechno, co plánoval Hitler a co dnes plánují Američané. Je tu knoflíková válka, rozhodovaná malými výborně vycvičenými a vyzbrojenými jednotkami, válka dálkovými raketami, všechny ty válečné recepty, ke kterým se uchyluje buržoazie, která nemůže počítat s lidem, s pevností zápolí a dobrou bojovou morálkou vojáků. Avšak i z těchto úvah problemske obava před dokonalou Sovětskou armádou i sovětskou bojovou technikou. Po zkušenostech z druhé světové války a po zkušenostech v Koreji vymýšlejí američtí a nacističtí strategové nové a nové směry svých knoflíkových válek. Jednou spoléhají na letectvo, na rakety, na atomovou pumu a ve skutečnosti se pohybují v začarovaném kruhu, z kterého se nemohou vyprostit. Navíc ještě autorům, kteří se snaží „objektivně“ podepřít své názory, unikají zajímavá přiznání o neúspěších americké vojenské techniky (na př. přiznání o rozdrácení amerického bombardovacího svazu v Koreji a p.).

Ve dvou článcích je hodnocen význam dělostřelectva a tankového vojska v budoucí válce; oba články se stavějí proti názorům, že by uvedené zbraně byly dohrály svou úlohu. Autor článku „Zahraniční názory o použití taktických leteckých svazů“ zjišťuje, že se americké a anglické názory na použití taktických leteckých svazů také shodují s německými poznatky z druhé světové války.

Také bombardování německých měst americkým a britským letectvem je věnováno několik článků časopisu. Tak článek „Letecká válka a teroristické útoky“ pokouší se na základě zkušeností z poslední války dokázat, že neúčinnější použití operačního letectva nezáleží v zničení nepřátelského průmyslu a v rozrušení morálky obyvatelstva zbouráním jeho příbytků, nýbrž v ochromení a rozrušení dopravní soustavy. Recenze knihy „Červený kohout“ přináší výňatky z této knihy o hrůzách plošných požárů měst, způsobených zápalnými pumami a uvádí statistiku ztrát na obyvatelstvu a škod na budovách v Německu, kratší stať „Nové cesty protiletecké obrany“ obsahuje úvahy o ochraně proti atomovým pumám.

Kromě uvedených obsáhlejších článků přináší větlina čísel v rubrice „Militarische Kurznachrichten“ krátké zprávy o různých senačních technických novinkách. Tyto zprávy jsou přejímány skoro výhradně z amerického a anglického tisku. Úkolem těchto krátkých zpráv má být pozvednout obdiv k americké technice. Ovšem pro normálního člověka jsou tyto zprávy jen svědectvím strašného úpadku a nesmyslnosti amerického vedení války.

Tak nový zimní výstroj americké armády je doplněn botami, které prý snižují možnost výbuchu náslapné miny. Dále se tu píše o vrtulníku vážícím 45 kg, který přenesse bojovníky přes nepřátelské linie (nosí se na zádech), o atomovém dělu, „které má jen jedinou nevýhodu, že si jeho transport dove-deme představit jen na speciální dálnici“ atd.

Souhrnem lze konstatovat, že v časopise není nic

nového, co by doplňovalo již známý obraz o útočných plánech imperialistů. Ovšem všechna tato fakta jsou v něm shrnována, rozpracována a deklarována s typickým fašistickým cynismem. Osm čísel tohoto neonacistického časopisu, dává obraz vážného nebezpečí, které hrozí ze západního Německa a z amerických útočných plánů, ale zároveň dává obraz o stag-

naci, bezvýhodnosti a chaosu ve vojenských a všech ostatních problémech západního světa.

Nenasytné úvahy nacistických generálů, služebníků Wall Streetu jen ukazují nesmírnou převahu stalinové vojenské vědy nad imperialistickými útočnými plány a převahu tábora míru nad upadajícím a rozkládajícím se panstvím imperialismu.

(Zpracovalo Vojenské dokumentační středisko)

Z obsahu maďarského časopisu „Katonai Figyelő“ 1951

Redakce Vojenské myslí má nyní celý ročník 1951 maďarského vševojskového časopisu Katonai figyelő. Důstojníci a generálové, kteří ovládají maďarský jazyk mohou si časopis podle potřeby vyžádat k studijním účelům. Pro jejich informaci uvádím názvy nejzajímavějších článků:

Číslo 2/1951: O významu vojenských cvičení. Politická příprava vojsk v době pobytu v letních výcvikových táborech. Zabezpečení součinnosti druhů vojsk při vojenských cvičeních. Vojenská cvičení tankových jednotek. Význam spojení a zabezpečení jeho nepřetržitosti. Význam týlu při vojenských cvičeních. O službě rozhodčího. Materiální zabezpečení armádního sboru (zhodnocení velitelsko-štabního cvičení). Zvyšovat úroveň bojové přípravy. Význam Polního řádu. Metoda vypracování předběžného řešení velitele divise před průlomem obranného postavení. Ještě několik slov o obraně na široké frontě. O přípravě důstojníků v záloze. Osvobození Maďarska.

Číslo 3/1951: Útok s násilným přechodem řeky. Ženíjní zabezpečení útoku s násilným přechodem řeky. Použití dělostřelectva při násilném přechodu řeky. Organizace spojení při násilném přechodu řeky. Použití tankového a mechanisovaného vojska při násilném přechodu řeky. Organizace protitankové obrany při násilném přechodu řeky. Zabezpečení potřeby munice při násilných přechodech řek. Vliv vojenských geografických činitelů na boj. Plán ženijního průzkumu ženijního náčelníka divise. O přípravě vyšších velitelů a o štabním výcviku. Letouny

s velkými rychlostmi. Mapy socialistických a kapitalistických států.

Číslo 4/1951: Úloha velitelů a štabů při plánování a provádění vojenských cvičení. Velitelé a štaby na cvičeních útvarů a vyšších jednotek. Metodika plánování vojenských cvičení. Stranicko-politická práce v době vojenských cvičení. Základní vysvětlivky k úkolům týlové služby v období podzimních vojenských cvičení v r. 1951. Plánování a provádění vojenských převozu v době vojenských cvičení. Vpřed k vytvoření a upevnění zdravotnické ochrany v táborech. Použití zvukoměrné baterie k řízení palby. Ženíjní zabezpečení PD v útočném boji. Organizace zdravotnické služby při násilném přechodu vodních překážek. Osvobozování si techniky a novátorské hnutí.

Číslo 6/1951: Organizace útoku a velení v útočném boji proti nepříteli ve vybudované obraně. Dělostřelecké zabezpečení útoku na vybudovanou obranu nepříteli. Použití tanků a samohybných děl za útoku na vybudovanou obranu nepříteli. Úkoly ženijního vojska při průlomu vybudované obrany nepříteli. Organizace spojení za útoku na vybudovanou obranu nepříteli. Průzkum bojem. Týlové zabezpečení útoku na vybudovanou obranu nepříteli. Vývoj a význam opevnění. Praktické návyky ve štabní práci. Otázky zdravotnické služby v naší armádě. Zdravotnická služba u tankových a mechanisovaných jednotek. Poznámky k článku „Úloha štabních vyšších jednotek při organizaci a provedení vojenských cvičení u jednotek“. Význam geologické mapy pro velení.

Musí být protiútok a protiúder veden vždy bočně?

Americký vojenský časopis Military Review z července 1952 uveřejňuje pod tímto nadpisem článek, v němž jeho autor, pplk. americké armády, Bedford dokazuje, že není správné vždy a za každé situace snažit se o přímou aplikaci zásad o vedení protiútoků (protiúderů).

Cituje nejprve americký Polní řád, v němž se o způsobech provádění protiútoků říká, že

— účelem protiútku (protiúderu) je obnovit přední okraj obrany nebo obkličt a zničit jednotky protivníka, jimž se podařilo vniknout do obrany,

— protiútok (protiúder) má být veden do boku protivníka, který se vklíní do obrany.

Autor článku vyvozuje, že ačkoli Polní řád americké armády zdůrazňuje, že protiútok (protiúder) má být veden do boku protivníka, je nutno si povšimnout i protiútoků (protiúderů) čelních. Tento způsob

protiútoků (protiúderů) prováděli za druhé světové války velmi často Němci. Podle autora má určité výhody a v některých případech nebude ani možno protiútok (protiúder) provádět jiným způsobem. Autor se při tom odvolává na služební pomůcku vydanou americkým generálním štábem „Německá obranná taktika proti průlomovým operacím sovětské armády.“

(Poznámka. Je známo, že Američané po druhé světové válce dali zpracovat zajatým německým fašistickým generálům a důstojníkům generálního štábu jejich zkušenosti z boje na východní frontě. Tito generálové a důstojníci zpracovali podle amerických rozkazů řadu poježdění a ta jsou americkým generálním štábem rozšiřována ve formě služebních pomůcek. Uvedená služební pomůcka je zřejmě jednou z nich.)

Autor článku cituje u zvedené služební pomůcky některá ustanovení:

„Jedním z nejjednodušších prostředků, jak zastavit jednotky protivníka, jestliže se podaří průlom obrany, byl čelní protiútok (protiúder). Zpravidla může být tohoto způsobu použito jen tenkrát, není-li průlom proveden na široké frontě a jestliže jednotky bránící se na křídlech průlomového pásma odolávají a nedovolují-li nepříteli průlom rozšířit. Je však třeba, aby zálohy určené pro takový protiútok (protiúder) byly na místě a mohly ho provést rychle a s překvapením, dokud se ještě nepříteli nepodařilo průlom rozšířit. Zálohy se umísťují tak, aby byly v hloubce ohroženého úseku (pásma) obrany již v době, kdy jsou odhaleny přípravy nepřítele k útoku a směr jeho hlavního úderu.

Prostor soustředění záloh má být volen tak, aby nebyly ohroženy dělostřeleckou přípravou, při tom aby byly schopny rychle a s překvapením zahájit protiútok (protiúder). Jádrem zálohy jsou vyšší obrněné jednotky nebo tankové útvary a samohybné dělostřelectvo s motomechanizovanou pěchotou.

Prostory soustředění záloh musí být skryty před pozorováním nepřítele a zabezpečeny protiletectvou obranou.

Ponecháváme jednu z podmínek úspěšného protiútku (protiúderu) je udržení křídla v prostoru vlnu, je nutno použít všech prostředků jednotek bránících se v hlavním pásmu obrany k zabránění dalšímu rozšiřování pásma průlomu. Používá se k tomu jednak paleb dělostřelectva, jednak místních záloh, kterých se použije buď k obraně nebo provádění menších protiútoků. Jestliže se nepříteli podařilo prolomit obranu v značně širokém pásmu (30 i více kilometrů), není správné použít taktických záloh k protiútokům. Je lépe, aby prováděly obranu na místě a aby byl proveden rozhodný protiúder silou několika armádních sborů.

Podaří-li se nepříteli průlom na široké frontě, je chyba snažit se zasáhnout protiúderem celou šířku pásma průlomu. Je lépe provést protiútok (protiúder) jen v tak širokém pásmu, aby jednotky, které jej podnikají, neztratily na své útočné síle.

(Poznámka. To znamená v pásmech, jejichž šířka odpovídá obvyklé šířce útočného pásma jednotek. Na př. pěší prapor v pásmu 450 až 900 m, pluk 1000 až 2000 m, divise do 3 km a p.)

Protiútok (protiúder) musí být proveden včas. Nepříteli nesmí být dovoleno zasadit do průlomového pásma druhé (třetí) sledy. Opožděné provedení protiútku (protiúderu) vede k neúspěchu nebo při nejlepším k těžkým ztrátám.

Jako příklad čelního protiúderu uvádí autor článku protiofensivu německo-fašistických vojsk z března 1943 v prostoru Charkov.

V závěru článku shrnuje hlavní zásady a podmínky, za kterých je možno vést čelní protiútoky (protiúderu), takto:

— terén dovoluje skryté soustředění záloh, snadný a skrytý přesun záloh do východiště protiútku (protiúderu),

— zálohy musí být dostatečně silné a pohyblivé, a jejich jádrem musí proto být obrněné vyšší jednotky nebo tankové útvary podporované pěchotou a dělostřelectvem,

— je nutno udržet křídla průlomového pásma zásahem dělostřelectva a taktických záloh a nedovolit nepříteli rozšířit pásmo průlomu,

— protiútok (protiúder) musí být proveden včas a jeho dobu je třeba volit tak, aby byl veden v době, kdy se nepříteli nepodařilo rozšířit průlom a zasadit své druhé (třetí) sledy v době, kdy jeho jednotky jsou desorganisovány, oslabeny a dokud nebyl schopen organisovat palebnou podporu k odražení protiútku (protiúderu) a k zabezpečení postupu k dosažení dalšího úkolu,

— je třeba dosáhnout dočasné místní převahy letectva,

— čelní protiútok bude prováděn vždy, když není čas k přemístění záloh do východiště vhodného k provedení bočního protiútku (protiúderu).

Článek je zajímavý z několika důvodů. Především ukazuje, jak se Američané „učí“ od poražených fašistických generálů a štábů a přejímají metody boje německé fašistické armády.

Za druhé je článek pro nás poučný v tom smyslu, že nemůžeme při výcviku vlastních kádřů, při cvičeních a p. trvale předpokládat, že americká armáda bude, dojde-li k válce, zásadně provádět za obranného boje jen boční protiútoky (protiúderu) a že je nutno počítat i s možností protiútoků (protiúderu) vedených čelně.

Konečně článek potvrzuje, že sovětské zásady o provádění průzkumu za útočného boje a o vedení útočného boje jsou správné. Průzkum ať v taktickém nebo operačním rámci musí včas a spolehlivě odhalovat uskupení nepřítele, čímž je zajištěno i odhalení uskupení záloh nepřítele a tím i zámysl nepřítele, jak jich použije — t. j. k vedení protiútku (protiúderu) čelního nebo bočního.

Naše zásady vedení útočného boje a jejich důsledné uplatňování dovolují úspěšně čelit jak bočním, tak čelním protiútokům (protiúderům) nepřítele. Vytvářet široká pásma průlomu obchycováním boků nepřítele, hloubka uclnění útočné sestavy, vytvoření protitankové zálohy, plánování podpory dělostřelectva a letectva v celé hloubce útoku a na všech stupních, součinnost druhů vojsk, nepřetržitost průzkumu a konečně iniciativa velitelů všech stupňů jsou prostředkem, jak úspěšně čelit protiútokům nepřítele.

Sovětská armáda, řídící se zásadami sovětského vojenského umění a mající své materiální základy v socialistickém hospodářství, byla schopna plánovat a uskutečňovat přímého útočných operací, v kterých dosahovala průlomů na šířce několika desítek kilometrů a kde hloubka útočné operace dosahovala 300 až 600 km. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že proti takto založeným operacím byla hitlerovská armáda bezmocná. Právě tato bezmocnost, nutnost rychle „ucpat díry“ přinutila hitlerovský generální štáb používat i čelních protiútoků. Nebylo možno se držet zásad o vedení protiútoků do boků, poněvadž se hitlerovská fronta hroutila, a jediným prostředkem, jak zastavit sovětská vojska, bylo vrhnout zálohy, které byly po ruce, do čelního protiútku. Tak tomu bylo na př. v prosinci roku 1942 při protiúderu Mannsteinovy skupiny k uvolnění obklíčeného uskupení Paulusovy armády u Stalingradu a při protiofensivách u Charkova v březnu 1943 a u Budapešti v dubnu 1945.

Boj v horách v zimě

V červnovém čísle amerického vojenského časopisu *Military Review* z r. 1952 uveřejnil pluk. americké armády Heasley článek, v němž se zabývá bojem v horách v zimě. V článku vlastně shrnuje poznatky, kterých nabyl američtí intervenční vojska v Koreji. Cituje příklad použití americké 1. jezdecké divise během americké ofensivy v lednu – únoru 1951.

(Poznámka. Označení „jezdecká“ je historické, jde o motorizovanou divisi, které bylo za uvedené ofensivy použito jihovýchodně od Seulu. Terén v pásmu útoku této divise je typický horský terén, velmi chudý na komunikace, s hlubokými údolními a hřbety vysokými kolem 1300 až 1400 m. Pásmo útoku divise bylo široké 16 až 30 km. Hloubka útoku byla 35 až 40 km.)

V úvodu článku zdůrazňuje autor, že horský terén a ztížené povětrnostní podmínky mají velký vliv na vedení boje a na použití jednotek. Velitelé nedovedou vždy přizpůsobit všeobecně platné zásady pro vedení boje podmínkám horského terénu.

Podle autora je nutno počítat s tím, že se za boje v horách zmenší pohyblivost jednotek, sníží palebná síla jednotek a že vzniká řada obtíží, pokud jde o spojení, zásobování a odsun. Za boje v horách je podle zkušeností americké armády nutno ve zvýšené míře decentralizovat velení. Úzká horská údolí, nesnadnost spojení a nutnost vymanévrovat nepřátelské odpory postupem po hřebtech nebo napříč terénem za podpory dělostřelectva působícího hlavně z prostorů podél komunikací nutí k použití malých jednotek.

V Koreji vytvářejí Američané nejčastěji bojová uskupení v síle zesílených rot až praporů. Tato bojová uskupení mají zpravidla úkol zmocnit se dominujících výšin, z kterých protivník brzdí postup v údolích. Jindy bývá úkolem oněch bojových uskupení proniknout do týlu nepřítele k přetržení jeho komunikací. Jen výjimečně bylo na odpory protivníka útočeno čelně. Avšak i v těchto případech bylo současně manévrováno k jeho obklíčení a napadení z týlu.

Decentralizace velení vyžaduje zvlášť pečlivého plánování vyššími veliteli. Plán boje pro samostatné manévrující rotu a praporek zpracovává štáb pluku, někdy štáb divise. V Koreji bylo použito (v případě uvedené 1. jezdecké divise) systému určování postupových čar nebo prostorů, kterých jednotky musily dosáhnout v daném čase a jejichž dosažení musely hlásit. Při tom bylo dbáno toho, aby terén byl důkladně „pročesan“. Američané v obavě před partyzány, kteří jim, jak je známo, způsobili a způsobují ještě dnes značné ztráty, proěřovali všechno mužské obyvatelstvo vesnic. Konečně je autorem doporučováno, aby bylo při plánování vždy dbáno místních povětrnostních podmínek a možnosti jejich náhlých změn.

Po dobytí jednotlivých dominujících výšin je americkými jednotkami vždy zaujímana přechodně kruhová obrana. Palby je při tom nutno organizovat ještě za denního světla a v noci udržovat v pohotovosti trvale 50% mužstva jako zajištění proti protiútokům. Autor doporučuje co největší využití odstřelovačů, jejichž úkolem má být znepokojovat protivníka a hlavně působit ztráty mezi nepřátelskými veliteli.

Obtížnost zásobování a nutnost starat se ve zvýšené míře o materiální zabezpečení jednotek, konečně nutnost boje proti malým jednotkám lidové armády a partyzánů pronikajícím do týlu, byly důvody k tomu, aby všechny důležité komunikace byly zajišťovány jednotkami.

Pokud jde o zkušenosti s použitím bojové techniky, se způsoby materiálního zabezpečení a p., uvádí autor:

a) Použití tanků:

Tanky nemohly následovat pěchotu za jejího manévrování terénem. Proto jich bylo nejčastěji použito k přímým palbám na cíle označené pěchotou. Po dobytí jednotlivých výšin přesunovaly se rychle po komunikacích a v údolích do pásma postupu soušedů, snažíce se o obejití odporů nepřítele a o palby v týlu. Zpravidla byla rotě pěchoty přidělována četa, praporu 1 až 2 čety tanků.

b) Dělostřelectvo:

Dělostřelectvo se přemísťovalo po sledech. Zpravidla bylo schopno trvale podporovat postup pěchoty přímými palbami na cíle označené pěchotou. Vzhledem k jednotkám pronikajícím do týlu a k činnosti partyzánů muselo být zpravidla z pěchoty vyčleněno po čtět pěchoty k přímé ochraně jednotlivých baterií. Autor uvádí, že se nezkuseno pozorovateli dělostřelectva a nedostatek výcviku v počátku útoku projevoval v nepřesnosti paleb dělostřelectva. Konečně činilo dělostřelectvo obtížné najít vhodná palebná postavení. Ukázalo se také, že by bylo bývalo třeba horského dělostřelectva s větší pohyblivostí v daném terénu.

c) Zbraně pěchoty:

Podle autora osvědčily se z pěchotních zbraní kromě 106 mm minometů vodou chlazené, 7,62 mm kulomety, a 12,7 mm kulomety; 75 mm bezzákluzových protitankových kanonů bylo možno použít jen z palebných postavení poblíž stezek nebo cest, po kterých se mohly pohybovat jeepy.

(Poznámka. 106 mm minomety jsou plukovní minomety. Váží 67 kg. Vodou chlazený 7,62 mm kulomet je zbraní praporní, váží 43 kg. 12,7 mm kulomet je protiletadlový kulomet. Používá se ho však i k palbám na pozemní cíle. Váha 65,5 kg. Bezzákluzový kanon 75 mm je také zbraní praporu, váží 43 kg. Používá se ho jako protitankové zbraně a také k palbám na jiné pozemní cíle. Obtíž použití těchto zbraní je hlavně v dopravě střeliva. Sám kanon je dopravován na jepeu.)

Podle autora se nejlépe osvědčily 81 mm minomety a 57 mm protitankové bezzákluzové kanony. Tyto kanony byly dopravovány vždy co nejbližší k cíli (na 200 až 400 m). Dobře se podle autora osvědčily i 88 mm pancéřovky. Bylo jich používáno ke střelbám na zjištěné zbraně nepřítele. Nálož bylo používáno k vytvoření umělých lavin, sesunů půdy, blokování stezek, cest a p.

d) Pojitka:

Spojení bylo obtížné, počet pojítek nestačil. K zabezpečení radiového spojení bylo často nutno zařadit reléové stanice, aby bylo spojení v hornatém terénu vůbec dosaženo. Nedostatek byly způsobeny také obtížností dopravy těžšího spojovacího mate-

riálu. Podle mínění autora bylo by třeba vybavit jednotky větším počtem radiových stanic.

Poznámka. Autor se nezmiňuje v článku o tom, jakým materiálem jsou jednotky americké armády v Koreji vyzbrojeny. Z autorových závěrů se zdá, že je používáno stále ještě materiálu z druhé světové války. V nynější době prý americká armáda koná pokusy nebo již zavádí do výzbroje nový spojovací materiál, lehčí a výkonnější, než je ten, kterého bylo používáno za druhé světové války.

e) Zásobování, odsuny, výstroj atd.

Praporeční výdejny byly tvořeny na místech, kam až mohly zajíždět jeepy. Z těchto praporečních výdejen byl proviant, střelivo a pohonné hmoty dopravovány za rotami na zádech.

K této dopravě používala americká armáda násilím naverbovaných Korejců, které organizovala v t. zv. civilní dopravní roty. Každému pluku byla přidělena jedna taková rota.

(Poznámka. V americké armádě vytváří prapor, pluk a divise vždy výdejny. Za normálních okolností však odebírají roty, prapory a pluky proviant, střelivo a pohonné hmoty vlastními prostředky. V daném případě se starala o dopravu materiálu jednotka o stupeň vyšší.)

Odsuny se děly obdobně. Prapory zřizovaly jedno nebo několik předstunutých praporečních obvozišť.

Výstroj jednotek pro boj v horách a v zimě se osvědčil. Stačí prý úplně k ochraně těla za teplot —10° C. Osvědčilo prý se použití spacích pytlů pro dva muže.

Zkušenosti podle autora ukázaly, že k udržení dobrého fyzického stavu je třeba, aby jednotky na frontě dostávaly alespoň jednou denně teplou stravu, a aby byly častěji střídány. Z toho důvodu měly dva pluky uvedené I. jezdecké divise po čtyřech praporech a proto byl zrušen jeden z pluků divise.

f) Bojové letectvo:

Součinnost s letectvem se ukázala jako nedosta-
tečná. Určování cílů se provádělo pomocí světelných

nebo dýmových raket. Letečtí návodčí nestačili zpravidla pěchotě nebo byla jejich činnost ztěžována špatnou viditelností a p. Za boje v horách je nezbytné, aby pěchota i ostatní jednotky byly vybaveny vytyčovacími terči.

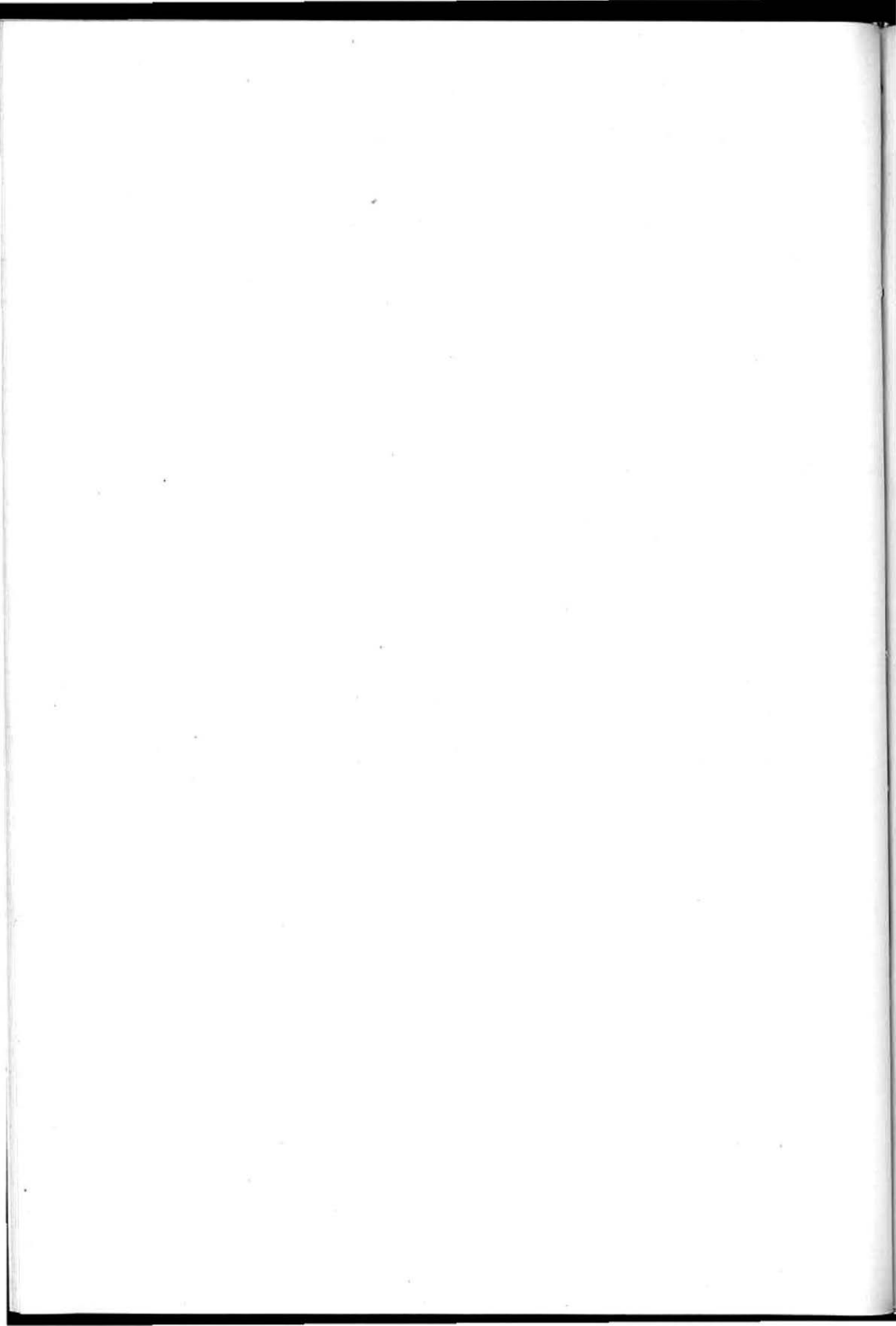
g) Mapy:

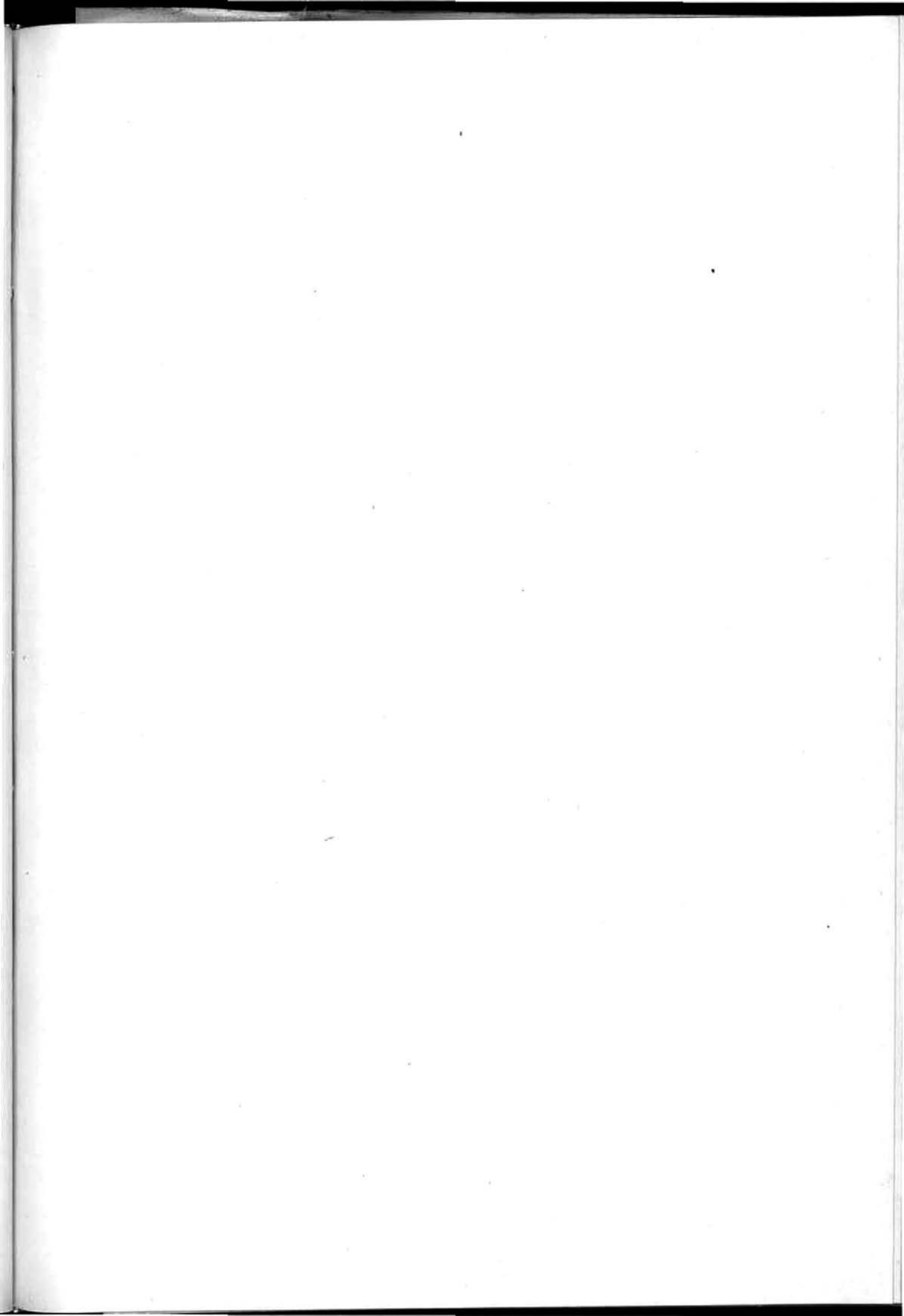
Mapy jsou všeobecně špatné. Je nutno v široké míře používat leteckých snímků a často přezkušovat údaje map pozemním průzkumem.

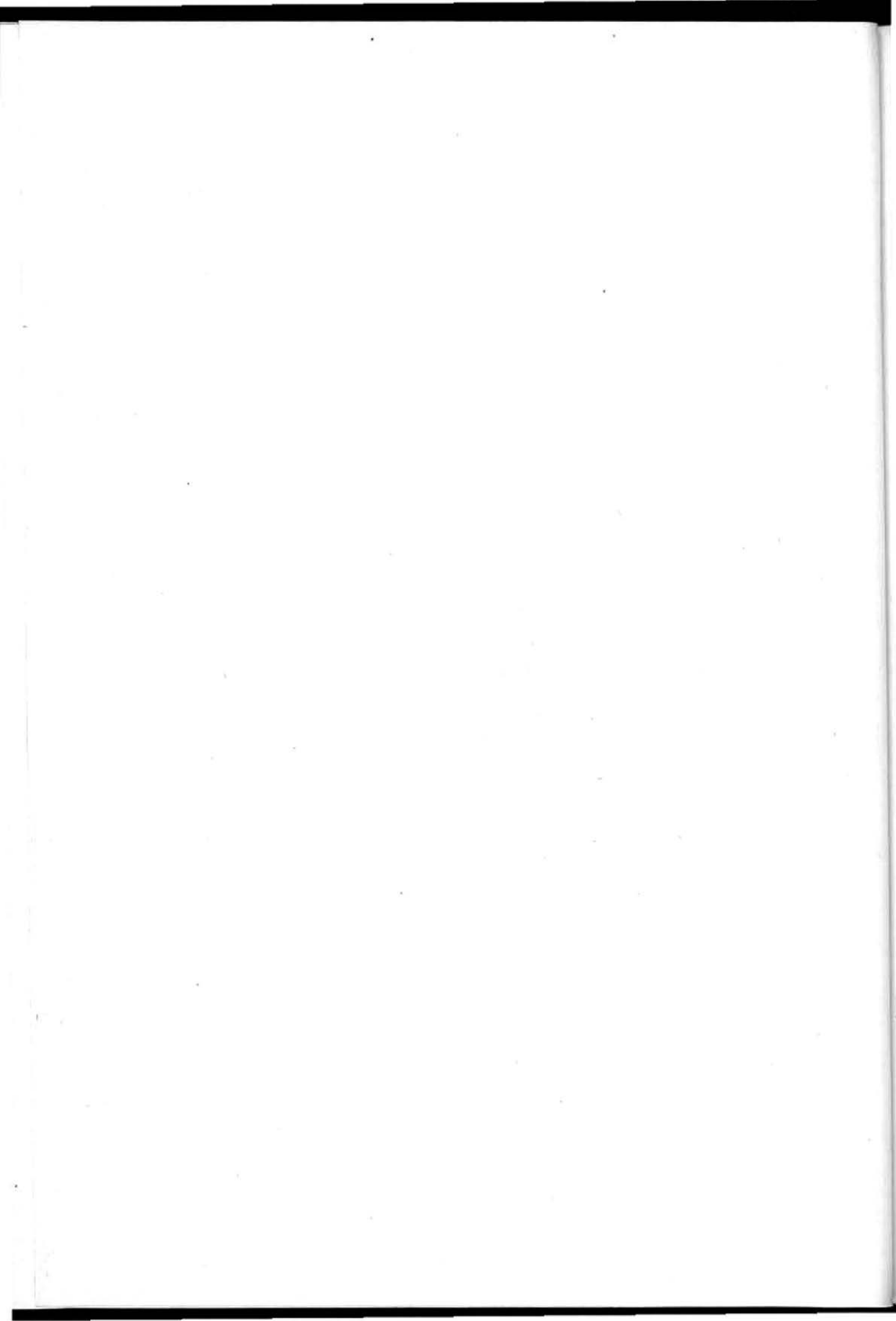
Autor článku uzavírá své pojednání tvrzením, že zásady vedení boje v horách, dnes uplatňované v americké armádě, jsou správné, že však je nutno cvičit všechny štáby a jednotky k boji v horách. Velitelé malých jednotek a štáby všech stupňů musí být více cvičeny ve vedení samostatných akcí, je nutno zvýšit ve větší míře znalost materiálního zabezpečení boje v horách.

Američtí imperialisté, jejich generálové a vojenští odborníci věnují válce v horách a v zimě velkou pozornost. Cvičení prováděná v Aljašce a v Kanadě, mají získat zkušenosti boje v zimě. Často se píše o zlepšování technické výzbroje a výstroje americké armády pro boj v horách a zimě. Článek pplk. Heasleye ukazuje, že se američtí imperialisté snaží vytěžit co nejvíce taktických a technických zkušeností z vyprovokované jimi intervenční války v Koreji, pro třetí světovou válku, kterou nepokryté připravují.

Po stránce taktiky vedení boje, použití zbraní a materiální nepřináší článek zvláštních poznatků. Svědčí o tom, že se Američané „učí“ bojovat v horách a že musí spoléhat ne na materiální převahu jimi vychvalovanou, nýbrž na člověka. Ukazuje však i nedostatky americké armády, hlavně ve výcviku velitelů a jednotek. Autor se jen letmo zmiňuje o nutnosti zajišťování vlastních komunikací, o nutnosti zaujímání kruhové obrany po dosažení dobytých výšin a konečně o nutnosti vyčleňování pěchoty k ochraně dělostřelectva. Tyto zmínky svědčí o účinnosti taktiky korejské lidové armády a čínských dobrovolníků a partyzánů, kteří dovedou mistrně využívat hor k zasazování těžkých ran interventům.

OZNÁMENÍ REDAKCE

Redakce Vojenské mysli dovoluje si upozornit své příspěvatele, aby věnovali pozornost i formální stránce úpravy svých příspěvků, protože tím značně usnadní práci redakci.

Jde hlavně o tyto požadavky:

1. Rukopisy psát na stroji, po jedné straně papíru formátu A 4, řídce asi 25 řádků na stranu, po levé straně ponechat volný okraj alespoň 6 cm. Redakci stačí jedna kopie rukopisu, jednu si ponechá autor k pozdějšímu dohovoru o úpravě textu.
2. V textu nepoužívat zkratk pro vojenské jednotky kromě těch nejběžnějších (AS, PD, MD, ARS a FRS). Také nezkracovat jednotlivá slova (na př. děl. skup., pp a p.).
3. Věnovat péči správné terminologii. Je třeba používat termínů uvedených v Malém rusko-českém a česko-ruském vojenském slovníku (Pom-škol-1 a Pom-škol-2). Terminologie těchto slovníků je normativní (viz úvod k Pom-škol-1).
4. Věnovat více péče stylu a jazykové správnosti.
5. Na konci příspěvků uvádět použité prameny.
6. Náčrtky kreslit tuší na průsvitku formátu A 4 nebo A 3. Nepřítele kreslit modře, vlastní jednotky červeně; jiných barev pokud možno nepoužívat, aby se neztěžovala a nezdrazovala reprodukce.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: František Tesal, Jaroslav Dočkal, František Sukup, Jaroslav Kučera, Josef Haman, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Jaroslav Hruška, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní přihrádka 19120/ST
Tiskne tiskárna vydavatelství čs. branné moci „Naše vojsko“. V roce 1953 vyjde šest čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

